

ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน

นางสาวกตिका ศรีรักษา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEANING AND THE CONSTRUCTION OF “HOUSE MEANING” IN BAAN LAE SUAN MAGAZINE

Miss Katika Sriraksa

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Journalism

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

กติกาศรีรักษา : ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน .
 (MEANING AND THE CONSTRUCTION OF “HOUSE MEANING” IN BAAN LAE SUAN MAGAZINE)
 อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ วิลาสินี อุดุลยานนท์, 191 หน้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการวิเคราะห์ความหมาย “บ้าน” ศึกษากระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน และเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของความหมาย “บ้าน” ระหว่างนิตยสารบ้านและสวนกับผู้อยู่อาศัย โดยเป็นการศึกษานิตยสารบ้านและสวน จำนวน 44 ฉบับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2550

ผลการวิจัยพบว่า ความหมายบ้านที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน มีความหมายสอดคล้องตามแนวคิดสมัยใหม่ในประเด็นเรื่องความทันสมัย การอยู่ภายใต้ระบบแบบแผน การสนองการใช้งานเพื่อการอยู่อาศัย และความเป็นพื้นที่ส่วนตัว ส่วนแนวคิดหลังสมัยใหม่สอดคล้องในประเด็นการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ความโหยหาอดีต การสนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์เพื่อการสื่อสาร และความไม่จำกัดในการเป็นพื้นที่ส่วนตัว ส่วนของปัจจัยหลักที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความหมายบ้านคือ สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ สภาพการเมือง และกระแสการออกแบบจากต่างประเทศ ในส่วนผลของการเปรียบเทียบความหมายบ้านระหว่างนิตยสารบ้านและสวน กับผู้อยู่อาศัยคือ ผู้อยู่อาศัยได้ให้ความหมายบ้านที่คล้ายตามที่นิตยสารบ้านและสวนนำเสนอ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....วารสารสนเทศ.....
 สาขาวิชา.....วารสารสนเทศ.....
 ปีการศึกษา.....2550.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4785201628 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: MEANING CONSTRUCTION / HOUSE / MAGAZINE

KATIKA SRIRAKSA : MEANING AND THE CONSTRUCTION OF "HOUSE MEANING" IN
BAAN LAE SUAN MAGAZINE, THESIS ADVISOR : WILASINEE ADULYANON, Ph.D., 191 pp.

This study is an analysis of the meaning of 'home', which focuses on the processes by which the meaning of 'home' is constructed by Baan Lae Suan magazine, and compares the definitions of 'home' as constructed by the Magazine and homeowners. The qualitative analysis is performed using a series of examples from 44 issues of Baan Lae Suan magazines between the year 1986 and 2007.

The research suggests that the meaning of 'home' as constructed in the Magazine is in alignment with the Modernist ideas of modernity, conventional living, functionalism, and private space; but also with the Post Modernist ideas on the emphasizing context, nostalgia, semiotics, and ambiguity of private space. Important influences in the construction of meaning of 'home' are the states of society, economy, and politics; and international design trends. The study reveals the congruency between the meanings of home as constructed by the Magazine and as defined by homeowners

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department.....Journalism.....
Field of study.....Journalism.....
Academic year.....2007.....

Student's signature.....*Katika Sriraksa*.....
Advisor's signature.....*Wilasinee Adulyanon*.....
Co-advisor's signature.....-.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความอนุเคราะห์คำปรึกษาจากอาจารย์วิลาสินี อุดุลยานนท์ อาจารย์ผู้เป็นที่ปรึกษาและมอบความรู้ ความเป็น “ครู” ผู้แนะนำที่ดีให้มาโดยตลอด ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณในความกรุณามากครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์กาญจนา แก้วเทพ ที่ช่วยจุดประกายทางความคิด และเปิดมุมมองด้านนิเทศศาสตร์ด้วยความเข้าใจ รวมถึงหัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย และขอขอบคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่เข้าใจ พร้อมให้คำแนะนำแก้ไขในข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้อย่างเต็มที่ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาวารสารสนเทศทุกท่านที่ให้ความรู้ความเข้าใจในวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ รวมถึงขอบคุณในน้ำใจของพี่นายที่คอยอำนวยความสะดวกในกิจธุระต่างๆ ให้ผ่านไปได้อย่างดีและทันเวลา

ขอขอบคุณศาสตราจารย์ ผุสดี ทิพทัส และ คุณศาวินี บุรณศิลป์ ที่ให้คำแนะนำให้ความรู้ทางด้านสถาปัตยกรรมเพิ่มเติมอย่างดียิ่ง และขอบคุณคุณแจรมัย พิทักษ์วงศ์ บรรณาธิการบริหารที่ให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลบ้านและสวนเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณในน้ำใจ และการสละเวลาในการเปิดบ้านให้สัมภาษณ์ ได้แก่ คุณยุคลธร เวทีวุฒาจารย์ คุณเดียร์ อินทปัญญา คุณศุภชัย วะนะโนภาส คุณวณศิริ นิลสอาด คุณกมลนาถ-นกุล เตชะพุททพงศ์ และคุณสมเพชร นันทศิลป์ชัย

ขอขอบคุณความรัก ความเข้าใจ และความอบอุ่นจากบริษัทเปเปอร์วิชาร์ด กราฟฟิค ทั้งเจ้านายและเพื่อนร่วมทีมที่ให้โอกาสในการทำภารกิจให้สำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณสำหรับมิตรภาพที่ดี ความช่วยเหลือจากชาวศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านสำหรับแรงบันดาลใจ ทุกๆแรง และขอบคุณน้ำใจสำหรับเพื่อนวารสารสนเทศในการร่วมทางงานวิจัยครั้งนี้

และขอขอบคุณครอบครัวที่ผลักดันให้มีมุมมองทางความคิดในโลกใบเดิมที่กว้างขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กติกา ศรีรักษา

สารบัญ

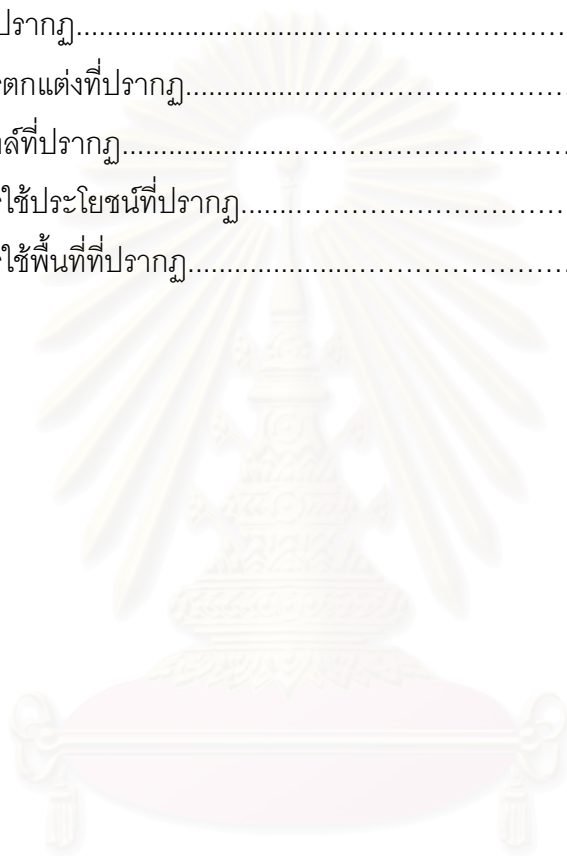
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์เพื่อตอบปัญหาคำถามวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่.....	8
แนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา.....	28
แนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม.....	30
แนวคิดเกี่ยวกับนิยายสาร.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	41
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	42
ขอบเขตการวิจัย.....	42
วิธีการวิจัย.....	44
เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
การนำเสนอข้อมูล.....	48

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	49
วิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหา.....	49
วิเคราะห์การสร้างความหมายบ้านที่ปรากฏในนิตยสาร.....	88
กระบวนการทำงานและกลไกการผลิต.....	119
วิเคราะห์ความหมายบ้านจากผู้อยู่อาศัย.....	124
วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือน/ความต่างของความหมายบ้าน.....	146
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	151
ความหมายบ้านที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน.....	152
กระบวนการสร้างความหมายบ้าน.....	158
ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างความหมายบ้าน.....	162
ข้อเสนอแนะ.....	166
รายการอ้างอิง.....	167
ภาคผนวก.....	169
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	191

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนปีพ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2550	51
2 เปรียบเทียบวัสดุที่ปรากฏ.....	52
3 เปรียบเทียบรูปทรงที่ปรากฏ.....	57
4 เปรียบเทียบสีที่ปรากฏ.....	63
5 เปรียบเทียบการตกแต่งที่ปรากฏ.....	68
6 เปรียบเทียบสไตล์ที่ปรากฏ.....	73
7 เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ปรากฏ.....	78
8 เปรียบเทียบการใช้พื้นที่ที่ปรากฏ.....	84

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
1 วัสดุไม้สังเคราะห์สีเผือก.....	53
2 ภาพบ้านในฝันโมเดิร์นเล่นระดับ.....	53
3 ห้องรับแขก.....	54
4 มุมมองจากนอกบ้าน.....	55
5 บานเลื่อนไม้.....	56
6 วัสดุอิฐในพื้นที่ห้องถิ่น.....	56
7 ภายนอกริมบึง.....	58
8 บ้านริมทะเล.....	58
9 การแบ่งพื้นที่ภายในบ้าน.....	59
10 รูปทรงอิสระบ้านข้าวปั้น.....	60
11 รูปทรงอิสระบ้านในฝัน.....	61
12 รูปทรงอิสระบ้านสถาปนิก.....	62
13 ภาพภายในบ้าน.....	63
14 ภายในบ้านส่วนรับแขก.....	64
15 โทนสีการตกแต่งภายในคอนโด.....	64
16 การตกแต่งภายในบ้าน.....	65
17 โทนสีสดใสในการตกแต่งบ้าน.....	66
18 ภายในคอนโดบ้านสีส้ม.....	66
19 ตัวอย่างการใช้สี.....	67
20 สีสนักการตกแต่งภายนอกบ้าน.....	67
21 การตกแต่งแบบเรียบง่าย.....	69
22 ความเรียบง่าย.....	70
23 ความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย.....	70
24 การตกแต่งแบบผสมผสาน.....	71
25 การตกแต่งแบบผสมผสานจากต่างที่มา.....	71
26 การตกแต่งแบบผสมผสาน.....	72
27 การตกแต่งภายในบ้าน.....	76

28 บ้านไทยแบบลอยบนเสา.....	76
29 บ้านไทยแบบประยุกต์.....	78
30 การแบ่งพื้นที่ภายในห้อง.....	80
31 พื้นที่รับรองแขก.....	81
32 ลักษณะบ้านที่สะท้อนอาชีพวิศวกร.....	82
33 ลักษณะบ้านที่สะท้อนเชื้อชาติจีน.....	82
34 ลักษณะบ้านที่สะท้อนอาชีพนักดนตรี.....	83
35 ลักษณะบ้านที่สะท้อนรสนิยม.....	83
36 ระบายน้ำในแบบส่วนตัว.....	85
37 พื้นที่สำหรับทำกิจกรรม.....	87
38 สไตลต์กแต่งแบบสมัยใหม่.....	89
39 เฟอริไนเจอร์สำเร็จรูป.....	90
40 บ้านริมบึง.....	93
41 แปลนบ้านทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส.....	93
42 สวนสาธารณะในโครงการ.....	96
43 แผนที่ในโครงการ.....	96
44 ระบายน้ำส่วนตัว.....	98
45 พื้นที่ส่วนรับแขก.....	99
46 พื้นที่สำหรับครอบครัว.....	99
47 ห้องรับแขก.....	100
48 ห้องพักผ่อนของครอบครัว.....	100
49 สภาพแวดล้อมรอบบ้าน.....	103
50 สถาปัตยกรรมท้องถิ่นภาคใต้.....	103
51 สภาพแวดล้อมรอบบ้าน.....	104
52 บ้านชาวบ้านพื้นถิ่นภาคใต้.....	104
53 ผ้าลูกไม้ ผ้าปาเต๊ะ.....	105
54 บ้านลอยบนเสา.....	107
55 บ้านเรือนไทย.....	108
56 งานหัตถกรรมเครื่องจักสาน.....	108

57 ของเก่าและโต๊ะไม้เก่า.....	108
58 ระเบียบโค้ง และสี่ส้นบ้านนักดนตรี.....	111
59 ลานต้นไม้.....	111
60 ภายในห้องรับแขก.....	112
61 ภายในห้องนอน.....	112
62 โรงเล่น.....	114
63 พื้นที่สอนศิลปะ.....	115
64 Pran Havana.....	115
65 ห้องครัวรวม.....	116
66 พื้นที่หอศิลป์.....	116
67 พื้นที่ร้านกาแฟ.....	117
68 ห้องนั่งเล่นและลานไม้บ้านคุณยุคลธร.....	125
69 ห้องนั่งเล่นบ้านคุณเดียร์.....	126
70 ของสะสมในบ้านคุณยุคลธร.....	128
71 ของสะสมในบ้านคุณเดียร์.....	129
72 ของสะสมในบ้านคุณศุภชัย.....	129
73 กรอบรูปในบ้านคุณศุภชัย.....	130
74 ทางเข้าบ้านสำหรับแขกคุณยุคลธร.....	131
75 บานเลื่อนกันห้องคุณเดียร์.....	132
76 ห้องนั่งเล่นหลังบ้านคุณศุภชัย.....	133
77 บ้านกำนันแบบลอฟท์ของคุณวณศิริ.....	135
78 สไตล์การตกแต่งบ้านแบบคุณวณศิริ.....	135
79 บ้านตากอากาศของคุณกมลนาถ.....	136
80 สไตล์การตกแต่งของคุณกมลนาถ.....	136
81 บ้านและสไตล์ตกแต่งของคุณสมเพ็ชร.....	137
82 การจัดสวนสไตล์เอเชียตะวันออก.....	140
83 พื้นที่เปิดโล่งทำกิจกรรมในบ้านคุณวณศิริ.....	143
84 พื้นที่ชาน ระเบียบต้อนรับเพื่อนคุณกมลนาถ.....	143
85 โถงโล่งชั้นสองสำหรับเลี้ยงสังสรรค์บ้านคุณสมเพ็ชร.....	144

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“บ้าน” เป็นสถานที่สำคัญและมีความหมายต่อผู้คนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในยุคใดสมัยใด อย่างที่ทราบกันมาแล้วว่า ปัจจัยขั้นพื้นฐาน 4 ประการที่จำเป็นของมนุษย์ได้แก่ อาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม และอีกหนึ่งในนั้นคือ ที่พักอาศัย หรือบ้านจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับมนุษย์เราทั้งใช้เป็นสิ่งปลูกสร้างเพื่อการอยู่อาศัย เป็นเกราะป้องกันภัยอันตรายต่างๆ บ้านที่พักอาศัยยังมีผลต่อจิตใจของมนุษย์ทุกคนด้วย ในฐานะเป็นแหล่งที่พึ่งทางจิตใจโดยเป็นสถานที่ที่เชื่อมโยงไปถึงความเป็นครอบครัว ความรัก ความอบอุ่น บ้านเป็นเสมือนเป้าหมายที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของชีวิตคน โดยเฉพาะกับบุคคลที่ต้องการสร้างครอบครัวใหม่ที่เป็นของตนเอง

ลักษณะของสถาปัตยกรรมบ้านแบบไทยแต่เดิมนั้น มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเป็นอย่างมาก จนสามารถใช้เป็นสื่อเพื่อแสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์(symbol) ถึงความเป็นไทย สภาพวิถีชีวิตและสังคมของไทยได้อย่างชัดเจน โดยมากลักษณะรูปแบบอาคารจะเป็นเรือนไม้หลังคาทรงจั่ว ใต้ถุนสูง และมีบริเวณชานระเบียงกว้าง ส่วนลักษณะของการวางผังเป็นแบบกระจายแยกเรือนนอนและเรือนครัวออกจากกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศสภาพธรรมชาติแวดล้อมในประเทศ บ้านจึงไม่ใช่แค่สถานที่ที่ใช้พักอาศัยแต่รูปแบบลักษณะทางสถาปัตยกรรมของบ้าน ยังสามารถสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึงสภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมแต่ละยุคสมัยด้วย และเมื่อเปรียบเทียบกับรูปลักษณะของบ้านเรือนที่พบเห็นได้ในปัจจุบันจะสังเกตได้ถึงความเปลี่ยนแปลงโดยรูปแบบบ้านมีลักษณะที่แตกต่างกัน หลากหลายมากขึ้นทั้งแนวคิดจากแต่เดิมที่ใช้เพียงภูมิปัญญาของท้องถิ่น มาปรับใช้ใหม่โดยใช้แนวคิดจากตะวันตก รวมถึงตัววัสดุที่เปลี่ยนจากวัสดุธรรมชาติอย่างไม่ไปเป็นวัสดุสังเคราะห์ที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรมมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนถึงสภาพสังคม วิถีชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย บ้านจึงเป็นเสมือนสถานที่ที่บันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสภาพสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในระดับสังคม แต่เมื่อมองในระดับของปัจเจกบุคคลบ้านยังเป็นสถานที่ที่สะท้อนถึงลักษณะบุคลิกเฉพาะของผู้อยู่อาศัยด้วย บ้านในที่นี้จึงไม่ได้สำคัญแต่ในเรื่องของสถานที่สำหรับอยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว แต่บ้านยังเป็นสิ่งที่สะท้อนความหมายของความเป็นอยู่คนในระดับสังคม และตัวตนของคนในระดับปัจเจกได้อย่างดีทีเดียว

คำว่า “บ้าน” จากความหมายตามสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนเล่ม 13 ในพ.ศ.2532 นั้น หมายถึง “ส่วนที่มีบริเวณที่ดินโดยรอบรวมกับตัวอาคาร” ซึ่งโดยมากแล้วมักจะใช้ประสมร่วมกับคำว่า “เรือน” เป็นคำว่า “บ้านเรือน” ส่วนในคำว่า “เรือน” นั้นจะมีความหมายถึง ส่วนตัวอาคารที่ใช้สำหรับพักอาศัยเพียงเท่านั้น ส่วนคำว่า “บ้าน” ที่นิยมใช้ในปัจจุบันอาจมีความหมายที่กว้างมากขึ้นและอาจไม่ชัดเจนถึงระบุลักษณะได้ว่า บ้านจะต้องเป็นสถานที่ที่มีบริเวณที่ดินโดยรอบอาคาร ที่อยู่อาศัยที่เป็นอาคารสูง หรือลักษณะตึกแถวก็อาจจะเป็น “บ้าน” ได้ตามแต่ผู้อยู่อาศัยจะให้ความหมายหรือนิยามสถานที่เหล่านั้น บ้านและความหมายต่างๆที่ปรากฏในส่วนนี้จึงเกิดจากการสร้างความหมายด้วยสารานุกรมและจากผู้อยู่อาศัย

จากแนวคิดเรื่อง “การสร้างความเป็นจริงทางสังคม(Social construction of reality)” ของสำนักปรากฏการณ์นิยมได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์จะเป็นผู้สร้างบริบทหรือสภาวะการเกิดขึ้น โดยมีตนเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะการณหรือระเบียบสังคมนั้น(อ้างถึง สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2538:148) มนุษย์เป็นผู้สร้างสังคมขึ้นมาโดยกำหนดความหมายของสิ่งต่างๆในสังคมนั้นตามที่ตนเห็นสมควร เพราะฉะนั้นความหมายของสิ่งต่างๆรวมถึง “บ้าน” จึงไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ก่อนแล้ว หากแต่เป็นความหมายที่มนุษย์สร้างขึ้น(construct) โดยที่สามารถรู้หรือความหมาย(deconstruct) เดิม เพื่อสร้างความหมายใหม่(reconstruct) ได้อยู่ตลอดเวลา อย่างในตัวอย่างที่ยกมาในช่วงต้นที่เป็นการสร้างความหมายจากสารานุกรมขึ้น และรู้หรือสร้างใหม่ด้วยตัวผู้อยู่อาศัยเพื่อสร้างความหมายใหม่ เรื่องของ “บ้าน” มาใช้อยู่ตลอดเวลา จุดเริ่มของแนวคิดนี้มาจาก โลกที่แวดล้อมรอบตัวบุคคลอยู่นั้นมีอยู่ 2 โลก โลกแรกเป็นโลกทางกายภาพ ได้แก่ วัตถุ สิ่งของ บุคคล บรรยากาศด้านกายภาพทั้งหลายที่แวดล้อมบุคคล โลกนี้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ กับ โลกทางสังคม (social world) หรือความเป็นจริงทางสังคม (social reality) โลกนี้เกิดจากการทำงานของสถาบันต่างๆในสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา ที่ทำงาน รัฐ และสื่อมวลชน (กาญจนา แก้วเทพ, 2544:238) ทั้งนี้ “สถาบันสื่อมวลชน” จึงถือเป็น “ตัวกลาง” ที่เชื่อมโยงเรื่องราวของโลกทางกายภาพ กับโลกทางสังคม(social world) หรือความเป็นจริงทางสังคม(social reality) เข้าไว้ด้วยกันเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆให้คนในสังคมนั้นได้รับรู้ ฉะนั้น “บ้าน” กับความหมายที่ปรากฏขึ้นในทุกวันนี้ โดยมากมักมาจากโลกทางสังคม(social world) และเป็นสิ่งที่สถาบันสื่อร่วมกันสร้างความหมายต่างๆขึ้นมาใหม่ เพื่อหล่อหลอมความคิดของคนในสังคมให้คล้อยตามไปกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่สภาพสังคมเข้าสู่ยุคสมัยใหม่(Modernity) การประกอบสร้างความหมายบ้านที่ปรากฏบนสื่อก็จะสะท้อนสภาพชีวิตของคนในสังคมสมัยใหม่ตามไปด้วย ซึ่งอาจจะเป็นการให้คุณค่ากับระบบอุตสาหกรรมมากขึ้น สร้างความเชื่อมั่นกับระบบเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมาตรฐาน สร้างค่านิยมกับแนวคิดของตะวันตก และในความเป็นยุคสมัยใหม่ยังลดทอนสภาพ

สังคมครอบครัวจากครอบครัวใหญ่เป็นแบบครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เพราะเชื่อว่าการใช้ชีวิตแบบครอบครัวใหญ่ในเมืองเป็นการค่าใช้จ่ายที่ต้องการสูง ความเป็นครอบครัวจึงมีขนาดเล็กลงจนอยู่ในระดับของปัจเจกบุคคล และเนื่องจากการลดทอนสายใยทางสังคม(Social bonds) ที่เป็นครอบครัว ญาติพี่น้องลงไปนั้นสภาพสังคมในยุคปัจจุบันจึงเข้าสู่ความเป็นยุคหลังสมัยใหม่(Post-Modernity) โดยมีการโยกย้ายอดีต สภาพสังคมแบบชนบท คุณค่าวัฒนธรรมของท้องถิ่นกลับมาคำนึงถึงผลกระทบทางจิตใจเป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมในสองช่วงนี้มี ความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก การก่อสร้างและประกอบความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏบนสื่อ นิตยสารจึงเป็นที่น่าสนใจกับความหมายที่เปลี่ยนแปลงไป ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้นำส่วนนี้มาศึกษาโดย คัดเลือกสื่อ นิตยสารที่น่าเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบ้าน ที่ได้รับความนิยมและมีการดำเนินกิจการที่ อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน จึงได้นิตยสาร “บ้านและสวน” เป็นตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้

นิตยสารบ้านและสวน เป็นนิตยสารบ้านฉบับแรกของสังคมไทยที่ผลิตขึ้นตั้งแต่ในปีพ.ศ. 2519 และดำเนินธุรกิจเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 30 ปี เดิมทีที่ทีมงานของนิตยสารบ้าน และสวนเป็นฝ่ายจัดทำนิตยสารบ้านให้กับการเคหะแห่งชาติมาก่อน แต่ต่อมาได้ออกมาจัดทำ หนังสือเกี่ยวกับบ้านและที่อยู่อาศัยเอง โดยมองว่าเป็นธุรกิจที่น่าสนใจ นิตยสารบ้านและสวน กำเนิดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอเนื้อหาความรู้ในเรื่องของศิลปะการออกแบบและตกแต่ง บ้าน รูปแบบของงานดีไซน์สมัยใหม่ รวมทั้งเทคนิคทางสถาปัตยกรรมต่างๆ และสิ่งแวดล้อม ภายในบ้าน ออกจำหน่ายฉบับแรกเมื่อปลายเดือนกันยายน พ.ศ. 2519 ในราคา 8 บาท ยอด พิมพ์ประมาณ 15,000 เล่ม และใช้หน้าปกมีคำพูดว่า เป็นทีมงานเดิมจากหนังสือบ้าน ซึ่งเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ให้ผู้อ่านรู้จักและยอมรับได้ง่ายขึ้น และในช่วงนั้นในท้องตลาดไม่มีหนังสือ ประเภทนี้อยู่ นิตยสารบ้านและสวนจึงได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้อ่านมาโดยตลอดจนปัจจุบัน มีการขยายกิจการสื่อในวงกว้างมากขึ้น ทั้งการออกเป็นรายการโทรทัศน์, งานนิทรรศการเฉพาะ ของบ้านและสวน และการจัดทำเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลและใช้เป็นที่ติดต่อกับผู้อ่าน ซึ่งนับว่าเป็น นิตยสารที่น่าจะมีผลต่อแนวคิดของผู้คนในสังคมไทยเป็นอย่างมากในการนำเสนอเนื้อหา และใน การประกอบสร้างความหมายบ้าน ให้กับคนในสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาการวิเคราะห์ความหมาย “บ้าน” ที่ ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ และทำการศึกษาใน ส่วนของกระบวนการสร้างความหมาย และกลไกการผลิตในกองบรรณาธิการที่มีผลต่อการ นำเสนอความหมายของ “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน ตามแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลัง สมัยใหม่ รวมทั้งเพื่อวิเคราะห์ความเหมือนหรือแตกต่างระหว่างการใช้ความหมาย “บ้าน” ของผู้

ผู้อาศัยบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่ และผู้อาศัยในบ้านตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ กับการให้ความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ร่วมด้วย เพื่อเป็นการตรวจสอบถึงผลกระทบจากการประกอบสร้างความหมาย “บ้าน” ของนิตยสารกับสภาพความเป็นจริงทางสังคมที่เกิดขึ้นว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ จากในส่วนนี้จึงได้ตั้งเป็นปัญหาคำวิจัย ดังต่อไปนี้

ปัญหาคำวิจัย

1. ความหมาย “บ้าน” ที่นำเสนอในนิตยสารบ้านและสวน แต่ละยุคสมัย สะท้อนแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่อย่างไร
2. กระบวนการสร้างความหมายและกลไกการผลิตในกองบรรณาธิการมีผลต่อการนำเสนอความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่อย่างไร
3. ผู้อาศัยในบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่ และผู้อาศัยในบ้านตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ ได้ให้ความหมาย “บ้าน” เหมือนหรือแตกต่างกับความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏอยู่ในนิตยสารบ้านและสวนหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ที่นำเสนอแต่ละยุคสมัย
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความหมายและกลไกการผลิตในกองบรรณาธิการที่มีผลต่อการนำเสนอความหมายของ “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน ตามแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่
3. เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนหรือแตกต่างระหว่างการให้ความหมาย “บ้าน” ของผู้อาศัยบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่ และผู้อาศัยในบ้านตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ กับการให้ความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในกระบวนการประกอบสร้างความหมายของสื่อ
นิตยสารซึ่งจะนำไปสู่การอธิบายปรากฏการณ์ของการให้ความหมายเรื่องราวต่างๆ
2. เพื่อเป็นประโยชน์แก่วงการวิชาชีพสื่อและวิชาชีพด้านสร้างสรรค์ต่างๆได้เข้าใจวิธีการ
สร้างความหมาย ของ “บ้าน” ในฐานะที่เป็นตัวอย่างของการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์

บ้าน	หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่ใช้สำหรับอยู่อาศัย เป็นความหมายในเชิงรูปธรรม แสดงถึงรูปลักษณะภายนอกของตัวอาคาร
ความเป็นสมัยใหม่	หมายถึง ความหมายที่ปรากฏทางสังคม โดยมีเนื้อหาตั้งแต่ความเป็นอุตสาหกรรมนิยมด้วยวัสดุเทคโนโลยีการผลิตซึ่งพบได้จากวัสดุสังเคราะห์, ความเป็นกฎระเบียบ แบบแผนด้วยแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่พักอาศัย รวมถึงรูปทรงเหลี่ยมแบบเรขาคณิตที่แสดงถึงความเป็นกรอบ และความเป็นปัจเจกนิยมที่แสดงถึงการคำนึงถึงความต้องการของตนเองเป็นสำคัญมากกว่าบริบททางสังคม
สไตล์สมัยใหม่	หมายถึง ความหมายที่ปรากฏทางศิลปะ และสถาปัตยกรรม โดยมีลักษณะดังนี้ ความเรียบง่ายด้วยรูปทรงเรขาคณิต และสไตล์การออกแบบตกแต่งที่ใช้โทนสีเรียบ ของตกแต่งน้อยชิ้น, สนองการใช้งานเพื่อการอยู่อาศัย และความทันสมัยในวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่งเช่นวัสดุสังเคราะห์ จากระบบอุตสาหกรรม มีลักษณะงานที่คำนึงถึงสนองประโยชน์การใช้งานเป็นหลัก
ความเป็นหลังสมัยใหม่	หมายถึง ความหมายที่ปรากฏทางสังคม โดยมีเนื้อหาตั้งแต่ความคำนึงถึงสภาพธรรมชาติแวดล้อมด้วยการออกแบบพื้นที่อยู่อาศัยให้กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ และสังคมโดยรอบ, ความไร้กฎระเบียบ แบบแผนกับแนวคิดในการสร้างและตกแต่งพื้นที่อยู่อาศัย และความเป็นส่วนรวมด้วยการออกแบบที่พักอาศัยโดยคำนึงถึงบุคคลแวดล้อมและสังคมโดยรอบ

- สไตล์หลังสมัยใหม่ หมายถึง ความหมายที่ปรากฏทางศิลปะ และสถาปัตยกรรม โดยมีลักษณะดังนี้ ความซับซ้อน ขัดแย้ง ผสมผสานของรูปทรง ของตกแต่งและโทนสีที่ใช้ในที่อยู่อาศัย เช่น รูปทรงอิสระ, โทนสี ตัดกัน, ของตกแต่งต่างสไตล์, สมองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์ด้วยการใช้พื้นที่อยู่อาศัยเป็นสัญลักษณ์ เพื่อการสื่อสารถึงตัวตนของ เจ้าของที่พักอาศัยในเรื่องของ อาชีพ, เชื้อชาติ, รสนิยม และวิถีชีวิต และความโหยหาอดีตด้วยการนำแนวคิดสไตล์สมัยก่อนมา ปรับประยุกต์ใช้ในแบบบ้าน รวมถึงการนำของเก่ากลับมา ตกแต่งเพื่อสื่อถึงความทรงจำในอดีตของเจ้าของ
- กระบวนการสร้างความหมาย หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความหมายบ้านของกอง บรรณานุกรมวิทยาสารบ้านและสวน
- ผู้อยู่อาศัยในบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่ หมายถึง ผู้ที่มีที่พักอาศัยอยู่ในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2549 โดยเป็นที่พักอาศัยในโครงการจัดสรร มี รูปทรงเรียบง่ายแบบเรขาคณิต สมองการใช้งานเพื่อการอยู่อาศัย เป็นสถานที่ที่อยู่อาศัยประจำของผู้เป็นเจ้าของและครอบครัว
- ผู้อยู่อาศัยในบ้านตามแนวคิด หลังสมัยใหม่ หมายถึง ผู้ที่มีที่พักอาศัยอยู่ในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2549 โดยเป็นที่พักอาศัยที่จัดสร้างขึ้นเองใน แบบเฉพาะ มีรูปทรงที่ซับซ้อน สมองการใช้งานเพื่อ แสดงสัญลักษณ์ถึงเจ้าของ และเป็นสถานที่ที่อยู่อาศัย ประจำของผู้เป็นเจ้าของและครอบครัว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้าน และสวน มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่(Modern) และ ยุคหลังสมัยใหม่ (Post-modern)
2. แนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา(Semiology)
3. แนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม(Social Construct of Reality)
4. แนวคิดเกี่ยวกับนิตยสาร

แนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่(Modern) และยุคหลังสมัยใหม่(Post-Modern)

ความเป็นสมัยใหม่(modernity)

ประวัติและความเป็นมาของ ยุคสมัยใหม่

ยุคสมัยใหม่(Modern Ages) เป็นยุคที่ชาติตะวันตกออกมาจากกรอบของยุคศาสนาได้ เป็นกลุ่มแรก เป็นผลสืบเนื่องมาจากในช่วงศตวรรษที่ 14-15 เกิดความเสื่อมทรามลงจากการคอร์รัปชั่นทั้งในวัดและอำนาจ พระติดอยู่กับลาภ ยศ สรรเสริญ ที่สำคัญคือมีการอนุญาตให้ใช้เงินไถ่บาปได้ คือ คนรวยหรือขุนนางสามารถจ่ายเงินไถ่บาป บางครั้งขอหย่าหรือให้แต่งงานแบบผิดประเพณีได้ เช่น แต่งงานในหมู่พี่น้อง ขณะเดียวกันก็เกิดความขัดแย้งระหว่างสันตปาปากับ กษัตริย์ และมีความขัดแย้งภายในศาสนาด้วยกันเองหลายหน

เมื่ออำนาจศาสนาจักรเสื่อมลงไปเรื่อยๆ จึงมีคนกล้าคิด กล้าวิจารณ์ และคัดค้านเรื่องจักรวาลวิทยาที่เป็นความเชื่อของคริสเตียนยุโรปมากขึ้น จากคติเรื่องจักรวาลเดิมที่เชื่อว่าโลกและมนุษย์เป็นศูนย์กลางเพราะพระเจ้าเป็นผู้สร้างให้มนุษย์มีฐานะพิเศษ ประกอบกับการเชื่อว่าโลกเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่ง มีดวงดาวต่างๆ โคจรเป็นวงกลมอยู่โดยรอบเป็นชั้นๆ มีชื่อเรียกว่า Ptolemy ก็เริ่มมีคนคัดค้านและอ้างว่า ดวงอาทิตย์ต่างหากที่เป็นศูนย์กลางของระบบสุริยจักรวาล โดยที่มีดาวเคราะห์ดวงอื่นๆ โคจรโดยรอบ โดยเรียกระบบนี้ใหม่ว่า Copernican Revolution ซึ่งคิดค้นโดยโคเปอร์นิคัส(ค.ศ. 1473 - 1543) และจากการคัดค้านของโคเปอร์นิคัสในส่วนนี้นั้นไม่ได้

ทำให้โลกเล็กลงและดวงอาทิตย์สำคัญมากขึ้นเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเปลี่ยนระบบความคิด เปลี่ยนความสำคัญจากศาสนา มาสู่วิทยาศาสตร์มากขึ้น

จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในสมัยศตวรรษที่ 16 – 18 สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ การปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial revolution) ที่หมายถึงการเปลี่ยนแปลงอันยิ่งใหญ่ ในวงการอุตสาหกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบวิธีการผลิต จากการใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นเครื่องมือ เครื่องจักร และจากใช้เครื่องมือง่ายๆ มาเป็นเครื่องจักรกลที่มีความสลับซับซ้อนและมีประสิทธิภาพ ผลิตได้รวดเร็วและมีปริมาณมากขึ้น

ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 16 และ 17 เป็นระยะที่มีการค้นพบความรู้ใหม่ๆ ในวงการวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก มีการทดลองทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ให้ได้ผลจริงจัง รวมทั้งปรับปรุงเครื่องมือวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการทดลองจนกระทั่งถึงสมัยศตวรรษที่ 18 อันเป็นสมัยแห่งภูมิปัญญา(enlightenment) ซึ่งมีนักคิดสำคัญ เช่น Voltaire Diderot Rousseau การศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น จึงเกิดความสนใจในการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในสมัยศตวรรษที่ 16 – 18 สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ การปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial revolution) ที่หมายถึงการเปลี่ยนแปลงอันยิ่งใหญ่ในวงการอุตสาหกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงในระบบวิธีการผลิต จากการใช้แรงงานคนและสัตว์มาเป็นเครื่องมือ เครื่องจักร และจากใช้เครื่องมือง่ายๆ มาเป็นเครื่องจักรกลที่มีความสลับซับซ้อนและมีประสิทธิภาพ ผลิตได้รวดเร็วและมีปริมาณมากขึ้น นักวิชาการโดยส่วนใหญ่เห็นร่วมกันว่า ยุคอุตสาหกรรมได้เกิดขึ้นในทศวรรษ 1760 ซึ่งมีการพัฒนาระบบโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นมาอย่างจริงจัง โดยก่อนหน้านั้นมีการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องจักรไอน้ำโดยเจมส์ วัตต์ขึ้นในปีค.ศ. 1763 เครื่องปั่นได้และทอผ้าในช่วงค.ศ. 1770 จึงทำให้เกิดอุตสาหกรรมทอผ้าขึ้นในอังกฤษ และเป็นเหตุให้อังกฤษเป็นผู้นำในการปฏิวัติอุตสาหกรรม(อ้างถึง ธีรยุทธ บุญมี, 2546)

การปฏิวัติอุตสาหกรรมยังส่งผลให้มีการผลิตวัตถุต่างๆ เป็นสินค้าขึ้นอีกมากมาย และเมื่อรวมกับกระบวนการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ด้วยแล้ว ก็เริ่มมีการประดิษฐ์เครื่องมืออุปกรณ์ขึ้นมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัย และนำเข้าสู่การผลิตในระบบโรงงานอุตสาหกรรมเกิดสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นสินค้าแบบต่างๆขึ้น นอกจากนี้ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมยังแพร่กระจายเข้าไปถึงการก่อสร้างที่อยู่อาศัยในแบบระบบอุตสาหกรรมด้วย ซึ่งในส่วนนี้เป็นผลให้วงการสถาปัตยกรรมมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาความคิดในการออกแบบอาคารที่ต่างไป โดยมีการใช้ความคิดเรื่องระบบอุตสาหกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องกับ Le Corbusier(ค.ศ.1877-1965) สถาปนิกคนสำคัญในช่วงยุคสมัยใหม่นี้ ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ การสร้างบ้านในระบบอุตสาหกรรม(Mass-

Production Houses)ไว้ว่า “We must create the mass-production spirit. The spirit of constructing mass-production houses. The spirit of living in mass-production houses. The spirit of conceiving mass-production houses. If we eliminate from our hearts and minds all dead concepts in regard to the houses, and look at the question from a critical and objective point of view, we shall arrive at the HOUSE-MACHINE” (Le Corbusier,1931) จะเห็นได้เลยว่า ระบบอุตสาหกรรมเข้าไปมีส่วนผูกพันกับบ้านที่อยู่อาศัยด้วย ทั้งระบบการก่อสร้าง, ลักษณะการอยู่อาศัย และลึกลงไปถึงในระดับจิตใจ ด้วยการใช้ความคิดที่เป็นระบบในแบบอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ ในยุคสมัยใหม่ยังเกิดการขยายตัวทางการค้า และกำเนิดเศรษฐกิจแบบทุนนิยมพร้อมกันด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการค้นพบโลกใหม่มีการขยายเส้นทางการเดินเรือจากตะวันตกสู่ตะวันออก ดินแดนส่วนใหญ่ในโลกใหม่ของเอเชียใต้และฝั่งทะเลทวีปอาฟริกาถูกยุโรปยึดครองอย่างรวดเร็วจนจบจนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ดินแดนเกือบทั่วโลกตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก กล่าวได้ว่ากำเนิดของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงสภาพของสังคมและการเมืองของยุโรปเท่านั้น แต่ยังเป็นพลังผลักดันให้ทวีปยุโรปขยายตัวเข้าครอบครองส่วนใหญ่ของโลกด้วย ในช่วงการเชื่อมโยงโลกโดยระบบทุนนิยม-อุตสาหกรรมนิยมนั้น เป็นการพัฒนาการอีกขั้นหนึ่งเพราะเป็นช่วงที่นายทุนอุตสาหกรรม พ่อค้า กฎุมพีมียอำนาจมากขึ้น สกัดตัวเองจากอำนาจของรัฐหรือกษัตริย์ได้มากขึ้น (ธีรยุทธ บุญมี, 2546)

ความหมายและความสำคัญของ ความเป็นสมัยใหม่

คำว่าสมัยใหม่ (Modern) มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า modo หมายถึง “เมื่อขณะนี้” (up-to-date) เป็นคำที่เกิดจากความรู้สึกเชิงปฏิปักษ์ระหว่าง “ขณะนั้น” กับ “ขณะนี้” แยกกันระหว่างความเป็นโบราณกับความเป็นสมัยใหม่ ซึ่งโดยปกติแล้วประวัติศาสตร์ในตะวันตกดำเนินต่อเนื่องกันมาในรูปของความไม่ลงรอยกับแนวคิดที่เกิดก่อนหน้า จนดูเหมือนว่าการปฏิเสธแนวคิดก่อนหน้าตนเป็นไปโดยสัญชาตญาณของยุคสมัย (วรรณุช จรุงรัตน์นาพงศ์,2548)

ความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) ในทางประวัติศาสตร์คือยุคสมัยที่ต่อมาจาก “ยุคกลาง” (Middle Ages) หรือลัทธิศักดินา (Fududalism) ความเป็นสมัยใหม่ถูกทำให้ตรงข้ามกับสังคมตามจารีตประเพณีเดิมๆ และถูกสร้างอัตลักษณ์ของตัวเองขึ้นมาโดยใช้สิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ในความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) ยังมีอิทธิพลต่อแวดวงวิชาการทั่วโลกทั้งในสาขาด้านปรัชญา, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสังคม, ด้านการเมือง และด้านสุนทรียศาสตร์วัฒนธรรม อีกด้วย

วาทกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในทฤษฎีของความเป็นสมัยใหม่ นับจากยุคสว่าง(Descartes) จนมาถึงยุคแห่งพุทธิปัญญา(the Enlightenment) ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นวาทกรรมที่สนับสนุนเรื่องราวของเหตุผล และต่างถือว่า “เหตุผล” เป็นต้นตอของ “ความก้าวหน้า” ในด้านความรู้และความเจริญของสังคม

“เหตุผล” ยังเป็นที่ได้รับการเข้าใจว่า ตัวมันเองมีความสามารถที่จะค้นพบบรรทัดฐานทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งระบบคิดและการกระทำสามารถที่จะได้รับการสร้างขึ้น และในส่วนของสังคมก็สามารถที่จะได้รับการสร้างขึ้นใหม่ได้อีกเช่นกัน อย่างเช่น ในประเทศที่มีการปฏิวัติประชาธิปไตยที่พยายามจะล้มล้างโลกแห่งศักดินา และสร้างระเบียบสังคมที่ยุติธรรมและความเสมอภาคขึ้นมา ที่จะทำให้เหตุผลและความก้าวหน้าของสังคมเป็นรูปร่างขึ้นมา

ความเป็นสมัยใหม่ในทางสุนทรียะ ได้ปรากฏตัวขึ้นมาจากความเคลื่อนไหวของพวกขบวนการทางศิลปะแนวหน้าของบรรดาโมเดิร์นนิสต์ (the new avant-garde modernist movements) และบรรดาวัฒนธรรมรองต่างๆที่ไม่ยึดถือตามชนบจารีต (bohemia subcultures) ซึ่งต่อต้านแง่มุมที่แปลกแยกไปจากความเป็นอุตสาหกรรมและความเป็นเหตุผล ขณะเดียวกันก็แสวงหาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและค้นหาความสามารถของตนเองในเชิงสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ในทางศิลปะ

ความเป็นสมัยใหม่ยังได้เข้ามาสู่ชีวิตประจำวัน โดยมาในรูปแบบของผลผลิตต่างๆ ของสังคมบริโภค เทคโนโลยี และลักษณะวิถีเกี่ยวกับการขนส่งและสื่อสาร ความเป็นสมัยใหม่ได้สร้างโลกอุตสาหกรรมและอาณานิคมใหม่ขึ้นมา ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้จัดอยู่ในฐานะที่เป็น “การทำให้เป็นสมัยใหม่” (modernization) [สำหรับศัพท์คำว่า modernization เป็นศัพท์ที่แสดงถึงขบวนการของการทำให้เป็นปัจเจก, การทำให้เป็นเรื่องทางโลก, การทำให้เป็นอุตสาหกรรม, ความแตกต่างทางวัฒนธรรม, การทำให้เป็นสินค้า, การทำให้มีความเป็นเมือง, การทำให้เป็นระบบราชการ และการทำให้เป็นเหตุผล ซึ่งรวมเข้าด้วยกันได้ก่อให้เกิดโลกสมัยใหม่หรือ modern world ขึ้นมา]

อย่างไรก็ตาม การสร้างความเป็นสมัยใหม่ขึ้นมา ก็ได้ผลิตความทุกข์ยากและความเจ็บปวดขึ้นมาพร้อมๆกันโดยที่ไม่ได้คาดคิดไว้ ในบรรดาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของมัน ซึ่งได้มาตั้งแต่ชาวไร่, ชาวนา, กรรมกร และช่างฝีมือทั้งหลายที่ถูกกดขี่โดยการทำให้เป็นอุตสาหกรรมแรงงานของนายทุน การกีดกันผู้หญิงออกไปจากปริมณฑลสาธารณะ รวมไปถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์เกี่ยวกับการทำให้เป็นอาณานิคมของนักจักรวรรดินิยมทั้งหลาย ความเป็นสมัยใหม่ยังได้สร้างสถาบันที่

เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัย การปฏิบัติกรต่างๆ ขึ้นมา และวาทกรรมหลายหลากที่ทำให้วิธีการต่างๆ กลายเป็นการครอบงำและบังคับควบคุมให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ใน The 'dialectic of Enlightenment' (หลักวิชาวิธีของยุคสว่าง) ของ Horkheimer and Adorno, 1972 ได้อธิบายถึงขบวนการอันหนึ่งซึ่ง "ความเป็นเหตุเป็นผล" ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่สถานะที่ตรงข้ามกันกับตัวมัน และคำสัญญาของความเป็นสมัยใหม่เกี่ยวกับการปลดปล่อยมนุษยให้เป็นอิสระ กลายเป็นหน้ากากของการกดขี่และครอบงำ

แนวคิดพื้นฐานของความเป็นสมัยใหม่

ความเป็นสมัยใหม่(modernity)ได้นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงหลายๆอย่าง ในวงวิชาการ ในหลายสาขาทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นในทางปรัชญา, เศรษฐกิจ, การเมือง, สังคม และทางศิลปะสุนทรียศาสตร์และวัฒนธรรม แต่ในงานวิจัยนี้จะอธิบายลักษณะของความเป็นสมัยใหม่เพียงบางประเด็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่

ลัทธิปัจเจกชนนิยมและเสรีนิยม (liberalism)

การเกิดความเป็นตัวตนของบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อตัวเองในด้านต่างๆ เริ่มมาตั้งแต่สมัย Renaissance ความคิดปัจเจกชนเกิดขึ้นเมื่อพวกโปรเตสแตนต์สอนว่า อย่าไปคุกเข่าต่อหน้าศาสนจักรให้มนุษย์ ชาวคริสต์ที่แท้ต้องคุกเข่าต่อหน้าพระเจ้า เข้าถึงพระเจ้าได้ หรือพระเจ้าก็เมตตากับคนๆนั้นได้โดยไม่ต้องผ่านศาสนจักรกระทั่งมีคำขวัญว่า "priesthood to all believers" หมายถึง คนที่เชื่อผู้ศรัทธาอย่างแท้จริงก็เท่ากับเป็นพระนั่นเอง คนจึงมีความเท่าเทียมกันในฐานะเป็นผู้ศรัทธาพระเจ้า และคนแต่ละคนก็สื่อต่ออำนาจพิเศษ ลัทธิปัจเจกชนนิยมต่อมา กลายเป็นพื้นฐานให้กับปรัชญาทางการเมืองแนวเสรีนิยม(liberalism) ที่สำคัญของตะวันตก รวมทั้งทั่วโลก เนื่องจากคิดว่าพื้นฐานของสังคม ของรัฐ ของอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจทางจิตวิญญาณ การเมือง คุณธรรม ศีลธรรม เศรษฐกิจ มาจากตัวบุคคล เพราะฉะนั้นคนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ มีอำนาจ ซึ่งเป็นพื้นฐานใหญ่ในการพัฒนาทฤษฎีการเมืองประชาธิปไตย ทฤษฎีศีลธรรมทางสังคม หรือเศรษฐศาสตร์ในสมัยหลัง มนุษย์เป็นปัจเจกชนสามารถใช้ทุนหรือแรงงานของตนเองไปแสวงหาผลประโยชน์ กำไรให้ตัวเองได้ (ธีรยุทธ บุญมี, 2546) ในลัทธิปัจเจกชนนิมนี้นอกจากจะทำให้คนคำนึงถึงสิ่งที่ตัวเองพึงจะได้ประโยชน์แล้ว ยังเป็นการให้ความสำคัญกับตัวเองในฐานะปัจเจกชนด้วย ซึ่งเป็นการลดคุณค่าความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมให้ด้อยคุณค่าลง

ระบบโลก(world system)และระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมนิยม(capitalism-industrialism)

ช่วงศตวรรษที่ 15 จนถึงศตวรรษที่ 18 เป็นการแข่งขันการล่าอาณานิคมของตะวันตก เศรษฐกิจโลกนอกจากเป็นระบบปล้นชิงทรัพยากรมีค่าแรงงานทาสโดยตรงแล้ว ยังมีลักษณะที่เรียกว่า mercantilism หรือ ระบบการค้านิยม ซึ่งรัฐคือกษัตริย์กับพ่อค้ามุ่งขายให้ได้เปรียบเชิงการค้าเพื่อสะสมความมั่งคั่ง จากความเชื่อว่าเงินและทองคำคือแก่นแท้ของความมั่งคั่ง การได้เปรียบเชิงการค้านี้เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีดินแดนในอาณานิคมซึ่งมีการแบ่งงาน (division of labour) ในรูปของการแบ่งเป็นเขตที่สร้างผลผลิตธรรมชาติหรือวัตถุดิบต่างๆ เช่น เป็นแหล่งผลิตแร่ธาตุ ซากาแฟ ข้าว แต่ในช่วงการเชื่อมโยงโลกโดยระบบทุนนิยม-อุตสาหกรรมนิยม เป็นพัฒนาการอีกขั้นหนึ่งเพราะเป็นช่วงที่นายทุนอุตสาหกรรม พ่อค้ามีอำนาจมากขึ้น สลัดตัวเองจากอำนาจของรัฐหรือกษัตริย์ได้มากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุสำคัญหลายประการคือ (1)การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเริ่มตั้งแต่ค.ศ. 1500 เป็นต้นมา (2) การปฏิวัติอุตสาหกรรม เริ่มในทศวรรษ 1760 ส่งผลให้เศรษฐกิจตะวันตกมีขีดความสามารถในการผลิตสินค้าและเครื่องจักรได้อย่างมาก และต้องการตลาดที่กว้างขวางจึงเกิด การแบ่งตลาดสินค้า (division of markets) เพิ่มเติมขึ้นมาอีกอย่างหนึ่ง คือ ประเทศเจ้าอาณานิคมเป็นแหล่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม ส่วนประเทศอาณานิคมเป็นตลาดซื้อสินค้าเหล่านี้ ระบบเศรษฐกิจเช่นนี้ เป็นผลให้หัตถอุตสาหกรรมประเทศอาณานิคมซึ่งเคยรุ่งเรืองมาก่อนต้องถูกทำลายไปเกือบหมดสิ้น(ธีรยุทธ บุญมี, 2546) ระบบทั้งสองนี้มีความสำคัญกับช่วงยุคสมัยใหม่เป็นอย่างมาก เพราะทำให้เกิดผลกระทบกับสังคมในหลายๆด้านอย่างที่เราเห็นได้ชัดคือ ค่าความนิยมในสินค้าที่ผลิตจากระบบมีสูงกว่าความนิยมสินค้าที่มาจากงานหัตถกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะความเชื่อมั่นในความเป็นตะวันตกเป็นแหล่งที่มีการพัฒนา มีความเจริญกว่าประเทศอื่นๆ สินค้าที่มาจากประเทศนั้นจึงมีคุณค่าของความเจริญสะท้อนในตัวสินค้าด้วย จึงยิ่งทำให้ระบบทุนนิยมสนองต่อประเทศอาณานิคมจากตะวันตกมากขึ้น

ลัทธิปัญญาเหตุผล (rationalism)

ผู้ที่ให้กำเนิดลัทธิปัญญาเหตุผลนิยมนี้คือ Rene Descartes(ค.ศ.1596-1650) ซึ่งเป็นนักปรัชญาสำคัญที่สุดคนหนึ่งของโลกสมัยใหม่ และเป็นนักปรัชญาคณแรกที่ทำให้กำเนิดลัทธินี้ Descartes แบ่งมนุษย์ออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นปัญญาเหตุผลซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม อีกส่วนหนึ่งเป็นร่างกายหรือเป็นโลกทางวัตถุ ปัญญาเหตุผล(reason) เป็นของสูง มีความสำคัญ เพราะมันเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ตระหนักถึงการดำรงอยู่ของตน "I think therefore I am" ซึ่งต่างไปจากโลกทางวัตถุที่ไม่มีความรู้สึกนึกคิดไร้จิตใจ ไร้จุดมุ่งหมาย เหมือนเครื่องจักร วิธีคิดเช่นนี้ นำไปสู่ความคิดจักรวาลแบบนิวตันโดยถือว่า จักรวาลเป็นเสมือนเครื่องจักรมีแต่ปัญญา(reason)

ของมนุษย์เท่านั้นที่มีฐานะพิเศษ (ธีรยุทธ บุญมี, 2546) ลัทธินี้ภายหลังถูกกระแสปรัชญาวิพากษ์ตั้งคำถามขึ้นมาอย่างมากมาย เพราะบางส่วนของแนวคิดนี้เป็นการตัดสินในแบบปัจเจกบุคคล โดยยกย่องความคิดและเหตุผลที่ได้ว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมและถูกต้องที่สุดแล้ว แต่แท้จริงแล้วเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในแบบเฉพาะบุคคลมากกว่า “เหตุผล” เป็นเรื่องสำคัญและถูกต้องก็จริงแต่จุดอ่อนของลัทธินี้คือ เหตุผลที่ว่ามันเป็นของใครต่างหาก อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้มีบทบาทสำคัญมากกับงานออกแบบในช่วงยุคสมัยใหม่ซึ่งพยายามใช้หลักของเหตุผลมาตอบปัญหาเกี่ยวกับงานออกแบบที่เกิดขึ้น จนบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงสุนทรียภาพทางความงาม เพราะถูกมองว่ามันไม่ใช่เรื่องของเหตุและผล ลักษณะงานออกแบบในช่วงนี้จึงเป็นไปเพื่อสนองการใช้งาน และประโยชน์สูงสุดจึงเป็นที่มาของการออกแบบ “form follow function”

การพัฒนาเมืองด้วยกฎ ระบบ ทฤษฎีแบบใหม่

ในสังคมยุคสมัยใหม่เป็นจุดเริ่มต้นของการเมืองการปกครองที่ให้อำนาจชัดเจน กับเหล่าพลเมืองโดยอยู่ภายใต้ความปกครองของอำนาจรัฐ ซึ่งต่างจากในช่วงยุคกลางที่ยังคงให้อำนาจสำคัญอยู่กับศาสนจักร แต่พอมาถึงช่วงที่ศาสนาเสื่อมความสำคัญลงก็เกิดการแย่งชิงอำนาจ 3 ส่วนใหญ่ๆด้วยกัน คือ อำนาจของศาสนจักร อำนาจของกษัตริย์ขุนนาง กับอำนาจของกฎหมาย คือชนชั้นกลางหรือชนชั้นพ่อค้านายทุน ครั้งแรกมีความขัดแย้งว่าใครเหนือกว่ากันระหว่างกษัตริย์กับศาสนจักร แต่เนื่องจากในสมัยกรีกโรมันแล้วกษัตริย์เป็นผู้ให้อำนาจการปกครองเป็นกฎสืบทอดกันมาศาสนาจึงต้องมีบทบาทเล็กกว่ารัฐ และโดยสภาพเช่นนี้ ในที่สุดเกิดการเสนอแนวคิดขึ้นใหม่โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ส่วนแรกคือ กฎธรรมชาติ โดยนักคิดส่วนใหญ่จะบอกว่าสิ่งที่สืบเนื่องมาจากพระเจ้าก็คือ natural law คือกฎธรรมชาติ กฎศีลธรรม สิ่งนี้เป็นสิ่งที่พระเจ้าประทานไว้ให้มนุษย์ เป็นกฎที่บอกว่ามนุษย์ควรจะปฏิบัติตัวอย่างไรต่อมนุษย์ด้วยกัน ส่วนที่สองคือ human law ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาเองโดยใช้หลักของปัญญาเหตุผล เพื่อกำหนดสิทธิเสรีภาพ อำนาจต่างๆที่มนุษย์ในสังคมคนหนึ่งควรมีและยึดถือเป็นกฎปฏิบัติสืบทอดกันมา(อ้างถึง ธีรยุทธ บุญมี, 2546)

จากแนวคิดในเรื่องกฎ ระบบ ทฤษฎีต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงสมัยใหม่นี้ ยังสะท้อนผ่านแนวคิดศิลปะในเรื่องของกรอบแนวคิดด้วย โดยศิลปะสมัยใหม่ที่ตั้งอยู่บนรากฐานความคิดของลัทธิสมัยใหม่นี้ เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากชนชั้นกลางที่ผ่านการศึกษาระบบโรงเรียน มีฐานะทางเศรษฐกิจจากระบบการแข่งขันและทุนนิยม มีรสนิยมในเชิงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีระเบียบแบบแผนจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ ฯลฯ เป็นผู้กำหนดแนวทางศิลปวัฒนธรรมสมัยใหม่ ศิลปะในสมัยใหม่ที่ปรากฏจึงสะท้อนแนวคิด เนื้อหา รูปแบบและกลวิธีบนฐานความคิดสร้างสรรค์และปัจเจกบุคคล แม้จะมีความคิดที่หลากหลายแต่ก็เป็นเพียงการใช้

ทักษะเชิงเทคนิค(technical skill) ในการสร้างสรรค์(วิรุณ ตั้งเจริญ,2547) โดยแท้จริงแล้วผลงานที่ออกมายังคงอยู่ภายใต้ทฤษฎี มีกรอบ มีข้อสรุป ตามกฎต่างๆที่กำหนดไว้มาตั้งแต่เริ่ม

ลักษณะทางสังคม

ช่วงยุคสมัยใหม่สังคมมีการเปลี่ยนจากรูปแบบชุมชน หรือกลุ่มคนหมู่เหล่าย่อยๆ มาเป็นสังคมมวลชน Ferdinand Tonnies นักวิชาการด้านสังคมวิทยาชาวเยอรมันได้ให้ความเห็นกับเรื่องสังคมมวลชน(Mass Society) ไว้ว่า ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการจัดรูปแบบองค์กรใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยทำให้กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม(Industrialization) และเป็นสังคมเมือง(Urbanization) และส่งผลทำให้บุคคลมีความรู้สึกและมีวิถีชีวิตที่เป็นปัจเจกนิยม(Individualism)มากยิ่งขึ้น ซึ่งในเยอรมันก็เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว Tonnies จึงได้วิเคราะห์และแบ่งประเภทของสังคมที่มีอยู่ออกเป็น 2 แบบ คือ สังคมชนบท(Gemeinschaft) และสังคมเมือง (Gesellschaft) โดยที่คุณสมบัติของสังคมทั้ง 2 แบบ มีความแตกต่างกันแบบคนละขั้ว คือ

- สังคมชนบท ผู้คนผูกพันกันด้วยสายใยทางสังคม(Social bonds) เช่น ครอบครัว ญาติ เพื่อน ศาสนา การปฏิบัติตามบทบาทอย่างเข้มงวดในรูปแบบของธรรมเนียมประเพณี ส่วนสถาบันพื้นฐานของสังคมมีอิทธิพลต่อปัจเจกอย่างมาก (บ้าน, วัด) และสมาชิกถือว่า กลุ่มบุคคลมีความสำคัญมากกว่าปัจเจกบุคคล
- สังคมเมือง สายใยทางสังคมที่จะผูกพันคนมีความเปราะบาง คนมาอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะด้วยเหตุผลมากกว่าประเพณี เช่น การสมัครเข้าทำงานโดยใช้ข้อตกลง สัญญาร่างเป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นไปด้วยความสมัครใจของปัจเจกเองไม่เกี่ยวข้องกับครอบครัว โดยที่ปัจเจกบุคคลตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และรับผิดชอบตัวเอง

ในกระบวนการพัฒนาชนบทให้เป็นเมืองนั้น สถาบันที่เป็นตัวบ่งชี้(indicator) และตัวผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือ สื่อมวลชน(Mass Media) โดยใช้วิธีการอันหลากหลาย เช่น การนำเสนอภาพของสังคมเมืองที่น่าพึงปรารถนา การนำเสนอภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง และสร้างภาพลักษณ์ “ความเจริญ” มากกว่าชนบท ผ่านสื่อต่างๆ เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ ซึ่งมีผลทำให้ความสัมพันธ์เดิมๆของผู้คนที่มีต่อสถาบันครอบครัว ศาสนา ลดน้อยถอยลงไป และให้ความสนใจกับสถาบันของสื่อใหม่ๆ มากกว่า (กาญจนา แก้วเทพ, 2545) ส่วนในฝรั่งเศสได้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคมที่คล้ายคลึงกับเยอรมัน และมีนักวิชาการที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับสังคมมวลชน โดยแบ่งสังคมออกเป็น 2 ขั้วเช่นกัน แต่ได้ตีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คือ Emile Durkheim ได้เปรียบสังคมชนบทไว้ว่า เป็นเสมือนเครื่องจักรชิ้นหนึ่งที่มีระบบ

และความคงทน ประชาชนเปรียบเสมือนส่วนย่อยที่มีรูปร่างเหมือนกัน และมีวิถีปฏิบัติตามธรรมเนียม ประเพณี และสหายที่รื้อร้อยคนเหล่านี้จึงเรียกว่า “สมานฉันท์แบบกลไก” (Mechanical Solidarity) ซึ่งต่างกับสังคมนิยมใหม่ที่เปรียบเสมือนร่างกาย ส่วนประกอบต่างๆต้องพึ่งพาอาศัยกันเพื่อให้ร่างกายโดยส่วนรวมนั้นมีชีวิตอยู่ได้ และสามารถที่จะป้องกัน เยียวยาร่างกายได้เมื่อถูกเชื้อโรคอื่นๆเข้ามาทำลาย โดยใช้สมองเป็นต้นระบบความคิดที่จะป้องกัน สหายของสังคมนิยมนี้จึงเรียกว่า “สมานฉันท์แบบอินทรีย์” (Organic Solidarity) จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะพื้นฐานที่ทำให้สังคมนิยมและชนบทแตกต่างกันก็คือ

- ลักษณะความเชี่ยวชาญเฉพาะ(Specialization) ที่สังคมนิยมจะมีมากกว่าสังคมนิยมชนบท
- การแบ่งงานกันทำ(Division of Labour) สังคมนิยมจะมีการแบ่งงานกันทำสูง แต่ในชนบททุกคนจะทำงานเหมือนกัน
- ลักษณะที่ต้องพึ่งพากัน (Interdependence) เนื่องจากในชนบททุกคนทำงานทุกอย่างได้ด้วยตนเอง จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพากันซึ่งต่างกับสังคมนิยม

ลักษณะทางงานศิลปะและการออกแบบ

สำหรับในแวดวงของศิลปะและการออกแบบนั้นความเป็นสมัยใหม่(modernity)จะถูกปรับเปลี่ยนมาใช้เป็นคำว่า ลัทธิสมัยใหม่ (modernism) หรือสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่ ซึ่งความหมายจะครอบคลุมเกี่ยวกับรูปลักษณะทางงานออกแบบที่ปรากฏ ลัทธิสมัยใหม่(modernism) หรือ โมเดิร์นนิซึม เริ่มขึ้นในช่วง ค.ศ. 1920 ลักษณะของงานมีความแตกต่างจากสไตล์ชั้นสูง(art deco)ในฝรั่งเศสที่เน้นแต่เรื่องของอารมณ์แต่เพียงอย่างเดียว มีลักษณะฟูฟ่า มีสีฉูดฉาด และวาวแวววาว ความเป็นโมเดิร์นนิซึมนั้นเป็นเรื่องของการใช้เหตุผลตามหลักฟังก์ชันนลลิซึม(Functionalism) โดยคำนึงถึงประโยชน์และหลักความประหยัดเป็นสำคัญในการออกแบบ จากงานสถาปัตยกรรมที่พบจะมีลักษณะการใช้โครงสร้างภายในกำหนดรูปทรงของภายนอก ซึ่งภายในนั้นเป็นโครงสร้างที่กำหนดโดยพื้นที่การใช้งาน ส่วนการตกแต่งประดับประดาเป็นไปตามหลักการของเหตุและผล เพื่อสนองการใช้งานมากกว่าการตกแต่งเพื่อความงามทางสุนทรียภาพ รูปแบบที่ออกมาจึงดูแข็งขัง เรียบง่าย มีความงามและยึดติดกับความเชื่อความคิดที่เป็นสากล นอกจากนั้นแล้วยังให้ความสำคัญกับการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีอุตสาหกรรมประกอบเข้าด้วยกัน การผลิตต่างๆต้องให้เข้ามาตราฐาน(Standardization) นักออกแบบและสถาปนิกโมเดิร์นนิซึมได้วางทฤษฎีขึ้นตามระบบการใช้เหตุผลที่อิงการผลิตจำนวนมากด้วยการใช้เครื่องจักรกลเป็นหลัก

สถาปนิกนักออกแบบผู้ที่ทำให้สไตล์สมัยใหม่ขึ้นสู่ระดับนานาชาติอย่างเป็นทางการ คือ ชาร์ลส์ เอ็ดวาร์ ชานเร (Charles Eduard Jeanneret) หรือที่รู้จักกันในนาม เลอ กอร์บุซีเย (Le Corbusier) จากหนังสือ Vers une Architecture (ค.ศ.1923) เป็นสิ่งพิสูจน์ให้เห็นว่าวิสัยทัศน์ทางสถาปัตยกรรมในช่วงนี้มีความเป็นฟังก์ชันนัลลิซึมอย่างรุนแรง และในขณะเดียวกันก็เป็นแนวคิดแบบยูโทเปีย เขาได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับ “บ้าน” ไว้ว่า “บ้านคือเครื่องจักรกลที่ให้อยู่อาศัย (The house is a machine for living in)” โดยในความหมายนั้นเป็นการเปรียบเทียบการสร้าง “บ้าน” เป็นการก่อสร้างด้วยหลักการเดียวกับการผลิตรถยนต์ฟอร์ดแบบอุตสาหกรรม โดยเขามองว่า การออกแบบบ้านนั้น ควรจะเป็นเรื่องของการใช้เหตุผล เช่นเดียวกับเหตุผลในการผลิตจำนวนมากด้วยเครื่องจักรกล คำว่า “เครื่องจักร” สำหรับพวกศิลปินและพวกโมเดิร์นนิซึมถือว่าเป็นคำอุปมาอุปมัย หมายถึง การดำเนินงานจิตรกรรม งานประติมากรรม และงานออกแบบ เข้ามาให้มีฐานะเดียวกับสิ่งของจำเป็นอื่นๆ ในชีวิตยุคศตวรรษที่ 20 นักคิดในทฤษฎีโมเดิร์นนิสต์เองก็แปลออกมาตรงๆว่า “เป็นการนำเครื่องจักรไปใช้เป็นสไตส์ จนทำให้แบบที่เกิดขึ้นตามแนวความคิดโมเดิร์นนิสต์มีความเรียบง่ายจนเกินไป” ความสำคัญของสไตล์นี้อยู่ที่การผลิตด้วยวิธีใหม่ๆ มากกว่าจะให้ความสำคัญกับผู้บริโภค นักวิจารณ์แนวร่วมนี้ซึ่งเริ่มกันมาตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 1920 ได้ตั้งข้อสังเกตว่า สิ่งนี้จะกลายเป็นข้อจำกัดของโมเดิร์นนิซึมในชั้นหลัง (พรสอนอง วงศ์สิงห์ทอง, 2547)

แนวคิดที่เป็นแกนของโมเดิร์นนิซึมมาจากทฤษฎีแอบสแตรกต์(Abstract) ที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต ซึ่งเป็นรูปทรงที่มาจากคิวบิซึม(cubism) และแพร่หลายอย่างกว้างขวางในช่วง 30 ปีแรกของศตวรรษที่ 20 ความพยายามที่จะเจาะให้ลึกเข้าไปกว่าการเป็นเพียงสไตล์ตกแต่งพื้นผิวทำให้นักออกแบบโมเดิร์นนิสต์หลายคนหันไปยึดวิศวกรรมเป็นที่พึ่ง โดยมองว่านักออกแบบต้องให้ความสำคัญกับคณิตศาสตร์และความแม่นยำในการใช้สอยมากกว่าความงาม และมองว่าวิศวกรรมน่าจะเป็นหนทางที่สามารถนำพวกเขาเข้าไปอยู่กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ เพียงแต่ถอยกลับเข้าไปอยู่ในเทคโนโลยีสาขาหนึ่งเท่านั้น เทคโนโลยีสาขานั้นก็คือการก่อสร้าง ซึ่งไม่ได้เป็นของใหม่แต่อย่างใด หากแต่เป็นของพวกกรีกในสมัยคลาสสิก

ลักษณะของสไตล์ Modernism ที่ปรากฏมักจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- *ความเรียบง่าย* เป็นลักษณะความเรียบง่ายในแบบ minimalism ที่มีคำจำกัดความว่า “less is more” ซึ่งในงานสถาปัตยกรรมนั้นเท่ากับเป็นการผลิตออกแบบที่เอื้ออำนวยการผลิตในครั้งละมากๆ ความเรียบง่ายของรูปทรงทางสถาปัตยกรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับแม่แบบการผลิต จึงเกิดการพัฒนาอาคารประกอบเสร็จก่อนก่อสร้าง ที่ให้ทั้งคุณภาพและปริมาณ และด้วยเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจและความงาม ผัง หน้าต่าง ระบบน้ำเสีย และสิ่งตกแต่งภายใน

บางส่วนของสถาปัตยกรรมโมเดิร์นนิสต์จะประกอบเสร็จก่อนที่จะสร้างอาคาร ตัวอย่างงานประเภทนี้ คือ ผังอาคาร โดมิโน(Domino) ที่สามารถก่อสร้างได้อย่างรวดเร็วมีลักษณะคล้ายกับของเล่นที่แต่ละส่วนจะประกอบด้วยกรอบคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะของอาคารส่วนใหญ่จะปราศจากการประดับตกแต่ง มีรูปทรงเรขาคณิตสี่เหลี่ยมและทาสีขาว (อ้างถึง พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง,2547)

นอกจากนั้นในลักษณะงานตกแต่งภายในต่างๆจะเน้นความเรียบง่าย ด้วยโทนสี และใช้ของตกแต่งเพียงน้อยชิ้นเพื่อคงแนวคิดเรื่อง minimalism โดยจะใช้เพียงของตกแต่งที่สนองการใช้งานในชีวิตประจำวันเพียงเท่านั้น

- *สนองการใช้งาน* เป็นแนวคิดที่มาจาก functionalism ที่เป็นอุดมคติมาตั้งแต่สมัยยุควิกตอเรีย และในเยอรมันเมื่อค.ศ. 1907 ผู้ก่อตั้งสมาคมมิวนิก แวร์กบุนด์ (Munich Werkbund) สมาคมนี้นำแนวคิดทางตรรกวิทยาและเรขาคณิต และการใช้หลักการเหตุผลมาใช้งานงานออกแบบ โดยเน้นเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยที่จะได้จากผลงานการออกแบบนั้นๆ นอกจากนี้ต้องนำไปใช้ในการผลิตครั้งละมากๆได้เช่นกัน เป็นการยอมรับในเรื่องเงื่อนไขทางเทคโนโลยีเป็นเรื่องหลักมากกว่าการประดับตกแต่งเพื่อความสวยงาม ที่อยู่บนชิ้นงานได้เพียงชิ้นเดียว ซึ่งจากส่วนนี้จึงได้เกิดเป็นปรัชญาสำคัญต่อแนวคิดสมัยใหม่และเกิดเป็นสถาบันเบาเฮาส์ขึ้นในประเทศเยอรมนี(อ้างถึง พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง,2547)

- *ความทันสมัย* ที่ปรากฏในสไตล์สมัยใหม่นั้นโดยมากจะมาจากลักษณะของวัสดุที่ใช้เป็นสำคัญ และเป็นความทันสมัยที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบเทคโนโลยีการผลิตในสังคมสมัยใหม่ อย่างวัสดุ โครเมียม เหล็ก กระฉก วัสดุสังเคราะห์ต่างๆ ที่สามารถนำไปผลิตครั้งละมากๆ ได้จากระบบอุตสาหกรรม ภาพรวมของความทันสมัยจึงมักอยู่ที่ลักษณะภายนอก วิธีการผลิตใหม่ๆมากกว่าการใช้วัสดุแบบธรรมชาติ หรือแนวคิดที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นงานหัตถกรรม มีการสืบทอดกันทางประเพณี

ความเป็นหลังสมัยใหม่ (Post-Modernity)

ประวัติและความเป็นมาของ ยุคหลังสมัยใหม่

ยุคหลังสมัยใหม่เป็นกระแสของการปฏิเสธช่วงยุคสมัยใหม่ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการตอบโต้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสังคมในช่วงยุคสมัยใหม่ ที่แม้จะทำให้โลกน่าอยู่ขึ้นในแง่ที่ว่า เป็นโลกที่มีพัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน มีการค้นพบวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆเจริญก้าวหน้า จนดูเหมือนไม่เหลือความลึกลับไว้ในจักรวาลอีกต่อไป วิทยาการด้านอื่นๆก็ขยายตัวกว้างขวาง การอุตสาหกรรมก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้ชีวิตความ

เป็นอยู่ของมวลมนุษยศาสตร์สมัยใหม่จนไม่อาจเปรียบเทียบได้กับยุคสมัยก่อนหน้านี้ แต่ในขณะเดียวกัน สิ่งที่แอบแฝงมาพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุและเทคโนโลยี คือการสร้างและสะสม ปัญหาให้กับชนชั้นแรงงาน ชีวิตครอบครัวของเหล่าบรรดากิจกรรมทั้งหลายอยู่ในสภาพที่เลวร้าย อาศัยกันอยู่ในเมืองแบบแออัด ถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มบรรดานายทุน ความเจริญและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รับใช้้อย่างจำกัดในชนชั้นกลางและชนชั้นสูง จนมีผลทำให้เหล่า บรรดานักคิด ประชาชน กลุ่มองค์กรต่างๆ เริ่มไม่พอใจกับอารยธรรมแบบใหม่ และเกิดเป็นระบบ อุดมการณ์ต่อต้านความเป็นสมัยใหม่(Modernity) เช่น ปรัชญาวิพากษ์ อุดมการณ์ Romanticism แนวคิด Existentialism และเกิดความคิดทางการเมือง เช่น ความคิดยูโทเปีย สังคมนิยม มาร์ก ซิสต์ ที่คัดค้านอุตสาหกรรมทุนนิยม เป็นต้น และจากการเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และ อุดมการณ์ต่อต้านต่างๆ นี้เอง ที่เป็นเหตุให้สภาพของสังคมเข้าสู่ความเป็นหลังสมัยใหม่(Post-Modernity)

คำว่า “หลังสมัยใหม่” ถูกนำมาใช้ในงานเขียนครั้งแรกก่อนปี 1926 (คอลัมน์จดหมาย ประจำวันที่ 19 กุมภาพันธ์) แต่คำนี้เป็นคำที่ศิลปินชาวอังกฤษ John Watkins Chapman ใช้มา ตั้งแต่ทศวรรษ 1870 และ Rudolf Pannwitz ใช้ในปี 1917 ส่วนคำว่า “หลัง(Post)” นั้นเริ่มใช้และ กลายเป็นกระแสนิยมมากขึ้นหลังจากเกิดแนวคิด “หลังอิมเพรสชันนิสม์” (Post-Impressionism, 1880) และแนวคิด “หลังอุตสาหกรรม” (Post-Industrial, 1914-1922) กระแส นิยมคำว่า “หลัง” (Post) ได้แบ่งบานเป็นระยะๆ ในช่วงต้นทศวรรษ 1960 โดยเฉพาะในทาง วรรณกรรม ทางสังคม เศรษฐกิจ หรือกระทั่งศาสนา (เช่น “หลังคริสต์ศาสนา”) ต่อมาช่วง ทศวรรษ 1970 ทั้งในด้านสถาปัตยกรรมและวรรณคดี ศาสตร์ทั้งสองนี้ได้กลายเป็นพื้นที่หลักใน การถกเถียงประเด็นหลังสมัยใหม่ (กว่าครึ่งของกระแสในช่วงนี้จะใช้ติงคัง(-)คั่นกลางระหว่างคำ เพื่อสื่อถึงความเป็นเอกเทศและความเป็นกระแสเคลื่อนไหวที่ชัดเจน) “แนวคิดหลังสมัยใหม่แบบ รื้อสร้าง” (Deconstructive postmodernism) ได้กลายเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในช่วง ปลายทศวรรษ 1970 หลังจากที่บรรดานักคิดแนวหลังโครงสร้างนิยมชาวฝรั่งเศส (J.F.Lyotard, Jacques Derrida, Jean Baudrillard) ต่างได้รับการยอมรับในอเมริกา แม้ว่าในโลกวิชาการ ช่วงแรกเชื่อว่าแนวคิดหลังสมัยใหม่ จำกัดขอบเขตอยู่แค่ความคิดในเชิงลบและการรื้อสร้าง แต่ใน ทศวรรษ 1980 ได้เกิดระลอกความเคลื่อนไหวขึ้นชุดหนึ่งและถูกเรียกอย่างหลากหลายว่า แนวหลัง สมัยใหม่แบบ “ประกอบสร้าง” แบบ “นิเวศวิทยา” แบบ “รากฐาน” และแบบ “ปรับเปลี่ยน โครงสร้าง” (วรรณุช จรุงรัตนางศ์, 2548)

ในเชิงประวัติศาสตร์ทางด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ชาร์ลส์ เจนค์ส(Charles Jencks) นักสถาปนิก-ประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้กล่าวไว้ว่า การเริ่มต้นของสภาวะหลังสมัยใหม่ ได้เริ่มต้นขึ้นมาเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม ปีค.ศ. 1972 เวลา 15.32 น. ซึ่งเป็นวันเวลาของการระเบิดตึกสูงในโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์พอร์ทอิโก (Pruitt-Igoe) ในเซนต์หลุยส์ รัฐมิสซูรี สหรัฐอเมริกา (Tom Turner and David Watson, 2000) ตึกสูงดังกล่าวนี้ถูกสร้างขึ้นโดยใช้หลักการการออกแบบของสมัยใหม่(Modernism) โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ตึกนี้สนองประโยชน์ใช้สอยกับคนหมู่มากอย่างสูงสุด แต่พอใช้อยู่อาศัยจริงตึกหลังนี้กลับก่อให้เกิดผลเสียกับการอยู่อาศัยเป็นอย่างมาก เกิดอาชญากรรมภายในตึกบ่อยครั้งเนื่องจากอาคารมีขนาดใหญ่ พื้นที่ว่างภายในตึกถูกจัดเป็นระบบเข้าออกแบบจำกัด จึงเข้าอำนวยการก่ออาชญากรรม ประกอบกับสภาพอาคารเป็นที่อยู่อาศัยมากจนเกินไป จึงไม่มีพื้นที่โล่งสำหรับเด็กๆ ทำให้คนอยู่อาศัยเกิดความอึดอัด และดูแห้งแล้งห่างไกลจากธรรมชาติ ภายนอกอาคารปกคลุมไปด้วยคอนกรีตตามสไตล์โมเดิร์นนิซึม (Totalitarian Modernism) ทำให้ดูแข็งกระด้าง และมีการปรับเปลี่ยนจากแปลนเดิมที่เคยมีสนามเด็กเล่นและสวนบริเวณรอบอาคารออก เพราะเป็นการสิ้นเปลืองเนื้อที่ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย จึงทำให้คนที่พักอาศัยอยู่ในตึกนั้นไม่สามารถจะทนใช้ชีวิตอยู่ได้อีกต่อไป ดังนั้นจึงได้มีการทำลายตึกโดยการระเบิดตึกหลังนี้ในระยะเวลาต่อมา จากจุดนี้เองที่ ชาร์ลส์ เจนค์ส (Charles Jencks) มองว่านี่คือการประกาศถึงความตายของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่มีรูปแบบเป็นสากล และเป็นการอวสานของอาคารในฐานะ “บ้านคือเครื่องจักรกลที่ใช้อาศัย” (The house is a machine for living) อีกด้วย สำหรับสถาปัตยกรรมในยุคหลังสมัยใหม่นั้น ลักษณะเด่นก็คือมีการประดับตกแต่งมากขึ้นคุณสามารถที่จะเล่นและตกแต่งมันได้ สนุกกับมันได้ มีลวดลายในการประดับตกแต่งที่มากยิ่งขึ้น ซึ่งต่างกับยุคสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับทุกอย่างต้องเป็นเรื่องประโยชน์ใช้สอย ทุกอย่างต้องมีความลงตัวพอดี

สภาพสังคมในยุคหลังสมัยใหม่ที่มีผลสืบเนื่องมาจากยุคบริโภคนิยม ที่มีการผลิตเทคนิคใหม่ๆทางอุตสาหกรรม ทำให้วิธีการผลิตสิ่งต่างๆทำได้โดยง่ายเพียงแค่ออกแบบแม่พิมพ์ขึ้นเดียวก็สามารถผลิตข้าวของเครื่องใช้ต่างๆได้ในปริมาณมากมายมหาศาล และทำให้ราคาของสินค้าถูกลงอย่างมาก ชนิดที่ว่าใช้เพียงไม่กี่ครั้งแล้วทิ้งก็ไม่เสียดาย การแสวงหาสิ่งใหม่ๆอยู่ตลอดเวลา กลายเป็นตัวเร่งกระแสความล้ำสมัยให้เกิดเร็วยิ่งขึ้น สภาพของคนในสังคมก็ถูกปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของวงล้อของอุตสาหกรรม ทุกอย่างในสังคมสามารถหาซื้อได้ง่ายและถูกเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและง่ายดาย ซึ่งเป็นผลต่อมาทำให้เกิดการเรียกร้องจากกลุ่มผู้บริโภคหรือฮิปปี ที่ต้องการให้โลกได้ตระหนักถึงภัยที่เกิดขึ้นจากการทำลายล้างธรรมชาติ รวมทั้งมลพิษในสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเติบโตอันรวดเร็วของวงการอุตสาหกรรม คำเตือนและการเรียกร้อง

เหล่านี้เริ่มเป็นที่การยอมรับและสนใจในสังคมมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการขาดแคลนน้ำมันขึ้น วิกฤตในต้นทศวรรษที่ 70 ที่ส่งผลให้โลกต้องชะงักงัน และเริ่มหันมามองอย่างจริงจังกับวิธีการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานนับเป็นครั้งแรกที่รางวัลในด้านงานประกวดออกแบบระดับนานาชาติ เปลี่ยนทิศทางไปหาการออกแบบ ที่ผนวกเทคนิคการประหยัดพลังงานเข้าไปด้วย และพิจารณาความต้องการของมนุษย์ในทุกๆด้านอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะความสะอาดสบายทางกายภาพ ทั้งที่ทำงานและที่บ้าน บ้านจากเดิมที่กลายเป็นเพียงที่อยู่อาศัยธรรมดาจึงจำเป็นต้องเพิ่มการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อมเข้าไปอีกด้วย ซึ่งต่างกับแนวความคิดในยุคสมัยใหม่ที่เน้นประโยชน์ใช้สอยสำหรับผู้อาศัยเพียงอย่างเดียว เป็นการใส่ใจกับสิ่งแวดล้อมและสังคมที่อาศัยอยู่ด้วยมากยิ่งขึ้น ผลสืบเนื่องจากในยุคอุตสาหกรรมอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญคือ ผลกระทบทางด้านจิตใจของคนในสังคมความเรียบง่ายและค่านึงแต่เฉพาะเรื่องประโยชน์ใช้สอย ทำให้คนเกิดความรู้สึกว่าสิ่งต่างๆมันดูหยาบกร้าน และฉาบฉวยจนเกินไป เพราะการทำแม่แบบในวงการอุตสาหกรรมนั้นจำเป็นต้องคำนึงความยากง่ายของแม่แบบมาก่อนเสมอ เพราะถ้ามีแม่แบบที่ยากจนเกินไปผลผลิตที่ได้จะมีอัตราเสี่ยงในเรื่องของคุณภาพมาก นอกจากนั้นยังมีผลให้ราคาของสินค้าสูงอีกด้วย ซึ่งทำให้ผู้คนกลับมามองเรื่องของความงาม ความละเอียดอ่อน การใช้สีสันทันอย่างมีไหวพริบมากยิ่งขึ้น และจากสูตรสำเร็จเดิมในยุคสมัยใหม่ที่ว่า “Less is More” (น้อยคือมาก) กลายมาเป็น “Less is Bore” (น้อยคือน่าเบื่อ) ในยุคหลังสมัยใหม่โดยที่ผู้ที่ปฏิวัติสูตรสำเร็จนี้คือสถาปนิกชาวอเมริกัน โรเบิร์ต เวนทური (Robert Venturi) รูปแบบการผลิตก็ยังคงเป็นการค้นหาวิธีผลิตใหม่ๆ แต่เน้นและเพิ่มรายละเอียดบางครั้งก็เกินเลยไปจนถึงการตกแต่งให้ดูน่าเกลียดไปเลย และยังมีการผสมผสานงานทางด้านจิตรกรรมและหัตถกรรมเพื่อเข้ามาฟื้นฟูและพัฒนาต่อ แต่เป็นแบบชาวกรุงมากกว่าชาวบ้าน ลักษณะทั้งหมดนี้เรียกว่า รูปแบบของ โพสต์-โมเดิร์นนิซึม(Post-Modernism) ที่ส่งผลไปถึงเครื่องเรือน สิ่งทอ สินค้าบริโภคอื่นๆ และที่สำคัญคือด้านสถาปัตยกรรม การออกแบบบ้านที่อยู่อาศัยให้กับเจ้าของในสไตล์ของโพสต์-โมเดิร์นนิซึม สิ่งต่างๆรวมถึงงานออกแบบในช่วงหลังสมัยใหม่นี้จึงต้องมีคุณภาพสูง ในแง่ทำให้สภาพแวดล้อมต่างๆมีความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น มีการสร้างสีสัน ความร่าเริง ความมีชีวิตอย่างอิสระ มากกว่าการถูกครอบครองด้วยยุคคอมพิวเตอร์ที่ไร้จิตวิญญาณ (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง,2547)

ความหมายและความสำคัญของ ความเป็นหลังสมัยใหม่

ชาร์ลส์ เจนคส์ (Charles Jencks, 1986) นักสถาปนิก-ประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษได้อธิบายความหมายเกี่ยวกับ “สภาวะภายหลัง” (Posteriority) ในที่นี้หมายถึงสภาวะหลังยุคสมัยใหม่ไว้ว่าเป็นความรู้สึกเชิงลบต่อยุคสร้างสรรค์ที่ตนเองเกิดไม่ทันและในทางกลับกัน คือ ความรู้สึกเชิงบวก

ที่ตนเองได้ก้าวพ้นอุดมการณ์อันไม่เป็นที่ปรารถนา แม้ว่าในช่วงแรกครึ่งหนึ่งของโลกวิชาการมีความเชื่อว่าแนวคิดหลังสมัยใหม่จำกัดขอบเขตอยู่แค่การวิพากษ์ในเชิงลบและการรื้อสร้าง แต่ต่อมาในทศวรรษ 1980 ได้เกิดการเคลื่อนไหวทางความคิดอีกชุดหนึ่งและถูกเรียกอย่างหลากหลายว่า แนวคิดหลังสมัยใหม่แบบ “ประกอบสร้าง” แบบ “นิเวศวิทยา” แบบ “รากฐาน” และแบบ “ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง”

ฌ็อง ฟร็องซัวส์ ลีโยตาร์ด (Jean Francois Lyotard, 1979) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสเสนอความคิดเกี่ยวกับภาวะหลังสมัยใหม่ (Postmodern Condition) ไว้ว่า “หลังสมัยใหม่คือส่วนหนึ่งของสมัยใหม่อย่างไม่ต้องสงสัย รวมถึงทุกสิ่งที่ได้รับมา แม้จะเป็นของเมื่อวานนี้ก็ตาม.. แนวคิดทุกยุคทุกสมัยม้วนตลบเข้าหาตัวเองในเวลาอันรวดเร็ว ผลงานชิ้นหนึ่งจะเป็นสมัยใหม่ก็ต่อเมื่อเป็นหลังสมัยใหม่ก่อน ดังนั้นจึงเข้าใจได้ว่าแนวคิดหลังสมัยใหม่ไม่ใช่จุดสิ้นสุดของแนวสมัยใหม่ หากแต่เป็นสภาวะเริ่มต้นของยุคตั้งหาก และสภาวะเหล่านี้จะเป็นไปอย่างไรไม่มีที่สิ้นสุด” (อ้างถึง วรณัฐ จรุงรัตนพงศ์, 2548)

จากความหมายของทั้งสองนักคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่า นิยามศัพท์ของความเป็นหลังสมัยใหม่ (Post-Modernity) นั้นค่อนข้างซับซ้อนและไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงขอสรุปความหมายโดยรวมของความเป็นหลังสมัยใหม่ (Post-Modernity) ไว้ว่า เป็นช่วงเวลาที่ยึดดำเนินต่อเนื่องมาหลังจากยุคสมัยใหม่ (Modern age) และยังคงมีความเป็นสมัยใหม่อยู่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นหลังสมัยใหม่อยู่ แต่มีความแตกต่างกันในด้านความรู้สึกและมุมมองที่มีต่อความเป็นสมัยใหม่ที่ผ่านมา โดยเป็นความรู้สึกเชิงลบต่อยุคสมัยใหม่ ต้องการรื้อสร้าง (Deconstruction) กระบวนการความคิดของความเป็นสมัยใหม่เดิม รวมถึงต้องการประกอบสร้าง (Construction) ความคิดของความเป็นสมัยใหม่ที่ผ่านมาโดยทำการจัดเรียง (Composition) ให้อยู่ในรูปแบบใหม่

สภาวะของหลังสมัยใหม่เป็นผลมาจากเกิดขบวนการการเคลื่อนไหวทางสังคม และอุดมการณ์ต่อต้านความเป็นสมัยใหม่ จนทำให้เกิดกระแส Romanticism โดยเป็นการเคลื่อนไหวทางความคิดและศิลปะซึ่งเน้นศรัทธา-อารมณ์ และขบถคัดค้านต่อลัทธิเหตุผลนิยมของยุคสมัยใหม่ Rousseau นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสเป็นผู้นำคนสำคัญต่อกระแสความคิดนี้ โดยมีความเชื่อว่าการปลดปล่อยอารมณ์และจินตนาการของมนุษย์ทำให้มนุษย์มีเสรีภาพที่แท้จริงมากกว่าการใช้ “เหตุผล” นอกจากนี้แล้วนักคิดเยอรมันยังถือว่าสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับมนุษย์คือ “วิญญาณ” Soul ซึ่งสัมผัสเข้าถึงความทุกข์ ความสุข ความเจ็บปวด ความดีมากกว่าปัญญา

เหตุผล (Rationality) ที่สอนให้มนุษย์รู้จักคิดเพียงอย่างเดียว และในอีกแนวทางหนึ่งของกระแส Romanticism ที่ได้รับอิทธิพลมาจาก Kant ได้มองอีกด้านว่า ความรู้ต่างๆที่เรามีต่อโลกภายนอกนั้นเกิดจากพื้นฐานโครงสร้างทางความคิดของเราเอง เรารับรู้โลกได้จากหลายมุมมองแต่เมื่อบันทึกและจดจำสิ่งต่างๆลงไปแล้วจะทำให้เกิดเป็น concept เป็นภาษาที่เราใช้ และเมื่อผลึกแนวคิดนี้ไปอย่างสุดขีดก็พบว่า ความรู้ทั้งสิ้นทั้งปวงเกิดจากความคิดมนุษย์เพียงเท่านั้นเป็นทัศนะหนึ่ง (perspective) ในจำนวนหลายๆทัศนะ เป็นเพียงค่านิยม (value) หนึ่งเท่านั้น และนั่นเท่ากับว่าความคิด/เหตุผลของมนุษย์มีข้อจำกัดเท่านั้น ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงและน่าเชื่อถือแต่อย่างใด โดยอาจจะเกิดจากอคติ ผลประโยชน์ ความต้องการอำนาจของมนุษย์ หรือเกิดจากจิตวิทยา ความกดดัน หวาดกลัวปมขัดแย้งต่างๆก็เป็นได้ เพราะฉะนั้น "เหตุผล" ในช่วงยุคหลังสมัยใหม่จึงถูกตั้งข้อสงสัยเป็นอย่างมากว่าเป็นระบบคุณธรรม ระบบแห่งความดี หรือเป็นอคติเป็นค่านิยม เป็นผลประโยชน์ เป็นอำนาจหรือเป็นจิตวิทยาของแต่ละบุคคลกันแน่

สังคมของยุคหลังสมัยใหม่เป็นยุคสมัยของความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม อัตลักษณ์ (social plurality multi-culturalism และ muliti-identities) เป็นพหุนิยมทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรมและส่งผลให้มนุษย์ตระหนักว่ามีหลายมุมมองหลายวิธีการที่จะมอง เชื่อ ชอบ และชื่นชมโลกภายนอกที่อยู่รอบตัว อย่างเช่น ในแต่ละคนต่างมีวิถีชีวิตประจำวันที่แตกต่างกัน มีได้หลากหลายสถานะซึ่งอาจจะเป็นนักธุรกิจ นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นศิลปินได้ไปพร้อมๆกัน มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของนานาประเทศและวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น ล้มเลิกการแบ่งแยกวัฒนธรรมชั้นสูงและวัฒนธรรมชั้นล่างในทางปัจเจกบุคคลจากทัศนะของนักสังคมวิทยา และนักปรัชญามองถึง การเปลี่ยนแปลงในยุคหลังสมัยใหม่ว่า อาจส่งผลสะท้อนต่อมนุษย์มากที่สุดกว่าทุกยุคในประวัติศาสตร์ เพราะประวัติศาสตร์ที่ผ่านมามนุษย์ต่างตกอยู่ในกระบวนการตรึงยึดด้วยความผูกพัน(embedded) ระหว่างมนุษย์กับพื้นถิ่น มนุษย์กับชุมชน กับคติความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนศาสนา จนมาถึงขั้นสังคมระดับชาติ ระดับประเทศ และระบบเศรษฐกิจ แบบทุนนิยม ซึ่งกระบวนการยึดตรึงในช่วงหลังนี้ลักษณะของความสัมพันธ์จะไม่ใกล้ชิดแบบface to face ที่ต้องอาศัยการอ่านความรู้สึก ความเปลี่ยนแปลงของอีกฝ่าย แต่จะมีลักษณะเป็นแบบมาตรฐาน มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนประเมินและตัดสินกันที่คุณค่า และผลของงาน จึงทำให้มีการย้อนกระบวนการผูกมัด ยึดตรึงมนุษย์ เป็นการถอดถอย (disembedded) โดยแบ่งเป็นสองส่วนคือ ถอดจากกรอบต่างๆ และถอยให้พ้นจากสิ่งที่ยึดตรึงไว้ไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่น ประเทศชาติ องค์กร สถาบันต่างๆ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดของความเป็นหลังสมัยใหม่นี้เป็นส่วนสำคัญสำคัญที่มีผลกระทบต่อท่วงท่าของความคิด ความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อยุค

สมัยใหม่ที่พวกเขาได้ผ่านมา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและปัจเจกบุคคลของมนุษย์ (ธีรยุทธ บุญมี, 2546)

แนวคิดพื้นฐานของความเป็นหลังสมัยใหม่

ความเป็นหลังสมัยใหม่(Post-Modernity) เป็นภาวะความเปลี่ยนแปลงที่ได้ผลกระทบมาจากยุคสมัยใหม่อย่างมาก ในขณะที่เดียวกันลักษณะของความเป็นหลังสมัยใหม่มีความไม่ชัดเจนหรือลักษณะที่ตายตัว ดังนั้นในงานวิจัยในส่วนนี้จะอธิบายลักษณะของความเป็นหลังสมัยใหม่เพียงบางประเด็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่

ความเป็นธรรมชาติ ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม

การแสวงหาสิ่งใหม่ๆอยู่ตลอดเวลาของช่วงยุคสมัยใหม่ ก่อให้เกิดปริมาณการผลิตและการใช้วัตถุ สิ่งของต่างๆที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ในขณะที่เดียวกัน ได้เกิดเสียงเรียกร้องจากกลุ่มบุปผาชนหรือฮิปปี้ ซึ่งต้องการให้โลกตระหนักถึงภัยที่เกิดขึ้นจากการทำลายล้างธรรมชาติ รวมทั้งภัยจากมลพิษในสิ่งแวดล้อม จากการขาดแคลนน้ำมันขั้นวิกฤตในต้นทศวรรษที่ 70 ส่งผลให้สังคมต้องหันมาคิดหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการประหยัดมากขึ้น และนับเป็นครั้งแรกที่รางวัลในงานประกวดการออกแบบระดับนานาชาติ เปลี่ยนทิศทางไปหาการออกแบบที่ผนวกเทคนิคการประหยัดพลังงานเข้าไปด้วย และพิจารณาความต้องการของมนุษย์ในทุกๆด้านอย่างเข้มงวด ผู้บริโภคบางกลุ่มเรียกร้องให้วงการอุตสาหกรรมหยุดคำนึงถึงเรื่องการผลิต การจำหน่ายสินค้าต่างๆลงบ้าง แล้วคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันวงการออกแบบมองว่าการเน้นแต่ประโยชน์ใช้สอยและความเรียบง่ายกลายเป็นเรื่องที่หยาบกร้าน มากกว่าความงามและไม่เข้ากันกับสภาพแวดล้อม (อ้างถึง พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง,2547)

ความอิสระที่ไร้ระเบียบ แบบแผน

ความเป็นหลังสมัยใหม่ในเชิงปรัชญาทางศิลปะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งนั่นคือ การปฏิเสธต่ออำนาจของกรอบ ระเบียบ โครงสร้างรูปทรง สำนักคิด สกulptศิลปะ จารีตเดิมๆ จึงทำให้ลักษณะของงานที่ปรากฏมีความเป็นอิสระ ไร้ระเบียบแบบแผน ตามแนวความคิดสมัยใหม่ สำหรับการปฏิเสธนั้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การปฏิเสธต่อจารีตเดิมในลักษณะทางสกulptศิลปะ ในแง่ของความงามที่ต้องงาม เต็ม สมบูรณ์ ถาวร, การปฏิเสธต่ออำนาจ เช่น การจัดแสดงงานตามถนน slum gallery ตามฝั้ว การแสดงศิลปะของบุคคลทั่วไปทั้งเด็ก คนเกษียณอายุ ดารา นักร้องที่สามารถเป็นบุคคลที่แสดงศิลปะได้ และการปฏิเสธต่อ form หรือโครงสร้าง ที่ต้องเป็นไปตามแกนแนวตั้ง แนวนอนของโลก หรือรูปทรงเรียบง่ายในแบบเรขาคณิต เท่านั้น (ธีรยุทธ บุญมี, 2546)

การบริโภคในเชิงสัญญาะ

หลังจากเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมในยุคสมัยใหม่ ต่อมาในศตวรรษที่ 20 ได้มีการปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคหลังอุตสาหกรรมตามกระแสความคิดในยุคหลังสมัยใหม่ ซึ่งนำมาในการเกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในระบบเศรษฐกิจ เมื่อเข้าสู่ยุคหลังอุตสาหกรรม ภาคบริการข้อมูลข่าวสารกลายเป็นเรื่องที่สำคัญมากกว่าภาคการผลิตสินค้าที่เป็นวัตถุจริง ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าที่มีจำหน่ายในท้องตลาดมีอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าชนิดเดียวกันได้อย่างมากมาย ผู้ผลิตจึงต้องเร่งคิดค้นวิธีที่จะทำให้คนหันมาบริโภคสินค้าของตนให้ได้โดยการเปลี่ยนแนวคิดในการบริโภคสินค้าเสียใหม่ แต่ได้ซึ่งทำโดยการหลอหลอมผู้บริโภคด้วยการกระจายข้อมูลข่าวสาร เน้นถึงภาพลักษณ์ของสินค้ามากกว่าคุณสมบัติและวิธีการใช้เพื่อให้ผู้บริโภคสนใจและบริโภคสินค้าแบบมูลค่าเชิงสัญญาะ (ตัววัตถุเองมีภาพลักษณ์ในทางสัญญาะ เช่น เป็นสินค้าชั้นสูงมีระดับ) มากกว่าการบริโภคเพื่อประโยชน์ใช้สอย ความจำเป็นในการใช้สินค้าในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นแล้วการผลิตสินค้าในยุคนี้ยังมีความยืดหยุ่น ไม่รวมศูนย์ เหมือนในยุคสมัยใหม่ มีการกระจายแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าเป็นเครือข่ายต่างๆ ทั้งในแง่ของการค้นคว้าวิจัย การลงทุน การตั้งโรงงาน การใช้แรงงาน เศรษฐกิจในช่วงศตวรรษที่ 20 นี้จึงมีลักษณะผันผวนสูง มีการเคลื่อนย้ายอาชีพ แรงงาน การตกงาน การจ้างงานใหม่ รวมทั้งการประสบปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ตกต่ำของหลายๆประเทศบ่อยครั้ง

ความเป็นพหุนิยม

เริ่มเกิดการตระหนักที่ส่งผลให้มนุษย์มีหลายมุมมองหลายวิธีการที่จะมอง เชื้อ ชอบ ขึ้น ชมโลกข้างนอก ทำให้เกิดความอดทน เคารพต่อความแตกต่างมากกว่าการจะมองเห็นความสำคัญแบบปัจเจกของตนสำคัญเพียงอย่างเดียว ซึ่งส่วนนี้เป็นผลทำให้ศตวรรษที่ 20 เป็นยุคสมัยแห่งความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม อัตลักษณ์ (social plurality multi-culturalism และ multi-identities) (ธีรยุทธ บุญมี, 2546)

นอกจากนั้นแล้ว ทางด้านศิลปะยังท้าทายความคิดเรื่อง การยึดถือมนุษยนิยม โดยคำนึงถึงความต้องการของตนเองเป็นหลัก เป็นเรื่องที่ควรนำมาตรึกตรองใหม่ ด้วยความท้าทายที่ว่า “มนุษย์ควรเป็นสิ่งเดียวหรือเป็นส่วนหนึ่งของโลกและจักรวาล เพื่อรักษาและพัฒนาโลกสีเขียวใบนี้ให้คงอยู่ชั่วกัลป์ปาวสาน ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้ตระหนงว่าตนเป็นศูนย์กลางของโลกและจักรวาล ทำลายโลก และจักรวาล ทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม” (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2547) จากจุดนี้จึงทำให้ศิลปะพัฒนาการไปสู่ความรู้ ความคิดประสบการณ์ต่างๆที่สร้างสรรค์งานที่เป็นองค์รวมกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ใช้ประสบการณ์จากสมองในบริบทสังคมและภูมิปัญญาร่วมสมัย ดังนั้น พัฒนาการความคิดและการสร้างสรรค์งานศิลปะในหลังสมัยใหม่จึงเป็นการสร้าง

เสรีภาพและสร้างสรรค์วิทยาศาสตร์หน้าใหม่ ความคิดเรื่องศิลปะ เรื่องทักษะ เรื่องความงาม เปลี่ยนแปลงไป การแสดงออกทางศิลปะไม่ใช่ลัทธิไม่ใช่กลุ่ม แต่เป็นลักษณะการสร้างสรรคงาน ศิลปะขึ้นมาอย่างจริงจังภายใต้ต้องค้ำกับความรับผิดชอบต่อชาติ สภาพแวดล้อม

ลักษณะทางงานศิลปะและการออกแบบ

ผลสืบเนื่องจากแนวคิดในยุคสมัยใหม่ที่เน้นการออกแบบและงานศิลปะให้เกี่ยวพันกับ ประโยชน์ใช้สอย และคำนึงถึงวิธีการผลิตครั้งละมาก ๆ ตามระบบโรงงานอุตสาหกรรม มากกว่าการ ออกแบบและผลิตผลงานเพื่อสนองความต้องการและอารมณ์ของผู้ใช้ จึงทำให้ผลผลิตทางงาน ศิลปะและการออกแบบในช่วงนี้มีความฉาบฉวย เรียบง่ายจนเกินไป ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย ให้กับผู้ใช้และศิลปินผู้ผลิตงาน ศิลปินและนักออกแบบกลายเป็นเพียงเครื่องมือทางการตลาด ธุรกิจขนาดใหญ่ กระแสการต่อต้านจากเหล่าบรรดาศิลปินจึงเพิ่มมากขึ้น จากงานหนังสือ “การ ออกแบบในโลกของความเป็นจริง” ของวิกเตอร์ ปาปาเนค (Victor Papanek) ได้ให้ความเห็นว่า “ทุกวันนี้วงการออกแบบอุตสาหกรรมได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตแบบยกโหล สำหรับชนหมู่มาก เขาเชื่อว่า ถ้านักออกแบบไม่มีความรับผิดชอบตามหลักศีลธรรมและจริยธรรม ของสังคม และไม่มีการสอดแทรกสิ่งเหล่านี้ลงในผลงานแล้ว ก็คงไม่มีประโยชน์อะไรที่จะต้องมียัก ออกแบบอีกต่อไป” (พรสนอง วงศ์สินทอง, 2547) เนื้อหาภายในหนังสือยังกล่าวถึงการออกแบบที่ อยู่นอกเหนือขอบเขตของการผลิตและรูปทรง แต่เน้นย้ำถึงการออกแบบให้เข้ากับที่เป็นอยู่จริงๆ เสียมากกว่าซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยเติมช่องว่างทางด้านความคิดด้านทฤษฎีการออกแบบ นอกจากนี้ เขายังนำนักออกแบบไปเข้ากลุ่มกับนักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และผลักดันแนวความคิด การออกแบบโดยรวม (Total Design) ไปข้างหน้า อันเป็นการนำสถาปนิก นักออกแบบ อุตสาหกรรม นักออกแบบเรขาคณิต นักวางผังเมือง นักวางผังชนบท เข้ามาอยู่ร่วมกันเพื่อผนึก ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมเข้าไว้ด้วยกัน

ในส่วนของการสถาปัตยกรรมและการออกแบบ ชาร์ล เจนส์ (Charles Jenks) สถาปนิกและ นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษได้บรรยายถึง Post-Modernism ไว้ว่า Post-Modernism เป็นสไตล์ ผสม มีเนื้อหาสาระเป็นประเด็นทางประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องของความทรงจำ มีการใช้เนื้อหาของ ท้องถิ่น ใช้การอุปมา และมีความกำกวม เป็นการผสมผสานสิ่งเหล่านี้เข้าไว้ด้วยกันอย่างมีเหตุ และผล เพื่อจะได้เข้าใจในวัฒนธรรมของมนุษย์ได้กว้างขึ้น เจนส์ยังกล่าวอีกว่า Post-Modernism เป็นระบบพหุภาค มีความหลากหลายเกินกว่าจะเป็นเนื้อเดียวกันได้ มีความเฉียบแหลมมากกว่าความทื่อ มีความเขลอะมากกว่าความสะอาด มีภาพอัดอยู่แน่น และไม่จำเป็นต้อง เป็นภาพคลาสสิกหรือเรขาคณิต (พรสนอง วงศ์สินทอง, 2547) ทั้งนี้ Post-Modernism ในทาง

ศิลปะและสถาปัตยกรรมและการออกแบบ จึงไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนว่ามีความหมายและทิศทางเป็นอย่างไร กล่าวได้แต่เพียงโดยรวมว่า Post-Modernism เป็นสไตล์ส่วนผสมของงานศิลปะการออกแบบต่างๆผสมผสานกับสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว อย่างเช่น สถาปัตยกรรม ล้อม ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และมานุษยศาสตร์ ซึ่งไม่ได้ชัดเจนหรือเน้นย้ำว่าเป็นเรื่องใดแน่นอน นอกจากนั้น ความกำกวมและไม่ชัดเจนตัวตนก็ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งคุณสมบัติสำคัญของสไตล์หลังสมัยใหม่

ลักษณะของสไตล์ Post-Modernism ที่ปรากฏมักจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ความซับซ้อน/ขัดแย้ง/ผสมผสาน เป็นการรวบรวมในแนว Eclectic หรือ ยำใหญ่ หลายกาละ เทศะ ยุคสมัย ปัจจุบัน อดีต อนาคต วัฒนธรรม เช่น สถาปัตยกรรมของ Charle Moore ที่พบอย่างแพร่หลายใน music video และโฆษณาต่างๆในปัจจุบัน นอกจากนั้น ยังต้องทำการผสมผสาน(Hybrid) ทั้งสิ่งที่ใกล้เคียงและขัดแย้งกันทำให้เกิดความไม่ชัดเจน ความกำกวม การบิดเบี้ยวมากกว่าลักษณะที่เป็นเส้นตรง และเนื่องจาก Post – Modern มาจาก Post Structuralism จึงมีแนวโน้มคัดค้านโครงสร้าง ระเบียบ ลำดับ ดังปรากฏในงานออกแบบของ Frank Gehry และ James Sterling ที่เป็นการใช้รูปทรงที่บิดเบี้ยวเส้นสายที่กระจายตัว ขัดแย้ง ซับซ้อนโดยไม่ได้เป็นแค่รูปทรงเรขาคณิตในการทำอาคารเช่นเดิม

- สมองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์ สไตล์หลังสมัยใหม่ไม่สามารถสังเกตได้จากลักษณะทางกายภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผลงานศิลปะและงานออกแบบของ Post – Modernism บางส่วนก็ใช้วัสดุและรูปแบบเหมือนกับงานของ Modernism ที่ใช้วัสดุในการผลิตของระบบโรงงาน มีจำนวนมาก เช่น ปูน อิฐ พลาสติก ไม้ และโชนสีบางส่วนก็จะใช้สีตามเดิมของพื้นผิวของวัสดุนั้นๆ ข้อแตกต่างเพียงอย่างเดียวที่เด่นชัดคือผลงานของ Post – Modernism จะไม่เน้นแต่เรื่องของประโยชน์ใช้สอยตามหลักของ Functionalism เพียงอย่างเดียว แต่จะมีเจตนาในการที่จะสื่อสาร(as sign) บางอย่างผ่านตัวงานด้วย โดยเป็นการผสมผสานเรื่องราวต่างๆมารวมไว้

- ความโหยหาอดีต สไตล์หลังสมัยใหม่ยังเป็นการปฏิเสธจุดเริ่มต้นของเวลา ปฏิเสธและประวัติศาสตร์แต่โหยหาอดีต(Nostalgia) การนำประวัติศาสตร์มาเรียบเรียงใหม่ให้เป็นปัจจุบัน ถูกนำมาล้อเล่นในรูปแบบใหม่ ดังจะเห็นได้จากงานสถาปัตยกรรม และภาพยนตร์ วรรณกรรม จินตนาการเชิงเทวดานาน(myth) มากขึ้น

จากแนวคิดความเป็นสมัยใหม่และความเป็นหลังสมัยใหม่ที่นำเสนอ เมื่อนำมาพิจารณาแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ สามารถนำมาเปรียบเทียบประเด็นของทั้ง 2 แนวคิดที่มีความแตกต่างกันได้ ดังนี้

ประเด็นที่ปรากฏ	
ในความเป็นสมัยใหม่ (modernity / modernism)	ในความเป็นหลังสมัยใหม่ (Post-Modernity / Post- Modernism)
ความเป็นอุตสาหกรรมนิยม	ความคำนึงถึงสภาพแวดล้อม
ความเป็นกฎระเบียบแบบแผน	ความไร้กฎระเบียบ แบบแผน
ความเป็นปัจเจกนิยม	ความเป็นส่วนรวม
ความเรียบง่าย	ความซับซ้อน ชัดแย้ง
สนองการใช้งาน	สนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์
ความทันสมัย	ความโหยหาอดีต

ส่วนมากลักษณะของความเป็นหลังสมัยใหม่ จะเป็นการปฏิเสธแนวคิดความเป็นสมัยใหม่เป็นส่วนมาก ทั้งนี้ เป็นหนึ่งในลักษณะของยุคสมัยที่มักจะเกิดการปฏิเสธสิ่งที่มีอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว สำหรับในยุคหลังสมัยยังไม่มี ความชัดเจนที่ตายตัวและแน่นอน แต่สิ่งที่ปรากฏขึ้นในช่วงยุคหลังสมัยใหม่จะมีความต่อเนื่องกับยุคสมัยใหม่เสมอ เพียงแต่มีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันเท่านั้น

แนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา(Semiology)

สัญลักษณ์วิทยามีต้นกำเนิดมาจากสาขาวิชาภาษาศาสตร์ และสาขามานุษยวิทยาเชิงโครงสร้าง เป็นศาสตร์หนึ่งที่อยู่ในทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม สัญลักษณ์ แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า "semiology" หมายถึง ศาสตร์แห่งสัญลักษณ์ โดยสัญลักษณ์(sign) ในศาสตร์นั้นพยายามจะอธิบายถึงวิถีสงสารของสัญลักษณ์คือการ เกิดขึ้น การพัฒนา การแปรเปลี่ยน รวมทั้งการเชื่อมโยงตลอดจนการสูญสลายของสัญลักษณ์ต่างๆที่ปรากฏออกมาอย่างเป็นแบบแผนมีระบบระเบียบ สัญลักษณ์ หมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาให้มีความหมาย(meaning)แทนของจริง(object) ในตัวบท(text) และในบริบท(context) หนึ่งๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2547)

O' Sullivan and other (อ้างในจินตนาถ กัลดวัง, 2545) ได้อธิบายและจำกัดความสัญลักษณ์วิทยา(Semiology หรือ Semiotics) ไว้ว่า "...เป็นการศึกษาในเรื่องของสัญลักษณ์(sign) รหัส(codes) และวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสดงให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของสัญลักษณ์ และการที่สัญลักษณ์นั้นถูกนำมาใช้ในสังคม"

สัญญะมีลักษณะที่สำคัญด้วยกัน 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 จะต้องมีลักษณะทางกายภาพ

ประการที่ 2 จะต้องมีความหมายถึงบางสิ่งบางอย่างนอกเหนือจากตัวมันเอง

ประการที่ 3 สัญญะนี้จะต้องถูกนำมาใช้ และรับรู้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นสัญญะ

Saussure (ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ,2531) ได้อธิบายความหมายของสัญญะ เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 และเป็นสิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งตกลงใช้สิ่งนั้นเป็นเครื่องหมาย(mark) ถึงอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่ได้ปรากฏในสัญญะนั้นๆ เช่น เมื่อเขียนอักษรคำว่า “บ้าน” ส่วนที่เป็นเครื่องหมายจะเรียกว่า “ตัวหมาย”(signifier) ส่วนสิ่งปลูกสร้างที่ใช้สำหรับอยู่อาศัยเป็นที่ประจำ เรียกว่า “ตัวหมายถึง” (signified) ทั้งหมดนี้เรียกว่า กระบวนการสร้างความหมาย (signification) การศึกษาในเชิงสัญญะวิทยาให้ความสำคัญกับ การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง เพื่อดูว่าความหมายถูกสร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดออกมาได้อย่างไร โดยนำเอาตัวบท(text) มาวิเคราะห์ เพื่อดูตัวหมายนั้นสร้างความหมายอย่างไร

ในการศึกษา “ความหมาย” ในเชิงสัญญะวิทยาซึ่งได้มีการจัดประเภทของความหมายออกเป็นหลายแบบ R. Barthes แบ่งประเภทของความหมายที่บรรจุในสัญญะทุกอย่างว่ามี 2 ความหมาย ดังนี้

1. Denotative Meaning (ความหมายโดยอรรถ) คือ ตัวหมายถึง(signified) ที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างเป็นภววิสัย(objective) กล่าวคือ เป็นความหมายที่เข้าใจตามตัวอักษร เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป หรือเป็นความหมายโดยตรงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระดับแรกระหว่างตัวหมายและตัวหมายถึง
2. Connotative Meaning (ความหมายโดยนัย) คือ ตัวหมายถึงที่ถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นอัตวิสัย(subjective) ไม่ว่าจะในระดับปัจเจกบุคคล หรือในบริบททางสังคม ความหมายในขั้นนี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็นความหมายที่เกิดขึ้นจากสังคม ซึ่งเกิดจากข้อตกลงของกลุ่ม หรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล

ในกระบวนการสร้างความหมายในขั้นแรกหรือความหมายตรง จะเป็นความหมายที่มีลักษณะเป็นสากล คือมีความหมายเดียวกันและเป็นภววิสัย(objectivity) คืออ้างอิงขึ้นมาได้โดยไม่ต้องมีการประเมินคุณค่า ส่วนกระบวนการสร้างความหมายในขั้นที่ 2 หรือความหมายแฝง จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมในการรับสาร อย่างเช่น คำว่า บ้าน มีความหมายที่เป็นสากล

ว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง แต่สำหรับความหมายในชั้นที่ 2 จะให้ความหมายต่อจากการตีความหมายตรงซึ่งเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายและตัวหมายถึงในอีกระดับหนึ่ง คือ บ้านคือวิมานของเรา เราทุกข์เราเศร้ารับกลับบ้านเราจะเปรมปรีดา เพราะบ้านมีรักมีน้ำใจ มีอภัย มีกรุณา คอยเราอยู่ทุกเวลาในชายคาเขตบ้านของเรา เป็นต้น จึงเป็นการใช้ภาษาเพื่อให้ความหมายแก่สิ่งที่นอกเหนือไปจากสิ่งที่กล่าวถึง

C. Peirce ได้นำองค์ประกอบระหว่างตัวหมาย(signifier) กับตัวหมายถึง (signified) มาจัดระยะห่าง โดยแบ่งประเภทของสัญญาณ(sign) ออกเป็น 3 ประเภท คือ

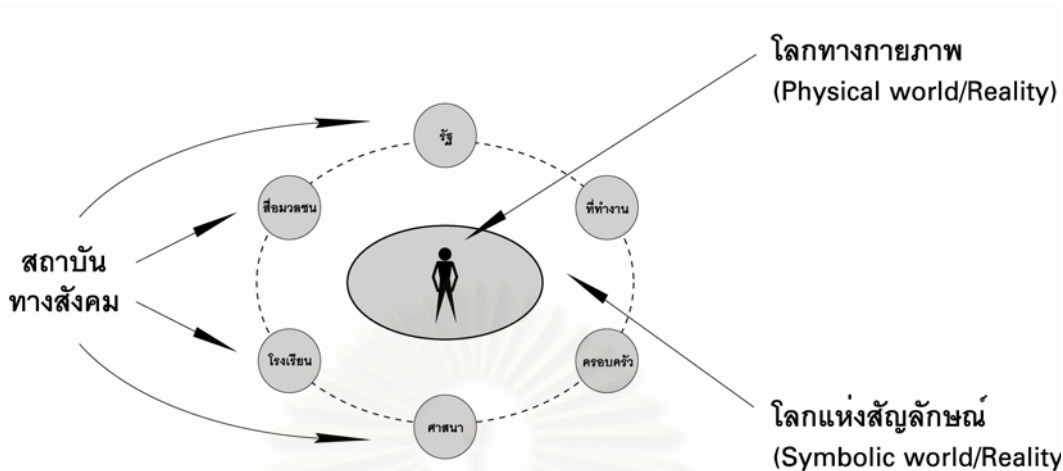
1. ภาพเหมือน(Icon) เป็นสัญญาณที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุจริงมากที่สุดและเป็นที่น่าสนใจได้ เช่น รูปวาด รูปปั้น เป็นต้น
2. ดัชนี(Index) เป็นสัญญาณที่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงกับวัตถุจริง มีความเชื่อมโยงแบบเหตุผล เป็นตัวชี้ให้เห็นอีกสิ่งหนึ่ง เช่น ภาพ ไซฟา แสดงให้เห็นว่าที่นั่นคือห้องนั่งเล่น ซึ่งอาจจะหมายถึงอยู่ในบ้าน
3. สัญลักษณ์(Symbol) หมายถึงสัญญาณที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ เป็นกฎหรือระเบียบหรือสิ่งที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน เข้าใจเหมือนกัน แต่ต้องอาศัยการเรียนรู้เช่น คำ ตัวเลข

สัญญาณ(sign) ทั้ง 3 นี้ไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด อาจจะรวมกันอยู่ก็ได้ เช่น รูปบ้านที่เป็นได้ทั้ง icon ก็คือ ภาพเหมือนบ้าน และก็ยังเป็น index คือชี้ให้เห็นว่าเป็นสิ่งปลูกสร้างที่ใช้สำหรับอยู่อาศัย และเป็น symbol ว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัวใช้สำหรับอยู่อาศัยเฉพาะคนในครอบครัว

แนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construct of Reality)

แนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคมถือได้ว่า เป็นจุดร่วมกันเป็นเสาหลักของเหล่าบรรดาทฤษฎีวิวัฒนาการ โดยมีแนวคิดที่ว่า สิ่งที่เราเรียกว่า "ความเป็นจริง"(Reality) นั้นไม่ใช่เป็นสิ่งที่มียู่แล้ว(Given / Outhere) หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา(Construct) แนวคิดนี้เริ่มจากข้อเสนอว่า โลกที่แวดล้อมตัวบุคคลนั้นมีอยู่ 2 โลก โลกแรกเป็นโลกทางกายภาพ อันได้แก่ วัตถุ สิ่งของ บุคคล บรรยากาศด้านกายภาพทั้งหลายที่แวดล้อมบุคคล โลกนี้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ส่วนอีกโลกหนึ่งมีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น โลกทางสังคม(social world) สิ่งแวดล้อมเชิงสัญลักษณ์(symbolic environment) หรือ ความเป็นจริงทางสังคม(social reality) โลกนี้เกิดจาก

การทำงานของสถาบันต่างๆ ในสังคมเช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา ที่ทำงาน รัฐและ สื่อมวลชน (กาญจนา แก้วเทพ.2545)

เนื่องจากโลกทางกายภาพเป็นโลกที่กว้างใหญ่มหาศาล ทำให้บุคคลในสังคมส่วนใหญ่ ไม่ได้ออกไปเผชิญความเป็นจริงต่างๆของโลกทางกายภาพด้วยตัวเองทั้งหมด เราจึงเรียนรู้เรื่องราวต่างๆของโลกทางกายภาพผ่านสถาบันทางสังคมต่างๆ เพื่อรับรู้และเข้าใจความหมาย ความจริงต่างๆที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ และแม้ว่าตัวบุคคลจะอยู่ในโลกกายภาพอย่างเดียวกัน แต่ทว่าอยู่ในการทำงานของสถาบันสังคมที่แตกต่างกัน ก็จะมีผลทำให้คน 2 คน มีโลกทางสังคมหรือโลกแห่งความเป็นจริงที่ต่างกันไปด้วย

ในยุคปัจจุบันนี้สื่อมวลชนที่ถือได้ว่าเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่สำคัญ ได้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างความเป็นจริงทางสังคมขึ้นมาแวดล้อมบุคคล แม้แต่ในกรณีที่บุคคลนั้นยังไม่เคยสัมผัสกับ “โลกทางกายภาพ” นั้นอย่างจริงๆเลยก็ตาม ตัวอย่างเช่น คนไทยจำนวนมากไม่เคยมีโลกทางกายภาพที่เกี่ยวกับหิมะ แต่ก็มีโลกทางสังคมเกี่ยวกับความเป็นจริงของเรื่องนั้นเป็นอย่างดี ด้วยการทำงานของสื่อมวลชน

จากทัศนะของนักทฤษฎีรุ่นแรกๆของสำนักปรากฏการณ์นิยม A. Schutz (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2545) เกี่ยวกับคำถามหลัก 3 คำถามที่ว่า

- คนเราสร้างความหมาย(make sense) กับโลกรอบตัวอย่างไร
- คนเราก่อสร้าง/ดัดแปลงสร้างใหม่และรื้อซ่อม (construct / reconstruct / deconstruct) วิธีชีวิตประจำวันของตนเองได้อย่างไร
- คนเราสามารถทำอะไรไปได้โดยปริยายโดยไม่ต้องหยุดคิดหรือตั้งคำถาม ที่เรียกว่า Taken for Granted ได้อย่างไร

จากคำถามทั้ง 3 ข้อนี้ สำนักปรากฏการณ์นิยมตอบว่า เราสามารถทำได้ทั้งหมดเพราะว่า ในแต่ละบุคคลมี “คลังแห่งความรู้ทางสังคม” (Stock of social knowledge) และจะนำมาใช้เมื่อเผชิญอยู่กับปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น และจะถูกจัดระบบไว้เป็นหมวดหมู่เหมือนลักษณะการ จัดเก็บแฟ้มทำงานของคอมพิวเตอร์ ที่เรียกว่า typification โดยจัดเก็บอยู่ในรูปของภาษาและการ เรียนรู้ระหว่างภาษากับความเป็นจริงเป็นลักษณะการเชื่อมโยง(correspondence) ที่เป็นวิธี พื้นฐานที่เราใช้สำหรับการเรียนรู้ภาษาตั้งแต่ในวัยเด็ก และนอกจากเราจะจัดเก็บไว้ในรูปของการ เชื่อมโยงภาษากับรูปธรรมแล้ว เรายังอาจจะเก็บไว้ในแง่ “ภาพตัวแทน”(representation) ซึ่ง หมายความว่าตัววัตถุหรือเพียงส่วนเดียวใดส่วนเดียวหนึ่งของวัตถุจะยื่นอยู่แทนความหมายมาก ไปกว่าตัวเอง เช่น บ้าน เป็นคำที่ใช้เรียกแทนสิ่งปลูกสร้างที่เราใช้อาศัยอยู่เป็นประจำ เป็นที่ที่ใช้ สำหรับกินอยู่หลับนอน และเป็นคำที่แทนความหมายถึงความอบอุ่นจากบุคคลต่างๆในครอบครัว ที่อาศัยอยู่รวมกันในบ้านนั้นอีกด้วย

หลังจากที่สังคมได้นิยามสิ่งต่างๆเอาไว้แล้ว ก็จะมีกระบวนการซึมผ่านนิยามดังกล่าวเข้าไป ในตัวบุคคล นิยามดังกล่าวจะกลายเป็น “แผนที่ทางจิตใจ” (Mental maps) ที่ทำหน้าที่เหมือน แผนที่ทั่วไป คือ ชี้ทิศทางและเชื่อมโยงว่ามีอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้องกัน ค่าความคาดหวังต่างๆเป็น อย่างไร(Level of expectation) และเป็นเครื่องบอกว่าจะมีอะไรบ้างที่เป็นไปได้ ยอมรับได้และ อะไรบ้างที่เป็นไปไม่ได้ ยอมรับไม่ได้ในสังคม ซึ่งจะเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาวอย่างหนึ่ง ในทุกๆครั้งที่สื่อมวลชนเผยแพร่ผลงานของตนสู่สาธารณชนจะสร้างผลกระทบได้ในหลายๆ ระลอกตั้งแต่ขั้นที่ 1 ที่สร้างคลังความรู้, ทศนคติ และสร้างค่านิยม ในขั้นที่ 2 ที่ก่อให้เกิดการ ปฏิบัติซึ่งแต่ละบุคคลก็จะมีปฏิกริยาต่อความเป็นจริงทางสังคมต่างกันในแบบที่แตกต่างกัน และในขั้นสุดท้ายที่ สร้างโลกทางสังคม(social reality) ให้เป็นความจริงและแพร่กระจายความรู้ ต่างๆโดยทั่วกัน

ในโลกยุคปัจจุบันนี้ ในขณะที่โอกาสที่บุคคลจะได้มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งต่างๆในชีวิต ประจำวันนั้น(Direct experience) มีอย่างจำกัดมาก และพบปะผู้คนในแวดวงที่จำกัดมาก แต่ ทว่าเรากลับมีประสบการณ์ที่หลากหลายมากมายผ่านการทำงานของตัวสื่อกลาง เช่น สื่อมวลชน ที่ให้วัตถุดิบในแง่พื้นที่/ในแง่กลุ่มผู้คน/ในแง่เรื่องราว/ในแง่กาลเวลา/อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ดังนั้น จึงมีคำถามว่า “ความเป็นจริงที่อยู่รอบๆตัวนั้น” น่าจะเป็นสัดส่วนความเป็นจริงที่เกิดมา จากสื่อ(mass-mediated experience)เป็นส่วนใหญ่ และเป็นสัดส่วนที่มากกว่าความเป็นจริง จากประสบการณ์ตรง ดังนั้น เมื่อกล่าวในเชิงปริมาณแล้ว สื่อมวลชนย่อมมีโอกาสวาดแผนที่ใน จิตใจของผู้คนได้มากกว่าประสบการณ์ตรงของบุคคลนั้น และนอกจากอิทธิพลในเชิงปริมาณแล้ว

ในกรณีที่ประสบการณ์ตรงกับประสบการณ์ผ่านสื่ออื่นมีความขัดแย้งกัน ก็ยังมีคำถามต่อไปแล้วว่า ในแง่คุณภาพแล้ว บุคคลจะเลือกรับเอาประสบการณ์ใดเป็นหลัก

ผลจากการวิจัยของทฤษฎีการอบรมป่มเพาะจากสื่อพบว่า เมื่อตั้งคำถามกับบุคคลว่าในหนึ่งอาทิตย์ ท่านคิดว่าโอกาสที่ท่านจะตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงนั้นมีปริมาณมากน้อยเพียงใด ผลปรากฏว่า จากสถิติที่เป็นจริง(ประสบการณ์ตรงของบุคคล) มีโอกาสเพียง 1% แต่กลับปรากฏว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ใช้คำตอบจากสื่อโทรทัศน์ (television answer) คือการเห็นภาพความรุนแรงบ่อยๆในโทรทัศน์และตอบว่า 10% ซึ่งนั่นหมายถึง คนเราเชื่อถือประสบการณ์ตรงของตนเองน้อยกว่าประสบการณ์ผ่านสื่อโทรทัศน์เสียอีก (กาญจนา แก้วเทพ,2544:242)

แนวคิดเกี่ยวกับนิตยสาร

นิตยสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ที่จุเนื้อหาหลายเรื่องในเล่มเดียวกัน และมีกำหนดเป็นระยะเวลาที่จะออกอย่างแน่นอน เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์(สองสัปดาห์) รายเดือน รายสองเดือน เป็นต้น ในปัจจุบันมีการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มีนิตยสารในอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีใช้สิ่งพิมพ์ แต่ก็ยังเรียกกันว่า " นิตยสาร"

คำว่า นิตยสาร มาจากรากศัพท์คือ นิตย(สม่ำเสมอ) และสาร(เนื้อหา) คำว่า "นิตยสาร" นั้นโดยทั่วไปอาจมีความหมายคาบเกี่ยวกับคำว่า วารสาร แต่ในทางบรรณารักษศาสตร์ "วารสาร" มีความหมายที่กว้างกว่า

นิตยสาร ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Magazine ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาอาระบิก หมายถึงศูนย์การค้า หรือคลังสินค้าที่เต็มไปด้วยสินค้า ดังนั้น นิตยสารจึงเปรียบเสมือนห้างสรรพสินค้าที่เสนอสินค้าทุกๆแบบให้กับลูกค้าที่เป็นผู้อ่าน ผู้ชื่อนิตยสารนั้นก็เปรียบเสมือนผู้ซื้อสินค้าไปทั้งศูนย์การค้า และยังเฝ้าคอยสินค้าที่ออกใหม่ต่อไปอีกด้วย(จินตนาถ กัดัดวัง ,2545:14)

Davidson(อ้างถึงในระวีวรรณ ประกอบผล, 2530) ได้ให้คำนิยามว่า หมายถึง วารสาร สำหรับผู้อ่านทั่วไปที่มีบทความเรื่องราวต่างๆ ซึ่งเขียนโดยผู้เขียนหลายคน ส่วนมากจะเป็นเรื่องอ่านเล่น นวนิยาย และคำประพันธ์

Hildick (อ้างถึงในระวีวรรณ ประกอบผล, 2530) ได้ให้ความหมายว่า นิตยสารเป็นแหล่งรวมของบทความ หรือเรื่องราวต่างๆโดยผู้เขียนหลายคน และมีกำหนดออกตามวาระ

นิตยสารจัดว่าเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ถือว่าเป็นสถาบันสำหรับการรวบรวมเก็บรักษา และเผยแพร่ข่าวสารทุกชนิดที่มาจากแหล่งต่างๆของสังคม นิตยสารเปรียบได้กับห้องสมุดเกี่ยวกับชีวิตวัฒนธรรมของมนุษย์เลยทีเดียว ความหมายตามพจนานุกรมนิตยสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งมีปกอ่อน บางทีก็มีภาพ เนื้อหาจะประกอบด้วยเรื่อง บทความต่างๆโดยผู้เขียนหลายคน และมักมีโฆษณา โดยมีกำหนดออกที่แน่นอน

จากการศึกษานิตยสารไทยของระวีวรรณ ประกอบผล(2530) พบว่า นิตยสารมีหน้าที่ต่อสังคม 5 ประการ คือ

1. การทำหน้าที่เป็นเสมือน ยาม คอยรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้สมาชิกในสังคมได้รับทราบ โดยนิตยสารจะทำหน้าที่คอยรวบรวมเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ความเคลื่อนไหวต่างๆ ทั้งกายภาพและทางความคิดของคนในสังคม และนำมาวิเคราะห์วิจารณ์ สรุป ในลักษณะที่มีรายละเอียดมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ที่ต้องรายงานเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากนิตยสารมีกำหนดในการออกหนังสือมากกว่าหนังสือพิมพ์

2. การทำหน้าที่เป็นเสมือน สะพาน เชื่อมโยงระหว่างสังคมเก่ากับสังคมใหม่ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทุกขณะ นิตยสารย่อมสามารถถ่ายทอดเรื่องราวลักษณะของความเปลี่ยนแปลงให้ประชาคมได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เล็กน้อยหรือเรื่องที่ใหญ่ที่มีความสำคัญมาก

3. การทำหน้าที่เป็นเสมือน เวที หรือสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งนิตยสารมีความได้เปรียบกว่าสื่ออื่นๆ โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิตยสารเป็นสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ผู้อ่านจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความรักการอ่าน นิตยสารสามารถเสนอเรื่องที่เป็นความละเอียดอ่อน ประณีต และลึกซึ้งได้ จึงเป็นเวทีหรือสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นของเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมได้มากและอย่างละเอียดลออ เป็นสื่อซึ่งเอื้ออำนวยต่อการใช้ความคิดและการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นนั้นๆ

4. การทำหน้าที่เป็นเสมือน ครู ให้ความรู้ และการศึกษาแก่ประชาชนหน้าที่นี้เป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งของสื่อมวลชน และนิตยสารที่ดีก็ย่อมไม่ละเลยการกระทำหน้าที่นี้ นิตยสารบางฉบับอาจจะมุ่งที่จะให้ความรู้และการศึกษาแก่ผู้อ่านของตนโดยตรง ในขณะที่นิตยสารอีกหลายฉบับอาจจะให้ความรู้แก่ผู้อ่านของตนด้วยวิธีที่ไม่เร่งรัด ค่อยๆซึมซับไปกับความบันเทิงจรรยงที่ได้

5. การทำหน้าที่ในการให้บริการทางด้านธุรกิจ หน้าที่นี้เป็นหน้าที่อีกประการหนึ่งที่สำคัญของสื่อมวลชนในระบอบการปกครองแบบเสรีนิยม นิตยสารสามารถที่จะให้บริการทางด้านธุรกิจ

ได้ โดยเฉพาะในแง่ของการประกาศและโฆษณา ทั้งที่เป็นเรื่องของการโฆษณาสินค้าและที่เป็นเรื่องของสาธารณประโยชน์ ในเรื่องของการโฆษณาสินค้า ผู้ผลิตสินค้าจะแข่งขันกันผลิตสินค้านานาชนิด เพื่อดึงดูดความสนใจจากลูกค้า

นิตยสารจึงมีหน้าที่สำคัญในการเป็นสื่อถ่ายทอดสารสนเทศ(information) สื่อให้ความรู้(education) ให้ความบันเทิงใจ(entertainment) และการให้บริการในการประกาศและโฆษณาต่างๆ กล่าวได้ว่า นิตยสารเป็นสื่อในการบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ ความทรงจำในแต่ละยุคสมัย เป็นเวทีแสดงทัศนะ เป็นสะพานเชื่อมโยงจากสังคมเก่าไปสู่สังคมใหม่ เป็นแหล่งค้นคว้าให้คนรุ่นหลังรู้จักกับอดีตและความเป็นมาของสังคมตน และหากนำมาพิจารณาร่วมกับกรณีศึกษาแล้ว นิตยสารบ้านก็ถือได้ว่า เป็นสื่อ นิตยสารที่รวบรวมบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ ความทรงจำของบ้านในแต่ละยุคสมัยไว้ในที่นี้ด้วย ซึ่งมีการถ่ายทอดเพื่อให้ความรู้ และให้ความบันเทิงใจกับผู้อ่าน นิตยสารบ้าน

ในการจัดประเภทของนิตยสารนั้นสามารถใช้เกณฑ์ได้หลายเกณฑ์ ซึ่งในที่นี้ได้ใช้เกณฑ์เรื่องของผู้ผลิตนิตยสารโดยแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆดังนี้

1. นิตยสารที่จัดทำโดยเอกชน หรือบริษัทธุรกิจการพิมพ์ต่างๆ เป็นนิตยสารที่เรียกได้ว่า นิตยสารเพื่อผู้บริโภค(consumer magazine) คือ นิตยสารที่ทำขึ้นจำหน่ายเพื่อมุ่งผลกำไรมีการหารายได้จาก การลงโฆษณา โดยแบ่งกลุ่มย่อยได้อีกและพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของเนื้อหา และกลุ่มผู้อ่าน เช่น นิตยสารผู้หญิง, นิตยสารผู้ชาย, นิตยสารเด็ก, นิตยสารสำหรับครอบครัว, นิตยสารการเมือง, นิตยสารเศรษฐกิจและธุรกิจ, นิตยสารศิลปะและวัฒนธรรม และนิตยสารบันเทิง
2. นิตยสาร(หรือเรียกตามความนิยมว่า วารสาร) ที่ออกโดยหน่วยงานราชการ สมาคมวิชาชีพ หรือสถาบันต่างๆ ที่มีได้มุ่งผู้อ่านทั่วไป วัตถุประสงค์อาจใช้วิพากษ์หรือให้เปล่า

ซึ่งในส่วนของนิตยสารเพื่อผู้บริโภค(consumer magazine) ที่แยกย่อยออกมาเป็น นิตยสารสำหรับครอบครัวและแบ่งแยกออกมาอีกเป็น นิตยสารบ้านและการตกแต่ง, นิตยสารท่องเที่ยว, นิตยสารสุขภาพ อนามัย และนิตยสารสารคดี จะเห็นได้ว่า นิตยสารบ้านและการตกแต่งจัดอยู่ในหนึ่งประเภทของนิตยสารสำหรับครอบครัว

นิตยสารบ้านและนิตยสารตกแต่งบ้าน นิตยสารประเภทนี้ มักจัดทำรูปเล่มอย่างสวยงาม เพราะเป็นนิตยสารที่เสนอเรื่องเกี่ยวกับการตกแต่งบ้านและเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ นิตยสารบ้านและ

สวนของบริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) เริ่มออกจำหน่ายตั้งแต่พ.ศ. 2519 และยังมียอดจำหน่ายจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนับว่าเป็นนิตยสารที่เกี่ยวกับบ้านและสวนการตกแต่งที่ได้รับความนิยมที่สุด และมีการรวมเรื่องที่เคยลงตีพิมพ์มาแล้ว มาจัดทำเป็นฉบับพิเศษอีกด้วย (ไศลทิพย์ จารุภูมิ, 2543 : 230)

นิตยสารมักประกอบไปด้วยเนื้อหาหลายประเภท แต่จัดพิมพ์อยู่ในรูปแบบ เนื้อหาและเรื่องราวของนิตยสารแต่ละฉบับจะสะท้อนให้เห็นบุคลิกลักษณะของนิตยสารนั้นๆ ได้โดยเฉพาะ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเนื้อหาของนิตยสารก็คือ ส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของนิตยสารฉบับนั้น โดยทั่วไปแล้วนิตยสารจะมีส่วนประกอบของเนื้อหา(Editorial content) ดังนี้

1. คอลัมน์ประจำ ส่วนประกอบที่สำคัญของนิตยสารก็คือ การมีคอลัมน์ประจำซึ่งจะมีเนื้อหาสาระแนวเดียวกันต่อเนื่อง การจัดคอลัมน์ประจำจึงมีประโยชน์อย่างยิ่งในด้านที่ว่า ผู้อ่านได้เรียนรู้บุคลิกของนิตยสารจนเกิดความเคยชินกับรูปแบบของนิตยสารนั้นๆ

2. บทความในคอลัมน์ประจำ นิตยสารบางฉบับจะเปิดคอลัมน์ประจำบางคอลัมน์ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญสอดคล้องกับนโยบายหลักให้กว้างขวางมากกว่าคอลัมน์อื่นๆ คอลัมน์ประเภทนี้ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญสอดคล้องกับนโยบายหลักให้กว้างขวางมากกว่าคอลัมน์อื่นๆ คอลัมน์ประเภทนี้สามารถบรรจุบทความเรื่องราวต่างๆ ได้หลายเรื่อง บางเรื่องอาจจะต่อเนื่องกันหลายๆ ฉบับ ในการพิจารณาว่าบทความใดควรจะพิมพ์ในคอลัมน์ใด ก็ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการจัดคอลัมน์นั้นๆ

3. เรื่องทั่วไป นอกเหนือจากส่วนประกอบของเนื้อหาใน 2 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว นิตยสารยังประกอบไปด้วยเรื่องทั่วไป ที่ไม่ได้สังกัดหรือประจำในคอลัมน์หนึ่งคอลัมน์ใด โดยเฉพาะ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น ท่องเที่ยว อาหาร ฯลฯ ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมแต่ละโอกาส

ในการทำนิตยสารฉบับหนึ่งๆ บรรณาธิการจะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบต้นฉบับจากทุกแหล่งที่ส่งถึงกองบรรณาธิการและเป็นผู้ประสานงานกับผู้เขียนทุกคน เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนให้สอดคล้องกลมกลืนนโยบายหรือ Concept ของนิตยสารที่กำหนดไว้ รวมทั้งการแก้ไขสำนวนการเขียนด้วย ดังนั้น บรรณาธิการจึงเป็นเสมือนศูนย์กลางหรือหัวใจของคณะผู้จัดทำนิตยสาร

อีกส่วนหนึ่งของการบรรณาธิการนิตยสารก็คือ การกำหนดเนื้อหาให้มีความสมดุลโดยให้มีความสมดุลของเนื้อหาทั้งภายในเล่มเดียวกัน และในระหว่างฉบับที่ออกวางตลาดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยทั่วไปแล้วผู้อ่านมักต้องการความหลากหลายของเนื้อหาที่มีลักษณะไม่แตกต่างกันจนเกินไปนักหรือไม่ไกลเกินกว่าจุดมุ่งหมายของการผลิตนิตยสารนั้นๆ อย่างไรก็ตาม นิตยสารทุกประเภทผลิตขึ้นเพื่อให้มีผู้อ่านไปอ่านซึ่งอาจจะเป็นผู้ซื้อเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย(Target

readers) หรือผู้อ่านทั่วไป(General readers) ก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกองบรรณาธิการ ดังนั้น การกำหนดเนื้อหาของนิตยสาร จึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับผู้อ่านนิตยสารของตนด้วยดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของนิตยสาร ต้องการมุ่งให้สาระอะไรแก่ผู้อ่าน เช่น ความรู้ หรือบันเทิงเป็นหลัก
2. ตลาดของนิตยสาร กลุ่มเป้าหมายคือใคร มีความสนใจอะไรเป็นพิเศษ จำนวนมากน้อยเพียงใด เนื้อหาควรจะสนองความสนใจของกลุ่มผู้อ่านเป็นเป้าหมายหลัก
3. มาตรฐานการครองชีพ เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ทราบฐานะทางการเงินของผู้อ่านโดยเฉลี่ย เพื่อเป็นแนวทางในการหาโฆษณามาลง และหาเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้อ่าน
4. ระดับการศึกษา เป็นตัววัดระดับความสนใจของเนื้อเรื่องได้อย่างหนึ่ง หากเนื้อหาเข้าใจได้ยากหรือง่ายเกินไป อาจจะทำให้ผู้อ่านขาดความสนใจได้
5. คู่แข่งทางการตลาด นิตยสารประเภทเดียวกันที่พิมพ์จำหน่ายในท้องตลาด มีแนวโน้มการให้สาระอะไรบ้าง รูปแบบเป็นอย่างไร และอยู่ในความสนใจของประชาชนมากน้อยเพียงใด
6. บรรยากาศเกี่ยวกับเหตุการณ์รอบด้าน เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงสภาพความสนใจของประชาชนต่อเรื่องราวต่างๆ เช่น ความสนใจในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น
7. สื่อมวลชนประเภทอื่น คู่แข่งขั้นที่สำคัญของนิตยสารก็คือ สื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีข้อได้เปรียบในแง่ของการเป็นสื่อบันเทิงที่รวดเร็ว ดังนั้น เนื้อหาในนิตยสารจึงจำเป็นต้องเน้นที่รายละเอียดและความหลากหลาย ซึ่งโทรทัศน์หรือวิทยุไม่สามารถจะทำได้ (จินตนาถ กลัดวงษ์, 2545)

การศึกษาถึงองค์ประกอบต่างๆ ข้างต้น นอกจากจะมีประโยชน์สำหรับการกำหนดเนื้อหาของนิตยสารแล้ว ยังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผนจัดทำนิตยสารโดยทั่วไปด้วย เพราะทำให้ทราบถึงภาพรวมในเรื่องความต้องการของผู้อ่านได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้การศึกษาถึงธรรมชาติความต้องการของผู้อ่านจึงช่วยทำให้บรรณาธิการสามารถกำหนดแนวเนื้อหา และทิศทางของนิตยสารได้อย่างแม่นยำตรงกับความสนใจของตลาดมากยิ่งขึ้น

ในส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของนิตยสารในฐานะเป็นผู้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ก็คือ องค์กรผู้ผลิต ซึ่งจะมีการจัดรูปแบบขององค์กร และการบริหารองค์กรของนิตยสารแบ่งได้เป็นดังนี้

1. บรรณาธิการอำนวยการ จะเป็นผู้มีตำแหน่งสูงสุดทางการบริหารของนิตยสาร และติดต่อสื่อสารกับพนักงานในทุกแผนก ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมงานตรวจแก้ไขและงานบรรณาธิการ

นิตยสาร การวางแผนประชาสัมพันธ์ เป็นงานวางแผนที่จะทำให้นิตยสารออกมาตามเป้าหมาย และรูปแบบที่กำหนดไว้และควบคุมการทำงานให้ดีที่สุด

2. บรรณาธิการบริหาร (managing editor) / หัวหน้ากองบรรณาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประจำวันในกองบรรณาธิการ โดยต้องพยายามทำให้งานทุกอย่างเสร็จออกมาเป็นรูปเล่มได้ตามกำหนด ความแตกต่างระหว่างบรรณาธิการอำนวยการและบรรณาธิการบริหาร คือ บรรณาธิการอำนวยการจะดูแลองค์กรในเชิงโครงสร้างการบริหารของธุรกิจ ส่วนบรรณาธิการบริหารจะเป็นผู้ดูแลงานที่ทำอยู่ประจำ และเป็นผู้ทำงานใกล้ชิดกับนักเขียน ฝ่ายศิลป์ กองบรรณาธิการ และฝ่ายสำนักงาน

3. ผู้อำนวยการฝ่ายศิลป์ (art director) เป็นผู้รับผิดชอบหน้าที่ด้านออกแบบนิตยสาร การคัดเลือกตัวพิมพ์สำหรับหัวเรื่องต่างๆ และวางแผนการใช้ภาพประกอบ มีหน้าที่ประสานงานกับบรรณาธิการบริหารและทำให้นิตยสารน่าดึงดูดใจมากที่สุดในด้านสีสรรและภาพประกอบ

4. คณะผู้จัดทำนิตยสาร / กองบรรณาธิการ (Editorial staff) ขนาดของคณะผู้จัดทำนิตยสาร จะขึ้นอยู่กับปริมาณของงานและระดับความมีประสิทธิภาพที่ต้องการ ส่วนใหญ่จะมีคณะผู้จัดทำประมาณ 6-12 คน

5. ฝ่ายโฆษณา (Advertising department) ฝ่ายโฆษณาจะรับผิดชอบด้าน การหารายได้ที่เกิดกำไร หรือรายได้ที่สามารถทำให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เป็นหน้าที่ขายเนื้อที่โฆษณาให้แก่เจ้าของธุรกิจต่างๆที่มีความประสงค์จะลงโฆษณาในนิตยสาร

6. ฝ่ายจัดจำหน่าย (Circulation department) มีหน้าที่ส่งเสริมการจำหน่ายนิตยสารให้เพิ่มมากขึ้น ยิ่งยอดการจำหน่ายสูงขึ้นเท่าไร จำนวนผู้ที่ซื้อเนื้อที่โฆษณาก็เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

7. ฝ่ายผลิต (Production) เป็นฝ่ายที่ดูแลกระบวนการผลิตที่เกี่ยวกับการพิมพ์ทั้งหมดนับตั้งแต่พิสูจน์อักษรและการตกแต่งต้นฉบับ ฝ่ายผลิตจะทำการแยกสี ถ่ายฟิล์ม ทำเพลท ควบคุมการพิมพ์ การเข้าเล่ม และการบรรจุหีบห่อเพื่อพร้อมส่งไปให้สมาชิก และส่งขายตามแผงหนังสือ

ทั้งนี้ การที่นิตยสารแต่ละเล่มจะเป็นที่ได้รับความนิยมของผู้บริโภคอย่างมากได้นั้น ต้องอาศัยความน่าสนใจของเนื้อหาของนิตยสารเล่มนั้นๆ และทีมงานที่มีความพร้อมเพียง ในส่วนของนิตยสารประเภทบ้าน ความสำคัญของตัวนิตยสารนอกจากจะเป็นเนื้อหาข้อมูล (information) ที่ได้รับการคัดเลือกจากหัวหน้ากองบรรณาธิการ รูปภาพซึ่งหมายถึงภาพลักษณ์ของบ้าน (image) แต่ละภาพยังเป็นหัวใจสำคัญของนิตยสารประเภทนี้อีกด้วย ฉะนั้น หัวหน้ากองบรรณาธิการและฝ่ายศิลปกรรม (ผู้ถ่ายภาพ, ผู้คัดเลือกภาพ) ในฐานะผู้ผลิตนิตยสารจึงมีความสำคัญกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อย่างยิ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการศึกษาจากงานวิจัยดังต่อไปนี้

จินตนาถ กลัดวัง : การสร้างความหมาย “ครัว” ในนิตยสารครัวและนิตยสารแม่บ้าน(2545) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของเนื้อหาที่นำเสนอในนิตยสารครัวและนิตยสารแม่บ้าน ศึกษาถึงอุดมการณ์ทางเพศสภาพที่สะท้อนออกมาในเนื้อหา ศึกษาการสร้างความหมาย “ครัว” โดยพิจารณาความหมายตามแนวคิดปีตาธิปไตย และแนวคิดสตรีนิยม และวิเคราะห์หาประเด็นเนื้อหาที่ขาดหายไปในการสร้างความเข้าใจในมิติของหญิงและชาย โดยใช้แนวคิดสตรีนิยมเป็นกรอบในการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาที่นำเสนอในนิตยสารทั้ง 2 ฉบับมีความคล้ายคลึงกัน, อุดมการณ์ทางเพศสภาพในประเด็นบทบาทของผู้หญิง สถานภาพของผู้หญิง และพื้นที่ของผู้หญิง ที่สะท้อนผ่านทางนิตยสารทั้ง 2 ฉบับยังคงใช้แนวคิดแบบปีตาธิปไตยในสัดส่วนที่มากกว่าแบบสตรีนิยม และนิตยสารครัวสะท้อนแนวคิดปีตาธิปไตยมากกว่านิตยสารแม่บ้าน, การสร้างความหมาย “ครัว” ตามแนวคิดปีตาธิปไตยมี 5 ประเด็นคือ 1.) เป็นภาระและเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง 2.) เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับผู้หญิงว่าเป็นแม่ศรีเรือน 3.) เป็นพื้นที่ในบ้านจึงมีคุณค่าด้อยกว่า 4.) ตอกย้ำสถาบันครอบครัวแบบกระแสหลัก 5.) กำหนดให้ความสวยงามต้องคู่กับผู้หญิง ตามแนวคิดสตรีนิยมมี 6 ประเด็นคือ 1.) ให้อำนาจผู้หญิงในการควบคุมการตัดสินใจ 2.) เป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดเพศ 3.) เป็นแหล่งเพิ่มรายได้ 4.) เป็นพื้นที่ของความรักความอบอุ่นในครอบครัว 5.) เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้หรือก่อให้เกิดความรู้ 6.) สร้างความหมายของสถาบันครอบครัวใหม่, เนื้อหาที่สร้างความเข้าใจในมิติของหญิงและชายแต่ขาดหายไป ได้แก่ 1.) การยกระดับคุณค่าของพื้นที่ในบ้านให้เทียบเท่าพื้นที่นอกบ้าน 2.) ความสัมพันธ์ระหว่างคนเพศเดียวกัน 3.) การมองผู้ชายอย่างเป็นกลาง 4.) การมองเพศสภาพในเชิงการให้คุณค่ากับผู้หญิง

ภัทรนันท์ ชัยพงษ์เกษม : พัฒนาการและแนวโน้มของอุตสาหกรรมนิตยสาร ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)(2539) มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษา พัฒนาการและแนวโน้มของอุตสาหกรรมนิตยสาร บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบธุรกิจหลักทางด้านนิตยสาร

ผลการวิจัยพบว่า บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) เริ่มด้วยธุรกิจนิตยสารบ้านและสวน ในปีพ.ศ.2519 จากทีมผู้ผลิตเดิมของวารสารการเคหะแห่งชาติ และในปีที่จัดตั้งยังไม่มีนิตยสารประเภทนี้อยู่ในท้องตลาด จากนั้นได้ขยายกิจการด้วยการตั้งโรงพิมพ์

สำนักพิมพ์ต่าง ๆ และผลิตนิตยสารอีกหลายชื่อฉบับ คือ แพรว แพรวสุดสัปดาห์ Life & Decor Trendy Man พร้อมกับการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับงานสิ่งพิมพ์ด้วย คือ บริษัท มัลติมีเดีย ศรีเอชเอ็น และบริษัทอมรินทร์ดิจิตอลอิมเมจ จำกัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรูปแบบวิธีวิจัยเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) และใช้กรอบแนวคิดหลัก คือ แนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่(Modernity) และ ยุคหลังสมัยใหม่ (Post-modernity) แนวคิดสัญวิทยา (Semiology) และแนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม(Social Construct of Reality) มาใช้เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสัญยะและการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนและจากผู้อยู่อาศัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษานิตยสารบ้านและสวน โดยเริ่มศึกษาในช่วงปีที่ 11 - 32 ของนิตยสารบ้านและสวน ซึ่งเป็นช่วงที่นิตยสารมีความเปลี่ยนแปลงพัฒนารูปแบบและองค์กรเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ระบบการพิมพ์เข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมต่างจากเดิมที่เป็นระบบเรียงพิมพ์ และยังเป็นช่วงที่เปลี่ยนสถานะจากห้างหุ้นส่วนจำกัดมาเป็นบริษัทบ้านและสวนและแพรว จำกัดในปี พ.ศ.2529 (อ้างอิงข้อมูลจากวิทยานิพนธ์เรื่องพัฒนาการและแนวโน้มของอุตสาหกรรมนิตยสาร:ศึกษากรณี บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ของ นายภัทรนันท์ ชัยพงศ์เกษม, 2539) โดยในรายละเอียดของฉบับที่ศึกษาคือ ได้ทำการศึกษาฉบับแรกในเดือน มกราคม 2529 – ตุลาคม 2550 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหมุนเวียน (Rotation Sampling) รวมจำนวนศึกษาทั้งหมด 21 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงที่ 1 ปี พ.ศ. 2529 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน ม.ค. 29 และฉบับเดือน ก.ค. 29

ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2530 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน ก.พ. 30 และฉบับเดือน ส.ค. 30

ช่วงที่ 3 ปี พ.ศ. 2531 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน มี.ค. 31 และฉบับเดือน ก.ย. 31

ช่วงที่ 4 ปี พ.ศ. 2532 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน เม.ย. 32 และฉบับเดือน ต.ค. 32

- ช่วงที่ 5 ปี พ.ศ. 2533 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน พ.ค. 33 และฉบับเดือน พ.ย. 33
- ช่วงที่ 6 ปี พ.ศ. 2534 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน มิ.ย. 34 และฉบับเดือน ธ.ค. 34
- ช่วงที่ 7 ปี พ.ศ. 2535 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน ม.ค. 35 และฉบับเดือน ก.ค. 35
- ช่วงที่ 8 ปี พ.ศ. 2536 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน ก.พ. 36 และฉบับเดือน ส.ค. 36
- ช่วงที่ 9 ปี พ.ศ. 2537 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน มี.ค. 37 และฉบับเดือน ก.ย. 37
- ช่วงที่ 10 ปี พ.ศ. 2538 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน เม.ย. 38 และฉบับเดือน ต.ค. 38
- ช่วงที่ 11 ปี พ.ศ. 2539 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน พ.ค. 39 และฉบับเดือน พ.ย. 39
- ช่วงที่ 12 ปี พ.ศ. 2540 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน มิ.ย. 40 และฉบับเดือน ธ.ค. 40
- ช่วงที่ 13 ปี พ.ศ. 2541 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน ม.ค. 41 และฉบับเดือน ก.ค. 41
- ช่วงที่ 14 ปี พ.ศ. 2542 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน ก.พ. 42 และฉบับเดือน ส.ค. 42
- ช่วงที่ 15 ปี พ.ศ. 2543 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน มี.ค. 43 และฉบับเดือน ก.ย. 43
- ช่วงที่ 16 ปี พ.ศ. 2544 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน เม.ย. 44 และฉบับเดือน ต.ค. 44
- ช่วงที่ 17 ปี พ.ศ. 2545 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน พ.ค. 45 และฉบับเดือน พ.ย. 45
- ช่วงที่ 18 ปี พ.ศ. 2546 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน มิ.ย. 46 และฉบับเดือน ธ.ค. 46
- ช่วงที่ 19 ปี พ.ศ. 2547 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน ม.ค. 47 และฉบับเดือน ก.ค. 47
- ช่วงที่ 20 ปี พ.ศ. 2548 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน ก.พ. 48 และฉบับเดือน ส.ค. 48

ช่วงที่ 21 ปี พ.ศ. 2549 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน มี.ค. 49 และฉบับเดือน ก.ย. 49

ช่วงที่ 22 ปี พ.ศ. 2550 เลือกตัวอย่างฉบับเดือน เม.ย. 50 และฉบับเดือน ต.ค. 50

ศึกษานิตยสารบ้านและสวนระยะเวลา 22 ปี จำนวน 44 ฉบับ โดยศึกษาบทความใน 3 คอลัมน์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องบ้าน ได้แก่ คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง , คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง(บ้านในฝัน) และ คอลัมน์ชีวิตในบ้าน(บ้านแสนรัก) ทั้งหมด 132 คอลัมน์ รวมจำนวนเป็นเรื่องบ้านทั้งหมด 240 หลัง และมีการสัมภาษณ์บรรณาธิการบริหารนิตยสารบ้านและสวนและกองบรรณาธิการ รวมทั้งนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และสถาปนิก

วิธีการวิจัย

1. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาในนิตยสารบ้านและสวน เพื่อศึกษาค้นหาสัญลักษณ์และความหมาย รวมถึงกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” โดยศึกษาจากบทบรรณาธิการ เรื่องจากหน้าปก และบทความใน 3 คอลัมน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง บ้าน ในฉบับ ซึ่งได้แก่ คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง เป็นคอลัมน์ที่จัดอยู่ลำดับแรกของนิตยสาร ส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอเป็นเกร็ดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและตกแต่งบ้าน หรือที่พักอาศัยต่างๆ ซึ่งมีเรื่องราวทั้งภายในและต่างประเทศ รวมถึงบทสัมภาษณ์ สถาปนิก, มัณฑนากร และเจ้าของที่พักอาศัยนั้นๆ คอลัมน์นี้ยังมีเนื้อหาบางส่วนต่อเนื่องจากภาพบ้านในหน้าปกอีกด้วย , คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้างภายในคอลัมน์มีบทความเรื่อง”สถาปัตยกรรม”ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเกร็ดความรู้ทางสถาปัตยกรรม และการก่อสร้าง และบทความเรื่อง “บ้านในฝัน” โดยนำเสนอแบบบ้านในฝันของสมาชิกนิตยสารที่ส่งจดหมายเข้ามา หรือแบบบ้านตามแนวความคิดของกองบรรณาธิการเห็นสมควร ซึ่งการนำเสนอจะมีทั้งภาพ perspective, plan, front view, side view โดยระบุตัวเลขขนาดไว้อย่างคร่าวๆ และยังมีบทความบอกรายละเอียดที่มาและแนวความคิด รวมถึงขนาดที่ดินและงบประมาณ และ คอลัมน์ชีวิตในบ้าน(บ้านแสนรัก) เป็นบทความเกี่ยวกับบ้านที่พักอาศัยของบุคคลต่างๆ โดยมีบทสัมภาษณ์ชีวิตของเจ้าของบ้าน คนภายในบ้าน ในแง่ของความสัมพันธ์ ความรู้สึกของคนที่มีต่อบ้านที่พักอาศัย และคนภายในครอบครัว กิจกรรมต่างๆและการมีส่วนร่วม

ของคนกับบ้าน โดยดูเนื้อหาในแต่ละบทความว่ามีการนำเสนอเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ตลอดระยะเวลา 22 ปี และมีประเด็นที่สะท้อนแนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่อย่างไร

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

เป็นการสัมภาษณ์ผู้ผลิตนิตยสารบ้านและสวนโดยสัมภาษณ์บรรณาธิการบริหารนิตยสารบ้านและสวนอย่างละเอียด เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการและกลไกการผลิตการสร้างความหมายในนิตยสารบ้านและสวน รวมถึงนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม, สถาปนิก และเจ้าของบ้านที่มีที่พักอาศัยตามกรอบแนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ซึ่งในส่วนนี้เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เนื่องจากต้องเก็บข้อมูลแบบเชิงลึก และถ่ายภาพบ้านหรือที่พักอาศัยของผู้เป็นเจ้าของบ้านนั้นๆ จึงจำเป็นต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย จึงได้เลือกจากบุคคลใกล้ชิด และบุคคลแวดล้อมที่รู้จัก เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยแจกแจงในรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

นิตยสารบ้านและสวน ได้แก่

คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์ บรรณาธิการบริหารนิตยสารบ้านและสวน

นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ได้แก่

ศาสตราจารย์ ผุสดี ทิพทัส อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาปนิก ได้แก่

คุณศาวินี บุรณศิลป์ อาจารย์พิเศษคณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และสถาปนิกบริษัท thingsmatter

เจ้าของบ้านพักอาศัยที่มีลักษณะตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ ได้แก่

คุณยุคลธร เวทีวุฒาจารย์ แม่บ้าน
คุณเดียร์ อินทปัญญา พนักงานบริษัท sanookonline ตำแหน่ง AE
คุณศุภชัย วจะโนภาส พนักงานบริษัท Bensley design studio
ตำแหน่งนักออกแบบตกแต่งภายใน

เจ้าของบ้านพักอาศัยที่มีลักษณะตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ได้แก่

คุณวณศิริ นิลสอาด

เจ้าของบริษัท Paperwizard Graphic

และเป็นนักออกแบบ

คุณกมลนาถ-นกุล เตชะพุทธรพงศ์

เจ้าของบริษัท oops stuff และเป็นนักออกแบบ

คุณสมเพ็ชร นันทศิลป์ชัย

พนักงานบริษัท Leo Burnett

ตำแหน่ง Producer Agency TV

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บแบบตารางลงรหัส (Coding Sheet) และการสัมภาษณ์เจาะลึก(Indepth Interview)

การเก็บข้อมูลแบบตารางลงรหัส(Coding Sheet) นั้นจะใช้นับความถี่ของหน่วยข้อมูลต่างๆแล้วคำนวณสัดส่วนร้อยละ โดยแยกเก็บตามเกณฑ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและการใช้ประโยชน์ที่ปรากฏในนิตยสาร ดังนี้

- 1.วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่งที่พักอาศัย แบ่งเป็น วัสดุสังเคราะห์, วัสดุจากธรรมชาติ และผสมผสาน
 - 2.ลักษณะรูปทรงของที่พักอาศัย แบ่งเป็น รูปทรงเรขาคณิต, รูปทรงอิสระ
 - 3.สีที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัย แบ่งเป็นโทนสีพื้น(ขาว เทา ดำ), โทนสีสัน(สีตัดกัน สีสดใส)
 - 4.ลักษณะการตกแต่งที่พักอาศัย แบ่งเป็น ความเรียบง่าย, ความซับซ้อน ผสมผสาน
 - 5.สไตล์ที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัย แบ่งเป็น ความทันสมัย, ความโหยหาอดีต
 - 6.การใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัย แบ่งเป็น สนองการใช้งานเพื่ออยู่อาศัย, สนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์
 - 7.การใช้พื้นที่ของที่พักอาศัย แบ่งเป็น พื้นที่ภายใน, พื้นที่ภายนอก และพื้นที่ผสมผสาน ซึ่งเป็นการจำแนกเนื้อหาที่สอดคล้องกับประเด็นแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่
- ดังต่อไปนี้

ประเด็นตามแนวคิดยุคสมัยใหม่

- ความเป็นอุตสาหกรรมนิยม
- ความเป็นกฎระเบียบแบบแผน
- ความเป็นปัจเจกนิยม
- ความเรียบง่าย

- การสนองการใช้งาน
- ความทันสมัย

ประเด็นตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่

- ความคำนึงถึงสภาพแวดล้อม
- ความไร้กฎระเบียบ แบบแผน
- ความเป็นส่วนรวม
- ความซับซ้อน ขัดแย้ง
- การสนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์
- ความโหยหาอดีต

ส่วนการสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบรรณารักษารบริหารนิตยสารบ้านและสวน และเพื่อให้ได้มุมมองจากผู้ที่มีความรู้ในเชิงวิชาการจึงเพิ่มการสัมภาษณ์ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปนิกร่วมด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการจำแนกเนื้อหาและผลจากการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาที่ปรากฏตั้งแต่ช่วงปีพ.ศ. 2529 –พ.ศ. 2550 มาเชื่อมโยงเข้ากับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อตอบปัญหานำวิจัยใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

- วิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน
- วิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายบ้านและกลไกการผลิตในกองบรรณารักษารนิตยสารบ้านและสวนในการส่งผลต่อการนำเสนอความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่
- วิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างในการให้ความหมาย “บ้าน” ระหว่างเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสาร และจากผู้อยู่อาศัย ตามแนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ใน นิตยสารบ้านและสวนนั้น จะนำข้อมูลจากการวิจัยมานำเสนอและเรียบเรียงในแบบตาราง แผนภูมิภาพ และบรรยายเชิงพรรณนา และแบ่งออกเป็นบทที่ 4 และบทที่ 5 ดังนี้

บทที่ 4 นำเสนอผลข้อมูลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอ เนื้อหานิตยสารบ้าน และสวนระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550, วิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏใน นิตยสารบ้านและสวน, กระบวนการทำงานและกลไกการผลิตนิตยสารบ้านและสวน, วิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” จากผู้อ่านอาศัย และวิเคราะห์ เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในการให้ความหมาย “บ้าน” ระหว่าง ความหมาย ที่ปรากฏบนนิตยสารบ้านและสวน กับ ผู้อ่านอาศัย

บทที่ 5 สรุปและเชื่อมโยงผลการวิจัยเพื่อตอบปัญหานำวิจัยทั้ง 3 ข้อ

1. ความหมาย “บ้าน” ที่นำเสนอในนิตยสารบ้านและสวน แต่ละยุคสมัย สะท้อนแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่อย่างไร
2. กระบวนการสร้างความหมายและกลไกการผลิตในกองบรรณาธิการมีผลต่อการนำเสนอความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่อย่างไร
3. ผู้อ่านอาศัยในบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่ และผู้อ่านอาศัยในบ้านตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ ได้ให้ความหมาย “บ้าน” เหมือนหรือแตกต่างกับความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏอยู่ในนิตยสารบ้านและสวนหรือไม่ อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน บทนี้เป็นการเสนอผลการวิจัยทั้งในส่วนวิเคราะห์เนื้อหา และการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารบ้านและสวนระหว่างช่วงปี พ.ศ.2529-2539 และ ช่วงปีพ.ศ. 2540-2550

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน

ตอนที่ 3 กระบวนการทำงานและกลไกการผลิตนิตยสารบ้านและสวน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” จากผู้อ่านอาศัย

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในการให้ความหมาย “บ้าน” ระหว่างความหมายที่ปรากฏบนนิตยสารบ้านและสวน กับ ผู้อ่านอาศัย

ในตอนที่ 3 ได้นำบทสัมภาษณ์ของบรรณาธิการบริหารนิตยสารบ้านและสวน นักวิชาการด้านสถาปัตยกรรมและสถาปนิกผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” ประกอบด้วย ส่วนตอนที่ 4 และ 5 เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการบริหารนิตยสารบ้านและสวน และผู้อ่านอาศัยในบ้าน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารบ้านและสวนระหว่างช่วงปี พ.ศ.2529 - พ.ศ. 2550

เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหา โดยจำแนกเนื้อหาตามเกณฑ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและการใช้ประโยชน์ ดังนี้

- วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่งที่พักอาศัย แบ่งเป็น วัสดุสังเคราะห์, วัสดุจากธรรมชาติ และผสมผสาน
- ลักษณะรูปทรงของที่พักอาศัย แบ่งเป็น รูปทรงเรขาคณิต, รูปทรงอิสระ
- สีที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัย แบ่งเป็น โทนสีพื้น(ขาว เทา ดำ), โทนสีสัน(สีตัดกัน สีสดใส)

4. ลักษณะการตกแต่งที่พักอาศัย แบ่งเป็น ความเรียบง่าย, ความซับซ้อน ผสมผสาน
5. สไตล์ที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัย แบ่งเป็น ความทันสมัย, ความโหยหาอดีต
6. การใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัย แบ่งเป็น สนองการใช้งานเพื่ออยู่อาศัย, สนองการใช้งานเชิงสัญญา
7. การใช้พื้นที่ของที่พักอาศัย แบ่งเป็น พื้นที่ภายใน, พื้นที่ภายนอก และพื้นที่ผสมผสาน ซึ่งลักษณะการจำแนกเนื้อหานี้ใช้กรอบแนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ได้แก่

ประเด็นตามแนวคิดยุคสมัยใหม่

- *ความเป็นอุตสาหกรรมนิยม* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง และตกแต่ง เช่น วัสดุสังเคราะห์ กระฉก หินอ่อน หินแกรนิต ผนังปูนเปลือย เฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูป
- *ความเป็นกฎระเบียบแบบแผน* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากลักษณะรูปทรงภายนอกของที่พักอาศัย และการจัดผังภายใน ที่มีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม วงกลม
- *ความเป็นปัจเจกนิยม* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากการใช้พื้นที่ ในการใช้พื้นที่ภายใน
- *ความเรียบง่าย* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากสไตล์การตกแต่งที่เรียบง่าย และโทนสีพื้นขาวเทาดำ
- *การสนองการใช้งาน* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากการใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัย
- *ความทันสมัย* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากการสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่

ประเด็นตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่

- *ความคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่ง
- *ความไร้กฎระเบียบ แบบแผน* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากลักษณะรูปทรงภายนอกของที่พักอาศัย ที่มีลักษณะเป็นรูปทรงอิสระ
- *ความเป็นส่วนรวม* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากการใช้พื้นที่ ในการใช้พื้นที่ภายนอก และผสมผสานเพื่อทำกิจกรรมระหว่างกลุ่มบุคคล
- *ความซับซ้อน ชัดแย้ง* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากสไตล์การตกแต่งที่ขัดแย้งซับซ้อน และโทนสีตัดกัน
- *การสนองการใช้งานเชิงสัญญา* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์การใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัย โดยเป็นทั้งที่พักอาศัยและเป็นสถานที่สื่อความหมายเชิงสัญญาะแสดงถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของ
- *ความโหยหาอดีต* พิจารณาโดยใช้เกณฑ์จากการสไตล์การตกแต่งแบบหลังสมัยใหม่

จากนั้น ได้นำผลข้อมูลการจำแนกเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอ โดยแบ่งเนื้อหาที่ปรากฏออกเป็น 2 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 – พ.ศ.2539 และช่วงที่ 2 พ.ศ.2540-พ.ศ.2550 ซึ่งแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนตั้งแต่ปีพ.ศ. 2529 - 2550

การจำแนกเนื้อหา	เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน	
	ช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ.2539	ช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ.2550
วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่ง	วัสดุสังเคราะห์เช่น กระจกใส-ฝ้า, กระจกเบ้อง, ผนังไม้สังเคราะห์, แผ่นหินกาบ-หินอ่อน-แกรนิต, สแตนเลสสตีล, คอนกรีตเปลือย	วัสดุแบบผสมผสานทั้งสังเคราะห์และธรรมชาติ เช่น ไม้, หวาย, ฝ้า, อิฐแดง, กระจกเบ้องดินเผา
ลักษณะรูปทรงของที่พักอาศัย	รูปทรงเรียบง่ายแบบเรขาคณิต เช่น รูปทรงเหลี่ยมจัตุรัส-ผืนผ้า, รูปทรงสามเหลี่ยม, รูปทรงกระบอก, เส้นตรง	รูปทรงเรียบง่ายแบบเรขาคณิต เช่น รูปทรงเหลี่ยมจัตุรัส-ผืนผ้า, รูปทรงสามเหลี่ยม, รูปทรงกระบอก, เส้นตรง
สีที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัย	โทนสีพื้น สีอ่อน เช่น ขาว, เทา, ดำ, ครีม, น้ำตาล	โทนสีพื้น สีอ่อน เช่น ขาว, เทา, ดำ, ครีม, น้ำตาล
ลักษณะการตกแต่งที่พักอาศัย	ตกแต่งแบบเรียบง่ายโดยใช้ของตกแต่งน้อยชิ้นเพื่อการใช้งาน, โทนสีพื้น, วัสดุพื้นผิวเรียบ	ตกแต่งแบบผสมผสานโดยใช้ของตกแต่งหลากหลายตามความพอใจ, โทนสีตัดกัน, วัสดุพื้นผิวขรุขระ
สไตล์ที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัย	สไตล์สมัยใหม่สะท้อนความทันสมัยด้วยวัสดุสังเคราะห์, โชว์เนื้อแท้ของวัสดุ, โทนสี-การตกแต่งแบบเรียบง่าย	สไตล์หลังสมัยใหม่แสดงถึงการโหยหาอดีตด้วยแนวคิดในการออกแบบบ้านสมัยก่อน, ของตกแต่งของเก่า, วัสดุธรรมชาติ, โทนสี-ตกแต่งแบบขัดแย้ง/ผสมผสาน
การใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัย	สนองการใช้งานเพื่อการอยู่อาศัยที่สะดวกสบาย ใช้อำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน	สนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์เพื่อการสื่อสารถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัยเช่น อาชีพ, เชื้อชาติ, ธรรมเนียม
การใช้พื้นที่ของที่พักอาศัย	ใช้พื้นที่ภายในอาคารโดยแบ่งพื้นที่ออกด้วยผนัง, กำแพง ตามลักษณะการใช้งานเฉพาะครอบครัว	ใช้พื้นที่ผสมผสานภายใน-นอกอาคารไม่แบ่งพท. จากกันชัดเจน ใช้งานพท. โดยเอื้อเพื่อถึงบุคคลอื่น

จากตารางสามารถนำมาแจกแจงรายละเอียดการเปรียบเทียบเนื้อหาที่นำเสนอ และวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2539 และช่วงที่ 2 ปีพ.ศ. 2540- พ.ศ. 2550 ดังนี้

1.วัสดุที่ปรากฏ

วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่งที่พิกอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น สามารถแจกแจงข้อมูลออกเป็นตารางได้ดังนี้

จากชิ้นงาน นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 1 พ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 117 ชิ้น
นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 123 ชิ้น

ช่วงปีพ.ศ.	วัสดุที่ปรากฏ		
	สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน
ช่วงที่ 1 พ.ศ.2529-พ.ศ. 2539	84(71.80%)*	7(5.98%)*	26(22.22%)*
ช่วงที่ 2 พ.ศ.2540-พ.ศ. 2550	51(41.46%)*	13(10.57%)*	59(47.97%)*

*เมื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

จากตารางเปรียบเทียบการนำเสนอวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่งที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน พบว่า ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 มีการนำเสนอวัสดุประเภทสังเคราะห์เป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นการใช้วัสดุแบบผสมผสานทั้งในแบบสังเคราะห์และธรรมชาติ และใช้วัสดุธรรมชาติเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอเนื้อหาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยวัสดุที่นำเสนอเป็นอันดับแรกคือ การใช้วัสดุแบบผสมผสานทั้งในแบบสังเคราะห์และธรรมชาติ รองลงมาเป็นวัสดุสังเคราะห์และวัสดุธรรมชาติเป็นอันดับสุดท้าย

สรุปได้ว่า ระหว่างในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น มีความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและตกแต่ง โดยในช่วงที่ 1 นำเสนอวัสดุสังเคราะห์เป็นส่วนมาก แต่ในช่วงที่ 2 นำเสนอวัสดุแบบผสมผสานที่มีทั้งวัสดุที่เป็นธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์เข้าด้วยกันเป็นส่วนมาก จากส่วนนี้สะท้อนให้เห็นประเด็นตามแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ดังเนื้อหาในตัวอย่างต่อไปนี้

ประเด็นความเป็นอุตสาหกรรมนิยม ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(เติมแต่งผังความเรียบ, ฉบับที่ 230 ตุลาคม 2538 ภาพประกอบหน้า 84-85) ภายในห้องกรุด้วยวัสดุไม้สีเผือก เพื่อให้ดูนุ่มขึ้น ในบริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่

ต่อเนื่องกันระหว่างครัว เคาน์เตอร์บาร์ และโต๊ะอาหาร ส่วนบริเวณห้องน้ำเล็กแต่งผนังและพื้นด้วยวัสดุหินกาบสีดำ สุขภัณฑ์สีขาว เน้นความเรียบง่ายของวัสดุที่จับกลุ่มกันอย่างลงตัว

ภาพที่ 1 วัสดุไม้สังเคราะห์สีเผือก

จากภาพประกอบจะเห็นได้ว่า ในการตกแต่งพื้นที่พักอาศัยที่ปรากฏในเนื้อหาานิตยสารนี้ ทั้งในบริเวณพื้นและผนังโดยรอบภายในห้องนั่งเล่น, ห้องครัวและห้องน้ำ จะใช้วัสดุไม้สีเผือก, คอนกรีตเปลือย และวัสดุหินกาบสีดำเป็นส่วนมาก และในส่วนเฟอร์นิเจอร์โต๊ะและเคาน์เตอร์นิยมใช้วัสดุที่เป็นกระจกใส สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมวัสดุในระบบอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก โดยพิจารณาได้จากปริมาณการใช้และลักษณะของวัสดุที่หลากหลายประเภทที่ปรากฏในเนื้อหา

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (โมเดิร์นเล่นระดับ, ฉบับที่ 263 กรกฎาคม 2541 หน้า 148-149) “ดิฉันมีที่ดินขนาด 90 ตารางวา ต้องการปลูกบ้านชั้นเดียว เล่นระดับสไตลโมเดิร์นที่ต้องประกอบด้วยกระจก อิฐแก้ว เพื่อต้องการให้ดูโปร่ง โล่งตา เนื่องจากที่ดินของดิฉันเป็นที่หน้าแคบ แต่ยาว ต้องการให้คุณช่วยพิจารณาว่าควรออกแบบบ้านอย่างไรดี ให้บ้านที่มีพื้นที่หน้าแคบ สไตลทันสมัย ดูดี ไม่เหมือนตึกหรือทาวน์เฮ้าส์มากเกินไป”

ภาพที่ 2 ภาพแบบบ้านในฝัน “โมเดิร์นเล่นระดับ”

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ล้อมล้วนมวลศิลป์, ฉบับที่ 171 พฤศจิกายน 2533 หน้า 118) “ห้องรับรองแขกก็ด้วยการเล่นสีขาของเพดานและผนังตัดกับสีดำของพื้นแกรนิต ชุดรับแขกหุ้มหนังสีขาโดดเด่นบนพื้นแกรนิตสีดำ แค่นี้ก็ดูเก๋ แต่เจ้าของบ้านเติมหมอนผ้าไหมสีม่วงเรียงโทสนี้แก่ออนลงไปเพื่อไม่ให้ดูกระด้างเกินไปนัก ความโปร่งเบาของโต๊ะโครงโครเมียมกลางห้องดูจะคลายความทึบตันของเก้าอี้รับแขกได้เป็นอย่างดี จากผนังห้องรับแขกมองออกไปจะเห็นสระว่ายน้ำและสวน โดยที่กระจกใสทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมเนื้อที่ระหว่างภายในและภายนอก ซึ่งเป็นหัวใจของงานสถาปัตยกรรมแบบโมเดิร์นที่ต้องการความเคลื่อนไหวของเนื้อที่”

ภาพที่ 3 ห้องรับแขก

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (To become one, ฉบับที่ 289 กันยายน 2543 หน้า 198) “แนวความคิดเรื่องรูปทรงของบ้านเริ่มต้นจากหลังคา ซึ่งจะใช้วัสดุมุมหลังคาที่ทำจากเหล็กสเตนเลสตีล ความหนา 2 มิลลิเมตร ยึดบนโครงหลังคาพร้อมทั้งติดตั้งฉนวนกันความร้อนไว้ด้านใน ข้อดีของหลังคาสเตนเลสตีลนี้สามารถสรุปได้เป็นสามประเด็น คือ หนึ่ง ขโมยไม่สามารถเปิดหลังคาเพื่อเข้าไปในบ้านได้เหมือนวัสดุมุมหลังคาประเภทกระเบื้อง สอง โครงสร้างหลังคาเหล็กสเตนเลสตีลเป็นการมุงหลังคาที่มีความต่อเนื่องมากที่สุด ทำให้ไม่เกิดการรั่วซึมของน้ำตรงรอยต่อระหว่างชั้นวัสดุ ประการสุดท้ายหลังคาสเตนเลสตีลมีคุณสมบัติคงทนต่อดินฟ้าอากาศได้ดี สำหรับวัสดุที่ใช้ก่อสร้างก็เป็นวัสดุสังเคราะห์ทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลในเรื่องของการดูแลรักษาที่ง่ายและมีความทนทาน หน้าต่างใช้วงกบอะลูมิเนียม และติดตั้งกระจกฉนวนเพื่อช่วยป้องกันความร้อนจากภายนอก ผนังส่วนใหญ่สร้างขึ้นจากการก่ออิฐฉาบปูน หรือใช้ไม้ผนังสังเคราะห์ ดังนั้นโดยสรุปแล้วบ้านหลังนี้ออกแบบด้วยวัสดุที่ทันสมัย เหมาะสำหรับคนหนุ่มสาวในวัยทำงานที่ต้องการรูปลักษณ์ที่โดดเด่น”

จะเห็นได้ว่า ตัวอย่างที่นำมาในข้างต้นมักจะนิยมใช้วัสดุสังเคราะห์ต่างๆ เช่น กระจกใส, ไม้ผนังสังเคราะห์, สเตนเลสตีล, โครเมียม, พื้นหินกาบ, หินอ่อน, หินแกรนิต, อิฐแก้ว มาเป็นส่วนหนึ่งในการก่อสร้างและตกแต่งที่พักอาศัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความนิยมและยอมรับกับสิ่งผลิต

จากระบบอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก โดยให้เหตุผลที่ชี้แจงถึงข้อดีของวัสดุต่างๆ ทั้งความสะดวกสบายในการเลือกซื้อ และคุณสมบัติที่คงทนของวัสดุต่างๆ

ประเด็นความคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(สมบุญแบบ-แบบไม่สมบุญ, ฉบับที่ 355 มีนาคม 2549 หน้า 133) “บ้านหลังนี้มีจุดเริ่มต้นจากยุ่งข้าว เพราะชอบขนาดสัดส่วน และพื้นผิวที่ดูเป็นธรรมชาติ เมื่อได้ยุ่งข้าวนี้มา จึงเริ่มวางผังตำแหน่งในแต่ละจุด จุดนี้เป็นอะไร และเดินต่อเนื่องไปยังอะไร จึงแยกบ้านออกเป็น 3 หลัง อีกสิ่งหนึ่งที่เราคำนึงถึงในการออกแบบคือ เรื่องการเคารพสถานที่ เพราะมีความเชื่อว่าอยู่ที่ไหนก็ต้องให้เกียรติและปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานที่นั้นด้วย บ้านจึงมีลักษณะของการผสมผสานระหว่างความร่วมมือสมัยกับความเป็นพื้นถิ่นเข้าด้วยกัน”

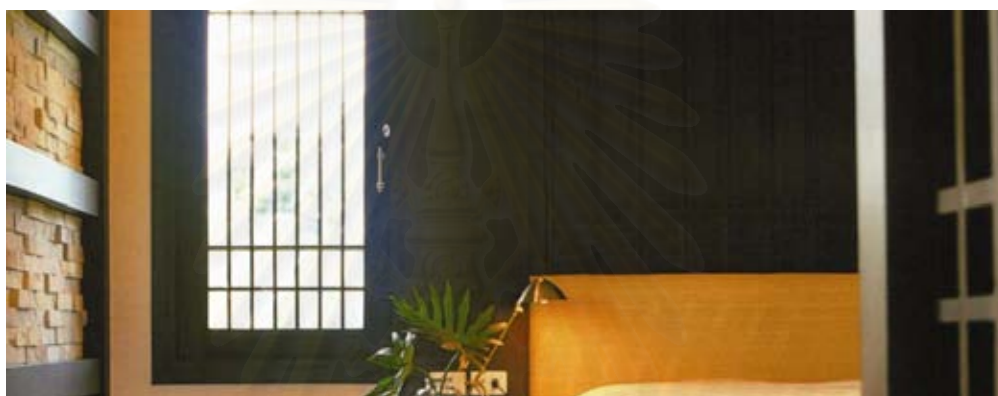

ภาพที่ 4 มุมมองจากนอกบ้านและบรรยากาศภายนอกบ้าน

จากภาพประกอบแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานวัสดุธรรมชาติอย่างกระเบื้องดินเผา, ไม้ และวัสดุสังเคราะห์อย่างอิฐบล็อกจากใช้ในการตกแต่งและประกอบสร้างที่พักอาศัยเพื่อให้เข้ากับลักษณะของสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติโดยรอบ ดูกลมกลืนด้วยโทนสี แสดงถึงการให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ ตามแนวคิดของยุคหลังสมัยใหม่

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (สวนกลางบ้าน, ฉบับที่ 322 มิถุนายน 2546 หน้า 250) “ขนาดของที่ดินที่จำกัดทำให้บ้านในปัจจุบันมักไม่มีพื้นที่สวน “บ้านในฝัน” ฉบับนี้เล็งเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่สีเขียว จึงได้นำเอาแนวความคิดเรื่องการนำธรรมชาติเข้ามาสู่รอบตัวเรามาเป็นโจทย์ในการออกแบบ บ้านหลังนี้จึงเป็นบ้านที่มีพื้นที่สวนสอดแทรกไปกับตัวบ้านด้วย วัสดุที่ใช้ตกแต่งภายนอกจึงเน้นวัสดุธรรมชาติประเภทกระเบื้องสำหรับภายนอก กระฉก หิน ไม้”

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ไม้ หิน ดิน น้ำ, ฉบับที่ 374 ตุลาคม 2550 หน้า 150)
 “ผมกับภรรยาอยากได้บ้านที่ให้ความรู้สึกเหมือนอยู่รีสอร์ท ทุกครั้งที่เรากลับมาบ้านก็เหมือนได้ไปพักผ่อน โดยเลือกใช้วัสดุธรรมชาติ โชคดีที่ผมกับภรรยาชอบอะไรเหมือนกัน ก็เลยไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้งระหว่างที่ออกแบบ เราทั้งคู่ชอบโทนสีน้ำตาลดูเรียบๆขรึมๆ โดยจะเน้นสีส้มจากต้นไม้แทน ..นอกจากไม้แล้ววัสดุที่ใช้มากในบ้านก็คือหิน ไม่ว่าจะหินทราย หินกาบ หินอ่อน ซึ่งมีโทนสีและอารมณ์เข้ากับไม้ ทั้งยังช่วยสร้างรายละเอียดให้มุมต่างๆของบ้านได้อย่างน่าสนใจ สังเกตว่าบ้านนี้จะไม่มีการใช้วัสดุประเภทโลหะอย่างเหล็กดัดหรืออะลูมิเนียม เพราะผมรู้สึกว่ามันดูไม่เป็นธรรมชาติ พวกบานเปิดอย่างหน้าต่างในห้องนอนใหญ่ก็ทำเป็นบานเลื่อนไม้แทนการใช้ม่าน”

ภาพที่ 5 บานเลื่อนไม้ภายในห้องนอนใหญ่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านอิฐอิงเนินเขา, ฉบับที่ 302 ตุลาคม 2544 หน้า 59,60) “เรื่องรูปแบบอาคารนี้ทางโครงการเขาออกแบบไว้แล้ว ผมแค่มาต่อเติมปรับเปลี่ยนในส่วน of ห้องน้ำในห้องนอนใหญ่และห้องครัวอีกนิดหน่อยเท่านั้น ตัววัสดุไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรเลย เพราะเห็นว่าเข้ากับสภาพแวดล้อมดีอยู่แล้ว อย่างการนำอิฐมาก่อผนังนี้ผมชอบมาก เพราะดูดิบๆ ได้บรรยากาศดี ..ส่วนในการเลือกของมาแต่งบ้านนั้น เน้นของให้ที่เป็นของพื้นเมืองทางเหนือ วัสดุตกแต่งก็จะเน้นสิ่งที่ดูเป็นธรรมชาติ จะได้เข้ากับบรรยากาศของสถานที่”

ภาพที่ 6 วัสดุอิฐในพื้นที่ห้องถื่น

2. รูปทรงที่ปรากฏ

ลักษณะรูปทรงภายนอกของอาคารที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น สามารถแจกแจงข้อมูล ออกเป็นตารางได้ดังนี้

จากชิ้นงาน นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 1 พ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 117 ชิ้น
นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 123 ชิ้น

ช่วงปีพ.ศ.	รูปทรงที่ปรากฏ	
	เรขาคณิต	อิสระ
ช่วงที่ 1 พ.ศ.2529-พ.ศ. 2539	113(96.58%)*	4(3.42%)*
ช่วงที่ 2 พ.ศ.2540-พ.ศ. 2550	91(73.98%)*	32(26.02%)*

*เมื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

จากตารางเปรียบเทียบการนำเสนอรูปทรงภายนอกของอาคารที่พักอาศัยที่ปรากฏใน นิตยสารบ้านและสวน พบว่า ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอลักษณะรูปทรงที่เป็นทรงเรขาคณิตมาเป็นอันดับแรก และรองลงมาเป็นรูปทรง ที่เป็นอิสระ

สรุปได้ว่า ในระหว่างช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น ไม่มีความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาลักษณะของรูปทรงที่พักอาศัย แต่มีความเปลี่ยนแปลงในส่วนของการนำเสนอ โดยในช่วงที่ 2 พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 มีการ นำเสนอเนื้อหาลักษณะรูปทรงที่เป็นเรขาคณิตลดลง 22.60% และนำเสนอลักษณะรูปทรง ภายนอกที่เป็นรูปทรงอิสระเพิ่มมากขึ้น 22.60% เช่นกัน จากการนำเสนอลักษณะรูปทรงของที่พักอาศัยทั้งในทรงเรขาคณิตและอิสระนั้น ยังสะท้อนประเด็นตามแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลัง สมัยใหม่ ตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ประเด็นความเป็นกฎระเบียบแบบแผนตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านริมบึง, ฉบับที่ 158 ตุลาคม 2532 หน้า 83) “หาก มองตรงเข้ามาจะเห็นว่าหน้าบ้านมีหอสูงทรงเหลี่ยมที่บนยอดมีเสาค้ำเสากระโดงเรือ ในตัวหอ มีบันไดเวียนขึ้นสู่ดาดฟ้า บริเวณบ้านชั้นบนมีลักษณะคล้ายกล่องสี่เหลี่ยมต่างระดับ ทางด้านซ้าย ชั้นล่างจัดเป็นโรงรถ เรือนผู้ช่วยแม่บ้านและครัว ซึ่งมีทางเดินเชื่อมเข้ามายังตัวบ้านที่มีลักษณะ คล้ายสี่เหลี่ยม และเว้นช่องตรงกลางไว้เป็นสวน ข้างๆตัวบ้านด้านขวาติดกับห้องนอนจัดเป็นสวน น้ำตก”

ภาพที่ 7 ภายนอกบ้านริมบึง

จากภาพจะเห็นได้ว่า ลักษณะรูปทรงภายนอกของบ้านริมบึงหลังนี้มีเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมเรขาคณิตอย่างชัดเจน ซึ่งในแต่ละส่วนมีการจัดระบบวางแผนผังการใช้งานที่แตกต่างกันอย่างเช่น ในผังทางด้านซ้ายจัดเป็นที่พักของแม่บ้านและคนงาน ส่วนทางด้านขวาจัดเป็นที่พักอาศัยของเจ้าของบ้าน โดยชั้นทางด้านบนจัดเป็นสถานที่รับรองการจัดเลี้ยง ด้วยลักษณะของรูปทรงเหลี่ยมและการแยกประเภทใช้งานที่ชัดเจนนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางนามธรรมในความเป็นกรอบ กว้าง เบียบ แบบแผนต่างๆที่ถูกสร้างขึ้นในช่วงยุคสมัยใหม่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านริมทะเล, ฉบับที่ 126 กุมภาพันธ์ 2530 หน้า 60)
 “บ้านหลังนี้เป็นบ้านต่างระดับที่เล่นระดับตั้งแต่รูปโครงสร้างภายนอกของตัวบ้าน เส้นสายและทรงเหลี่ยมมุมของบ้านจำเพาะรับกับเนินดินถมสูงที่ช่วยซ่อนฐานล่างของตัวบ้านเอาไว้ ปูหญ้าและปลูกกลุ่มไม้คลุมดินซึ่งทำให้บางมุมมองจากภายในมีอีกบรรยากาศหนึ่งของการพักผ่อน เนื้อที่ภายในบ้านจัดสรรแต่ละพื้นที่ให้เหลื่อมล้ำต่างระดับกันเสียทุกพื้นที่แต่จัดระบบการสัญจรภายในได้อย่างต่อเนื่องกันตลอดตามสัดส่วนการใช้สอย”

ภาพที่ 8 บ้านริมทะเล

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บุคลิกและตัวตน, ฉบับที่ 256 ธันวาคม 2540 หน้า 71)
 “บ้านแบบทันสมัยมีลักษณะแปลนเป็นรูปตัวแอล(L) โดยวางแผนผังตัวบ้านค่อนข้างชิดแนวรั้วสองด้าน

เป็นมุมฉาก มุมด้านตรงข้ามทำเป็นโรงรถ แล้วเว้นพื้นที่ตรงกลางให้เป็นสวน แบบของตัวบ้านและโรงรถนั้นจะมีความสัมพันธ์กันในด้านรูปทรง เพราะเป็นข้อกำหนดของเจ้าของบ้านที่ต้องการแบบบ้านที่มีลักษณะคล้ายกล่องเหลี่ยมๆตรงๆ ไม่ต้องการบ้านที่มีหลังคาเป็นจั่วแหลมดังเช่นบ้านทั่วไป ตัวบ้านรูปยาว มีห้องเรียงต่อกันตามลำดับการใช้งาน จากห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร ห้องรับแขก และห้องรับรองที่อยู่มุมฉากก่อนหักเหลี่ยมไปยังห้องนั่งเล่น” จะสังเกตได้ว่า นอกจากรูปลักษณะของตัวอาคารที่เป็นกรอบทรงสี่เหลี่ยมแล้ว ลักษณะการจัดวางพื้นที่ใช้สอยยังถูกจัดเรียงลำดับอย่างเป็นระบบตามไปด้วย โดยมีการเรียงลำดับการใช้งานและแบ่งพื้นที่แต่ละส่วนด้วยประตู ผนังกั้นออกกั้นกันอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเป็นกฎระเบียบแบบแผนกรอบต่างๆในเชิงนามธรรมตามแนวคิดยุคสมัยใหม่

ภาพที่ 9 การแบ่งพื้นที่ภายในบ้าน

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (บ้านตึก, ฉบับที่ 178 มิถุนายน 2534 หน้า 197) “บ้านในฝันของผมหลังนี้ตั้งในออกแบบให้ใช้พื้นที่เต็มทั้งที่สองแนวแกน คือ ทางแนวตั้งและทางแนวนอน พื้นที่ใช้สอยภายในก็ให้อยู่ในลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส รวมทั้งรูปทรงของอาคารก็อยู่ในลักษณะสี่เหลี่ยมจัตุรัสเมื่อมองจากภายนอกเช่นกัน เนื่องจากรูปทรงจัตุรัสเป็นรูปทรงที่มีประโยชน์ใช้สอยสูงสุด และมีความยืดหยุ่นสูงในแง่การจัดที่ว่างภายใน ลักษณะของรูปทรงของอาคารภายนอกหลังนี้สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยภายใน โดยไม่มีการดัดแปลงรูปด้านของอาคารภายนอกแต่อย่างใด”

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า เป็นการนำเสนอลักษณะรูปทรงภายนอกของอาคารที่พิกาศัยส่วนใหญ่ที่เป็นทรงสี่เหลี่ยมในแบบเรขาคณิต ทั้งนี้ก็เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ในการใช้งานพื้นที่ภายใน และในการจัดสรรแบ่งพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามระบบโดยมีการแบ่งกันห้องอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จาก การเรียงลำดับห้องจากห้องครัว, ห้องรับประทานอาหาร, ห้องแม่บ้าน ไว้แยกกับพื้นที่ของผู้เป็นเจ้าของ ซึ่งการจัดสรรพื้นที่ต่างๆเหล่านี้สะท้อนให้

เห็นถึงการวางผังแบบแปลนของบ้านที่เป็นระบบตายตัว ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นกฎระเบียบแบบแผนตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ด้วย

ประเด็นความความไว้กฎระเบียบ แบบแผนตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านข่าวบ้าน, ฉบับที่ 361 กันยายน 2549 หน้า 121-122) “พอคิดว่าจะต้องทำบ้านของตัวเอง ก็เปิดหนังสือดูไปเรื่อยๆ ได้เห็นงานของ Frank O’Gehry เป็นผู้ออกแบบ เพราะงานของเขามีรูปทรงแบบแปลกๆ รับรองว่าพวกหลานๆ ต้องชอบและมาเที่ยวบ้านคุณยายบ่อยๆ ผมอ่านแล้วก็รู้สึกธรรมดา แต่ผมเขาอ่านแล้วบอกว่า เราน่าจะทำบ้านที่ทำให้เพื่อนของลูกจำได้แล้วอยากมาบ่อยๆ บ้านหลังนี้จึงเป็นการผสมผสานทางความคิดระหว่างเรื่องแฟนตาซีสำหรับลูก ...ถึงแม้ความกว้างของบ้านจะมีขนาด 3 เมตร ฟังแล้วดูเหมือนจะแคบ แต่ด้วยการออกแบบที่ใช้หลัก “ไม่ตายตัว” ทำให้รู้สึกว่าไม่คับแคบหรืออึดอัด ทั้งยังรองรับการใช้งานที่หลากหลายในพื้นที่เดียวกันได้ดีอีกด้วย ภาพลักษณ์ทั้งภายนอกและภายในบ้านที่ปรากฏให้เห็นดูเป็นงานที่รู้ได้ทันทีว่าจริงใจ “เล่น” กับการออกแบบอย่างสนุกสนานขณะเดียวกันก็ยังคงสาระสำคัญของความเป็นบ้านที่ต้องอยู่สบาย ตอบสนองความต้องการของเจ้าของได้อย่างลงตัว และทำให้เราคิดว่า บางครั้งการทำบ้านลักษณะกึ่งทดลองเช่นนี้อาจไม่จำเป็นต้องหาเหตุผลอธิบายการออกแบบเสมอไป”

จากเนื้อหาที่กล่าวมาในข้างต้นแสดงให้เห็นถึง แนวความคิดในการออกแบบที่พุกอาศัยที่ไม่มีแบบแผนแบบตายตัว แต่จะมีลักษณะการออกแบบที่เป็นแบบเฉพาะของครอบครัวผู้อยู่อาศัยเท่านั้น เป็นลักษณะการออกแบบที่แตกต่างจากแนวคิดสมัยใหม่ที่เน้นระบบ แบบแผน มาเป็นแบบ “ไม่ตายตัว” และ “เล่น” ในงานออกแบบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นแนวคิดของยุคหลังสมัยใหม่ในส่วนของความไว้กฎระเบียบ แบบแผน ซึ่งนอกจากจะสังเกตได้จากเนื้อหาแล้ว ลักษณะจุดเด่นรูปทรงที่พุกอาศัยนี้ยังเป็นรูปทรงอิสระในส่วนหนึ่งของโครงหลังคา ที่แตกต่างจากรูปทรงเรขาคณิตที่เป็นกรอบ ระเบียบแบบแผนเหมือนอย่างในยุคสมัยใหม่อีกด้วย

ภาพที่ 10 ลักษณะของรูปทรงอิสระของ “บ้านข่าวบ้าน”

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (บ้านสไตล์เมดิเตอร์เรเนียน, ฉบับที่ 342 กุมภาพันธ์ 2548 หน้า 239) “หลายคนอยากมีบ้านที่อยู่แล้วรู้สึกเหมือนได้พักผ่อนตลอดเวลา ซึ่งเราสามารถนำประโยชน์จากผิววัสดุมาทำให้เกิดความรู้สึกแบบนั้นได้ โดยเราอาจจะออกแบบให้ผนังของบ้านมีลักษณะคล้ายกับผนังของบ้านริมทะเลในประเทศกรีซที่มีรูปแบบเฉพาะตัว มีผิวสัมผัสไม่แน่นอน เป็นคลื่นไม่สม่ำเสมอ แต่ก็ทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกผ่อนคลายและมีอิสระได้อย่างน่าประหลาด

บ้านในฝันฉบับนี้จึงอยากนำแรงบันดาลใจจากพื้นผิวของบ้านสไตล์กรีซมาใช้ เพื่อให้บ้านที่อยู่แล้วเหมือนกับเราได้พักผ่อนทุกวันเมื่อกลับถึงบ้าน บ้านหลังนี้ออกแบบผนังอาคารทำให้มีส่วนมนโค้ง ลบเหลี่ยมมุม ดูมีความเป็นอิสระเหมือนกับว่าโดนแรงลมปะทะเป็นเวลานานจนเกิดการกัดกร่อนเป็นผิวคลื่น เพราะต้องการให้ผู้อยู่อาศัยภายในบ้านได้ปลดปล่อยอารมณ์ไปกับผิวสัมผัสของคลื่นผนัง”

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (แตกต่างอย่างกลมกลืน, ฉบับที่ 374 ตุลาคม 2550 หน้า 257) “การผสมผสานความแตกต่างให้อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนเป็นโจทย์หลักของบ้านนี้ เริ่มจากการผสมผสานตัวบ้านให้เข้ากับพื้นที่ภายนอกนั่นคือ จะมีสวนต่างๆที่ให้ความรู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน สวนแรกเราเรียกว่า “สวนศิลป์” อยู่ในแนวกำแพงโค้งคู่ลักษณะคล้ายวงเล็บ ภายในจัดวางประติมากรรม หรืออาจประยุกต์เป็นศาลพระภูมิ หรือตั้งพระพุทธรูปแทนไว้บูชาก็ได้ครับ เส้นโค้งของแนวกำแพงจะกินเข้าไปในตัวบ้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นกล่องยาว ส่วนที่ตัดกันเกิดเป็นพื้นที่ระเบียงสำหรับนั่งพักผ่อนแบบอินดอร์กึ่งเอาท์ดอร์”

ภาพที่ 11 ลักษณะรูปทรงอิสระภายนอกของบ้านในฝัน

จากภาพด้านบนจะเห็นได้ว่า ลักษณะรูปทรงของบ้านที่ถูกนำเสนอมีความซับซ้อนเรื่องรูปทรงมากขึ้นโดยมีทั้งลักษณะของทรงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระ ประกอบเข้าด้วยกันจึงทำให้รูปทรงของบ้านมีความแตกต่างไปจากยุคสมัยใหม่ที่เน้นความเรียบง่ายด้วยรูปทรงกล่องเหลี่ยม

เพียงอย่างเดียว และลักษณะความซับซ้อนผสมผสานเหล่านี้สะท้อนประเด็นความไร้กฎระเบียบแบบแผนตามแนวคิดของยุคหลังสมัยใหม่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ดอกไม้แห่งขุนเขา, ฉบับที่ 217 กันยายน 2537 หน้า 299) “เพราะความที่เป็นสถาปนิก บ้านหลังนี้จึงสร้างขึ้นมาจากคอนเซ็ปต์ของเขาที่ค่อนข้างจะดูแปลกตาสักหน่อยไม่ว่าจะด้วยเรื่องของรูปแบบหรือสีสันทันทีเลือกใช้ บ้านหลังนี้เป็นบ้านพักผ่อนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันกับรีสอร์ทของเราเองก็เลยอยากได้บ้านที่ไม่ซีเรียส คือไม่ชอบอะไรที่เป็นของเก่าหรือไม่ชอบแบบที่เป็นคันทรี อยากให้มันตัดกับธรรมชาติก็เลยกลายเป็นอาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมคลาสสิกหน่อยๆ เล่นสีที่คอนทราสต์กับธรรมชาติ”

ภาพที่ 12 รูปทรงภายนอกของบ้านสถาปนิก

จากลักษณะรูปทรงของบ้านที่ปรากฏด้านบนนั้นจะเห็นได้ว่า มีความผสมผสานและซับซ้อนของรูปทรงภายนอก โดยมีทั้งรูปทรงที่เป็นสี่เหลี่ยมเรขาคณิต เส้นเฉียง รูปทรงโค้งอิสระ รวมถึงการวางกรอบหน้าต่างไม่เป็นไปตามแกนปกติ และสีสันทันทีใช้เป็นสีคู่ตรงข้ามตัดกันอย่างฉูดฉาด อย่างสีส้มและสีน้ำเงิน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นหลังสมัยใหม่ในเรื่องของความไร้ระเบียบแบบแผน นอกกรอบแกน และต่างจากรูปทรงที่พักอาศัยในแบบสมัยใหม่ที่เป็นทรงสี่เหลี่ยมเรขาคณิตที่จัดวางแบบตั้งตรงกับแกนตั้งนอนของพื้นที่

3. สีที่ปรากฏ

สีที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น สามารถแจกแจงข้อมูลออกเป็นตารางได้ดังนี้

จากชิ้นงาน	นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 1 พ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539	117	ชิ้น
	นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550	123	ชิ้น

ช่วงปีพ.ศ.	สีที่ปรากฏ		
	โทนสีพื้น	โทนสีตัดกัน	ไม่ระบุ
ช่วงที่ 1 พ.ศ.2529-พ.ศ. 2539	85(72.65%)*	13(11.11%)*	19(16.24%)*
ช่วงที่ 2 พ.ศ.2540-พ.ศ. 2550	62(50.41%)*	37(30.08%)*	24(19.51%)*

*เมื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

จากตารางเปรียบเทียบการนำเสนอสีที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน พบว่า ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอสีที่ใช้ในการตกแต่งเป็นโทนสีพื้นที่อยู่เรียบง่ายสะอาดตาอย่างเช่น ขาว, เทา, ดำ, น้ำตาล, ครีม เป็นส่วนมาก และรองลงมาเป็นโทนสีตัดกันที่เป็นคู่สีตรงข้าม และสีสัมผัสได้อย่างเช่น ม่วง-ฟ้า, น้ำเงิน-ส้ม, แดง-เหลือง

สรุปได้ว่า ในระหว่างช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น ไม่มีความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาของสีที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัย แต่มีความเปลี่ยนแปลงในส่วนของปริมาณการนำเสนอ โดยในช่วงที่ 2 พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอโทนสีพื้นลดลงจากเดิม 22.24% และมีการนำเสนอโทนสีตัดกันเพิ่มมากขึ้น 18.97% ในการนำเสนอสีที่ใช้ในการตกแต่งที่พักอาศัยทั้งในโทนสีพื้นเรียบง่าย และโทนสีตัดกันนั้น ยังสะท้อนประเด็นตามแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ประเด็นความความเรียบง่าย ตามสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(โมเดิร์นอิงโมเดิร์น, ฉบับที่ 178 มิถุนายน 2534 หน้า 111,115) “ความจริงนี้เจ้าของบ้านก็อยากให้ใช้สีดำเป็นโครงสร้างหลักนะคะ แต่ก็มีคนทักกับเขาว่าบ้านไม่ควรใช้สีดำทั้งหมด ดิฉันก็เลยเลือกใช้สีขาวในส่วนผนังและเพดาน ส่วนเครื่องเรือนทั้งหมดก็เป็นสีดำ แต่ถ้าใช้ดำ-ขาว ล้วนๆก็คงดูกระด้างไป ดิฉันก็เลยเลือกให้บัวเพดานเป็นสีเทาอมฟ้า เป็นเส้นคานาที่ไม่ใหญ่นักก็เลยดูไม่โดดออกมา ..ส่วนสไตล์การตกแต่งนี้ดิฉันไม่ต้องการให้เบ๊ๆ โมเดิร์นมากเกินไป คือยังเลือกใช้วัสดุหรือโครงสร้างที่ดูนุ่มๆในส่วนที่เป็นห้องนอน คือ เราต้องคิดว่าทำออกมาแล้วเจ้าของบ้านต้องอยู่ได้อย่างสบาย”

ภาพที่ 13 ภาพภายในบ้าน

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านที่ดูภูมิฐาน, ฉบับที่ 211 มีนาคม 2537 หน้า 97)
 “ด้วยความบังเอิญที่การกำหนดโครงสร้าง เพื่อการตกแต่งภายในของมณฑนากรเป็นที่ต้องตาต้องใจ
 เจ้าของบ้านโดยเฉพาะฝ่ายหญิงมาก โครงสร้างที่ออกมาค่อนข้างอ่อนหวานและนุ่มนวล โดยไม่ได้มี
 แผนว่าจะต้องใช้สีสวยหวานเป็นเรือนหอไว้ก่อนแต่เมื่อบ้านเสร็จสรรพแล้ว ก็ดูจะให้บรรยากาศอัน
 หวานชื่นแก่ครอบครัวใหม่หลังนี้ ภายในบ้าน ส่วนแรกซึ่งเป็นห้องรับแขก ตกแต่งในแบบที่ค่อนข้าง
 เรียบ แต่เน้นวัสดุที่สร้างความโก้หรูอยู่ในตัวเอง พื้นหินอ่อน ใต้ถุนกลาง ขาเป็นทองเหลือง ขนาด
 ใหญ่ ให้ความรู้สึกอันโก้หรู โซฟาผ้าลายชมพูสลับเทา เช่นเดียวกับผ้าม่าน แม้เป็นผ้าพื้นี่ต่าง
 ชนิดกันแต่สีชมพูก็ชวนให้ดูนุ่มนวล เน้นความเรียบและสบายตา”

ภาพที่ 14 ภายในส่วนรับแขก

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ชอบเรียบๆ, ฉบับที่ 270 กุมภาพันธ์ 2542 หน้า 80)
 “สำหรับการตกแต่งภายใน เป็นความเห็นพ้องต้องกันในด้านความคิดระหว่างเจ้าของบ้านกับ
 มณฑนากรที่จะให้ภายในบ้านดูสะอาดสะอ้าน เรียบๆธรรมดาๆ และดูสว่าง เพราะหากตกแต่ง
 มากเกินไปก็ทำให้ห้องซุกซุกแคบและน่าอึดอัด ผังตกแต่งปล่อยให้เรียบโล่ง เพื่อชวนภาพงาน
 ศิลปะได้โดดเด่น อันเป็นของสะสมที่เจ้าของบ้านฝ่ายชายชอบมากเป็นพิเศษ ความลงตัวในความ
 เรียบง่าย ด้วยเหตุที่เจ้าของห้องไม่ชอบสีฉูดฉาดและไม่ใช้วัสดุตกแต่งราคาแพง แต่จะเน้น
 คุณภาพที่ทนทานต่อการใช้งานเป็นหลัก”

ภาพที่ 15 โทนสีการตกแต่งภายในคอนโด

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านโปร่ง...ด้วยแสงธรรมชาติ, ฉบับที่ 289 กันยายน 2543 หน้า 110) “สำหรับการตกแต่งภายในนั้น เจ้าของบ้านบอกว่าไม่ค่อยยุ่งยากหรือมีการแก้แบบอะไรมากนัก เพราะทั้งคู่มีคอนเซ็ปต์ที่แน่ชัดอยู่แล้ว โดยบอกกับมัณฑนากรผู้ออกแบบว่าชอบบ้านสไตล์โมเดิร์นแต่เป็นโมเดิร์นเรียบๆที่ไม่ใช้สีฉูดฉาดมากเกินไป และเน้นการใช้งานเป็นหลัก คือสามารถอยู่อาศัยและใช้งานจริงๆได้ด้วย ไม่ใช่ตกแต่งสำหรับโชว์เท่านั้น อีกสิ่งหนึ่งที่เจ้าของบ้านระบุไว้ก็คือ จะต้องดูแลรักษาง่าย มีที่เก็บของมากๆและมีบานเปิดปิดที่มิดชิดเพื่อช่วยให้อากาศไม่รบกวน โทนสีที่เจ้าของบ้านที่ชอบคือสีขาวและสีครีม ซึ่งดูเรียบๆแต่อบอุ่น สามารถหาของมาตกแต่งได้ง่าย และชอบให้ใช้ไม้สีอ่อนมาเป็นส่วนประกอบของเฟอร์นิเจอร์บิลท์อิน”

ภาพที่ 16 การตกแต่งภายในบ้าน

จากตัวอย่างที่ยกมาด้านบนพบว่า เป็นการนำเสนอโทนสีที่ใช้ในการตกแต่งที่มักจะเป็นโทนสีเรียบๆ สีอ่อน เช่น สีขาว, สีครีม, สีไม้ธรรมชาติ, สีเทา, สีดำ เป็นโทนสีสว่างที่ทำให้บรรยากาศภายในห้องดูสะอาด สบายตา และเป็นระเบียบ เรียบร้อย ซึ่งลักษณะของสีที่ปรากฏนี้สะท้อนถึงสไตล์การตกแต่งในแบบสมัยใหม่ ที่มักนิยมใช้ความเรียบง่ายมาเป็นแนวคิดหลักในการออกแบบตกแต่ง โดยในที่นี้เป็นความเรียบง่ายในการใช้โทนสี

ประเด็นความความซับซ้อน/ขัดแย้ง ตามสไตล์การตกแต่งหลังสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(เสน่ห์แคริบเบียน, ฉบับที่ 335 กรกฎาคม 2547 หน้า 72) “ผมชอบแต่งบ้านแบบเลอะๆ ไม่เน้นความเนียบอะไรมากมาย ผมใช้เวลาหนึ่งปีเต็มๆในการตกแต่ง แล้วจะแต่งตามใจชอบ เราชอบอะไรก็ใส่เข้าไป ของตกแต่งไม่จำเป็นต้องมาเป็นชุดๆ แต่เราต้องมีสติคิดและเลือกให้อยู่ในสไตล์ที่เข้ากันได้ ผมมีจุดยืนในการเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ไม้เก่าเป็นหลัก โดยเน้นทั้งไม้เก่าจริงๆที่ได้มาจากเรือประมง ซึ่งจะได้สีสันๆของสีทาร์รองพื้นเรือ เช่น สีส้ม สีฟ้า หรือไม้ก็เลือกไม้ใหม่ที่ทำสีเลียนแบบไม้เก่า ส่วนใหญ่ซื้อหาของจากร้านในบ้านเราทั้งหมดของส่วนใหญ่จะมีสีเลอะบ้าง ถลอกบ้าง ซึ่งผมว่าสะดวกดี เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องการดูแลรักษาและการใช้งาน พวกผนังและเพดานนั้นผมทาเองหมดสีที่ชอบคือสีที่ชอบที่สุด เวลาจะทาสีอะไรตรงไหน ผมต้องดูก่อนว่าตรงนั้นแสงที่ส่องเข้ามาเป็นอย่างไร มีดหรือสว่าง บางมุมมีแสงยามเช้าสวย ก็เลือกใช้สีอ่อนๆดูสดชื่นสบายตา”

ภาพที่ 17 โทนสีสดใสในการตกแต่งบ้าน

จะเห็นได้ว่า การเลือกใช้สีแต่ละสีโดยมากจะเป็นการใช้คู่สีตรงข้าม เช่น เขียว-แดง, ส้ม-น้ำเงิน, เหลือง-ม่วง แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งของสีที่เลือกมาใช้ในแต่ละพื้นที่ นอกจากนั้นแล้วในการทาสีแต่ละส่วนนั้น ไม่ได้กำหนดตายตัวแยกตามลักษณะของห้อง แต่กำหนดจากลักษณะของแสงธรรมชาติที่ส่องเข้ามาในห้องนั้นๆ ประกอบกับลักษณะการใช้สีในแต่ละห้องยังมีความหลากหลายแตกต่างกัน โดยสีของห้อง, เฟอร์นิเจอร์ และของตกแต่งต่างๆ เป็นสีที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นตามสไตล์หลังสมัยใหม่ในเรื่องความซับซ้อน/ขัดแย้งอย่างชัดเจน

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านสีส้ม, ฉบับที่ 348 สิงหาคม 2548 หน้า 128)
 “เนื่องจากเจ้าของเป็นครอบครัวที่น่ารักและมีอารมณ์ขัน ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกชายวัย 3 ขวบ ซึ่งชีวิตเต็มไปด้วยสีสันและความสนุกสนาน ชอบสังสรรค์กับเพื่อนฝูงโดยเจ้าของบ้านชายมีตำแหน่งเป็นอาร์ตไดเรกเตอร์ของบริษัทโฆษณาชื่อดังของเชียงใหม่ ดังนั้นสิ่งแรกที่แวบเข้ามาในความคิดของผมคือบุคลิกของเขาช่างคล้ายกับชนมพุดดิงหลากสีส้มที่อยู่ในถ้วย จึงกลายเป็นแนวคิดหลักในการออกแบบห้องชุดนี้โดยสื่อผ่านการตกแต่งแบบ “Funky Chic” ซึ่งเป็นสไตล์การออกแบบที่ดูเท่ แต่เต็มไปด้วยความสนุกสนาน”

ภาพที่ 18 ภายในคอนโดบ้านสีส้ม

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (บ้านสีสันเมืองร้อน, ฉบับที่ 368 เมษายน 2550 หน้า 237) “บ้านในฝันฉบับเดือนแห่งฤดูร้อนนี้ ผมขอแนะนำบ้านเมืองร้อน (Tropical House) ที่ให้บรรยากาศความมีชีวิตชีวาใฝ่เสน่ห์หรือร้อนแรงของสีสันจัดจ๋า โดยประยุกต์รูปแบบอาคารจากบ้านเมืองร้อนแถบเส้นศูนย์สูตรในประเทศเม็กซิโก และแถบเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งใช้รูปทรงเรขาคณิตแต่มีผนังรูปฉาบไม่เรียบที่เรียกว่า Stucco รวมถึงการกำหนดพื้นที่ให้มีประโยชน์ใช้สอยชัดเจน นอกจากนี้เรายังนำเสนอตัวอย่างการใช้สีให้ดูกัน 3 แบบ เป็นแนวทางให้คุณนำไปประยุกต์ได้ตามต้องการ”

ภาพที่ 19 ตัวอย่างการใช้สี 3 แบบ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านนี้มีสีสัน, ฉบับที่ 211 มีนาคม 2537 หน้า 114) “ผมออกแบบบ้านเองครับ...จริงๆแล้วผมให้เพื่อนช่วยออกแบบให้ครับแต่เขาไม่มีเวลา ผมก็เลยจัดการเอง ดูเหมือนว่าบ้านทรงเรียบนี้จะไม่ย่ำง่ายอย่างที่คิดเลย เพราะกว่าจะเสร็จสิ้นเต็มรูปแบบดังปรากฏ ต้องใช้ระยะเวลาจนถึง 3 ปี แต่โดยอีกหลายเหตุผลที่เป็นอุปสรรคของการสร้างบ้านก็คือ สีที่ปรากฏบนตัวไม้ในแต่ละส่วนของบ้านล้วนแต่มีสีที่แตกต่างกัน และเป็นการย้อมสีลงบนเนื้อไม้ทั้งสิ้น กว่าที่จะได้ครบตามต้องการก็ต้องใช้เวลา ..อย่างในห้องน้ำชั้นล่างนี้ หลังแพนทรีเล่นสีสันอย่างสนุกสนาน ไม่ว่าจะป็นวงกลม กรอบบานหน้าต่างหรือแม้กระทั่งกระจกสีในตัวหน้าต่าง”

ภาพที่ 20 สีสันที่ปรากฏภายนอกและภายในบ้าน

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นนั้นพบว่า มีการนำวัสดุต่างๆเข้ามาใช้ตกแต่งภายนอกและภายในบ้านทั้งในส่วนขอโครงสร้างและเฟอร์นิเจอร์ของตกแต่ง ซึ่งโดยมากเป็นการเลือกนำมาใช้

เพราะสีสันต่างๆส่งผลทางอารมณ์และความรู้สึกให้กับผู้อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี ตามบุคลิกและรสนิยมเฉพาะบุคคล สิ่งเหล่านี้นอกจากจะสะท้อนสไตล์ความเป็นตัวตนของผู้เป็นเจ้าของบ้านแล้วยังสะท้อนสไตล์การตกแต่งในแบบหลังสมัยใหม่ด้วยในประเด็นเรื่องความซับซ้อน/ขัดแย้ง ในการใช้สีสันมีลักษณะเป็นคู่ตรงข้ามกันอีกด้วย

4. ลักษณะการตกแต่งที่ปรากฏ

ลักษณะการตกแต่งที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น สามารถแจกแจงข้อมูลออกเป็นตารางได้ดังนี้

จากชิ้นงาน นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 1 พ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 117 ชิ้น
นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 123 ชิ้น

ช่วงปีพ.ศ.	ลักษณะการตกแต่งที่ปรากฏ		
	เรียบง่าย	ซับซ้อน/ผสมผสาน	ไม่ระบุ
ช่วงที่ 1 พ.ศ.2529-พ.ศ. 2539	60(51.28%)*	36(30.77%)*	21(17.95%)*
ช่วงที่ 2 พ.ศ.2540-พ.ศ. 2550	23(18.70%)*	76(61.79%)*	24(19.51%)*

*เมื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

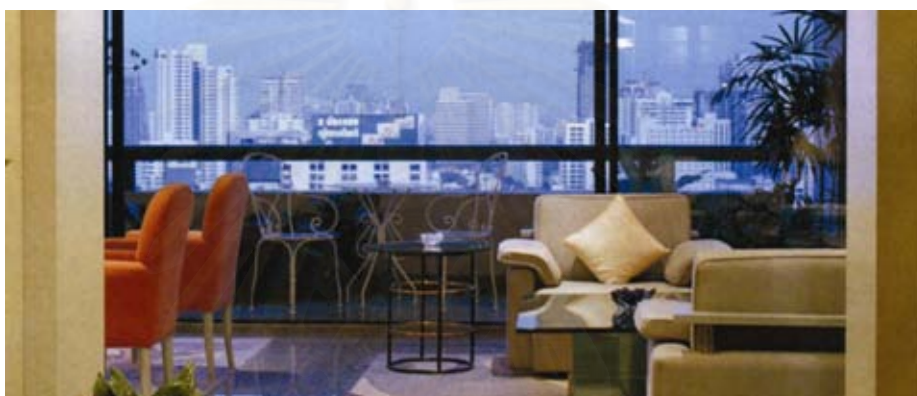
จากตารางเปรียบเทียบการนำเสนอลักษณะการตกแต่งที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน พบว่า ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 มีการนำเสนอเนื้อหาการตกแต่งที่พักอาศัยในแบบเรียบง่ายมาเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นแบบซับซ้อน/ผสมผสาน ส่วนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอเนื้อหาการตกแต่งที่พักอาศัยในแบบซับซ้อน/ผสมผสานมาเป็นอันดับแรก โดยรองลงมาเป็นแบบเรียบง่าย

สรุปได้ว่า ระหว่างในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น มีความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการตกแต่งที่พักอาศัย โดยในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 เน้นการนำเสนอการตกแต่งในแบบเรียบง่ายมากกว่าในแบบที่ซับซ้อน โดยลักษณะการตกแต่งที่เรียบง่ายนั้น เป็นการตกแต่งที่พักอาศัยด้วยของตกแต่งน้อยชิ้น และมักเป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้งานได้มากกว่าเป็นสิ่งของตกแต่งประดับประดา เพื่อความสวยงาม และในช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 เป็นช่วงที่นำเสนอการตกแต่งในแบบที่มีความซับซ้อน/ผสมผสานมากกว่าในแบบเรียบง่ายซึ่งต่างจากในช่วงแรก โดยในการตกแต่งนั้นมักนิยมใช้สิ่งของที่มีความแตกต่างกันตามผู้อยู่อาศัยสนใจและนำมาตกแต่งเข้าด้วยกันตามรสนิยม และความพอใจของผู้อยู่อาศัย โดยคำนึงความสวยงามและความพอใจมากกว่าจะเป็นสิ่งของสำหรับการใช้งาน และจากการนำเสนอเนื้อหาการตกแต่งที่พักอาศัยในแบบเรียบง่ายและในแบบซับซ้อน/

ผสมผสานนี้ ยังสะท้อนให้เห็นประเด็นของสไตล์การตกแต่งในแบบสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประเด็นความความเรียบง่าย ตามสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(สะดวกและสบาย, ฉบับที่ 198 กุมภาพันธ์ 2536 หน้า 106) “ในด้านของสิ่งของตกแต่งต่างๆจะเห็นได้ว่าเป็นแบบเรียบๆทั้งหมด ผืนผ้าและเพดานปราศจากการตกแต่งที่ดูเกินเลย คงความเรียบด้วยวัสดุน้อยชนิดที่พื้นปูแผ่นกระเบื้องไม่มีลวดลาย ผืนผ้าติดวอลล์เปเปอร์ที่พอให้มองเห็นพื้นผิวเพดานฉาบเรียบ ที่ช่วยในแง่ประหยัดงบประมาณได้เป็นอย่างมาก”

ภาพที่ 21 การตกแต่งที่เน้นความเรียบง่าย

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ชีวิตคือสีสัน, ฉบับที่ 243 พฤศจิกายน 2539 หน้า 74, 80) “สิ่งที่มองเห็นจากการตกแต่งคอนโดมิเนียมแห่งนี้ก็คือ ความเรียบของพื้นที่ เพราะไม่ว่าจะเป็นส่วนใดก็ตามจะตกแต่งด้วยวัสดุผิวพื้นเรียบทั้งสิ้นภายใต้ผืนผ้าที่ดูเรียบนั้น มัณฑนากรได้ซ่อนตู้เก็บของไว้ หรือใช้พื้นที่ให้เต็มประโยชน์ใช้สอย ..ภาพรวมของการตกแต่งคอนโดมิเนียมชุดนี้อาจดูเรียบง่ายและไม่สลบซับซ้อนเท่าใดนัก แต่ก็นับว่าเป็นห้องที่น่าอยู่อาศัย และสามารถใช้งานได้สะดวกทุกๆส่วน รวมทั้งความมีชีวิตชีวาจากสีสรรที่กำหนดให้มารวมกันอยู่อย่างครบสมบูรณ์”

จะเห็นได้ว่า ลักษณะการตกแต่งที่พักอาศัยที่ถูกลำเลียงในส่วนนี้นั้นจะเน้นความเรียบของพื้นผิววัสดุ โดยในความราบเรียบของพื้นผิวนั้นได้ซ่อนตู้ที่สนองการใช้งานไว้ได้ผนัง ลักษณะของความเรียบง่ายที่ประกอบกับประโยชน์ใช้สอยนี้นั้น เป็นสิ่งที่สะท้อนประเด็นสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่อย่างเห็นได้ชัด

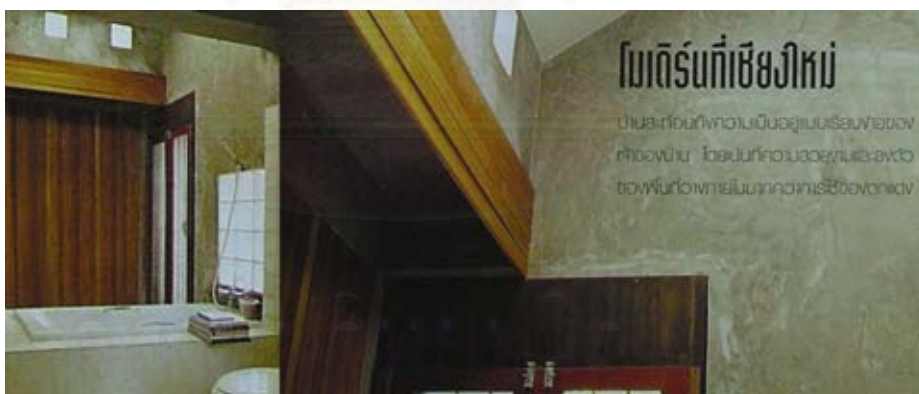
คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ความสมดุล+ความลงตัว, ฉบับที่ 257 มกราคม 2541 หน้า 85) “การออกแบบรูปทรงต่างๆตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเรียบง่ายในสัดส่วนของความสมดุล ระหว่างเส้นสาย ระนาบ และความลึก ตัดรายละเอียดที่เกินความต้องการออกไปทั้งหมด

คงไว้เฉพาะสิ่งที่จำเป็นอย่างแท้จริง เลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ที่มีรูปแบบเรียบธรรมดาที่มีส่วนประกอบของเส้นตั้งเส้นนอนไม่กี่เส้น แต่เป็นรูปทรงที่เด่นชัดกับวัสดุที่เป็นแก่นแท้ จัดวางเฉพาะที่จำเป็นต่อการใช้สอยและชีวิตประจำวัน”

ภาพที่ 22 ความเรียบง่ายภายในห้อง

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(โมเดิร์นที่เชียงใหม่, ฉบับที่ 315 พฤศจิกายน 2545 หน้า 102) “บ้านหลังนี้สะท้อนถึงความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายของเจ้าของบ้าน โดยเน้นที่ความสวยงามและลงตัวของพื้นที่ว่างภายในมากกว่าการใช้ของตกแต่ง ซึ่งคุณตัดดาวย้ำกับเราว่าพยายามที่จะมีของใช้ในบ้านให้น้อยที่สุด เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาดูแลบ้านมากนัก จึงเน้นที่ความโล่ง ไม่สะสมสมบัติที่ไม่จำเป็น”

ภาพที่ 23 ความอยู่ในแบบเรียบง่าย

จากตัวอย่างที่ยกมาเป็นลักษณะการตกแต่งในแบบเรียบง่าย ด้วยการใช้น้อยชิ้น และลักษณะของรูปทรงเฟอร์นิเจอร์ภายในที่ใช้ลักษณะเส้น ระบายต่างๆเพียงแนวตั้งและแนวนอน รวมถึงเป็นความเรียบง่ายต่อสนองประโยชน์การใช้งานเป็นสำคัญ มากกว่าการตกแต่งประดับเพื่อความสวยงาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนลักษณะของสไตล์สมัยใหม่ในประเด็นความเรียบง่ายในการตกแต่ง

ประเด็นความความซับซ้อน/ผสมผสานตามสไตล์การตกแต่งหลังสมัยใหม่ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(สีสดใสอย่างอิสระ, ฉบับที่ 283 มีนาคม 2543 หน้า 59)
 “สิ่งที่น่าสนใจของบ้านหลังนี้คือ การตกแต่งอย่างอิสระเสรีสุดๆ ผู้ออกแบบเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์หลากหลายแบบผสมผสานกัน ทั้งในยุค 50 60 โคโลเนียล โมเดิร์น และเก้าอี้เด็คแชร์ที่เราเห็นกันในหนังเรื่องไททานิค สีสนั้ที่ใช้ก็มีทั้งสีสดใสไปจนถึงสีธรรมชาติของเนื้อไม้ สีของเฟอร์นิเจอร์เก่าที่คงร่องรอยของอดีตไว้ ส่วนหน้าต่าง ประตู ก็มีทั้งบานผลัก บานเฟี้ยม และที่เป็นที่ลูกกรงเฉยๆ ดูภาพรวมๆ แล้วคล้ายกับการนำเอาของจากเรือแตกมาประดับรวมกัน แต่เนื่องจากไม่ใช่การรวมอย่างสังเคศ ของทุกชิ้นจึงอยู่ด้วยกันอย่างมีศิลปะ ให้อารมณ์อิสระ สนุกสนาน สมเป็นบ้านพักตากอากาศ”

ภาพที่ 24 การตกแต่งในแบบผสมผสานของตกแต่งต่างยุคสมัย

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(เรือนไทยในสวนป่า, ฉบับที่ 322 มิถุนายน 2546 หน้า 134)
 “ผมแต่งบ้านตามที่ตัวเองชอบและคิดว่าเหมาะสม หากจะถามว่าแต่งบ้านให้เป็นสไตล์ไหนก็ตอบไม่ได้เหมือนกัน เพราะมันผสมกันไปหมด เรียกได้ว่าเป็นบ้านเรือนไทยที่ตกแต่งด้วยงานศิลปะจากพม่าและเฟอร์นิเจอร์ทั้งของไทยและอังกฤษ ผั่งชั้นล่างเป็นงานก่ออิฐฉาบปูนแล้วทาสีโอลด์โรสที่เจ้าของบ้านนำเทคนิคการทำสีแตกลายมาใช้ให้ดูเหมือนสีเก่า ทั้งนี้เพื่อภาพรวมที่กลมกลืนกับตัวบ้าน ผั่งภายในกรูกระแจกเงาหลายจุดเพื่อให้บ้านดูกว้างและโปร่งโล่ง”

ภาพที่ 25 การตกแต่งที่ผสมผสานของตกแต่งทั้งจากไทย, พม่าและยุโรป

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(หลงไหลเอเชีย, ฉบับที่ 355 มีนาคม 2549 หน้า 117)
 “รูปแบบการตกแต่งบ้านของเราน่าจะเรียกว่าเป็นการมิกซ์แอนด์แมทช์เสียมากกว่า โดยจับอันโน้น
 มาผสมผสานนี้ อย่างห้องรับแขกก็ได้ไอเดียมาจากบ้านของคลอเดีย ชิเฟอร์ที่เห็นในหนังสือ แล้ว
 นำมาประยุกต์ดัดแปลงให้เข้ากับของที่เรามี เฟอร์นิเจอร์ที่เห็นในบ้านนี้จะมาจากที่ต่างๆที่เรา
 เดินทางไปทำงานบ้าง ไปท่องเที่ยวบ้างซึ่งส่วนมากจะมาจากประเทศจีน อินเดีย ทิเบต และ
 บาหลี.. จากภาพประกอบส่วนรับแขกนั้นได้ใช้โซฟาที่ทำจากหวาย จัดวางโต๊ะกลางทำจากไม้
 สไตล์บาหลี พรมปูพื้นเป็นของเก่าจากประเทศอิหร่าน ส่วนคอนโซลสีแดงสไตล์จีนบริเวณด้านหลัง
 เป็นของที่เจ้าของบ้านซื้อไว้เมื่อตอนไปเที่ยวเมืองจีน จุดเด่นของส่วนนี้คือการใช้กระจกขนาดเล็ก
 ประดับตกแต่งที่บริเวณเสาและผนังด้านหลังเพื่อให้เกิดมิติและมุมมองที่แปลกตากว่าเดิม”

ภาพที่ 26 การตกแต่งที่ผสมผสานของตกแต่งทั้งจากไทย, พม่าและยุโรป

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(อยู่อย่างไทยสไตล์ฝรั่ง, ฉบับที่ 374 ตุลาคม 2550 หน้า
 117) “ภาพของบ้านหลังคาจั่วทรงไทยสีขาวผสมผสานด้วยวัสดุสมัยใหม่อย่างกระจก เหล็ก และ
 คอนกรีตเปลือยในย่านลาดพร้าวหลังนี้ ให้ความรู้สึกถึงสไตล์ “East meets West” ได้อย่างดี ถือเป็น
 เป็นการออกแบบที่ผสมผสานสองวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันได้อย่างลงตัว บ้านหลังนี้เป็น
 การผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมภายนอกแบบไทยกับการตกแต่งภายในแบบนิวยอร์กลอฟท์..
 เราทั้งคู่ชอบโทนสีธรรมชาติและสีดั้งเดิมของวัสดุ ถ้าลองมองไปที่เสาจะเห็นว่าเราไม่ทาสี ส่วน
 พื้นที่ใช้สอยที่ต้องทาสีจะกำหนดเป็นห้องๆไปโดยห้องรับแขกใช้สีกะปืออ่อนๆ โถงบันไดใช้สีน้ำเงิน
 ส่วนรับประทานอาหารใช้สีเหลืองข้าวโพด.. ภาพรวมทั้งหมดของบ้านจะมีกลิ่นอายความเป็นไทย
 แต่ผสมผสานรูปแบบการใช้ชีวิตแนวการตกแต่งแบบตะวันตก เรียกว่า เป็นบ้านที่มีจิตไทย แต่
 เป็นสไตล์สากล”

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ลักษณะการตกแต่งที่ปรากฏในเนื้อหาส่วนใหญ่
 จะมีความซับซ้อนกับแนวคิดในการออกแบบที่ไม่ได้เน้นเพื่อสนองการใช้งานเพียงอย่างเดียว แต่มี
 การผสมผสานรสนิยมความชอบส่วนตัว อย่างเช่น ความนิยมเฟอร์นิเจอร์ไทย, พม่า, ตะวันตก
 รวมถึงของเก่าในแต่ละยุค, ของใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงสไตล์การตกแต่งในแบบหลัง

สมัยใหม่ในประเด็นเรื่องความซับซ้อน และผสมผสานที่เป็นการรวบรวมของตกแต่งจากต่างที่มาจากต่างยุคสมัยมาจัดเข้าไว้ด้วยกันตามรสนิยมความชอบของผู้เป็นเจ้าของที่พักอาศัย

5.สไตล์ที่ปรากฏ

สไตล์การตกแต่งที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น สามารถแจกแจงข้อมูลออกเป็นตารางได้ดังนี้

จากชิ้นงาน นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 1 พ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 117 ชิ้น
นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 123 ชิ้น

ช่วงปีพ.ศ.	สไตล์การตกแต่งที่ปรากฏ		
	ทันสมัย	โหยหาอดีต	ไม่ระบุ
ช่วงที่ 1 พ.ศ.2529-พ.ศ. 2539	71(60.68%)*	27(23.08%)*	19(16.24%)*
ช่วงที่ 2 พ.ศ.2540-พ.ศ. 2550	35(28.46%)*	69(56.10%)*	19(15.44%)*

*เมื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

จากตารางเปรียบเทียบการนำเสนอสไตล์การตกแต่งที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน พบว่า ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 มีการนำเสนอเนื้อหาสไตล์การตกแต่งที่พักอาศัยที่เน้นความทันสมัยมาเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นสไตล์การตกแต่งที่โหยหาอดีต ส่วนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอเนื้อหาสไตล์การตกแต่งที่พักอาศัยที่โหยหาอดีตมาเป็นอันดับแรก และรองลงมาเป็นสไตล์การตกแต่งที่เน้นความทันสมัย

สรุปได้ว่า ระหว่างในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น มีความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการตกแต่งที่พักอาศัย โดยในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 เน้นการนำเสนอสไตล์การตกแต่งที่ทันสมัย มากกว่าการโหยหาอดีต โดยในการตกแต่งที่ทันสมัยนั้นมักนิยมใช้วัสดุสังเคราะห์ใหม่ๆ เน้นความเรียบง่าย สอนองการใช้งานในแบบสมัยใหม่ อย่างเช่น การตกแต่งบ้านโดยเน้นโชว์โครงสร้างเนื้อแท้ของวัสดุ ปูนเปลือย, กระฉก, หินอ่อน ที่สะท้อนให้เห็นถึงวัสดุสังเคราะห์ใหม่ๆ รวมถึงวิถีชีวิตในแบบสมัยใหม่ที่มักจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในเขตเมือง ส่วนในช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นำเสนอสไตล์การตกแต่งที่โหยหาอดีตมากกว่าการตกแต่งที่ทันสมัย โดยสไตล์การตกแต่งที่โหยหาอดีตนั้นเป็นการนำของเก่า แนวคิด ลักษณะวิถีชีวิตในสมัยก่อนมาปรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบตกแต่งที่พักอาศัย อย่างเช่น การนำแบบบ้านไทยสมัยก่อนมาประยุกต์ใช้, นำของเก่าในยุคต่างๆมาตกแต่งภายในบ้าน รวมถึงแนวคิดเรื่องการอยู่อาศัยริมน้ำ ร่วมกับธรรมชาติมาเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบบ้าน

ในการนำเสนอสไตล์การตกแต่งในแบบทันสมัยและโหยหาอดีตนั้น สะท้อนถึงประเด็นสไตล์การตกแต่งบ้านแบบสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ดังต่อไปนี้

ประเด็นความทันสมัย ตามสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (To become one, ฉบับที่ 289 กันยายน 2543 หน้า 198) “แนวความคิดของบ้านในฝันหลังนี้เริ่มจากความเข้าใจถึงความต้องการของคนทำงานรุ่นใหม่ซึ่งมีไลฟ์สไตล์ที่ทันสมัย และนำเอาวัสดุอันทันสมัยมาใช้ในการออกแบบ ส่วนเรื่องรูปทรงของบ้านเริ่มต้นจากหลังคา ซึ่งจะใช้วัสดุผนังหลังคาที่ทำจากเหล็กสเตนเลสสตีลยึดบนโครงหลังคาพร้อมทั้งติดตั้งฉนวนกันความร้อนไว้ด้านใน สำหรับวัสดุที่ใช้ก่อสร้างก็เป็นวัสดุสังเคราะห์ทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลในเรื่องของการดูแลรักษาที่ง่ายและมีความทนทาน หน้าต่างใช้วงกบอะลูมิเนียมและติดตั้งกระจกฉนวนเพื่อช่วยป้องกันความร้อนจากภายนอก ผังส่วนใหญ่สร้างขึ้นจากการก่ออิฐฉาบปูน หรือใช้ไม้ผนังสังเคราะห์ ดังนั้นโดยสรุปแล้วบ้านหลังนี้ออกแบบด้วยวัสดุที่ทันสมัย เหมาะสำหรับคนหนุ่มสาวในวัยทำงานที่ต้องการรูปลักษณ์ที่โดดเด่น ซึ่งบ่งบอกถึงวิถีชีวิตที่พร้อมจะเปิดรับสิ่งใหม่ๆ”

จะเห็นได้ว่า เป็นความทันสมัยในการเลือกใช้วัสดุในระบบอุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นได้ใหม่ อย่างเช่น สเตนเลสสตีล, ผนังสังเคราะห์, ฉนวนกันความร้อน ซึ่งเป็นสิ่งผลิตที่สะท้อนให้เห็นความทันสมัยของระบบอุตสาหกรรมในยุคสมัยใหม่ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในยุคนี้ได้ครบครัน และในขณะเดียวกันการเลือกใช้วัสดุเหล่านี้ยังสื่อความหมายโดยนัยถึงภาพลักษณ์ความทันสมัยของผู้ใช้ร่วมด้วยไม่ว่าจะเป็นผู้อยู่อาศัย และสถาปนิกผู้ออกแบบ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(มาดแมน แมนฮัตตัน, ฉบับที่ 198 กุมภาพันธ์ 2536 หน้า 76) “ทุกห้องได้รับการจัดอย่างประหยัดเนื้อที่ รวมทั้งได้สร้างเสริมมิติให้กับเนื้อที่ภายในดูกว้างขวางเพิ่มมาจากความเป็นจริง บริเวณโถงทางเข้าซึ่งเป็นช่องทางเดินที่ไม่กว้างนักเพดานและความสูงถูกกดให้ต่ำกว่าเนื้อที่ส่วนอื่น มัณฑนากรจึงปรับแนวเพดานเป็นเส้นโค้งเพื่อให้ดูโปร่ง ส่วนผนังตกแต่งด้วยกระจกเงาเต็มเนื้อที่เพื่อให้ห้องดูกว้างขึ้นกว่าเดิม

ห้องรับแขก ห้องรับประทานอาหาร และเคาน์เตอร์บาร์ เป็นเนื้อที่ที่มีขนาดกว้างใหญ่ที่สุดในบ้าน รวมทั้งเป็นส่วนที่ดูโล่ง ปลอดโปร่งมากเช่นกัน เพราะในสุดของห้องเป็นประตูบานเลื่อนกระจกใสเปิดออกไปสู่ระเบียงขนาดปานกลาง หากแต่ได้จัดเป็นมุมสวนเล็กๆ มีไม้กระถางประดับเป็นภาพที่ดูสดชื่นดี แลเห็นทิวทัศน์ของตึกงามสูงๆที่อยู่ไกลออกไป เนื่องจากใกล้ๆกับอาคารคอนโดมิเนียมนี้เป็นบริเวณปราศจากอาคารสูงมาบดบังทัศนียภาพ.. ทุกๆห้องจะเน้นการตกแต่งที่

เรียบ หากแต่ให้ความสะดวกต่อการอยู่อาศัยการเลือกใช้ชีวิตที่สวายนามและสะอาดตา ทั้งยังดูทันสมัย มองผิวเผินราวกับห้องชุดในแมนฮัตตัน ผิดกันตรงที่อยู่ในเมืองไทยเท่านั้น”

จากตัวอย่างที่กล่าวมาสังเกตได้ว่า การนำเสนอเนื้อหาในการตกแต่งภายในห้องชุดนี้สร้างบรรยากาศความเป็นอยู่ให้คล้ายคลึงกับความเป็นอยู่ในต่างประเทศอย่างไร “แมนฮัตตัน” โดยนำเสนอเนื้อหาที่บรรยายถึงสภาพวิวัตทัศน์บริเวณรอบห้องชุด และการตกแต่งแบบสมัยใหม่ที่เน้นสนองการใช้งานเป็นสำคัญ นอกจากนี้ลักษณะความทันสมัยที่ปรากฏภายในห้องชุดยังสะท้อนถึงภาพลักษณ์ความทันสมัยของผู้อยู่อาศัยในห้องชุดนี้ ที่นิยมคุณค่าในตะวันตกร่วมด้วย

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ความสะดวกสบายที่เลือกได้, ฉบับที่ 185 มกราคม 2535 หน้า 76) “ทุกวันนี้การอยู่อาศัยในคอนโดมิเนียมจะเป็สิ่งอันพึงปรารถนาสำหรับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในกรุงเทพฯ เพราะโดยหลักการทั่วไป คอนโดมิเนียมจะตั้งอยู่กึ่งกลางในเมืองหรือทำเลที่สำคัญ ผู้ตัดสินใจเลือกอยู่ก็เพื่อต้องการลดเวลาการเดินทางกับการจราจรที่ติดขัดสำหรับเหตุจูงใจในการเลือกกริเวอร์ไซด์ ทาวเวอร์ คอนโดมิเนียมแห่งนี้เพราะตั้งอยู่บนทำเลที่ยอดเยี่ยม ทันสมัย ดีไซน์ดีมีแม่บ้านเจ้าพระยา ใกล้กับสะพานแขวน...

“เผชิญไลฟ์สไตล์ของผมอยู่คอนโดกำลังเหมาะ ลูกๆของผมอยู่เมืองนอกมีเฉพาะผมกับภรรยา มันอิสระดี เข้าก็มีคนมาทำความสะอาด ตอนบ่ายก็กลับไปข้างล่างก็มียาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลายอย่าง มีสระว่ายน้ำ มีโรงยิม ซาวน่า ถ้าจะไปว่ายน้ำเพียงกดลิฟต์ลงไป เดินไม่กี่ก้าวก็ถึงสระแล้ว..” ภายในห้องตกแต่งแบบทันสมัยโดยเฉพาะส่วนรับแขก นั่งเล่น และรับประทานอาหาร เป็นการจัดแต่งมุมพักผ่อนสบายๆ โดยใช้ตู้เตี้ยเป็นส่วนแบ่งแยกขอบเขตของแต่ละส่วน ซึ่งในลักษณะนี้จะทำให้มองเห็นทัศนียภาพภายนอกได้อย่างทั่วถึงทุกจุด

จากตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตในสังคมเมืองที่มีความทันสมัยในส่วนหนึ่งที่พักอาศัยที่ครบครันไปด้วยสถานที่อำนวยความสะดวกทั้ง โรงยิม ซาวน่า สระว่ายน้ำ รวมถึงบริการต่างๆทั้งความสะดวก และความปลอดภัย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความครบสมบูรณ์ในการใช้ชีวิตอยู่อาศัยในเมือง เป็นความทันสมัยในรูปแบบการใช้ชีวิตแบบสังคมในยุคสมัยใหม่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ข่าวคำที่อ่อนหวาน, ฉบับที่ 191 กรกฎาคม 2535 หน้า 94) “บ้านหลังนี้เป็นบ้านขนาด 3 ห้องนอนซึ่งอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร การตกแต่งโดยส่วนรวมของบ้านนี้จะเป็นในสไตล์โมเดิร์น ทันสมัย ซึ่งเหมาะกับลักษณะของครอบครัวสมัยใหม่ โครงสร้างของตัวบ้านจะเป็นสีอ่อน แต่การเลือกใช้สีของเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านนั้น มณฑนากรจะเลือกใช้สีสดกับสีเข้ม เฟอร์นิเจอร์ในห้องรับแขกนั้นก็จะเป็นในลักษณะสบายๆ มีการนำเอารูปทรงเรขาคณิตมา

ผสมกับรูปทรงอิสระซึ่งดูแล้วไม่ขัดตา การแบ่งเนื้อที่ใช้สอยภายในบ้านหลังนี้ยังใช้ระดับพื้นเป็น “ตัวแบ่ง”

ภาพที่ 27 การตกแต่งภายในบ้าน

จากในส่วนนี้เป็นตัวอย่างการนำเสนอเนื้อหาความทันสมัย ในส่วนของสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่ที่ใช้โทนสีชา-ดำ คำนึงถึงประโยชน์ในการใช้งานอยู่อาศัย และมีความเรียบง่ายโดยตกแต่งด้วยของน้อยชิ้น

ประเด็นความความโหยหาอดีต ตามสไตล์การตกแต่งแบบหลังสมัยใหม่ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ไทยรำลึก,ฉบับที่ 296 เมษายน 2544 หน้า 101) สิ่งที่สำคัญของบ้านไทยคือวิถีชีวิตแบบไทยๆที่เป็นเนื้อเดียวกันกับบ้านไทยเราสำหรับ คุณมานพ ภาคอินทรีย์ ที่เคยใช้ชีวิตในวัยเด็กที่ริมคลองแห่งนี้ ได้พยายามที่จะสร้างบ้านเพื่อให้ได้บรรยากาศและวิถีชีวิตที่เขาเคยสัมผัสในอดีต บ้านหลังนี้ตั้งอยู่ริมคลองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากบริเวณที่ดินเป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมสูงในหน้าน้ำ คุณมานพจึงออกแบบกลุ่มบ้านให้ลอยอยู่บนเสาทั้งหมด เหมือนกับการปลูกบ้านในสมัยก่อนเป็นวิธีที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติที่สืบทอดมาช้านานในรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทย ดังนั้นบรรยากาศของบ้านจะเปลี่ยนไปตามฤดูกาล กลุ่มบ้านแบ่งออกเป็น 6 หลังสำหรับ 6 ครอบครัว ตามแนวคิดของบ้านเรือนไทยที่จะแบ่งเรือนหรือห้องต่างๆ ล้อมรอบลานกลางบ้าน โดยมีเรือนครัวแยกออกต่างหาก

ภาพที่ 28 บ้านไทยแบบลอยบนเสา

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ในคุณค่าของเรือนไทย,ฉบับที่ 217 กันยายน 2537 หน้า 113, 122) บ้านเรือนไทยหลังนี้ดูโดดเด่น สะดุดตา และเป็นที่น่าสนใจของใครที่ผ่านมามาก่อนไป เพราะอยู่ท่ามกลางบ้านทรงยุโรปในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง ..นอกจากสร้างบ้านยกแล้ว ยังอยู่ยกอีกด้วย บางคนยังติดอยู่กับวิถีชีวิตแบบใหม่คือจะต้องมีอะไรมาหุ้มปกปิดให้มิดชิด เราเคยชินอยู่แบบนั้น พอมาอยู่บ้านเรือนไทยก็ยังไม่ปรับสภาพไม่ได้แต่พออยู่นานไป ก็พยายามปรับวิถีชีวิตให้เข้ากัน โดยพบกันครึ่งทาง คือเราได้ทั้งความสวยงามและศิลปะการใช้ชีวิตแบบคนสมัยก่อนด้วย บ้านหลังนี้นอกจากจะเป็นที่อยู่อาศัยเป็นจุดประสงค์หลักแล้ว ผู้เป็นเจ้าของบ้านยังชื่นชมกับฝีมือของคนไทยโบราณและคิดจะเผยแพร่ให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ว่า ทำไมคนโบราณสร้างบ้านทรงไทยยั้งนี้แล้วมันดียังไง ลวดลายแต่ละอันที่เขาใส่ลงไปนั้น เข้าใจความรู้สึก ใส่อารมณ์ลงไป นั่นคือจิตวิญญาณของคนสมัยโบราณที่เจ้าของบ้านซึมซาบและอยากถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่รู้สึกด้วย

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง(วิมานลอยน้ำ,ฉบับที่ 335 กรกฎาคม 2547 หน้า 238) วิถีชีวิตคนไทยผูกพันอยู่กับสายน้ำมาเป็นเวลานาน สำหรับการอยู่อาศัยในชีวิตประจำวันแล้วน้ำยังมีส่วนช่วยอย่างมากในอาชีพเกษตรกรรม และรวมถึงการเดินทางไปมาหาสู่ซึ่งจะใช้แม่น้ำเป็นหลักทั้งสิ้น แม้ว่าวิถีชีวิตในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายจนแทบจะไม่มีภาพเก่าๆหลงเหลืออยู่ก็ตาม แต่ในความรู้สึกเล็กๆของคนไทยแล้ว เรายังโหยหาชีวิตริมสายน้ำกันอยู่ โดยสังเกตได้จากกิจกรรมการพักผ่อนริมแม่น้ำ บริเวณอ่างเก็บน้ำ อีกทั้งยังสามารถสังเกตได้จากโครงการอสังหาริมทรัพย์ระดับหรูก็มักจะออกแบบให้มีบ่อน้ำหรือลำธารเข้าไปผสมผสาน “บ้านในฝัน”ฉบับนี้จึงนำเสนอรูปแบบการใช้ชีวิตในแบบสบายๆกับวิมานลอยน้ำ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ศิลปะการใช้ชีวิต,ฉบับที่ 368 เมษายน 2550 หน้า 122) แม้ชื่อเล่น นามสกุล และรูปร่างหน้าตาของคุณแพท-สุทธิลักษณ์ชมิทธิ์ เจ้าของบ้านหลังนี้ จะไม่บ่งบอกถึงลักษณะของคนไทย แต่บ้านที่เธอออกแบบด้วยตนเองในจังหวัดเชียงรายหลังนี้ สะท้อนถึงความเป็นไทยที่อยู่ในตัวเธอได้มากที่สุด สำหรับบ้านหลังนี้ เดิมเป็นบ้านพักพนักงาน มีลักษณะเป็นบ้านไทยประยุกต์ สร้างด้วยไม้เก่าแบบบ้านไม้ทางภาคเหนือ คุณแพทจึงเริ่มปรับปรุงบ้านหลังนี้และต่อเติมส่วนต่างๆให้เหมาะกับการอยู่อาศัยยิ่งขึ้น.. และไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของบ้านก็รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับสวนรอบๆบ้าน นับว่าเป็นการใช้ภูมิปัญญาของการสร้างบ้านไทยมาผสมกับการออกแบบบ้านร่วมสมัยที่ตอบสนองการใช้ชีวิตในปัจจุบันได้อย่างกลมกลืน

ภาพที่ 29 บ้านไทยแบบประยุกต์

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เป็นการออกแบบตกแต่งบ้านที่คำนึงถึงสภาพวิถีชีวิต สภาพสังคมของไทยในอดีต อย่างภูมิปัญญาในการออกแบบบ้านเช่น แนวคิดการออกแบบบ้านให้ลอยบนเสาเพื่อความสะดวกในการอยู่อาศัยในช่วงหน้าน้ำ, การปลูกบ้านไทยที่สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยรอบบริเวณบ้าน เป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาของคนในสมัยก่อน รวมถึงการโหยหาสภาพสังคมและวิถีชีวิตในสมัยก่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นความโหยหาอดีตที่สะท้อนถึงแนวคิดของสไตส์ช่วงยุคหลังสมัยใหม่

6. การใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัยที่ปรากฏ

การใช้ประโยชน์ที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น สามารถแจกแจงข้อมูลออกเป็นตารางได้ดังนี้

จากชิ้นงาน	นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 1 พ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539	117	ขึ้น
	นิตยสารบ้านและสวนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550	123	ขึ้น

ช่วงปีพ.ศ.	การใช้ประโยชน์ที่ปรากฏ	
	สนองการใช้งาน	สนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์
ช่วงที่ 1 พ.ศ.2529-พ.ศ. 2539	91(77.78%)*	26(22.22%)*
ช่วงที่ 2 พ.ศ.2540-พ.ศ. 2550	42(34.15%)*	81(65.85%)*

*เมื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

จากตารางเปรียบเทียบการนำเสนอการใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน พบว่า ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 มีการนำเสนอเนื้อหาการใช้ประโยชน์ที่สนองการใช้งานมาเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นสนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์ ส่วนในช่วงที่ 2 พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอเนื้อหาการใช้ประโยชน์ที่สนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์มาเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นสนองการใช้งานทั่วไป

สรุปได้ว่า ระหว่างในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น มีความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัย โดยในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 นำเสนอการใช้ประโยชน์ที่สนองการใช้งานทั่วไปมากกว่า สอนองการใช้งานเชิงสัญญา โดยเป็นการใช้พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย พักผ่อน อำนวยความสะดวก เป็นสถานที่ที่เอื้ออำนวยการใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนในช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นำเสนอ การใช้ประโยชน์ที่สนองการใช้งานเชิงสัญญา มากกว่าการใช้งานโดยทั่วไป โดยเป็นการใช้พื้นที่ทั้งเพื่อการอยู่อาศัย รวมทั้งเป็นสถานที่ที่สื่อสัญญาถึงตัวตนของเจ้าของที่พักอาศัยทั้งอาชีพ, ทัศนียภาพ, วัสดุชีวิต เป็นสำคัญ อย่างเช่น บ้านของนักดนตรีจะมีรูปทรงลักษณะภายนอกที่แสดงสัญญาถึงเครื่องดนตรีแกรนด์เปียโน, บ้านของผู้ชื่นชอบความเป็นไทยจะมีรูปทรงลักษณะภายนอกของบ้านที่แสดงสัญญาถึงบ้านไม้ของไทยสมัยก่อน และจากการนำเสนอการใช้ประโยชน์ของที่พักอาศัยที่สนองการใช้งาน และสนองการใช้งานเชิงสัญญานั้น ได้สะท้อนประเด็นสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประเด็นการสนองการใช้งาน ตามสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง (โล่งกว้างอย่างต่อเนื่อง, ฉบับที่ 139 มีนาคม 2531 หน้า 73) “การจัดแบ่งเนื้อที่ใช้สอยในเพนท์เฮาส์แห่งนี้ จัดแบ่งเป็นสัดส่วนอย่างง่าย ๆ โดยใช้วัสดุปูพื้น และการเล่นระดับพื้น เป็นตัวแบ่งแยกกำหนดเขตของส่วนใช้สอยต่างๆ ส่วนของห้องครัว พื้นเป็นกระเบื้องเซรามิก ส่วนรับแขกและอาหารใช้พื้นไม้ปาร์เกต์เข้าลิ้น ส่วนนั่งเล่นยกพื้นขึ้นสูงปูด้วยพรมทั้งหมด มีโต๊ะเตี้ยและเบาะรองกับพื้น มีพนักพิงในตัวแบบญี่ปุ่นเอาไว้นั่งพักผ่อน ผั่งด้านหนึ่งที่โอบล้อมส่วนนี้ และต่อเนื่องไปจนถึงห้องนอนที่อยู่อีกด้านหนึ่งเป็นผนังกระจกจากพื้นจรดเพดาน มองเห็นทิวทัศน์ของกรุงเทพฯ ได้เต็มตา เป็นภาพตกแต่งที่มีชีวิตและมีมิติของกาลเวลาบนผนังกระจก”

จากบทความแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการออกแบบ เพื่อสนองการใช้งานเป็นหลัก (form follow function) โดยในที่นี้เป็นการออกแบบตกแต่งพื้นด้วยวัสดุที่ต่างกันเนื่องจากแยกตามลักษณะการใช้งานโดยให้พื้นภายในห้องครัวเป็นพื้นกระเบื้องที่ดูแลรักษาง่าย ส่วนในบริเวณรับแขกใช้เป็นพื้นไม้ปาร์เกต์ที่สะท้อนถึงภาพลักษณ์ของเจ้าของบ้าน และในบริเวณนั่งเล่นใช้เป็นพรมที่สามารถนั่งเล่นใช้งานได้สะดวกสบาย จะเห็นได้ว่าเป็นการตกแต่งตามลักษณะการใช้งานเป็นสำคัญมากกว่าการคำนึงถึงความสวยงาม ซึ่งเป็นประเด็นที่สะท้อนถึงสไตล์การตกแต่งในแบบสมัยใหม่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง (สองบรรยาภาศ, ฉบับที่ 211 มีนาคม 2537 หน้า 87)
 “ถ้าพิจารณาแล้ว ห้องนี้เป็นห้องเล็กๆแคบๆ พื้นที่ประมาณ 48 ตารางเมตร การตกแต่งจัดวางเฟอร์นิเจอร์จะเป็นไปในลักษณะที่ให้ประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันก็ประหยัดเนื้อที่ด้วย โดยทั่วไปจะมีงานตกแต่งน้อยที่สุด ส่วนที่ตกแต่งเป็นพิเศษเห็นจะเป็นส่วนของแพนทรี ผมออกแบบตัวตู้ให้มีขนาดความลึกของตู้ที่ต่างกัน ส่วนหนึ่งเพื่อใช้งานด้านเตรียมอาหาร และส่วนที่เป็นโต๊ะอาหาร ตู้เก็บของ และเคาน์เตอร์บาร์ในตัว และนั่นเป็นส่วนหนึ่งที่เน้นประโยชน์การใช้สอยเป็นหลักกับอีกส่วนหนึ่งที่สร้างภาพลักษณ์จากห้องเล็กๆให้เป็นห้องที่มีขนาดใหญ่กว่าที่คิด โดยการใช้กระจกเงาแทนการตกแต่งผนังทั้งด้าน ห้องจึงดูกว้างขึ้น ไม่อึดอัด”

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง (คุ่มค่าในความแคบ, ฉบับที่ 230 ตุลาคม 2538 หน้า 133)
 “การออกแบบตกแต่งบ้านให้สวยงามอยู่ ไม่ใช่เรื่องยากสำหรับมัณฑนากร แต่สิ่งที่ท้าทายและน่าสนใจในการออกแบบตกแต่งในสมัยนี้คงจะเป็นว่า ทำอย่างไรให้พื้นที่ขนาดเล็กๆมีมุมใช้สอยได้ครบถ้วนเท่าที่บ้านหลังหนึ่งน่าจะจะมีและควรจะเป็น เมื่อเดินเข้าสู่ภายใน เราก็พบห้องครัวแบบทันสมัยที่ได้ออกแบบแก้ไขขนาดพื้นที่แคบๆด้วยการทาบผนังห้องครัวเดิมทิ้ง แล้วจัดวางตู้เครื่องใช้ภายในครัวด้วยความประณีต ฉีกรูปแบบเดิม ช่วยเพิ่มความกว้างให้กับห้องครัว ส่วนครัวนี้เชื่อมต่อกับมุมนักผ่อนด้านใน โดยแบ่งส่วนการใช้งานด้วยพื้นผิวของห้อง ระหว่างพื้นแกรนิตของห้องครัว กับพื้นพรมสีครีมของมุมนักผ่อน

ภาพที่ 30 การแบ่งพื้นที่ภายในห้อง

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง (เพื่อสังสรรค์บ้านแสนรักของคุณปราโมทย์ สุขุม, ฉบับที่ 165 พฤษภาคม 2533 หน้า 133)
 “ในช่วงหลังนี้อาชีพของผมเน้นหนักมาทางธุรกิจส่วนตัวและนักการเมือง การดัดแปลงบ้านให้มีขนาดใหญ่ขึ้นจึงเหมาะกับการที่เราใช้บ้านเป็นที่จัดงานสังสรรค์งานเลี้ยง หรือจัดประชุมของพรรคบ่อยๆเฉพาะพื้นที่ในบ้านจัดแบบปาร์ตี้ย่อมๆได้ประมาณ 30 – 40 คนส่วนสนามหญ้าด้านหน้าและเทอเรซจัดเลี้ยงได้ประมาณ 300 กว่าคน ...

คุณปรามิทธิ์เล่าถึงแนวความคิดในการออกแบบและตกแต่งบ้านว่า เพราะต้องการให้เป็นบ้านรับรองแขกได้ ก็เลยออกแบบให้มีลักษณะของวิลล่า ซึ่งดูภูมิฐานรับรองแขกได้ทั้งภายนอกและภายในบ้าน นอกจากนี้ก็ยังแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งของชั้นล่างให้เป็นที่อยู่ของพนักงานในบ้าน”

ภาพที่ 31 การตกแต่งสำหรับรับรองแขก

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นพบว่า การตกแต่งและออกแบบพื้นที่อยู่อาศัยที่ปรากฏนั้น มักจะคำนึงถึงลักษณะของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่นั้นๆ เป็นสำคัญ อย่างเช่น เพื่อการจัดเลี้ยง, เพื่อการอยู่อาศัยที่ครบสมบูรณ์ตามการใช้ชีวิตประจำวัน, เพื่ออำนวยความสะดวกในการอยู่อาศัย นอกจากนั้น การเลือกใช้วัสดุที่ปรากฏนั้นเป็นไปตามการใช้งานเช่น เลือกใช้กระเบื้องในพื้นที่ครัวเพื่อการดูแลรักษาง่าย, ใช้วัสดุพรมภายในพื้นที่นั่งเล่น ส่วนสไตล์การตกแต่งนั้นเป็นไปตามการใช้งานเช่นกัน อย่างไรก็ดี เพื่อสังสรรค์ที่มีการตกแต่งพื้นที่ภายในบ้านโดยสนองกับความต้องการในการรับรองแขก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการคำนึงถึงการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการใช้งานเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดสไตล์และรูปแบบการตกแต่งมากกว่าจะตกแต่งเพื่อความสวยงามและรสนิยมความชอบของเจ้าของบ้าน และในลักษณะการให้ความสำคัญกับการออกแบบเพื่อสนองการใช้งานนี้ เป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงสไตล์การตกแต่งในแบบสมัยใหม่ร่วมด้วย

ประเด็นการสนองการใช้งานเชิงสัญลักษณ์ ตามสไตล์การตกแต่งในแบบหลังสมัยใหม่ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง (สัจจะแห่งวัสดุ, ฉบับที่ 335 กรกฎาคม 2547 หน้า 112) ดร.สุธา ขาวเถียรเล่าถึงแนวคิดบ้านหลังนี้ว่า “อยากได้บ้านที่เรียบง่าย แลดูไม่อึดอัด ไม่ต้องมีห้องมากมายเกินความจำเป็น ประกอบกับผมทำงานเป็นวิศวกร จึงประทับใจในสีของวัสดุที่เป็นเนื้อแท้ เช่น สีของคอนกรีตหล่อหรือสีของไม้ที่ไม่แต่งผิว ข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นสิ่งทีสถาปนิกนำไปออกแบบเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผมมากที่สุด”

สะท้อนถึงแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ในเรื่องของเครื่องหมายสัญลักษณ์แทนตัวบุคคล ในที่นี้เป็นกรนำวัสดุคอนกรีต และไม้ มาเป็นวัสดุหลักในการทำโครงสร้างที่พักอาศัย โดยเป็นสิ่งที่แสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึง อาชีพของเจ้าของบ้านที่เป็น วิศวกร

ภาพที่ 32 ลักษณะของบ้านที่สะท้อนอาชีพวิศวกรของเจ้าของบ้าน

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ตามบุคลิก ตามรสนิยม,ฉบับที่ 342 กุมภาพันธ์ 2548 หน้า 114) เจ้าของบ้านมีพื้นฐานเป็นคนจีนจึงได้นำสไตล์จีนมาประยุกต์เข้ากับงานตกแต่งแต่ให้ดูเรียบง่ายขึ้น เพื่อสะท้อนบุคลิกของผู้เป็นเจ้าของทำให้เจ้าของบ้านชอบมาก ภาพรวมใช้สีขาวทาผนังห้อง เพื่อทำให้ห้องดูสว่าง ไม่ทึบตันแล้วเลือกสีโถกเข้ากับงานไม้ที่ใช้ตกแต่งตามส่วนต่างๆ โดยเฉพาะที่มีลวดลายแบบจีน ไม่ว่าจะเป็นฉากกั้น โต๊ะ เก้าอี้ หรือตู้เสื้อผ้า และยังมีการแต้มสีลงในบางส่วนเพื่อเน้นเฉพาะจุด อาทิ สีแดงสดบนผนังบางส่วนของบริเวณรับประทานอาหาร สีม่วง-น้ำตาลในห้องนอนใหญ่ สีฟ้าอ่อนในห้องนอนเล็ก ฯลฯ

ภาพที่ 33 ลักษณะของบ้านที่สะท้อนเชื้อชาติจีน

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(สีสันและท่วงทำนอง,ฉบับที่ 335 กรกฎาคม 2547 หน้า 95,97) เนื่องจากเจ้าของบ้านต้องการให้สื่อถึงบุคลิกของอาชีพที่ทำคือ นักดนตรี สถาปนิก ผู้ออกแบบจึงนำส่วนโค้งของแกรนด์เปียโนมาออกแบบบริเวณระเบียงของตัวบ้าน และเส้นสายที่โค้งนี้ยังเป็นตัวช่วยนำสายตาจากภายนอกไปยังภายในอีกด้วย... .ในส่วนของชั้นล่างของบ้านซึ่งประกอบไปด้วยส่วนรับประทานอาหาร ส่วนรับแขก และส่วนสำหรับซ้อมดนตรี บริเวณนี้สามารถปรับเปลี่ยนเป็นห้องสำหรับฟังดนตรีเวลาที่มีการจัดคอนเสิร์ตย่อยๆได้อีกด้วย ส่วนรับประทานอาหาร

อาหารมีการใช้เฉดสี 3 เฉด ซึ่งประกอบด้วย สีส้ม น้ำตาล และสีเหลือง ซึ่งเป็นสีที่ผู้เป็นพ่อ แม่ และลูกสาวชอบและจึงนำมาใช้ในการตกแต่ง

ภาพที่ 34 ลักษณะของบ้านที่สะท้อนอาชีพนักดนตรีเจ้าของบ้าน

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านตามใจฉันของอุดม แต่พานิช, ฉบับที่ 368 เมษายน 2550 หน้า 86) “บ้านหลังนี้เป็นบ้านที่ไม่ได้ออกแบบมาก่อน เรียกว่า แก้ไขไปตามสถานการณ์ เฉพาะหน้า เพราะผมไม่มีความรู้เรื่องสถาปัตยกรรม รู้สึกว่าอยากได้บ้านประมาณนี้ ผมมีที่ดินเปล่าอยู่ที่เชียงใหม่ ก็เลยอยากจะทำบ้านที่นี่ แต่ผมไปทำข้ามขั้นตอนคือซื้อหน้าต่างกับประตูซึ่งเป็นของเก่ามาก่อน พอติดอนนั้นผมไปเดินจตุจักรแล้วไปเจอประตูหน้าต่างเก่าๆถูกลอกๆพวกนี้ พอถึงตอนทำบ้านใจหายก็เลยเริ่มจากประตูหน้าต่างที่เรามี.. ส่วนเรื่องโทนสีก็ไม่ได้นึกมาก่อนเลย ทำไปนึกไป เสร็จแล้วก็ออกมาขาวๆ เขียวๆ น้ำตาลๆ แดงๆ ได้อย่างไรก็ไม่รู้ ผมว่า ถ้าเราเริ่มทำจากอะไรจากที่ชอบ เสร็จแล้วทุกอย่างจะมารวมกันเองธรรมชาติจะจัดสรรให้เอง เรียกว่าเดี๋ยวลดแล้วจะมาเอง”

ภาพที่ 35 ลักษณะของบ้านที่สะท้อนรสนิยมตัวตนของเจ้าของบ้าน

ในตัวอย่างที่ยกมาทั้งหมดเป็นการออกแบบตกแต่งพื้นที่อยู่อาศัยที่ให้ความสำคัญกับการใช้งานในเชิงสัญลักษณ์ของพื้นที่อยู่อาศัยเป็นสำคัญ รองลงมาจากการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อยู่อาศัยเพื่อทำกิจกรรมภายในชีวิตประจำวัน โดยลักษณะการใช้ที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่สื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์แสดงถึงเจ้าของบ้านนั้นมีประเด็นต่างๆ ดังนี้ การสื่อความหมายที่สะท้อนถึงอาชีพผู้อยู่อาศัย, เชื้อชาติ รวมถึงรสนิยมและตัวตนของเจ้าของบ้าน และในการนำอาคารที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่

สะท้อนความหมายเชิงสัญลักษณ์แทนตัวบุคคลนี้นั้นสอดคล้องกับประเด็นการออกแบบในสไตล์หลังสมัยใหม่ในเรื่องของการใช้งานเชิงสัญลักษณ์อีกด้วย

7. การใช้พื้นที่ของที่พักอาศัยที่ปรากฏ

การใช้พื้นที่ที่ที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น สามารถแจกแจงข้อมูลออกเป็นตารางได้ดังนี้

ช่วงปีพ.ศ.	การใช้พื้นที่ที่ปรากฏ		
	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
ช่วงที่ 1 พ.ศ.2529-พ.ศ. 2539	86(73.51%)*	1(0.85%)*	30(25.64%)*
ช่วงที่ 2 พ.ศ.2540-พ.ศ. 2550	48(39.02%)*	4(3.25%)*	71(57.73%)*

*เมื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

จากตารางเปรียบเทียบการนำเสนอการใช้พื้นที่ของที่พักอาศัยที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน พบว่า ในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 มีการนำเสนอเนื้อหาการใช้พื้นที่ที่อยู่อาศัยภายในมาเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นการใช้พื้นที่ที่อยู่อาศัยที่ผสมผสานมีทั้งภายในและภายนอก ส่วนในช่วงที่ 2 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอเนื้อหาการใช้พื้นที่ที่อยู่อาศัยแบบผสมผสานทั้งภายในและภายนอก

สรุปได้ว่า ระหว่างในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 และ ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 นั้น มีความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอพื้นที่ที่อยู่อาศัย โดยในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ.2529 - พ.ศ. 2539 มีการนำเสนอพื้นที่ที่อยู่อาศัยภายในมากกว่าพื้นที่ภายนอก และพื้นที่ผสมผสาน โดยนำเสนอพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่มีลักษณะเป็นห้องต่างๆกันอย่างเช่น ห้องนอน ,ห้องรับแขก, ห้องนั่งเล่น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จำกัดมีความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคลมากกว่าเป็นพื้นที่เปิดเพื่อทำกิจกรรมกับบุคคลอื่นภายนอก ส่วนในช่วงปีที่ 2 ปี พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 มีการนำเสนอพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ผสมผสานทั้งความเป็นห้องแบบพื้นที่ภายในและพื้นที่ภายนอก โดยในการนำเสนอเป็นพื้นที่ส่วนรวมที่สามารถใช้งานเป็นกลุ่มบุคคลได้ เช่น พื้นที่ชาน ระเบียง ลาน สวน ซึ่งลักษณะของห้องจะไม่มีกั้นปิดด้วยผนังและกำแพงที่ตายตัวเหมือนกับในช่วงที่ 1 จากการนำเสนอพื้นที่ที่อยู่อาศัยทั้งในแบบภายใน และแบบผสมผสานนี้ ยังสะท้อนประเด็นแนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ประเด็นความความเป็นปัจเจกนิยม ตามแนวคิดสมัยใหม่ ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์ชีวิตในบ้าน(บ้านหรืออยู่ในตึก,ฉบับที่ 184 ธันวาคม 2534 หน้า 286,289) ตัวบ้านจริงๆจะเริ่มตั้งแต่ชั้นที่สอง ซึ่งจะเป็นส่วนที่ใช้รับรองแขก จะประกอบด้วยห้องทำงาน ห้องประชุมที่สามารถใช้เป็นที่จัดเลี้ยงได้ 20 ที่ ต่อจากนี้ก็จะเป็นส่วนของห้องรับแขก ห้องอาหารและมุมสำหรับพักผ่อนเล่นเปียโน ดูทีวี ของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ยังแบ่งเนื้อที่สำหรับห้องครัวและส่วนพักผ่อนสำหรับผู้ช่วยงานบ้าน ซึ่งเป็นการจัดที่ลงตัวในลักษณะของการแบ่งพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน..มาสู่บนชั้นที่ 3 จะใช้เป็นส่วนเฉพาะครอบครัวจริงๆ ประกอบไปด้วยห้องหนังสือและฟังเพลง ห้องนั่งเล่นหรือแฟมิลีรูม กับบรรยากาศโล่งด้วยโคมไฟแบบสบายๆ

เป็นการให้ความสำคัญส่วนตัว ปัจเจกนิยม โดยการแบ่งพื้นที่ภายในที่พักอาศัยออกเป็นส่วนที่เป็นของครอบครัวซึ่งจะอยู่ในชั้น 3 ส่วนบริเวณแขกจะจัดอยู่บริเวณชั้นล่าง โดยจัดแยกพื้นที่ที่กำหนดด้วยการกั้นห้องภายในอย่างชัดเจน

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(มณีสีสต์ในกล่องแก้ว,ฉบับที่ 204 สิงหาคม 2536 หน้า 83) ตัวบ้านออกแบบให้ตั้งอยู่บนเนิน ด้านหนึ่งทำเป็นสระว่ายน้ำที่อยู่ภายในบ้าน ภายใต้หลังคากระจกใสที่ได้ความรู้สึกไม่ต่างไปจากสระว่ายน้ำที่อยู่ภายนอกตัวบ้าน ทั้งนี้เพราะเจ้าของบ้านต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่าจะให้สระว่ายน้ำเป็นสระภายนอกบ้าน

ภาพที่ 36 สระว่ายน้ำภายในบ้านเพื่อความเป็นส่วนตัว

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(เส้นสายสีไม้,ฉบับที่ 224 เมษายน 2538 หน้า 126) เมื่อแรกเข้ามาภายในตัวบ้านจะพบกับโถงกลางขนาดใหญ่ ที่แบ่งพื้นที่ของห้องสองห้องแยกออกจากกัน คือ ด้านขวาเป็นห้องรับแขกที่ดูค่อนข้างเป็นทางการและอีกห้องทางซีกซ้าย คือห้องพักผ่อนที่ดูค่อนข้างสบายๆกว่าห้องแรก สองห้องนี้ แม้จะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันบ้างในเรื่องของการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ หรือสีสันท่านนำมาผสมผสานเป็นองค์ประกอบในการจัดตกแต่งจะทำให้ห้องพักผ่อนดูสดใส มีชีวิตชีวามากกว่าก็ตามห้องนั้น เน้นสีสันท่านเป็นกลางไม่ดูหนักไปทางสีใดสีหนึ่ง..ยังมีห้องพักผ่อนต่อไปจากห้องพักผ่อนแรกและถัดไปเป็นมุมนั่งเล่นของครอบครัว

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(คลาสสิก กลางทุ่ง,ฉบับที่ 152 เมษายน 2532 หน้า 88) ภายในบ้านนั้นถูกแยกออกเป็นส่วนใหญ่ๆ สองส่วน คือ ส่วนของเจ้าของบ้านและของคุณแม่ ทั้งสองส่วนเปิดต่อเนื่องกัน ในขณะที่สามารถปิดแยกจากกันได้เมื่อแต่ละฝ่ายมีแขกเพื่อความเป็นส่วนตัวระหว่างกัน โดยที่ในการแยกจากกันแล้วแต่ละส่วนก็ยังมีส่วนใช้สอยอย่างสมบูรณ์ในตัวเอง

จากตัวอย่างที่กล่าวมาเป็นการนำเสนอพื้นที่การใช้งานภายในที่พักอาศัยซึ่งแบ่งพื้นที่การใช้งานในแต่ละส่วนออกจากกันด้วยการกันห้อง ประกอบกับในการใช้งานของแต่ละบุคคลถูกจำกัดให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดไว้ อย่างเช่น พื้นที่สำหรับแขก บุคคลภายนอก มักถูกจัดแยกกับพื้นที่นั่งเล่นที่ระบุให้เป็นพื้นที่ส่วนตัว ส่วนบุคคลอย่างชัดเจน ซึ่งในส่วนนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับบุคคลที่อยู่อาศัยภายในบ้านมากกว่าบุคคลอื่น จึงเท่ากับว่าเป็นการให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกนิยมของผู้เป็นเจ้าของบ้าน

ประเด็นความความเป็นพื้นที่ส่วนรวม ตามสไตล์การตกแต่งหลังสมัยใหม่ตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏ

คอลัมน์ชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก (เขาเรียกมันว่า...โรจเลน,ฉบับที่ 230 ตุลาคม 2538 หน้า 140) คุณเทพศิริเริ่มเล่าเรื่องของ “โรจเลน” ว่า ตัวอาคารที่เห็นนี้สร้างมาได้เพียงปีเดียว โดยก่อนหน้านี้เป็นกระท่อมไม้ไผ่ หลังคามุงจาก แทรกตัวตามต้นไม้หลายๆจุด สร้างไว้เป็นโรงเล่นหุ่นเพื่อให้เด็กๆมาดู มาฟัง บางหลังเติมไปด้วยหนังสือ ซึ่งเป็นห้องสมุดสำหรับเด็ก หลายๆครั้งมักมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาใช้เป็นที่ประชุมชุมนุมต่างๆ รวมถึงรับรองเพื่อนฝูงและคนเดินทางบางคนที่ต้องการมาพักพิง และที่สำคัญคือเป็นบ้านพักเพื่อสร้างไฟหลังจากการตระเวนไปเล่นนิทานตามที่ต่างๆได้ผ่านพ้น ..และเมื่อมาถึงวันหนึ่งจากกระท่อมไม้ไผ่ก็เปลี่ยนเป็นอาคารอิฐที่มั่นคงแข็งแรง “ที่ตรงนี้จะเป็นที่ที่มีความหมายสำหรับคนทั่วไป ต่อไปหากเขามาดูรูปที่แขวนแล้วเขาอยากเขียนรูป เราก็มีอุปกรณ์ฟรีให้เขาเขียน ถ้าเขาอยากทำเขาก็จะได้รูปฝีมือของเขากลับบ้าน ที่ของเราจะเป็นที่ที่เปิดโอกาสให้พวกเขาซึ่งสิ่งนี้เราเต็มใจ โดยเส้นทางของเราโดยวิถีคิดของเรา สิ่งนี้คือความฝันที่พิเศษมากเลย คือของขวัญที่เราอยากมอบให้ทุกคน”

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(อิมลมปรารถ,ฉบับที่ 322 มิถุนายน 2546 หน้า 87) บ้านหลังที่กำลังพูดถึงนี้เป็นบ้านสีขาวริมทะเลขนาดค่อนข้างใหญ่ประกอบด้วยบ้านเล็กๆ หลายหลังที่เป็นอิสระต่อกัน โดยคุณมนพรซึ่งรับหน้าที่ออกแบบบ้านหลังนี้เองให้เหตุผลกับเราว่า “ที่ทำให้แยกกันก็เพื่อ หนึ่ง ให้ได้ความเป็นส่วนตัว และสองง่ายต่อการดูแลทำความสะอาด คือ เราทำเพื่อญาติพี่น้องมาพักด้วย ฉะนั้นถ้าช่วงไหนเรามาคนเดียวก็ทำความสะอาดเฉพาะส่วนที่เราพัก ไม่ต้องดูแลบ้านทั้งหลัง”.. บ้านพักผ่อนหลังนี้นอกจากจะเป็นบ้านสวยสบายสำหรับเจ้าของแล้วเจ้าของบ้านยังใจกว้างเปิดบ้านให้กับผู้ที่ชื่นชอบได้มาใช้เวลาในวันหยุดกับทะเลปรารถบุรี โดยตั้ง

ชื่อให้บ้านเสียน่ารักว่า “PRAN HAVANA” เพื่อแทนความหมายว่าเป็นที่สำหรับแบ่งปันความสุขร่วมกัน เพราะธรรมชาติสวยงาม ไม่ได้เป็นของใครคนเดียว

คอลัมน์ชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก (พื้นที่แสดงศิลปะอย่างถาวร, ฉบับที่ 361 กันยายน 2549 หน้า 140) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถาวร โกอุดมวิทย์เล่าว่า “ผมใช้เวลาส่วนใหญ่ของผมที่นี่ หลังจากเลิกงานที่มหาวิทยาลัย ถ้าไม่มีธุระไปไหน ผมก็จะเข้ามาที่นี่ทุกวัน มาพักผ่อน อ่านหนังสือ หรือนั่งทำงานอย่างอื่นบ้าง แต่ส่วนใหญ่ผมจะทำงานศิลปะ” ฟังจากที่อาจารย์เล่ามา เราเริ่มเห็นภาพว่าที่นี่ดูเสมือนเป็น บ้านหลังที่สองของอาจารย์ไปแล้วแต่เรายังสัมผัสได้ถึงอะไรบางอย่างที่ซ่อนอยู่ภายในกล่องเรียกขานนี้ “นอกจากเป็นที่ส่วนตัวแล้ว ผมอยากให้ที่นี่เป็นพื้นที่ศิลปะที่ทุกคนสามารถเข้ามาใช้ได้ เป็นที่ที่ให้คนชอบงานศิลปะได้มาพบปะ พูดคุยทำความรู้จัก ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นกัน เป็นหอศิลป์สำหรับจัดแสดงศิลปะดีๆ ให้คนได้ชม เป็นพื้นที่ทำงานสำหรับศิลปินที่ไม่มีสตูดิโอ รวมทั้งเป็นโรงเรียนศิลปะสำหรับเด็กๆ ด้วย” บริเวณที่เราั่งอยู่นี้ก็เป็นร้านกาแฟสำหรับผู้ปกครองที่พาลูกหลานมาเรียนและคนที่เข้ามาชมงานศิลปะได้นั่งพักผ่อนคุยกัน ส่วนด้านหลังเป็นพื้นที่แสดงงานศิลปะ ซึ่งต่อเนื่องไปยังสนามด้านนอกที่ใช้เป็นที่จัดแสดงงานศิลปะจัดวาง หรือวันไหนมีกิจกรรมพิเศษ เช่น การแสดงหรือเล่นดนตรี สนามหญ้าตรงนี้จะกลายเป็นที่รองรับให้คนออกมานั่งล้อมวงสนทนกันเต็มไปหมด”

ภาพที่ 37 พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมทางศิลปะ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บุหลันศิริ, ฉบับที่ 361 กันยายน 2549 หน้า 140) บ้านหลังนี้ประกอบด้วยเรือนนอน 4 หลังและศาลา 2 หลัง โดยมีระเบียงยื่นออกไปเหนือไร้ชา ส่วนศาลาทั้งสองเปิดโล่งในทุกๆด้าน มีลมเย็นๆพัดผ่านตลอดทั้งวัน และมองเห็นทะเลสาบในหุบเขาเบื้องล่าง นอกจากนี้ทิวทัศน์ที่สวยงามแล้วเสน่ห์ของบ้านหลังนี้คือการได้เห็นคนงานชาวบ้านในไร่ชาของที่นี่ทำงาน ผู้ชายทำงานที่ต้องใช้แรง เช่นตัดไม้และงานซ่อมแซม ส่วนผู้หญิงทำงานที่ใช้ความละเอียดอ่อน เช่น เก็บยอดอ่อนใบชาและจัดดอกไม้ ทุกคนที่นี่ดูยิ้มแย้มแจ่มใส พูดคุยอย่างเป็นกันเอง ชาของที่นี่มีการนำไปขายที่ตลาดสหกรณ์ในเมืองรายได้ทั้งหมดก็เข้ากระเป๋าชาวบ้าน

ไปเลย ผลประโยชน์ที่เจ้าของบ้านและที่ดินแห่งนี้ได้รับคือไร่วสวนที่มีชีวิตชีวา และได้รับการบำรุงรักษาอย่างดี ได้อารมณ์ของบ้านตากอากาศกลางไร่กลางสวนแบบศรีลังกาอย่างแท้จริง

จากตัวอย่างที่ยกมาในข้างต้นมีการนำเสนอเนื้อหาที่พิกอาศัยโดยกล่าวถึง การใช้พื้นที่ที่เอื้ออำนวยกับบุคคลอื่นภายนอกด้วย อย่างเช่น บุคคลที่มีความสนใจศิลปะเหมือนกัน, บุคคลที่มีความชอบสถานที่ตากอากาศที่เดียวกัน รวมถึงบุคคลทั่วไป โดยเป็นการใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมภายในที่พิกอาศัยตามความชอบ รสนิยมของผู้เป็นเจ้าของบ้าน จึงส่งผลให้ลักษณะของที่พิกอาศัยที่ปรากฏมีการนำเสนอพื้นที่ภายนอกอาคาร กึ่งผสมผสานพื้นที่ภายใน เพื่อทำกิจกรรมในกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน ลักษณะที่พิกอาศัยที่ถูกนำเสนอจึงมีความสอดคล้องกับประเด็นเรื่องความเป็นส่วนรวมตามแนวคิดหลังสมัยใหม่

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน

จากการจำแนกประเภทของเนื้อหา การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงในการนำเสนอเนื้อหาในช่วงปี พ.ศ.2529-2539 และ ช่วงปีพ.ศ. 2540-2550 รวมถึงการสัมภาษณ์กองบรรณาธิการบริหารบ้านและสวน และสถาปนิก สามารถศึกษาวิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่ โดยใช้มุมมองทางสถาปัตยกรรมและการอยู่อาศัย แบ่งออกเป็นประเด็นได้ดังนี้

2.1 การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่

การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ เป็นการให้ความสำคัญกับความต้องการส่วนบุคคลของผู้อยู่อาศัยเป็นหลัก จึงลดบทบาทในการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ, ความโหยหาอดีต และความเป็นส่วนรวมให้ด้อยค่าลงไป แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

- 2.1.1 เป็นพื้นที่สะท้อนภาพลักษณ์ความทันสมัย ของผู้อยู่อาศัย
- 2.1.2 เป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้ระบบ ระเบียบ แบบแผน
- 2.1.3 เป็นพื้นที่สนองการใช้งานอยู่อาศัยที่สะดวกสบายของผู้เป็นเจ้าของ
- 2.1.4 เป็นพื้นที่เฉพาะบุคคล แสดงถึงความเป็นส่วนตัว

2.1.1 เป็นพื้นที่สะท้อนภาพลักษณ์ความทันสมัย ของผู้อยู่อาศัย

เป็นการนำวัสดุสังเคราะห์ใหม่ ๆ ที่ผลิตขึ้นในระบบอุตสาหกรรม ที่เป็นที่นิยมในช่วงยุคสมัยใหม่ รวมถึงใช้การตกแต่งในสไตล์โมเดิร์นสมัยใหม่มาออกแบบตกแต่งที่พิกอาศัย เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์ของผู้อยู่อาศัยว่าเป็นผู้มี “ความทันสมัย” ได้แก่

คอลัมน์บ้านสถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (To become one,ฉบับที่ 289 กันยายน 2543 หน้า 198) “แนวความคิดของบ้านในฝันหลังนี้เริ่มจากความเข้าใจถึงความต้องการของคนทำงานรุ่นใหม่ซึ่งมีไลฟ์สไตล์ที่ทันสมัย และนำเอาวัสดุอันทันสมัยมาใช้ในการออกแบบ ส่วนเรื่องรูปทรงของบ้านเริ่มต้นจากหลังคา ซึ่งจะใช้วัสดุผนังหลังคาที่ทำจากเหล็กสเตนเลสสตีลยึดบนโครงหลังคาพร้อมทั้งติดตั้งฉนวนกันความร้อนไว้ด้านใน สำหรับวัสดุที่ใช้ก่อสร้างก็เป็นวัสดุสังเคราะห์ทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลในเรื่องของการดูแลรักษาที่ง่ายและมีความทนทาน หน้าต่างใช้วงกบอะลูมิเนียมและติดตั้งกระจกฉนวนเพื่อช่วยป้องกันความร้อนจากภายนอก ผนังส่วนใหญ่สร้างขึ้นจากการก่ออิฐฉาบปูน หรือใช้ไม้ผนังสังเคราะห์ ดังนั้นโดยสรุปแล้วบ้านหลังนี้ออกแบบด้วยวัสดุที่ทันสมัย เหมาะสำหรับคนหนุ่มสาวในวัยทำงานที่ต้องการรูปลักษณ์ที่โดดเด่น ซึ่งบ่งบอกถึงวิถีชีวิตที่พร้อมจะเปิดรับสิ่งใหม่ๆ”

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ข่าวดำที่อ่อนหวาน, ฉบับที่ 191 กรกฎาคม 2535 หน้า 94) “บ้านหลังนี้เป็นบ้านขนาด 3 ห้องนอนซึ่งอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร การตกแต่งโดยส่วนรวมของบ้านนี้จะเป็นในสไตล์โมเดิร์น ทันสมัย ซึ่งเหมาะกับลักษณะของครอบครัวสมัยใหม่ โครงสีของตัวบ้านจะเป็นสีอ่อน แต่การเลือกใช้สีของเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านนั้น มัณฑนากรจะเลือกใช้สีสัดกับสีเข้ม เฟอร์นิเจอร์ในห้องรับแขกนั้นก็จะเป็นในลักษณะสบายๆ มีการนำเอารูปทรงเรขาคณิตมาผสมกับรูปทรงอิสระซึ่งดูแล้วไม่ขัดตา การแบ่งเนื้อที่ใช้สอยภายในบ้านหลังนี้ยังใช้ระดับพื้นเป็นตัวแบ่ง”

ภาพที่ 38 สไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(จากห้องเก็บของกลายเป็นเรือนหอ,ฉบับที่ 132 สิงหาคม 2530 หน้า 56) คุณสมพล สมเกียรติกุล มัณฑนากรเล่าเรื่องเกี่ยวกับการตกแต่งภายในว่า “เฟอร์นิเจอร์ส่วนใหญ่ผมกำหนดเฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูปทั้งหมด โดยเลือกรูปแบบที่เรียบง่าย คอนข้างสมัยใหม่ เพราะเจ้าของบ้านยังเป็นหนุ่มสาวโตนสีที่ใช้สีอ่อนๆ นุ่มนวล เพื่อให้บ้านดูกว้างโล่ง

พวกของแต่งบ้านจุกจิกทั้งหลายคุณพระศรีเจ้าของบ้านเป็นคนชอบสะสมของแบบนี้อยู่แล้วก็เอามาใช้แต่งบ้านได้สวยทีเดียว” ในที่สุดห้องเก็บของเก่าๆก็ถูกเนรมิตเป็นเรือนหอน่ารักขนาดกะทัดรัด ดูอบอุ่นและเหมาะสำหรับครอบครัวสมัยใหม่อย่างยิ่งทีเดียว

ภาพที่ 39 เฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูป

จากตัวอย่างที่กล่าวมาในข้างต้น เป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ “ความทันสมัย” ด้วยวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่พักอาศัยและสไตล์การแต่งตบแบบสมัยใหม่ หรือที่เรียกว่า “สไตล์โมเดิร์น” ลักษณะของวัสดุที่ถูกนำเสนอขึ้นโดยมากเป็นวัสดุที่ถูกผลิตขึ้นในระบบอุตสาหกรรม อาทิเช่น สเตนเลสสตีล, กระฉก, วัสดุผนังสังเคราะห์ รวมถึงเฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูป เป็นการนำเสนอที่สร้างความเห็นชอบให้กับสิ่งผลิตจากระบบอุตสาหกรรม ด้วยการนำเสนอคุณสมบัติที่ดีของวัสดุและเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ สังเกตได้จากประโยค “วัสดุที่ใช้ก่อสร้างก็เป็นวัสดุสังเคราะห์ทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลในเรื่องของการดูแลรักษาที่ง่ายและมีความทนทาน” นอกจากนี้จากการตกแต่งในแบบ “สไตล์โมเดิร์น” ยังเป็นคำที่ให้ความหมายเชิงดัชนี (Index) เชื่อมโยงถึงภาพลักษณ์ของผู้ใช้ด้วยว่า เป็นผู้ที่มี “ความทันสมัย” โดยเป็นความทันสมัยที่เกิดจากความรอบรู้เรื่องราวใหม่ๆ ในแบบคนยุคใหม่ที่มีเจริญก้าวหน้าตามทันกระแสโลกในขณะนั้น จากเหตุนี้ความเป็นสมัยใหม่ ทันสมัยที่ปรากฏจึงมาจากความนิยมในระบบอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลให้ความสำคัญกับคุณค่าของระบบความเชื่อเก่าๆ แบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาในอดีตลดน้อยลงไป และถูกจัดว่าเป็นสิ่งที่ไม่ทันสมัย

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(มาดแมน แมนฮัตตัน, ฉบับที่ 198 กุมภาพันธ์ 2536 หน้า 76) “เนื่องจากใกล้ๆกับอาคารคอนโดมิเนียมนี้เป็นบริเวณปราศจากอาคารสูงมาดบังทัศนียภาพ.. ทุกๆห้องจะเน้นการตกแต่งที่เรียบง่าย หากแต่ให้ความสะดวกต่อการอยู่อาศัยการเลือกใช้สีที่สว่างงามและสะอาดตา ทั้งยังดูทันสมัย มองผิวเผิน ราวกับห้องชุดในแมนฮัตตัน ผิดกันตรงที่อยู่ในเมืองไทยเท่านั้น”

จากตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการสร้างภาพลักษณ์ความทันสมัย โดยเปรียบเทียบแบบการใช้ชีวิตในคอนโดมีเนียมแห่งนี้เปรียบเสมือนการใช้ชีวิตในแบบตะวันตกอย่าง “แมนฮัตตัน” จึงเท่ากับเป็นการยกย่องความเป็นตะวันตกนิยม ซึ่งในส่วนนี้ศาสตราจารย์ผู้สดี ทิพทัส นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “สำหรับค่าความทันสมัยจากตะวันตกนั้น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 เรื่อยมา เนื่องจากในสมัยนั้นชาวตะวันตกเข้ามามีบทบาทในเมืองไทยโดยการเป็นหมอ มิชชันนารี สอนศาสนา ลักษณะการอยู่อาศัยแบบตะวันตกก็จึงเริ่มแพร่กระจายเข้ามาพร้อมๆกัน โดยเริ่มแรกเป็นการสร้างส่วนของพระตำหนัก ที่ประทับของชนชั้นกษัตริย์ ก็ยิ่งเท่ากับว่าเป็นการสร้างคุณค่าให้ความสำคัญกับค่านิยมตะวันตกว่า เป็นสิ่งที่ควรแก่การยกย่องมาตั้งแต่สมัยนั้นแล้ว และคงเป็นผลที่ทำให้ความเป็นตะวันตกจึงมักได้รับความนิยมอยู่” (ศาสตราจารย์ผู้สดี ทิพทัส; สัมภาษณ์ ,17 มีนาคม 2551)

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นในเรื่องการใช้ระบบอุตสาหกรรมสะท้อนภาพลักษณ์ “ความทันสมัย” ของผู้อยู่อาศัยนั้น สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ครอบครัวสมัยใหม่	Icon	ครอบครัวของกลุ่มบุคคลที่มีต้องการสิ่งใหม่ๆที่แตกต่างไปจากอดีต	ครอบครัวที่ไม่นิยม แนวคิดความเชื่อที่สืบทอดมาจากในอดีต
เฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูป	Icon, Index	เครื่องเรือนที่ถูกผลิตขึ้นในระบบอุตสาหกรรมในสังคมสมัยใหม่	เครื่องเรือนที่แสดงถึงภาพลักษณ์ความทันสมัยของผู้ใช้
สไตล์โมเดิร์น	Icon, Index	สไตล์การตกแต่งสมัยใหม่ที่เน้นสนองการใช้งาน มีความเรียบง่ายเป็นสำคัญ	สไตล์ที่สะท้อนความทันสมัยของผู้ใช้
วัสดุสังเคราะห์	Icon	วัสดุที่ถูกคิดค้นผลิตขึ้นใหม่จากวงการอุตสาหกรรม	วัสดุที่ตอบสนองการใช้งานได้ดี และแสดงถึงความทันสมัยของผู้ใช้
ห้องชุดในแมนฮัตตัน	Icon, Index	การใช้ชีวิตในแบบตะวันตกอย่างในเมืองแมนฮัตตัน	ความทันสมัยโดยการใช้ชีวิตแบบตะวันตก

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
หินอ่อน, หินแกรนิต, กระจก	Icon, Index	วัสดุที่นิยมใช้ในงานตกแต่ง สไตล์โมเดิร์น	สไตล์การตกแต่งที่สะท้อน ภาพลักษณ์ความทันสมัย
สีดำ -ขาว	Index, Symbol	สไตล์โมเดิร์น	สไตล์ที่มีความทันสมัย
อะลูมิเนียม, สแตนเลส	Icon, Index	วัสดุสังเคราะห์ ในระบบอุตสาหกรรม	วัสดุที่สะท้อนความทันสมัย ของผู้ใช้

2.1.2 เป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้กรอบระบบ ระเบียบ แบบแผน

เป็นพื้นที่อยู่อาศัยที่มีการออกแบบตกแต่งที่มีลักษณะการจัดการ การวางแผนที่เป็นไปตามระบบขั้นตอน ตามลักษณะการใช้งานที่เป็นมาตรฐานสำหรับบุคคลทั่วไป ส่วนลักษณะรูปทรงภายนอกที่ปรากฏมักจะเป็นรูปทรงง่ายๆ ในแบบเรขาคณิต เป็นทรงสี่เหลี่ยม ไม่มีความซับซ้อน ได้แก่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านริมบึง, ฉบับที่ 158 ตุลาคม 2532 หน้า 83,89)
 “หากมองตรงเข้ามาจะเห็นว่าหน้าบ้านมีหอสูงทรงเหลี่ยมที่บนยอดมีเสาคล้ายเสากระโดงเรือ ในตัวหอมีบันไดเวียนขึ้นสู่ดาดฟ้า บริเวณบ้านชั้นบนมีลักษณะคล้ายกล่องสี่เหลี่ยมต่างระดับ ทางด้านซ้ายชั้นล่างจัดเป็นโรงรถ เรือนผู้ช่วยแม่บ้านและครัว ซึ่งมีทางเดินเชื่อมเข้ามายังตัวบ้านที่มีลักษณะคล้ายสี่เหลี่ยม และเว้นช่องตรงกลางไว้เป็นสวน ข้างๆตัวบ้านด้านขวาติดกับห้องนอนจัดเป็นสวนน้ำตก ...แนวความคิดต่างๆในการออกแบบบ้านหลังนี้นั้น ..บ้านนี้ไม่ต้องทาสี เพราะเน้นสีแท้ๆจากวัสดุที่ใช้ก่อสร้าง หน้าตาของบ้านดูเป็นแบบสากล บ้านมีลักษณะเป็นกล่อง อยากรให้ออกมาgingๆบ้านตากอากาศ ประกอบกับเจ้าของบ้านจะมึงงานเลี้ยงเกือบทุกเดือน เพราะที่บริษัทของคุณวันดีจำหน่ายเครื่องครัว ต้องมีการเลี้ยงพนักงานบ่อย ก็ให้ใช้ดาดฟ้าเหนือห้องรับแขกเป็นที่จัดงาน เสากระโดงนั่นคือเสาไฟ ติดไฟแบบสนามกีฬาและเสาไฟลงมาที่ดาดฟ้าให้แสงไม่ชัดเจนมากแต่มองเห็น แล้วก็มีไฟจากตัวบ้านช่วยอีก”

ภาพที่ 40 รูปทรงเหลี่ยมของบ้านริมบึง

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บุคลิกและตัวตน, ฉบับที่ 256 ธันวาคม 2540 หน้า 71) “บ้านแบบทันสมัยมีลักษณะแปลนเป็นรูปตัวแอล(L) โดยวางผังตัวบ้านค่อนข้างชิดแนวรั้วสองด้าน เป็นมุมฉาก มุมด้านตรงข้ามทำเป็นโรงรถ แล้วเว้นพื้นที่ตรงกลางให้เป็นสวน แบบของตัวบ้านและโรงรถนั้นจะมีความสัมพันธ์กันในด้านรูปทรง เพราะเป็นข้อกำหนดของเจ้าของบ้านที่ต้องการแบบบ้านที่มีลักษณะคล้ายกล่องเหลี่ยมๆตรงๆ ไม่ต้องการบ้านที่มีหลังคาเป็นจั่วแหลมดังเช่นบ้านทั่วไป ตัวบ้านรูปยาว มีห้องเรียงต่อกันตามลำดับการใช้งาน จากห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร ห้องรับแขก และห้องรับรองที่อยู่มุมฉากก่อนหักเหลี่ยมไปยังห้องนั่งเล่น”

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน (บ้านดีก, ฉบับที่ 178 มิถุนายน 2534 หน้า 197) “บ้านในฝันของผมหลังนี้ตั้งใจออกแบบให้ใช้พื้นที่เต็มที่ทั้งสองแนวแกน คือ ทางแนวตั้งและทางแนวนอน พื้นที่ใช้สอยภายในก็ให้อยู่ในลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส รวมทั้งรูปทรงของอาคารก็อยู่ในลักษณะสี่เหลี่ยมจัตุรัสเมื่อมองจากภายนอกเช่นกัน เนื่องจากรูปทรงจัตุรัสเป็นรูปทรงที่มีประโยชน์ใช้สอยสูงสุด และมีความยืดหยุ่นสูงในแง่การจัดที่ว่างภายใน ลักษณะของรูปทรงของอาคารภายนอกหลังนี้สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยภายใน โดยไม่มีการดัดแปลงรูปด้านของอาคารภายนอกแต่อย่างใด”

ภาพที่ 41 แปลนการจัดวางการใช้งานในพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัส

จากตัวอย่างที่นำเสนอข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการวางกรอบแนวคิดที่เป็นระบบ แบบแผน มาใช้ในการออกแบบที่พักอาศัย โดยแบ่งตามลักษณะการใช้งาน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง “บริเวณบ้านชั้นบนมีลักษณะคล้ายกล่องสี่เหลี่ยมต่างระดับ ทางด้านซ้ายชั้นล่างจัดเป็นโรงรถ เรือนผู้ช่วยแม่บ้านและครัว ซึ่งมีทางเดินเชื่อมเข้ามายังตัวบ้านที่มีลักษณะคล้ายสี่เหลี่ยม และเว้นช่องตรงกลางไว้เป็นสวน” และ “บ้านแบบทันสมัยมีลักษณะแปลนเป็นรูปตัวแอล(L) โดยวางผังตัวบ้านค่อนข้างชิดแนวรั้วสองด้านเป็นมุมฉาก มุมด้านตรงข้ามทำเป็นโรงรถ แล้วเว้นพื้นที่ตรงกลางให้เป็นสวน” จะเห็นได้ว่า การออกแบบบ้านทั้ง 2 หลังนี้ได้มีการวางแผนกำหนดพื้นที่ต่างๆโดยระบุการใช้งานไว้อย่างชัดเจนทั้งในตำแหน่งตรงกลาง, ซ้ายและขวาของตัวบ้าน นอกจากแนวคิดในการออกแบบจะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นกรอบ ระบบ แบบแผนแล้ว ลักษณะของรูปทรงอาคารที่มีลักษณะเป็นทรงเหลี่ยมยังแสดงความเป็นกรอบในเชิงรูปธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นของความเป็นกฎระเบียบ แบบแผนตามแนวคิดของยุคสมัยใหม่

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องความเป็นกฎระเบียบ แบบแผนตามแนวคิดของยุคสมัยใหม่นั้น สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
สี่เหลี่ยม	Icon, Index	รูปทรงเรขาคณิตที่มีความเรียบง่าย	ความเป็นกรอบ ระบบ
รูปตัวแอล	Icon, Index	รูปทรงเรขาคณิตมีลักษณะเป็นมุมฉาก	แปลนบ้านที่สะท้อนถึงความทันสมัย
ข้อกำหนด	Icon	สิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติตาม	ความเป็นระบบ แบบแผน
รูปทรงจัตุรัส	Index, Symbol	รูปทรงที่สนองการใช้ประโยชน์สูงสุด	การอยู่ภายใต้กรอบระเบียบ

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
รูปทรงสี่เหลี่ยม	Icon, Index	รูปทรงที่พักอาศัยที่เป็นที่เป็นแบบสากล	พื้นที่อยู่อาศัยภายใต้กรอบ
แปลน	Icon, Index	แผนกำหนดพื้นที่ใช้งานภายในบ้านพักอาศัย	ความเป็นกฎ ระบบ แบบแผน

2.1.3 เป็นพื้นที่สนองการใช้งานอยู่อาศัยที่สะดวกสบายของผู้เป็นเจ้าของ

เป็นพื้นที่ที่อำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้อยู่อาศัย โดยตอบสนองการใช้งาน(form follow function)ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันในการ กิน อยู่ หลับ นอนของผู้เป็นเจ้าของเป็นหลัก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการออกแบบตกแต่งที่สนองการใช้งานครบครัน, พื้นที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก และอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตของผู้อยู่อาศัยมากกว่าเป็นพื้นที่ที่ได้รับการออกแบบตกแต่งเพื่อความสวยงามเพียงอย่างเดียว ได้แก่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง (สองบรรณาการ, ฉบับที่ 211 มีนาคม 2537 หน้า 87)
 “ถ้าพิจารณาแล้ว ห้องนี้เป็นห้องเล็กๆแคบๆ พื้นที่ประมาณ 48 ตารางเมตร การตกแต่งจัดวางเฟอร์นิเจอร์จะเป็นไปในลักษณะที่ให้ประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันก็ประหยัดเนื้อที่ด้วย โดยทั่วไปจะมีงานตกแต่งน้อยที่สุด ส่วนที่ตกแต่งเป็นพิเศษเห็นจะเป็นส่วนของแพนทรี ผมออกแบบตัวตู้ให้มีขนาดความลึกของตู้ที่ต่างกัน ส่วนหนึ่งเพื่อใช้งานด้านเตรียมอาหาร และส่วนที่เป็นโต๊ะอาหาร ตู้เก็บของ และเคาน์เตอร์บาร์ในตัว และนั่นเป็นส่วนหนึ่งที่เน้นประโยชน์การใช้สอยเป็นหลักกับอีกส่วนหนึ่งที่สร้างภาพลักษณ์จากห้องเล็กๆให้เป็นห้องที่มีขนาดใหญ่กว่าที่คิด โดยการใช้กระจกเงาแทนการตกแต่งผนังทั้งด้าน ห้องจึงดูกว้างขึ้น ไม่อึดอัดเวลาที่อยู่อาศัย”

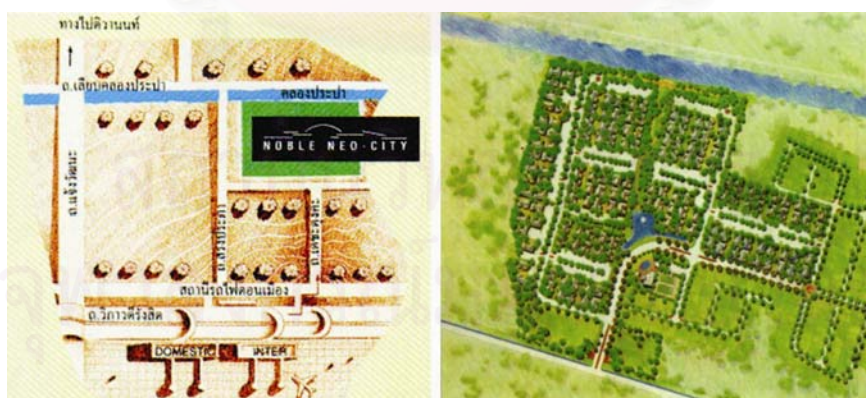
คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(อยู่อย่างมีสไตล์, ฉบับที่ 113 มกราคม 2529 หน้า 62)
 คนเราเกิดมาต่างก็อยากอยู่กันอย่างสุขสบายด้วยกันทั้งนั้น ความสบายกับความสุขจะได้ก็หลายรูปแบบแต่ก็จะกำหนดอะไรเป็นมาตรฐานก็ไม่ได้ เพราะความสบายของแต่ละคนนั้นก็ไม่ใช่เหมือนกันอีกนั่นแหละ ความสุขสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อความสบายก็คือการมีบ้านที่น่าอยู่อาศัยและคงจะหนีความจริงไปไม่พ้นที่ว่า สถานที่ที่ดีที่สุดสำหรับเราทั้งหลายคือบ้านนั่นเอง ไม่งั้นใครก็ไม่พยายามมีบ้านเป็นของตัวเองเป็นแน่ มีบ้านอย่างเดียวกันเห็นจะไม่พอที่จะทำให้เกิดความสบายได้ ความสุขสบายนี้ไม่ได้หมายถึง มีการตกแต่งไว้อย่างหรูหราโดยเฉพาะ แต่เป็นการที่มีการจัดแต่งบ้านตามสัดส่วนให้เหมาะกับประโยชน์ใช้สอย หรืออาจรวมไปถึงการมีสิ่งอำนวยความสะดวกรวมไปด้วย อย่างนี้ก็ทำให้บ้านทั้งสะดวกและสบาย

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ต่างรูปแบบ ไม่ต่างความรู้สึก, ฉบับที่ 126 กุมภาพันธ์ 2530 หน้า 57) “เดี๋ยวนี้ทุกคนชินกับการอยู่คอนโดมิเนียมแล้วคะเพราะสะดวก สามีเขายังเคยบอก เลยว่าเป็นการลงทุนที่คุ้ม ไปมาสะดวก ไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง และที่นี้ก็ให้ความรู้สึกเหมือนบ้านเลยคะ” นอกจากความพอใจของตัวเจ้าของบ้านแล้ว ความสะดวกที่ได้อีกหลายประการต่อการดำเนินชีวิต และความประหยัดในการเดินทางเป็นสิ่งที่มีความสำคัญแล้วคอนโดมิเนียมห้องนี้จะต่างอะไรไปจากความรู้สึกของความเป็นบ้านหลังหนึ่ง

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(คอนโดมิเนียมเชิงราบ, ฉบับที่ 211 มีนาคม 2537 หน้า 273-274) โครงการโนเบิลนีโอซิตีเป็นโครงการแรกที่น่าเอาความคิดอันทันสมัยประกอบขึ้นเป็น คอนโดมิเนียมเชิงราบ ซึ่งพลิกแนวจากคอนโดมิเนียมโดยทั่วไปอย่างสิ้นเชิง จากพื้นที่ 142 ไร่ ตั้งอยู่บนเส้นทางที่สัญจรไปมาสะดวกด้วยทางเข้าออกทั้งทางถนนวิภาวดีรังสิต ถนนแจ้งวัฒนะ และถนนติวานนท์ อีกทั้งสามารถขึ้นทางด่วนชั้นที่ 2 บางโคล่-แจ้งวัฒนะ ฝูงปลายฝั่งธนบุรีและ ถนนพระราม 9 นอกจากนี้ยังมีเส้นทางอื่นๆที่กำลังพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องอีกหลายจุด ส่วนพื้นที่ ส่วนกลาง 69 ไร่ จัดสรรระบบสาธารณูปโภค เช่น อ่างน้ำจากภูเขา สนามพัททกอล์ฟ ทางวิ่งจ็อกกิ้ง สนามเด็กเล่น สวนสวยและทะเลสาบ นอกจากนี้แล้วยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ไม่ว่าจะเป็นบริการซักรีด ศูนย์เด็กเล็ก คลินิก ภัตตาคาร มินิมาร์ท และจากนี้ยังมีระบบบริการทำความสะอาดสะอาดสำหรับผู้ที่ไม่มีความ

ภาพที่ 42 สวนสาธารณะในโครงการ

ภาพที่ 43 แผนที่ในโครงการ

จากตัวอย่างที่น่าเสนอข้างต้นเป็นความหมายบ้านที่แสดงให้เห็นถึง การใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยที่อำนวยความสะดวกสบายกับผู้อยู่อาศัยเป็นสำคัญ โดยเป็นพื้นที่ที่ได้รับการออกแบบตกแต่งเพื่อให้ผู้อยู่อาศัยอยู่อย่างสบายจากประโยค “การใช้กระจกเงาแทนการตกแต่ง

ผนังทั้งด้าน ห้องจึงดูกว้างขึ้น “ไม่อึดอัดเวลาที่อยู่อาศัย” เป็นพื้นที่ที่อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน “ความสะดวกที่ได้อีกหลายประการต่อการดำเนินชีวิต และความสะดวกในการเดินทางเป็นสิ่งที่มีค่า”, “ตั้งอยู่บนเส้นทางที่สัญจรไปมาสะดวกด้วยทางเข้าออกทั้งทางถนนวิภาวดีรังสิต ถนนแจ้งวัฒนะและถนนติวานนท์ อีกทั้งสามารถขึ้นทางด่วนชั้นที่ 2 บางโคล่-แจ้งวัฒนะ สู่ปลายฝั่งธนบุรีและถนนพระราม 9” ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตมากกว่าสิ่งอื่น จากในตอนนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์ บรรณาธิการบริหารบ้านและสวน ว่า “ความเป็นบ้านที่ดีต้องทำให้ผู้อยู่อาศัยมีชีวิตที่ดีมากขึ้น มีความสุข สะดวกสบายเพราะคนเราใช้ชีวิตอยู่ในบ้านมากกว่าสัตว์ บ้านจึงไม่ได้เป็นแค่ shelter ที่ซุกหัวนอนเพียงอย่างเดียว ต้องมีทั้งความงามทางสุนทรียภาพและสนองฟังก์ชันการใช้งานได้จริง เช่น ความสูงของเพดานต้องได้, จำนวนหน้าต่างต้องพอ, กันความร้อน และต้องไม่เล่นระดับพื้นมากจนเกินไป” (คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์; สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2551)

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องพื้นที่สนองการใช้งานอยู่อาศัย ที่อำนวยความสะดวกสบายให้กับผู้อยู่อาศัย นั้น สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
บ้าน	Icon	สถานที่พักอาศัย	พื้นที่อำนวยความสะดวกสบายสำหรับผู้อยู่อาศัย
สนองประโยชน์ใช้สอย	Icon	การออกแบบที่สนองการใช้งานในชีวิตประจำวัน	การออกแบบที่สร้างความสะดวกสบายให้กับผู้อยู่อาศัย
สิ่งอำนวยความสะดวก	Icon, Index	อุปกรณ์ที่ช่วยแบ่งเบางานบ้านให้กับผู้อยู่อาศัย	สิ่ง สร้างคุณค่าให้ความสะดวกสบาย
คอนโดมิเนียม	Icon	สถานที่พักอาศัยในเขตตัวเมือง	พื้นที่ประหยัดเวลาในการเดินทางไปทำงาน
ทางด่วน	Icon	เส้นทางที่ช่วยประหยัดเวลาในการเดินทางไปทำงาน	สิ่งอำนวยความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตในเมือง
ระบบสาธารณูปโภค	Icon	ระบบไฟฟ้า, ประปา โทรศัพท์และสถานที่ต่างๆ ที่สนองประโยชน์การใช้งานของบุคคลที่ผู้อยู่อาศัย	ระบบที่ช่วยอำนวยความสะดวกสบายให้ผู้อยู่อาศัยในคอนโดมิเนียม

ระบบบริการต่างๆ	Icon	ระบบที่ช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหน้าที่งานบ้าน	ระบบที่ส่งผลให้ผู้อยู่อาศัยในสถานที่นั้นได้รับความสะดวกสบาย
-----------------	------	---	---

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
แผนที่	Icon	ภาพแสดงตำแหน่งของคนใดมึเนียม	สิ่งที่แสดงถึงการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตในสถานที่นั้นๆ
สวนสาธารณะ	Icon	สถานที่เพื่อการพักผ่อนของผู้อยู่อาศัย	สถานที่ที่ให้ความสะดวกสบายกับผู้อยู่อาศัยในโครงการต่างๆ

2.1.4 เป็นพื้นที่เฉพาะบุคคล แสดงถึงความเป็นส่วนตัว

เป็นการกำหนดให้ที่พักอาศัย เป็นพื้นที่ที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลผู้เป็นเจ้าของ และคนในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ มีการออกแบบการใช้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภายในตัวอาคารโดยมีการแบ่งกันด้วยผนัง, กำแพง เพื่อสร้างเป็นพื้นที่ส่วนตัวมิดชิด นอกจากนี้บุคคลอื่นที่เป็นแขกหรือบุคคลอื่นภายนอกจะถูกจำกัดให้อยู่ในพื้นที่ที่เจ้าของที่พักอาศัยกำหนดไว้ให้อย่างชัดเจน ในส่วนบริเวณรับแขกเพียงเท่านั้น ได้แก่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(มณีสีสต์ในกล่องแก้ว,ฉบับที่ 204 สิงหาคม 2536 หน้า 83) ตัวบ้านออกแบบให้ตั้งอยู่บนเนิน ด้านหนึ่งทำเป็นสระว่ายน้ำที่อยู่ภายในบ้าน ภายใต้หลังคากระจกใสที่ได้ความรู้สึกไม่ต่างไปจากสระว่ายน้ำที่อยู่ภายนอกตัวบ้าน ทั้งนี้เพราะเจ้าของบ้านต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่าจะให้สระว่ายน้ำเป็นสระภายนอกบ้าน

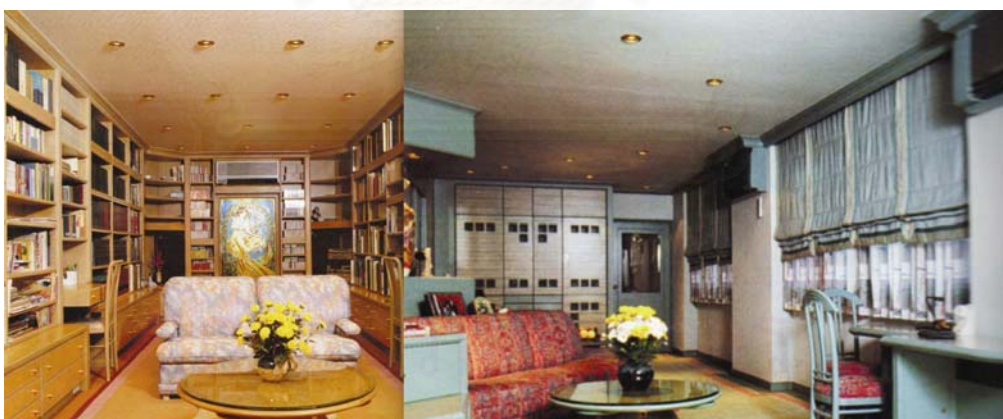

ภาพที่ 44 สระว่ายน้ำส่วนตัว

คอลัมน์ชีวิตในบ้าน(บ้านหรูอยู่ในตึก,ฉบับที่ 184 ธันวาคม 2534 หน้า 286,289) ตัวบ้านจริงๆจะเริ่มตั้งแต่ชั้นที่สอง ซึ่งจะเป็นส่วนที่ไว้รับรองแขก จะประกอบด้วยห้องทำงาน ห้องประชุมที่สามารถใช้เป็นที่จัดเลี้ยงได้ 20 ที่ ต่อจากนี้ก็จะเป็นส่วนของห้องรับแขก ห้องอาหารและมุมสำหรับพักผ่อนเล่นเปียโน ดูทีวี ของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนั้นยังแบ่งเนื้อที่สำหรับห้องครัวและส่วนพักผ่อนสำหรับผู้ช่วยงานบ้าน ซึ่งเป็นการจัดที่ลงตัวในลักษณะของการแบ่งพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน..มาสู่บนชั้นที่ 3 จะใช้เป็นส่วนเฉพาะครอบครัวจริงๆ ประกอบไปด้วยห้องหนังสือและฟังเพลง ห้องนั่งเล่นหรือแฟมิลีรูม กับบรรยากาศโล่งด้วยโทนสีแบบสบายๆ

ภาพที่ 45 ห้องสำหรับรับแขก

ภาพที่ 46 มุมนั่งเล่น,ห้องทีวี สำหรับคนในครอบครัว

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(เส้นสายสีไม้,ฉบับที่ 224 เมษายน 2538 หน้า 126) เมื่อแรกเข้ามาภายในตัวบ้านจะพบกับโถงกลางขนาดใหญ่ ที่แบ่งพื้นที่ของห้องสองห้องแยกออกจากกัน คือ ด้านขวาเป็นห้องรับแขกที่ดูค่อนข้างเป็นทางการและอีกห้องทางซ้ายซ้าย คือห้องพักผ่อนที่ดูค่อนข้างสบายๆกว่าห้องแรก สองห้องนี้ แม้จะมีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันบ้างในเรื่องของการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ หรือสีสันทันนำมาผสมผสานเป็นองค์ประกอบในการจัดตกแต่งจะทำให้

ห้องพักผ่อนดูสไต มีชีวิตชีวามากกว่าก็ตามห้องนั้น เน้นสีส้มที่เป็นกลางไม่ดูหนักไปทางสีใดสีหนึ่ง..ยังมีห้องพักผ่อนต่อไปจากห้องพักผ่อนแรกและถัดไปเป็นมุมนั่งเล่นของครอบครัว

ภาพที่ 47 ห้องสำหรับรับแขก

ภาพที่ 48 ห้องพักผ่อนสำหรับคนในครอบครัว

จากตัวอย่างข้างต้นที่น่าเสนอพบว่า การใช้พื้นที่ในที่พักอาศัยที่ปรากฏส่วนใหญ่จะมีการแบ่งพื้นที่ภายในออกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจนด้วยการแบ่งพื้นที่ออกเป็นห้องแต่ละห้อง ตามลักษณะการใช้งาน รวมถึงสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับพื้นที่นั้นๆด้วย อย่างเช่น ในบริเวณสระว่ายน้ำซึ่งโดยปกติจะถูกจัดไว้กลางแจ้ง แต่เนื่องจากผู้เป็นเจ้าของต้องการความเป็นส่วนตัวจึงนำไปไว้ในพื้นที่ภายในบ้าน และในความเป็นส่วนตัวปัจเจกนิยมอีกประเด็นหนึ่งที่ปรากฏคือ การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ของผู้ที่เป็น “แขก” และ คนใน “ครอบครัว” ออกจากกันอย่างชัดเจนด้วยการวางตำแหน่งของพื้นที่ภายในที่พักอาศัยโดยเป็นการจัดให้แขกอยู่ในบริเวณด้านหน้า หรือ ด้านขวาหรือชั้นล่าง สังเกตได้จากประโยค “ชั้นที่สอง ซึ่งจะเป็นส่วนที่ใช้รับรองแขกและชั้นที่ 3 จะใช้เป็นส่วนเฉพาะครอบครัวจริงๆ”, “ด้านขวาเป็นห้องรับแขกที่ดูค่อนข้างเป็นทางการ” และคำที่ใช้เรียกพื้นที่สำหรับบุคคลภายนอกแขก คือ “ส่วนรับรองแขก, ห้องรับแขก” ส่วนคำที่ใช้เรียกพื้นที่สำหรับบุคคลในครอบครัวก็ คือ “ห้องส่วนตัว,เฉพาะครอบครัว” และเป็นการตอกย้ำอาณาเขตว่าเป็นพื้นที่สำหรับคนในครอบครัวเท่านั้น บุคคลอื่นไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยสังเกตได้จากประโยค “..มาสู่บนชั้นที่ 3 จะใช้เป็นส่วนเฉพาะครอบครัวจริงๆ ประกอบไปด้วยห้องหนังสือและฟังเพลง ห้องนั่งเล่นหรือแอมบิสิวูม กับบรรยากาศโล่งด้วยโทนสีแบบสบายๆ” ถือได้ว่าเป็นการให้

ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวของบุคคลภายในครอบครัวมากกว่าบุคคลภายนอก ความหมายของ “บ้าน” ในประเด็นนี้จึงเป็นไปตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ในเรื่องความเป็นปัจเจกนิยม และลดความสำคัญเรื่องความเป็นส่วนรวม หรือบุคคลอื่นภายนอกให้ด้อยค่าลงไป

ส่วนในความคิดเห็นของบรรณารักษารบริหาร คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์ กล่าวว่า “บ้านนอกจากจะเป็นรังของคนแล้ว มันยังเป็นพื้นที่ให้ความปลอดภัย ให้ความเป็นส่วนตัวจากคนภายนอก จากสังคม จากสิ่งแวดล้อมต่างๆ เป็นที่ที่เราจะทำอะไรก็ได้ แสดงความเป็นตัวเองได้เต็มที่เพราะเป็นพื้นที่ส่วนตัว” (คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์; สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2551) เป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น เนื่องจากมีการแบ่งแยก “คนภายนอก” กับ “ตัวเอง” ออกจากกันด้วยการกำหนดให้พื้นที่ในบ้านเป็นพื้นที่ส่วนตัว ส่วนพื้นที่ภายนอกเป็นพื้นที่ของบุคคลอื่น หรือสังคมแวดล้อม เป็นการให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าบุคคลอื่นเมื่ออยู่ในเขตที่พักอาศัยของตนเอง

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นในเรื่องพื้นที่เฉพาะบุคคล พื้นที่ส่วนตัวสามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
แขก	Icon	บุคคลภายนอกที่มีสายใยสัมพันธ์ทางสังคม	บุคคลอื่นที่ถูกจัดให้อยู่ในบริเวณที่กำหนด
ห้องรับแขก, ส่วนรับรองแขก	Icon	พื้นที่ภายในที่มีดัดใช้สำหรับแขกหรือบุคคลภายนอก	การจำกัดพื้นที่ให้กับแขก, บุคคลภายนอก, พื้นที่ที่มีความเป็นทางการ
เฉพาะครอบครัว	Index	พ่อ แม่ และลูก	บุคคลภายนอกห้ามเข้า
พื้นที่ส่วนตัว	Icon	พื้นที่ที่จำกัดเฉพาะบุคคลที่ได้รับอนุญาต	ห้องนั่งเล่น บริเวณภายในบ้านพักอาศัย
มุมพักผ่อน	Index	พื้นที่เฉพาะของคนในครอบครัว	พื้นที่แสดงความเป็นส่วนตัวของผู้อยู่อาศัย

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ห้องรับแขก	Icon	พื้นที่สำหรับแขก หรือบุคคลอื่นภายนอก	พื้นที่ที่แสดงความเป็นทางการ

ห้องประชุม	Icon	พื้นที่สำหรับกิจกรรม เกี่ยวข้องกับเรื่องงาน	พื้นที่สำหรับบุคคลภายนอก และแสดงถึงความเป็น ทางการ
สไตล์ตกแต่งที่เป็น ทางการ	Symbol	พื้นที่สำหรับแขก หรือบุคคล อื่นทั่วไป	การจำกัดพื้นที่ส่วนตัว
ห้องพักผ่อน	Icon, Index	พื้นที่สำหรับบุคคลภายใน ครอบครัว ตกแต่งตาม ความชอบ รสนิยมของ เจ้าของที่พักอาศัย	พื้นที่ส่วนตัวที่จำกัดบุคคล
มุมนั่งเล่น, ห้องทีวี	Icon, Index	พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมของ คนภายในครอบครัว เช่น ดูทีวี	พื้นที่ส่วนตัวที่จำกัดบุคคล

2.2 การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่

การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ เป็นการให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมที่หลากหลายทั้งสังคม, สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ, เรื่องราวความทรงจำในอดีต และความเป็นตัวตนของผู้อยู่อาศัย มากกว่าการให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้พักอาศัยเพียงอย่างเดียว แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

- 2.2.1 เป็นพื้นที่ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบ
- 2.2.2 เป็นพื้นที่แสดงถึงความโหยหาอดีต
- 2.2.3 เป็นพื้นที่แสดงสัญญาณถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย
- 2.2.4 เป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคลในครอบครัว

2.2.1 เป็นพื้นที่ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบ

เป็นการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบพื้นที่อยู่อาศัย โดยออกแบบตกแต่งด้วยวัสดุที่พบจากท้องถิ่นในแถบที่อยู่อาศัย เพื่อรักษาความกลมกลืนของพื้นที่อยู่อาศัยกับธรรมชาติแวดล้อม ได้แก่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(สมบุรณ์แบบ-แบบไม่สมบุรณ์, ฉบับที่ 355 มีนาคม 2549 หน้า 133) “บ้านหลังนี้มีจุดเริ่มต้นจากยุ่งข่าว เพราะชอบขนาดสัดส่วน และพื้นผิวที่ดูเป็นธรรมชาติ เมื่อได้ยุ่งข่าวนี้มา จึงเริ่มวางผังตำแหน่งในแต่ละจุด จุดนี้เป็นอะไร และเดินต่อเนื่องไป ยังอะไร จึงแยกบ้านออกเป็น 3 หลัง อีกสิ่งหนึ่งที่เราคำนึงถึงในการออกแบบคือ เรื่องการเคารพ

สถานที่ เพราะมีความเชื่อว่าอยู่ที่ไหนก็ต้องให้เกียรติและปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานที่นั้นด้วย บ้านจึงมีลักษณะของการผสมผสานระหว่างความร่วมมือกับความเป็นพื้นถิ่นเข้าด้วยกัน”

ภาพที่ 49 ลักษณะสภาพแวดล้อมรอบตัวบ้าน

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านไทยในสวนยาง,ฉบับที่ 309 พฤษภาคม 2545หน้า 82) คุณซาเฮ และคุณคัทลียา โคนาปีเดียน เจ้าของบ้านในจังหวัดภูเก็ตหลังนี้ เลือกรสร้างบ้านบนที่ดินที่โอบล้อมด้วยต้นยางพารา แล้วออกแบบตัวบ้านให้เปิดมุมมองออกสู่ภาพธรรมชาติด้านนอก ใช้ประโยชน์จากไม้เศรษฐกิจพื้นถิ่นภาคใต้เป็นฉากหลังและฉากข้าง สร้างความรื่นรมทางสายตาชวนให้รู้สึกถึงความผ่อนคลาย ตัวบ้านมีโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก และใช้ไม้สักทองจากภาคเหนือมาเป็นส่วนตกแต่งเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของบ้านไม้ตามแบบเรือนไทยสมัยก่อนทั้งนี้ เพราะคุณคัทลียามีชีวิตที่คุ้นเคยกับการอยู่อาศัยในบ้านไม้ ตามลักษณะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภาคใต้มาตั้งแต่เด็ก เมื่อแต่งงานกับคุณซาเฮ สามีชาวอเมริกันที่มาอาศัยอยู่เมืองไทยนานกว่าสิบปี ทั้งคู่จึงตกลงกันว่าจะสร้างบ้านแบบไทยประยุกต์ที่ดูกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม แต่ทั้งนี้ก็ต้องปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยไปบ้างเพื่อความสะดวกกับการใช้งาน ภาพลักษณ์อาคารเป็นเรือนไทยแบบประยุกต์ มีหลังคาจั่วสูงและลาดชันซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบหลังคาบ้านที่ตั้งอยู่ในสภาพพื้นที่ทางใต้ที่มีฝนตกชุก

ภาพที่ 50 สถาปัตยกรรมท้องถิ่นภาคใต้ และบรรยากาศสวนยางพารา

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บ้านอิฐอิงเนินเขา, ฉบับที่ 302 ตุลาคม 2544 หน้า 59,60) “เรื่องรูปแบบอาคารนี้ทางโครงการเขาออกแบบไว้แล้ว ผมแค่มาต่อเติมปรับเปลี่ยนในส่วน ของห้องน้ำในห้องนอนใหญ่และห้องครัวอีกนิดหน่อยเท่านั้น ตัววัสดุไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไรเลย เพราะเห็นว่าเข้ากับสภาพแวดล้อมดีอยู่แล้ว อย่างการนำอิฐมาก่อผนังนี้ผมชอบมาก เพราะดูดิบๆ ได้บรรยากาศดี ..ส่วนในการเลือกของมาแต่งบ้านนั้น เน้นของให้ที่เป็นของพื้นเมืองทางเหนือ วัสดุ ตกแต่งก็จะเน้นสิ่งที่ดูเป็นธรรมชาติ จะได้เข้ากับบรรยากาศของสถานที่”

ภาพที่ 51 ภายในบ้านและรอบนอก

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(เสน่ห์ธรรมชาติ, ฉบับที่ 335 กรกฎาคม 2547 หน้า 130,135) เจ้าของบ้านผสมผสานการตกแต่งแบบ “บ้านชาวบ้านพื้นถิ่น” และกลิ่นอายวัฒนธรรม ภาคใต้จนกลายเป็นรูปแบบอันสวยงามแปลกตาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอีกด้วย ..จากโถงทางเดิน เข้าสู่ห้องนอนชั้นบนที่สว่างไสวและเย็นสบายด้วยการนำผ้าลูกไม้ฉลุแบบพื้นบ้านมาช่วยลดความ จ้าของแสง เหมาะสำหรับใช้เป็นมุมนั่งเล่นหรืออ่านหนังสือยามบ่าย นอกจากนี้ยังเน้นทางเข้า ห้องนอนด้วยการยกระดับและตกแต่งด้วยกรอบไม้ฉลุแบบทางใต้

ภาพที่ 52 บ้านชาวบ้านพื้นถิ่นภาคใต้

ภาพที่ 53 ผ้าลูกไม้ฉลุและผ้าปาเต๊ะ

จากตัวอย่างที่ยกมาเป็นการให้ความสำคัญกับ ลักษณะของท้องถิ่นแวดล้อมที่พักอาศัย โดยเป็นการนำเอาความเป็นพื้นถิ่น, สภาพธรรมชาติ, งานตกแต่งพื้นเมือง มาประยุกต์ในการ ออกแบบตกแต่งที่พักอาศัยของตนเอง ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม แล้วยังเป็นสิ่งที่แสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึงท้องถิ่นนั้นด้วย เช่น จากประโยค “การใช้หลังคาจั่ว สูงและลาดชันสอดคล้องกับรูปแบบหลังคาบ้านที่ตั้งอยู่ในสภาพพื้นถิ่นทางใต้ที่มีฝนตกชุก” ที่ แสดงความหมายโดยนัยถึงสถานที่ตั้งของบ้านหลังนี้โดยใช้ลักษณะทางสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของ ทางภาคใต้ที่ปรากฏเป็นนัยสื่อความหมาย ส่วนเนื้อหาจากเรื่อง สมบูรณ์แบบ-แบบไม่สมบูรณ์นั้น ยังเป็นการสร้างแนวคิดในการออกแบบที่พักอาศัยในอีกประเด็นหนึ่งที่ว่า “สิ่งหนึ่งที่เราคำนึงถึงใน การออกแบบคือ เรื่องการเคารพสถานที่ เพราะมีความเชื่อว่าอยู่ที่ไหนก็ต้องให้เกียรติและปรับตัว ให้สอดคล้องกับสถานที่นั้นด้วย” เป็นการแสดงให้เห็นถึงการให้คุณค่าความสำคัญกับบริบท แวดล้อมที่พักอาศัย มากกว่าการปลูกสร้างบ้านที่คำนึงถึงความต้องการตนเองเพียงอย่างเดียว เท่านั้น

และในการนำเสนอเนื้อหาที่ให้ความสำคัญ กับลักษณะของสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น มากขึ้น นั้น คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์ บรรณาธิการบริหารนิตยสารบ้านและสวน ได้ให้เหตุผลเสริมใน การนำเสนอเนื้อหาลักษณะนี้เพิ่มมากขึ้นอีกว่า “เนื่องจากบ้านแบบโมเดิร์นที่ฝรั่งให้มามันใช้ไม่ได้ จริงในเมืองไทย เพราะมันร้อน มันแข็ง กระจกมันเยอะ มันเป็นเหลี่ยมมากเกินไป ก็เลยเป็น ปัญหา มันเลยต้องปรับเปลี่ยนไปให้เหมาะกับบ้านในสภาพที่เป็นเขตร้อนมากขึ้น โดยอาจจะ เปลี่ยนฟอร์ม เปลี่ยนวัสดุให้มันอยู่ในเขตร้อนได้ มันก็เลยกลายเป็นสไตล์ที่น่าสนใจ และคาดว่าจะ นำเสนอไปได้อีกเป็นสิบปี” (คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์; สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2551) จากในส่วนนี้ จึงทำให้การนำเสนอเนื้อหาของบ้านที่ปรากฏ มีความเป็นบ้านในแบบท้องถิ่นแถบเอเชีย เพิ่มมาก ขึ้นกว่าในช่วงที่ 1 ปีพ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2539

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบที่พักอาศัยนั้น สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ความเป็นพื้นถิ่น	Icon	ลักษณะของวัสดุ, งานหัตถกรรมของท้องถิ่นแถบนั้น	สิ่งที่สื่อความหมายถึงสถานที่ตั้ง, สภาพสังคม, วิถีชีวิตของเมืองนั้นๆ
ต้นยางพารา	Icon, Index	ต้นไม้ที่นิยมปลูกทางภาคใต้ของประเทศไทย	ลักษณะทางธรรมชาติของภาคใต้
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภาคใต้	Icon, Index	บ้านไทยหลังคาทรงสูงและลาดชัน	ภูมิปัญญาของคนท้องถิ่นภาคใต้
ของพื้นเมือง	Icon, Index	สินค้า, วัสดุที่ผลิตขึ้นจากท้องถิ่นในแถบนั้น	ภูมิปัญญาคนท้องถิ่น
งานไม้ฉลุ	Icon, Index	งานพื้นบ้านทางใต้	ภูมิปัญญาของคนท้องถิ่นทางใต้

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
อิฐบล็อกจาก	Icon	วัสดุก่อสร้าง	เนื้อแท้ของวัสดุธรรมชาติ
เรือนไทยหลังคาทรงจั่วสูงและลาดชัน	Icon, Index	สถาปัตยกรรมของภาคใต้	ภูมิปัญญาคนภาคใต้
บ้านพื้นถิ่นภาคใต้	Icon, Index	สถาปัตยกรรมของภาคใต้	สภาพภูมิอากาศทางภาคใต้
ผ้าปาเต๊ะ, ผ้าลูกไม้พื้นบ้าน, ไม้ฉลุ	Icon, Index	งานหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้	เอกลักษณ์สื่อถึงพื้นถิ่นภาคใต้

2.2.2 เป็นพื้นที่แสดงถึงความโหยหาอดีต

เป็นการโหยหาความทรงจำในอดีต ทั้งวิถีชีวิต, สภาพสังคม รวมถึงวัสดุสิ่งของที่เคยสัมผัสในอดีต โดยนำมาปรับให้เป็นแนวคิดในการออกแบบตกแต่งที่พักอาศัย ได้แก่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ไทยรำลึก,ฉบับที่ 296 เมษายน 2544 หน้า 101) สิ่งที่สำคัญของบ้านไทยคือวิถีชีวิตแบบไทยๆที่เป็นเนื้อเดียวกันกับบ้านไทยเราสำหรับ คุณมานพ ภาคอินทรีย์ ที่เคยใช้ชีวิตในวัยเด็กที่ริมคลองแห่งนี้ ได้พยายามที่จะสร้างบ้านเพื่อให้ได้บรรยากาศและวิถีชีวิตที่เขาเคยสัมผัสในอดีต บ้านหลังนี้ตั้งอยู่ริมคลองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากบริเวณที่ดินเป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมสูงในหน้าน้ำ คุณมานพจึงออกแบบกลุ่มบ้านให้ลอยอยู่บนเสาทั้งหมด เหมือนกับการปลูกบ้านในสมัยก่อนเป็นวิถีที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติที่สืบทอดมาช้านานในรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทย

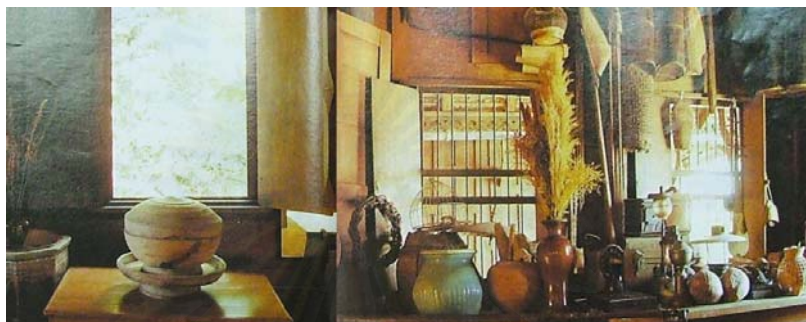

ภาพที่ 54 ลักษณะ "บ้านลอยบนเสา"

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ในคุณค่าของเรือนไทย,ฉบับที่ 217 กันยายน 2537 หน้า 113, 122) บ้านเรือนไทยหลังนี้ดูโดดเด่น สะดุดตา และเป็นที่สนใจของใครที่ผ่านมาผ่านไป เพราะอยู่ท่ามกลางบ้านทรงยุโรปในหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่ง ..นอกจากสร้างบ้านยากแล้ว ยังอยู่ยากอีกด้วย บางคนยังติดอยู่กับวิถีชีวิตแบบใหม่คือจะต้องมีอะไรมาหุ้มปกปิดให้มิดชิด เราเคยชินอยู่แบบนั้น พอมาอยู่บ้านเรือนไทยก็ยังปรับสภาพไม่ได้แต่พออยู่นานไป ก็พยายามปรับวิถีชีวิตให้เข้ากัน โดยพบกันครึ่งทาง คือเราได้ทั้งความสวยงามและศิลปะการใช้ชีวิตแบบคนสมัยก่อนด้วย บ้านหลังนี้นอกจากจะเป็นที่อยู่อาศัยเป็นจุดประสงค์หลักแล้ว ผู้เป็นเจ้าของบ้านยังชื่นชมกับฝีมือของคนไทยโบราณและคิดจะเผยแพร่ให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ว่า ทำไมคนโบราณสร้างบ้านทรงไทยยั้งนี้แล้วมันดียังไง ลวดลายแต่ละอันที่เขาใส่ลงไปนั้น ใส่ใส่ความรู้สึก ใส่อารมณ์ลงไป นั่นคือจิตวิญญาณของคนสมัยโบราณที่เจ้าของบ้านซึมซาบและอยากถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่รู้สึกด้วย

ภาพที่ 55 บ้านเรือนไทย

ภาพที่ 56 งานหัตถกรรมเครื่องจักสาน

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(นอกและใน ใหม่และเก่า,ฉบับที่ 361 กันยายน 2549 หน้า 102-103) ในส่วนของการตกแต่งภายในจะใช้ข้าวของสไตล์โอเรียนทัลซึ่งเจ้าของบ้านสะสมไว้ และเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ และบางชิ้นได้จากการเดินทางไปท่องเที่ยวขึ้นที่ออกแบบใหม่ก็พยายามให้เข้ากับของเดิมจนเกิดเป็นภาพที่กลมกลืนและลงตัว เป็นภาพใหม่ที่เต็มไปด้วยตัวละครเก่าและเป็นบ้านหลังเก่าที่ให้ความรู้สึกคุ้นเคยแบบใหม่ ..มุมนับประทานอาหาร สร้างบรรยากาศแบบสบายๆด้วยการสร้างที่นั่งติดกับหน้าต่างคล้ายเบย์วินโดว์ และเลือกใช้เก้าอี้ไม้ทำใหม่สไตล์เก้าอี้เซโกเพื่อระลึกถึงบรรยากาศเก่าๆที่คุ้นเคย โต๊ะอาหารออกแบบสั่งทำใหม่ให้เข้ากับเก้าอี้ โดยใช้แผ่นหินอ่อนเป็นท็อปโต๊ะคล้ายกับโต๊ะกลมในร้านน้ำชาสมัยก่อนของจีน

ภาพที่ 57 ของเก่าและโต๊ะไม้เก่าจากบ้านคุณป้า

คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง(วิมานลอยน้ำ,ฉบับที่ 335 กรกฎาคม 2547 หน้า 238) วิธีชีวิตคนไทยผูกพันอยู่กับสายน้ำมาเป็นเวลานาน สำหรับการอยู่อาศัยในชีวิตประจำวัน แล้วน้ำยังมีส่วนช่วยอย่างมากในอาชีพเกษตรกรรม และรวมถึงการเดินทางไปมาหาสู่ซึ่งจะใช้แม่น้ำเป็นหลักทั้งสิ้น แม้ว่าวิถีชีวิตในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายจนแทบจะไม่มีภาพเก่าๆหลงเหลืออยู่ก็ตาม แต่ในความรู้สึกเล็กๆของคนไทยแล้ว เรายังโหยหาชีวิตริมสายน้ำกันอยู่ โดยสังเกตได้จากกิจกรรมการพักผ่อนริมแม่น้ำ บริเวณอ่างเก็บน้ำ อีกทั้งยังสามารถสังเกตได้จากโครงการอสังหาริมทรัพย์ระดับหรูก็มักจะออกแบบให้มีบ่อน้ำหรือลำธารเข้าไปผสมผสาน “บ้านในฝัน”ฉบับนี้จึงนำเสนอรูปแบบการใช้ชีวิตในแบบสบายๆกับวิมานลอยน้ำ

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงถึงการโหยหาอดีต กับสภาพวิถีชีวิตแบบไทยสมัยก่อนที่เป็นสังคมเกษตรกรรม และอาศัยอยู่ริมคลอง ริมสายน้ำ โดยได้นำลักษณะทางสถาปัตยกรรมในอดีต อย่าง การปลูกบ้านลอยบนเสา, การสร้างบ้านริมน้ำ และการปลูกบ้านไม้เรือนไทย มาประยุกต์ในการออกแบบที่พักอาศัย เพื่อสื่อถึงบรรยากาศเก่าๆให้นึกถึงความทรงจำในวัยเด็ก เป็นการสร้างที่คำนึงถึงผลทางจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก มากกว่าการคำนึงถึงความสะดวกสบายทางร่างกาย สิ่ง que แสดงถึงการโหยหาอดีตที่พบยังมีในส่วนของกรนำข้าวของเครื่องใช้ที่เป็น “ของเก่า” มาตกแต่งที่ที่พักอาศัยเพื่อสื่อถึงบรรยากาศเก่าๆอีกด้วยอย่างเช่น โต๊ะไม้เก่า, เก้าอี้เชคโก

นอกจากนี้ คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์ บรรณาธิการบริหารนิตยสารบ้านและสวน ยังให้ความคิดเห็นในแง่ของสาเหตุที่ทำให้เกิดการโหยหาสไตล์ย้อนยุคไว้ว่า “ลักษณะของโมเดิร์นเมื่อมันถึงจุดที่อิ่มตัวแล้วมันหาทางไปต่อไม่ได้อีก มันก็เลยต้องย้อนกลับไปเอาสไตล์ต่างๆในอดีตอย่างคลาสสิกกลับมาเล่นใหม่ แต่มันก็ไม่ได้ใช้ในแบบเดิมๆเหมือนเมื่อก่อนแล้ว มันก็จะลดทอนรายละเอียดให้น้อยลงดึงมาแค่ลักษณะบางส่วน” (คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์; สัมภาษณ์ ,11 กุมภาพันธ์ 2551) ส่วนของความเห็นจากนักวิชาการด้านสถาปัตยกรรมได้ให้ความเห็นอีกแง่มุมหนึ่งว่า “สถาปัตยกรรมที่นำเอาความเป็นไทยมาผสมผสานที่เห็นกันในยุคนี้ มันมีส่วนมาจากสถาปนิกไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งจากสถาบันการศึกษาของไทยเอง และจากพวกที่จบต่างประเทศที่นำสไตล์มาประยุกต์เพื่อเพิ่มความสามารถของสถาปนิก รูปแบบที่เห็นเลยสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นแวดล้อม ภูมิอากาศ และบ่งบอกถึงสไตล์การออกแบบของสถาปนิกคนนั้นด้วย” (ศาสตราจารย์ผู้สดี ทิพทัส; สัมภาษณ์ ,17 มีนาคม 2551)

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องการโหยหาอดีตนั้น สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
บ้านไทย	Icon, Index	บ้านไม้แบบเรือนไทยในสมัยก่อน	ความเป็นอยู่ ครอบครัวยุค ความอบอุ่นแบบไทย
วิถีชีวิตแบบไทย	Index	สังคมเกษตรกรรมและชีวิตริมสายน้ำ	ชีวิตในวัยเด็กริมคลองของคุณมานพ
วิมานลอยน้ำ	Index	วิถีชีวิตริมสายน้ำ	การใช้ชีวิตแบบสบายๆตามลักษณะนิสัยของคนไทย
บ้านเรือนไทย	Index	วิถีชีวิตของไทยสมัยก่อน	จิตวิญญาณของคนสมัยโบราณ
ของเก่า	Index	ความทรงจำในอดีต	สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
บ้านลอยบนเสา	Icon, Index	สถาปัตยกรรมไทย	การชื่นชมรูปแบบการใช้ชีวิตของคนสมัยก่อน
อิฐมอญ, ปูนเปลือย	Index	ลักษณะของวัดเก่าในอยุธยา	ความภูมิใจในเอกลักษณ์เก่าๆของท้องถิ่นอยุธยา
บ้านเรือนไทย	Icon	บ้านไม้ที่มีการวางผังในแบบเฉพาะ	การยกย่องภูมิปัญญาของคนไทยสมัยโบราณ
เครื่องจักสาน	Icon	งานหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยที่มีมาตั้งแต่อดีต	การยกย่องภูมิปัญญาของคนไทยสมัยโบราณ
โต๊ะไม้เก่า	Index	โต๊ะของครอบครัวเจ้าของบ้านในอดีต	ความอบอุ่นในครอบครัวสมัยก่อนของเจ้าของบ้าน
เก้าอี้เชคโก	Icon, Symbol	แบบเก้าอี้ในสมัยก่อน	สภาพวิถีชีวิตของคนสมัยก่อน

2.2.3 เป็นพื้นที่แสดงสัญญาณถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย

เป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อยู่อาศัย ด้วยการใช้ตัวอาคารที่พักอาศัยเป็นสัญญาณแสดง ความหมายถึงลักษณะของตัวตนผู้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยทั้งลักษณะของอาชีพ, เชื้อชาติ, รสนิยม รวมถึงลักษณะของวิถีชีวิตประจำวัน ได้แก่

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(สีส้มและท่วงทำนอง,ฉบับที่ 335 กรกฎาคม 2547 หน้า 95,97) เนื่องจากเจ้าของบ้านต้องการให้สื่อถึงบุคลิกของอาชีพที่ทำคือ นักดนตรี สถาปนิก ผู้ออกแบบจึงนำส่วนโค้งของแกรนด์เปียโนมาออกแบบบริเวณระเบียงของตัวบ้าน และเส้นสายที่โค้งนี้ยังเป็นตัวช่วยนำสายตาจากภายนอกไปยังภายในอีกด้วย... .ในส่วนของชั้นล่างของบ้านซึ่ง ประกอบไปด้วยส่วนรับประทานอาหาร ส่วนรับแขก และส่วนสำหรับซ้อมดนตรี บริเวณนี้สามารถปรับเปลี่ยนเป็นห้องสำหรับฟังดนตรีเวลาที่มีการจัดคอนเสิร์ตย่อยๆได้อีกด้วย ส่วนรับประทานอาหารมีการใช้เคดสี 3 เคด ซึ่งประกอบด้วย สีส้ม น้ำตาล และสีเหลือง ซึ่งเป็นสีที่ผู้เป็นพ่อ แม่ และลูกสาวชอบและจึงนำมาใช้ในการตกแต่ง

ภาพที่ 58 ระเบียง และสีส้มแทนคนในครอบครัว

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(ลานต้นไม้,ฉบับที่ 348 สิงหาคม 2548 หน้า 72) กำแพงสูงเป็นของเดิมที่คุณแอลก็บอกว่า “ตอนแรกดิฉันบอกให้ช่างทาสีแดงสด แต่ช่างกลับทาสีปูนแห้ง เพราะเป็นสีเดียวกับผนังด้านนอกของอาคาร แต่หลังจากที่ดิฉันยืนยันเช่นเดิม ในที่สุดเขาก็ต้องทาสีแดงสด ประตูป่าไม้เก่าที่ไปหาซื้อมาจากตลาดขายของเก่า ต่อไปดิฉันคิดว่าน่าจะซื้อรถจักรยานสักคันเอาเข้ามาทางประตูนี้แล้วจอดไว้ข้างต้นไม้ ดูคลาสสิกเหมือนหนังจีนในยุคเก่าๆดีค่ะ”

ภาพที่ 59 ลานต้นไม้ และของตกแต่งภายในห้องน้ำ

คอลัมน์ชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก (บ้านสินเจริญ สถานีเพลงบรรเลงดนตรี, ฉบับที่ 355 มีนาคม 2549 หน้า 308) “จริงๆแล้วสีสันทันของบ้านเรามีมาตั้งแต่ก่อนที่เราจะมาทำรายการเสียอีก โดยจุดเริ่มมาจากพื้บอมนี้แหละครับ คือพื้บอมเค้าเรียนศิลปะมา ก็จะชอบสีสันทันแรงๆ ตอนแรก เขาก็จะเริ่มเปลี่ยนสีในห้องนอนของตัวเองก่อน จากนั้นก็เริ่มมันมือ หยุดไม่อยู่ สีสันทันของพื้บอมก็ ลามออกมานอกห้อง จากหน้าบ้านทะลุไปหลังบ้านจนวกเข้ามาในห้องทุกห้องของบ้าน ด้วยสีสันทัน ของบ้านและรูปแบบรายการทำให้เราคิดว่าฉากรายการก็ควรจะดูสดใส สนุกสนานด้วยเพื่อจะได้ ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเอง เพราะบ้านมันเป็นอย่างนี้อยู่แล้ว แต่เมื่อมาทำรายการกันจริงๆ การ ตกแต่งบ้านก็ยิ่งชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ”

ภาพที่ 60 ภายในห้องรับแขก

ภาพที่ 61 ภายในห้องนอน

จากตัวอย่างที่กล่าวมาในข้างต้นพบว่า มีการนำรูปทรงอิสระ เส้นโค้ง ,สี, ของตกแต่งมาเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย โดยสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอาชีพเจ้าของบ้านได้แก่ รูปทรงแกรนด์เปียโน, กีตาร์ ที่สื่อความหมายถึงอาชีพนักดนตรี ส่วนสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึกเจ้าของบ้านได้แก่ สีสันทัน เช่น สีส้ม, เหลือง, น้ำตาล แสดงถึงความชอบของครอบครัวนักดนตรี และสีสันทันแรงๆที่ตัดกัน แสดงถึงความสนุกสนานของเจ้าของบ้านสินเจริญ และกำแพงสีแดง, ต้นไม้ และจักรยาน แสดงถึงแนวความคิดหนึ่งจิ้นเก่าๆ และสัญลักษณ์ที่แสดงถึงเชื้อชาติ ได้แก่ สีแดงสด, รูปปั้นจำลองของประธานเหมาเจ๋อตุง แสดงสัญลักษณ์ถึงเชื้อชาติจีนของเจ้าของบ้าน

และจากการวิเคราะห์ในส่วนนี้ได้มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สถาปนิกบริษัท thingsmatter ว่า “บ้านในสไตล์โมเดิร์นหรือโพสต์โมเดิร์นที่จริงแล้วอาจไม่แตกต่างกันในเรื่องของการใช้งาน(function) หรือรูปร่างโครงสร้างภายนอก พอมีคนเข้าไปอยู่อาศัยภายในแล้วสิ่งของที่ใช้ และการตกแต่งต่างๆจะสะท้อนถึงตัวเจ้าของบ้านทันที แต่นั่นก็ยังไม่ถึงกับการเรียกได้ว่า เป็นสไตล์โพสต์โมเดิร์นเพราะความแตกต่างอยู่ที่เจตนาในการสื่อสาร ในความเป็นสไตล์โพสต์โมเดิร์นจะเน้นถึงเจตนาของเจ้าของบ้านมากกว่าที่จิตใจจะใช้สิ่งเหล่านั้นสื่อถึงตัวเอง ซึ่งอาจจะเป็นการสื่อสารเพื่อสะท้อนฐานะ อาชีพ หรือรสนิยม หรืออะไรก็ได้ ที่เจ้าของบ้านต้องการสื่อออกมาให้คนอื่นได้รับรู้” (ศาวินี บุรณศิลป์; สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2551)

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องพื้นที่แสดงสัญลักษณ์สื่อถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัยนั้น สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
สีส้ม	Icon, Symbol	สีที่สดใสและหลากหลาย	ความสนุกสนาน, ความสดใส
ท่วงทำนอง	Index	จังหวะของคนตรี	อาชีพของเจ้าของบ้าน , ความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของเจ้าของบ้าน
ลานต้นไม้	Index	พื้นที่หน้าบ้านที่ปลูกต้นไม้โดยรอบ	บรรยากาศแบบจีน
สถานีเพลง	Index	สถานที่ที่สร้างเสียงดนตรี	บ้านที่สร้างเสียงดนตรี
สีส้มแรงๆ	Icon	คูสีที่ตัดกัน	ตัวตนของครอบครัว ศิลปินวงสินเจริญ

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
เส้นโค้งของระเบียบ	Icon, Symbol	รูปทรงของแกรนด์เปียโน	อาชีพของเจ้าของบ้าน , ความเป็นมืออาชีพด้านดนตรีของเจ้าของบ้าน
สีส้ม, สีน้ำตาล และ สีเหลือง	Index	สไตล์ตกแต่งในบ้านนักดนตรี	สีที่ พ่อ, แม่ และลูกสาวชอบใช้
สีแดงสด	Index	สีที่ชาวจีนนิยม	เชื้อชาติของเจ้าของบ้าน
รูปปั้นหมาเฝ้าตุ้ง	Icon	ของตกแต่งบ้าน	ประเทศจีน

ผ้าลายดอก	Icon	ผ้าที่มีลวดลายเป็นรูป ดอกไม้ไม่มีสีสดใส	ความสดใส สดชื่นของ สามพี่น้องสินเจริญ
กีตาร์	Icon	เครื่องดนตรีสากลมีสาย	อาชีพของเจ้าของบ้าน , ความเป็นมืออาชีวด้าน ดนตรีของเจ้าของบ้าน

2.2.4 เป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคลในครอบครัว

เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่สนองการใช้งานผู้อยู่อาศัยในครอบครัว และบุคคลอื่นภายนอก โดยในการออกแบบพื้นที่อยู่อาศัยที่เอื้ออำนวยการทำกิจกรรมเฉพาะกลุ่มบุคคลด้วย ซึ่งมีการใช้พื้นที่ภายนอก และพื้นที่แบบกึ่งผสมผสานภายใน-นอกรั้ว เช่น บริเวณชาน, ระเบียง, ลาน, สนามหญ้า และให้ลดความสำคัญของพื้นที่ส่วนตัวของบุคคลในครอบครัวลง ได้แก่

คอลัมน์ชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก (เขาเรียกมันว่า...โรงเล่น, ฉบับที่ 230 ตุลาคม 2538 หน้า 140) คุณเทพศิริเริ่มเล่าเรื่องของ “โรงเล่น” ว่า ตัวอาคารที่เห็นนี้สร้างมาได้เพียงปีเดียว โดยก่อนหน้านี้เป็นกระท่อมไม้ไผ่ หลังคามุงจาก แทรกตัวตามต้นไม้หลายๆจุด สร้างไว้เป็นโรงเล่นหุ่นเพื่อให้เด็กๆมาดู มาฟัง บางหลังเต็มไปด้วยหนังสือ ซึ่งเป็นห้องสมุดสำหรับเด็ก หลายๆครั้งมักมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาใช้เป็นที่ประชุมชุมนุมต่างๆ รวมถึงรับรองเพื่อนฝูงและคนเดินทางบางคนที่ต้องการมาพักพิง และที่สำคัญคือเป็นบ้านพักเพื่อสร้างไฟหลังจากการตระเวนไปเล่านิทานตามที่ต่างๆได้ผ่านพ้น ..และเมื่อมาถึงวันหนึ่งจากกระท่อมไม้ไผ่ก็เปลี่ยนเป็นอาคารอิฐที่มั่นคงแข็งแรง “ที่ตรงนี้จะเป็นที่ที่มีความหมายสำหรับคนทั่วไป ต่อไปหากเขามาดูรูปที่เขวอนแล้วเขาอยากเขียนรูป เราก็มีอุปกรณ์ฟรีให้เขาเขียน ถ้าเขาอยากทำเขาก็จะได้รูปฝีมือของเขากลับบ้าน ที่ของเราจะเป็นที่ที่เปิดโอกาสให้พวกเขาซึ่งสิ่งนี้เราเต็มใจ โดยเส้นทางของเราโดยวิถีคิดของเรา สิ่งนี้คือความฝันที่พิเศษมากเลย คือของขวัญที่เราอยากมอบให้ทุกคน”

ภาพที่ 62 “โรงเล่น”

ภาพที่ 63 พื้นที่แสดงศิลปะและสอนศิลปะ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(อิมลพราณ,ฉบับที่ 322 มิถุนายน 2546 หน้า 87) บ้านหลังที่กำลังพูดถึงนี้เป็นบ้านสีขาวริมทะเลขนาดค่อนข้างใหญ่ประกอบด้วยบ้านเล็กๆ หลายหลังที่เป็นอิสระต่อกัน โดยคุณมนพรซึ่งรับหน้าที่ออกแบบบ้านหลังนี้เองให้เหตุผลกับเราว่า “ที่ทำให้แยกกันก็เพื่อ หนึ่ง ให้ได้ความเป็นส่วนตัว และสองง่ายต่อการดูแลทำความสะอาด คือ เราทำเพื่อญาติพี่น้องมาพักด้วย ฉะนั้นถ้าช่วงไหนเรามาคนเดียวก็ทำความสะอาดเฉพาะส่วนที่เราพัก ไม่ต้องดูแลบ้านทั้งหลัง”.. บ้านพักผ่อนหลังนี้นอกจากจะเป็นบ้านสวยสบายสำหรับเจ้าของแล้วเจ้าของบ้านยังใจกว้างเปิดบ้านให้กับผู้ที่ชื่นชอบได้มาใช้เวลาในวันหยุดกับทะเลปราณบุรี โดยตั้งชื่อให้บ้านเสียน่ารักว่า “PRAN HAVANA” เพื่อแทนความหมายว่าเป็นที่สำหรับแบ่งปันความสุขร่วมกัน เพราะธรรมชาติสวยๆ ไม่ได้เป็นของใครคนเดียว

ภาพที่ 64 “PRAN HAVANA”

ภาพที่ 65 ห้องครัว

คอลัมน์ชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก (พื้นที่แสดงศิลปะอย่างถาวร, ฉบับที่ 361 กันยายน 2549 หน้า 140) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ถาวร โกอุดมวิทย์เล่าว่า “ผมใช้เวลาส่วนใหญ่ของผมที่นี่ หลังจากเลิกงานที่มหาวิทยาลัย ถ้าไม่มีธุระไปไหน ผมก็จะเข้ามาที่นี่ทุกวัน มาพักผ่อน อ่านหนังสือ หรือนั่งทำงานอย่างอื่นบ้าง แต่ส่วนใหญ่ผมจะทำงานศิลปะ” ฟังจากที่อาจารย์เล่ามา เราเริ่มเห็นภาพว่าที่นี่ดูเสมือนเป็น บ้านหลังที่สองของอาจารย์ไปแล้วแต่เรายังสัมผัสได้ถึงอะไรบางอย่างที่ซ่อนอยู่ภายในกล่องเรียกขานนี้ “นอกจากเป็นที่ส่วนตัวแล้ว ผมอยากให้ที่นี่เป็นพื้นที่ศิลปะที่ทุกคนสามารถเข้ามาใช้ได้ เป็นที่ที่ให้คนชอบงานศิลปะได้มาพบปะ พูดคุยทำความรู้จัก ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นกัน เป็นหอศิลป์สำหรับจัดแสดงศิลปะดีๆให้คนได้ชม เป็นพื้นที่ทำงานสำหรับศิลปินที่ไม่มีสตูดิโอ รวมทั้งเป็นโรงเรียนศิลปะสำหรับเด็กๆด้วย” บริเวณที่เรา นั่งอยู่นี้ก็เป็นร้านค้าแฟลสำหรับผู้ปกครองที่พาลูกหลานมาเรียนและคนที่เข้ามาชมงานศิลปะได้นั่งพัก พูดคุยกัน ส่วนด้านหลังเป็นพื้นที่แสดงงานศิลปะ ซึ่งต่อเนื่องไปยังสนามด้านนอกที่ใช้เป็นที่จัดแสดงงานศิลปะจัดวาง หรือวันไหนมีกิจกรรมพิเศษ เช่น การแสดงหรือเล่นดนตรี สนามหญ้าตรงนี้จะกลายเป็นที่รองรับให้คนออกมานั่งล้อมวงชนกันเต็มไปหมด”

ภาพที่ 66 พื้นที่หอศิลป์

ภาพที่ 67 พื้นที่ร้านกาแฟและโรงเรียนสอนศิลปะ

คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง(บุหลันศิริ,ฉบับที่ 361 กันยายน 2549 หน้า 140) บ้านหลังนี้ประกอบด้วยเรือนนอน 4 หลังและศาลา 2 หลัง โดยมีระเบียงยื่นออกไปเหนือไร่ชา ส่วนศาลาทั้งสองเปิดโล่งในทุกๆด้าน มีลมเย็นๆพัดผ่านตลอดทั้งวัน และมองเห็นทะเลสาบในหุบเขาเบื้องล่าง นอกจากทิวทัศน์ที่สวยงามแล้วเสน่ห์ของบ้านหลังนี้คือการได้เห็นคนงานชาวบ้านในไร่ชาของที่นี่ทำงาน ผู้ชายทำงานที่ต้องใช้แรง เช่นตัดไม้และงานซ่อมแซม ส่วนผู้หญิงทำงานที่ใช้ความละเอียดอ่อน เช่น เก็บยอดอ่อนใบชาและจัดดอกไม้ ทุกคนที่นี่ดูยิ้มแย้มแจ่มใส พูดคุยอย่างเป็นกันเอง ชาของที่นี่มีการนำไปขายที่ตลาดสหกรณ์ในเมืองรายได้ทั้งหมดก็เข้ากระเป๋าชาวบ้านไปเลย ผลประโยชน์ที่เจ้าของบ้านและที่ดินแห่งนี้ได้รับคือไร่สวนที่มีชีวิตชีวา และได้รับการบำรุงรักษาอย่างดี ได้อารมณ์ของบ้านตากอากาศกลางไร่กลางสวนแบบศรีลังกาอย่างแท้จริง

จากตัวอย่างที่กล่าวมาในข้างต้นพบว่า เป็นการใช้พื้นที่อยู่อาศัยที่เลือกอำนวยความสะดวกกับผู้คนนอกเหนือจากผู้อยู่อาศัยประจำ โดยมีการออกแบบพื้นที่พักอาศัยให้พื้นที่ใช้งานแบบส่วนรวม แบบภายนอก และพื้นที่ผสมผสาน ชาน,ระเบียง มากกว่าการนำเสนอฟื้นที่ภายในอาคารเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นมีการใช้คำเรียกแทนพื้นที่อยู่อาศัยที่หลากหลายทั้ง บ้านพัก, โรงเล่น, ห้องสมุด, ที่ประชุม, ที่จัดงานปาร์ตี้, บ้านพักผ่อน, Pran Havana, พื้นที่ศิลปะ, หอศิลป์, โรงเรียน และสตูดิโอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึงการใช้งานที่แตกต่างกัน และยังแสดงถึงความหลากหลายของบุคคลที่จะเข้ามาใช้งานในพื้นที่นั้นๆด้วย รูปแบบบ้านจากการวิเคราะห์นี้จึงเป็นทั้งพื้นที่พักอาศัยแบบส่วนตัวเฉพาะเจ้าของบ้านเอง และคนในครอบครัว และยังเป็นพื้นที่สาธารณะที่คำนึงถึงการใช้งานของบุคคลภายนอกด้วยเช่น ญาติพี่น้อง, เพื่อนฝูง, เด็กนักเรียน-นักศึกษา, บุคคลทั่วไปที่สนใจศิลปะ, บุคคลทั่วไปที่ชอบทะเลปราณบุรี, ชาวบ้านที่ดูแลไร่ชา

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว เฉพาะบุคคลในครอบครัว สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
บ้านพัก	Icon	พื้นที่พักอาศัย	พื้นที่ส่วนตัวของเจ้าของบ้าน
โรงเรียน	Icon, Index	โรงเรียนหุ่นและพื้นที่อยู่อาศัยของเจ้าของบ้าน	พื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว
ห้องสมุด, โรงเรียน	Index	พื้นที่สำหรับนักเรียนและนักศึกษา	พื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว
บ้านพักผ่อน	Icon	บ้านสำหรับพักผ่อนตากอากาศ	พื้นที่ส่วนตัวของเจ้าของบ้าน
Pran Havana	Index	พื้นที่สำหรับเจ้าของและผู้ชื่นชอบทะเลปรานบุรี	พื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเพียงอย่างเดียว
พื้นที่ศิลปะ, หอศิลป์, สตูดิโอ	Index	พื้นที่สำหรับผู้สนใจและทำงานศิลปะ	พื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว
เสน่ห์ของบ้าน	Icon, Index	สิ่งดึงดูดใจของที่พักอาศัย	วิถีชีวิตของชาวบ้านไร่ชา

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ห้องทำงาน, สตูดิโอ	Index	พื้นที่สร้างงานศิลปะ	พื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว
หอศิลป์	Icon	พื้นที่แสดงผลงานศิลปะ	พื้นที่สำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจศิลปะ
ห้องนั่งเล่น, ห้องรับแขก	Index	พื้นที่รองรับงานปาร์ตี้	พื้นที่ที่คนในครอบครัวและเพื่อนฝูง
ห้องครัว	Index	พื้นที่ส่วนรวม	พื้นที่ทั้งแขกและเจ้าของบ้าน
พื้นที่ศิลปะ	Index	พื้นที่ของบุคคลที่สนใจในศิลปะ	พื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว

ร้านกาแฟ	Icon	ร้านขายกาแฟ	พื้นที่สำหรับผู้ปกครองและเพื่อนฝูง
ชาน, ลาน, สนามหญ้า	Symbol	พื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคล	พื้นที่เปิดที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว

ตอนที่ 3 กระบวนการสร้างความหมายและกลไกการผลิตนิตยสารบ้านและสวน

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากกองบรรณาธิการนิตยสารบ้านและสวน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความหมายของนิตยสารบ้านและสวน และกลไกการผลิตนิตยสารบ้านและสวน ทั้งนี้เป็นการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์กองบรรณาธิการบริหารของนิตยสารบ้านและสวน โดยทั้งหมดสามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความหมายของนิตยสารบ้านและสวน

ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวนนั้น แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลักที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยหลักและปัจจัยเสริมที่ส่งผลต่อการสร้างความหมายของนิตยสารบ้านและสวน และกลุ่มเป้าหมายของนิตยสารบ้านและสวน สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

3.1.1 ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความหมาย บ้าน ในนิตยสารบ้านและสวน

ในการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนนั้นเป็นการสร้างความหมายจากการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสาร ซึ่งในเกณฑ์หลักๆในการวางขอบเขตของเนื้อหาที่นำเสนอของกองบรรณาธิการนิตยสารบ้านและสวนนั้น มาจากปัจจัยหลักภายนอก ประกอบด้วย

สภาพสังคม สถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งในเรื่อง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ, กระแสของโลก ตัวอย่างเช่น สถานการณ์ภาวะโลกร้อน ก็จะมีผลกำหนดให้มีการนำเสนอแนวทางในการออกแบบที่พักอาศัยที่ช่วยลดภาวะโลกร้อน, กระแสความนิยมวัฒนธรรมเอเชีย ก็จะมีผลกำหนดสไตล์ของท้องถิ่นมากขึ้น เป็นต้น

สภาพเศรษฐกิจ สถานการณ์ที่เกี่ยวกับการเงิน การลงทุน ภาวะเศรษฐกิจโลก ตัวอย่างเช่น ในปีพ.ศ. 2540 ที่เกิดสถานการณ์ฟองสบู่แตกขึ้นในประเทศไทย ก็จะมีการกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับการตกแต่งบ้านในราคาประหยัด, การนำของเก่ามาประยุกต์ใช้ใหม่, แหล่งสินค้าราคาถูก เป็นต้น

สภาพทางการเมือง สถานการณ์ต่างๆทางการเมืองว่าเป็นอย่างไร รัฐบาลมีการนำเสนอ นโยบายหลักในช่วงนั้นว่าอย่างไร เช่น นโยบายเรื่องการท่องเที่ยวประเทศไทย ก็จะส่งผลให้มีการ วางเนื้อหาของนิตยสารในช่วงนั้น เกี่ยวกับจังหวัดต่างๆในประเทศที่เป็นแหล่งเมืองท่องเที่ยว เชียงใหม่, หัวหิน, ภูเก็ต ลักษณะของเนื้อหาและความหมายบ้านที่ปรากฏก็จะเป็นในทิศทางของ บ้านเพื่อพักผ่อนตากอากาศมากกว่าการนำเสนอบ้านในลักษณะของการอยู่อาศัยในเมือง

สภาพกระแสการออกแบบจากต่างประเทศ สถานการณ์ทางการเมืองการออกแบบจาก ต่างประเทศ จากงานแฟร์ระดับโลก กระแสความนิยมในช่วงนั้น อย่างเช่น การนิยมการออกแบบที่ สดงฟังก์ชันการใช้งาน เน้นความเรียบง่าย ก็จะส่งผลให้มีการนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับ กระแสการออกแบบที่ได้รับความนิยมในขณะนั้น

3.1.2 ปัจจัยเสริมที่ส่งผลต่อความหมาย บ้าน ในนิตยสารบ้านและสวน

ในส่วนของปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการสร้างความหมาย “บ้าน” ของนิตยสารบ้านและสวน นั้น ได้แก่ คู่แข่งทางการตลาดและสินค้าโฆษณา ซึ่งในการวางแผนความคิดของนิตยสารแต่ละปีนั้น ทางกองบรรณาธิการนิตยสารบ้านและสวนได้ให้ความสำคัญเป็นส่วนรองลงมาจากปัจจัยหลักที่ กล่าวมาแล้วในช่วงต้น เพราะเนื่องจากนิตยสารบ้านและสวน เป็นนิตยสารที่ดำเนินกิจการมากกว่า 30 ปี จึงไม่เน้นปรับแนวคิดตามคู่แข่งทางการตลาด แต่จะรักษาระดับของคุณภาพและ วัตถุประสงค์หลักของนิตยสารบ้านและสวนไว้ไม่ให้ตกต่ำลง

นอกจากส่วนของคู่แข่งทางการตลาดและสินค้าโฆษณา แล้ว วัตถุประสงค์ของการทำ นิตยสารบ้านและสวน ภายใต้สโลแกน “บ้านและสวน ผู้รู้จริงเรื่อง บ้านและสวน” นั้นก็มีส่วนให้ การนำเสนอเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน เป็นการให้ข้อมูลเท็จจริงเชิงความรู้มากกว่า เป็นการให้ข้อมูลประชาสัมพันธ์เรื่องราวทันสมัย ซึ่งในส่วนนี้ คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์ บรรณาธิการ บริหารนิตยสารบ้านและสวนยังได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับขอบเขตการนำเสนอเนื้อหาของ นิตยสารบ้านและสวนไว้ด้วยว่า “บ้านและสวน เน้นการนำเสนอเนื้อหาที่ให้ข้อมูลเชิงความรู้แก่ ผู้อ่าน โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการนำไปใช้งานได้จริง เนื้อหาส่วนใหญ่ที่พูดถึงจะเป็นเรื่อง เกี่ยวกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ในบ้าน ศิลปะการออกแบบตกแต่ง วัฒนธรรมประเพณี อาหาร ตลอดจนเรื่องของสัตว์เลี้ยง” (คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์; สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2551)

3.1.3 กลุ่มเป้าหมายของนิตยสารบ้านและสวน

กลุ่มเป้าหมายสำคัญของนิตยสารบ้านและสวนนั้นเป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 30 - 40 ปีโดยเฉลี่ย เพราะฉะนั้นลักษณะของเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารจึงมีความสอดคล้องและตอบ รับกับลักษณะของกลุ่มคนดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอื่นๆ จากในส่วนนี้ คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์ บรรณา

-ธการบริหรนิตยสารบ้านและสวนยังได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมด้วยว่า “แม้ว่ากลุ่มเป้าหมายหลักของนิตยสารเราจะอยู่ในช่วงนั้น แต่ทางเราก้พยายามสร้างเนื้อหาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเดิมที่อายุเกินช่วงไปแล้ว และกลุ่มเป้าหมายที่ยังอยู่ในช่วงก่อน 30 ปีขึ้นด้วย โดยในช่วงกลุ่ม40ปีขึ้นไปก็จะมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ขึ้นบ้าง และส่วนกลุ่มเด็กๆก็จะจัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมในเรื่องการออกแบบบ้านจากสถาบันต่างๆและกิจกรรมของบ้านและสวนแฟร์” (คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์; สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2551)

และจากการศึกษาความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนตามแนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่นั้น พบว่า ความหมายของบ้านที่ปรากฏตามแนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ สะท้อนลักษณะของกลุ่มบุคคลผู้อยู่อาศัยที่มีที่อยู่อาศัย, รสนิยมรวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามเนื้อหาที่ปรากฏ โดยเป็นลักษณะบุคคลที่มีความแตกต่างกันแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นสมัยใหม่ และกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นหลังสมัยใหม่ ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นสมัยใหม่ เป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกส่วนบุคคลเป็นสำคัญ โดยสังเกตจากความหมายบ้านที่ปรากฏ ได้แก่ บ้านเป็นพื้นที่สนองการใช้งานอยู่อาศัยที่สะดวกสบายของผู้เป็นเจ้าของ, บ้านเป็นพื้นที่เฉพาะบุคคล แสดงถึงความเป็นส่วนตัว และ บ้านเป็นพื้นที่สะท้อนภาพลักษณ์ความทันสมัยของผู้อยู่อาศัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบ้านเป็นสถานที่ที่รับรองความต้องการ และสะท้อนภาพลักษณ์ของผู้อยู่อาศัยเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงบริบทแวดล้อมอื่นๆ อย่างธรรมชาติ และสังคมโดยรอบ นอกจากนี้จากความหมายบ้านที่เป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้ระบบ ระเบียบ แบบแผน ยังแสดงสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของกลุ่มบุคคลที่มีความเป็นระบบ ระเบียบ แบบแผนอย่างบุคคลในอาชีพ ราชการ, นักธุรกิจ ซึ่งเป็นอาชีพที่มักปรากฏอยู่ในการนำเสนอเนื้อหาบ้านและสวนในช่วงที่ 1 ปี พ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2539 ด้วย

กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นหลังสมัยใหม่ เป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมต่างๆ ทั้งสภาพธรรมชาติแวดล้อม, สภาพสังคมส่วนรวม โดยสังเกตได้จากความหมายบ้านที่ปรากฏ ได้แก่ บ้านเป็นพื้นที่ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบ, บ้านเป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคลในครอบครัว จากส่วนนี้จะเห็นได้ว่า ลักษณะของความหมายบ้านที่ปรากฏนั้นเป็นบ้านที่ออกแบบโดยมีการคำนึงถึงบริบทแวดล้อม สภาพธรรมชาติ ท้องถิ่นโดยรอบ และรวมไปถึงกลุ่มบุคคลในสังคมใกล้เคียงด้วย นอกจากนี้ความหมาย

บ้านที่เป็นพื้นที่แสดงถึงความโหยหาอดีตนั้น ยังแสดงให้เห็นถึงการให้คุณค่าความสำคัญกับสภาพสังคม แนวคิดของคนสมัยก่อนด้วยเพราะลักษณะแนวคิดในการออกแบบบ้านของคนสมัยก่อนมักจะตอบรับกับสภาพธรรมชาติแวดล้อมในท้องถิ่น ได้ดีกว่าแนวคิดการออกแบบที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่จากประเทศแถบตะวันตก และความหมายบ้านที่เป็นพื้นที่แสดงสัญลักษณ์ถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัยนั้น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการเจตนาในการสื่อสารเพื่อแสดงตัวตนของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ และรับรู้ ซึ่งโดยมากลักษณะของคนกลุ่มนี้จะเข้าไปในอาชีพ ศิลปิน, นักออกแบบ และ เป็นอาชีพที่ถูกนำเสนอเพิ่มมากขึ้นในช่วงที่ 2 ปีพ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2550

3.2 กลไกการผลิตนิตยสารบ้านและสวน

ในส่วนนี้เป็นการอธิบายขั้นตอนการทำงานของกองบรรณาธิการนิตยสารบ้านและสวนในการนำเสนอเนื้อหาทั้ง 3 คอลัมน์ภายในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้แก่ คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง, คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน และคอลัมน์ชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก ซึ่งการทำงานในคอลัมน์ของบ้านสวยและการตกแต่งกับคอลัมน์ชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก จะมีขั้นตอนการทำงานเหมือนกันแต่แตกต่างกันในรายละเอียดของเนื้อหาที่นำเสนอ โดยสามารถแจกแจงขั้นตอนการทำงานของทั้ง 3 คอลัมน์ออกมาได้ดังนี้

3.2.1 คอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง เป็นคอลัมน์ที่นำเสนอเรื่อง บ้าน ที่มีความงามทางสุนทรียภาพและตรงตามคอนเซ็ปของนิตยสารบ้านและสวนเล่มนั้นๆ โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในคอลัมน์หลักๆดังนี้ บรรณาธิการบริหาร มีหน้าที่แจกแจงรายละเอียดแนวคิดของนิตยสารฉบับนั้น กำหนดแนวทางในการหา “บ้าน” (เน้นบ้านที่มีความเป็น “ชีวิตในบ้าน”) และโครงสร้างข้อมูลในการสัมภาษณ์และเขียนบทความ, กองบรรณาธิการฝ่ายสถาปัตยกรรมและฝ่ายตกแต่งภายใน รับผิดชอบงานและดำเนินการหาบ้าน จากนั้นติดต่อเพื่อนัดสัมภาษณ์ นอกจากนี้ในส่วนนี้ยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความหมายบ้านที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนด้วย เนื่องจากเป็นผู้สัมภาษณ์และเขียนบทความ โดยปัจจัยหลักที่ทางทีมงานต้องคำนึงถึงคือ ความงามทางสุนทรียภาพของบ้านทั้งการออกแบบตกแต่งภายนอกและภายใน, ความยากง่ายในการก่อสร้างบ้าน, ความคิดเห็นของนักออกแบบ, งบประมาณ หรือราคาในการก่อสร้าง, รายละเอียดที่สามารถนำไปใช้ได้ (design details) ซึ่งในส่วนนี้ บรรณาธิการบริหาร จะมาเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลรายละเอียดตามโครงสร้างที่กำหนดอีกครั้งหนึ่งก่อนจัดพิมพ์

3.2.2 คอลัมน์สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน เป็นคอลัมน์ที่นำเสนอแบบบ้าน โดยคัดเลือกจากรายละเอียดของจุดหมายที่สมาชิกนิตยสารมีความต้องการมากที่สุด หรือสร้างแบบตามแนวคิดของนิตยสารในฉบับนั้น โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในคอลัมน์

หลักๆดังนี้ กองบรรณาธิการฝ่ายสถาปัตยกรรม คัดเลือกจดหมาย หรือกำหนดแบบตามแนวคิดของนิตยสารฉบับนั้น จากนั้นร่างแบบแปลนและภาพในมุมมองทัศนียภาพ โดยเนื้อหาจะต้องมีเรื่องของงบประมาณ ลักษณะของวัสดุก่อสร้าง ที่ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ก่อสร้างบ้านได้จริง

3.2.3 คอลัมน์ชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก เป็นคอลัมน์ที่นำเสนอ บ้าน ที่เจ้าของบ้านมีความน่าสนใจ โดยเนื้อหาจะเน้นเรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของบ้าน, อารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อบ้าน และครอบครัว บุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ส่วนลักษณะการทำงานจะคล้ายคลึงกับการทำคอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง เพียงแต่แตกต่างกันในเนื้อหาการนำเสนอ

3.3 แนวโน้มการปรับตัวของนิตยสารบ้านและสวนในอนาคต

ในการปรับตัวของนิตยสารบ้านและสวนในอนาคตนั้น ส่วนของเนื้อหาจะยังคงเดิมโดยยังอาศัยปัจจัยหลัก, ปัจจัยเสริม และกลุ่มเป้าหมายในการกำหนดขอบเขตการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสาร แต่จะมีการปรับรูปแบบการนำเสนอใหม่โดยมีการนำเสนอภาพมากขึ้น เพราะวิถีชีวิตคนเปลี่ยนไปต้องอาศัยความเร็วมากกว่าจะมานั่งอ่านตัวหนังสือ หรืออาจจะเป็นเพราะมีการอ่านนิตยสารตามการเดินทางไปที่ต่างๆ อย่างรถไฟฟ้า, รถเมล์ จำนวนภาพที่มากขึ้นก็จะเป็นที่นำสนใจกว่าการนำเสนอบทความในปริมาณมาก ส่วนในการเขียนบทความจากต้องปรับให้มีความกระชับ ต่างจากสมัยก่อนที่เขียนเป็นพรรณนาโวหาร บรรยายถึงบรรยากาศแวดล้อมเรื่องราวต่างๆ มาเน้นให้ตรงประเด็นอ่านแล้วนำไปใช้ได้ (อ้างถึงบทสัมภาษณ์ คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์; สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2551)

นอกจากนี้ ทางบ้านและสวนได้มองว่า ในอนาคตสมาชิกประจำของนิตยสารอาจจะลดลง เพราะมีคู่แข่งทางการตลาดที่มากขึ้น นิตยสารบ้านและสวนจึงได้จัดทำเว็บไซต์ที่สามารถให้บริการข้อมูลกับสมาชิกและบุคคลทั่วไป รวมถึงการเปิดให้มีการสมัครสมาชิกบ้านและสวนบนเว็บไซต์ขึ้นมา และมีการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ทั้ง การทำโพลแสดงความคิดเห็นและการตอบปัญหาในปรึกษาหารือ เพื่อให้เกิดปฏิภานโต้ตอบกันระหว่างผู้จัดทำกับผู้อ่านมากขึ้น ทางกองบรรณาธิการจึงมองว่าในอนาคตจะต้องพัฒนาเว็บไซต์ให้มีคุณภาพมากขึ้น เป็นอีกช่องทางหนึ่งสร้างขึ้นไปพร้อมกับตัวนิตยสาร

ตอนที่ 4 วิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” จากผู้อยู่อาศัย

ส่วนนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (Indepth Interview) จากผู้อยู่อาศัยที่มีบ้านหรือที่พักที่สอดคล้องกับแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เป็นการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เนื่องจากต้องมีการเก็บข้อมูลแบบเชิงลึก และถ่ายภาพบ้านหรือที่พักอาศัยของผู้เป็นเจ้าของบ้านนั้นๆ จึงจำเป็นต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย จึงได้เลือกจากบุคคลใกล้ตัว และบุคคลแวดล้อมที่รู้จัก เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีบ้านที่พักอาศัยตามลักษณะดังต่อไปนี้

ลักษณะของที่อยู่อาศัยตามกรอบแนวคิด	
ยุคสมัยใหม่	ยุคหลังสมัยใหม่
<ul style="list-style-type: none"> • ที่พักอาศัยที่สร้างขึ้นในโครงการจัดสรรต่างๆ ทั้งแบบคอนโดมิเนียม และหมู่บ้านจัดสรร • เจ้าของบ้านเน้นการใช้งานเพื่อการอยู่อาศัยเป็นสำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> • ที่พักอาศัยที่เจ้าของบ้านออกแบบด้วยตนเองหรือสถาปนิก โดยเป็นการออกแบบขึ้นมาใหม่ในลักษณะภายนอกหรือภายใน • เจ้าของบ้านเน้นใช้งานเพื่อการอยู่อาศัยที่แสดงสัญลักษณ์ถึงตัวตนของเจ้าของบ้าน

จากการคัดเลือกจึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

กลุ่มตัวอย่างที่มีบ้านหรือที่พักอาศัยที่มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดยุคสมัยใหม่ คือ

คุณยุคลธร เวทีวุฒาจารย์ หมู่บ้านเสรี ลาดพร้าว 101

คุณเดียร์ อินทปัญญา คอนโดบ้านร่มไม้ สยามบิณน้ำ

คุณศุภชัย วะโนภาส หมู่บ้านโนเบิลจีโอ ซอยวัชรพล

กลุ่มตัวอย่างที่มีบ้านหรือที่พักอาศัยที่มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ คือ

คุณวณศิริ นิลสอาด สหกรณ์ซอย 4 ลาดพร้าว 71

คุณกมลนาถ-นกุล เตชะพุทธรพงศ์ ซอยอากาศิริมณร์ รัชดาภิเษก

คุณสมเพ็ชร นันทศิลป์ชัย คุ้มบอน เลียบทางด่วนรามอินทรา

ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีบ้านที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ โดยผู้อยู่อาศัยแต่ละหลังมีลักษณะทางสถาปนภาพเป็นแบบครบครันเนื่องจากสมรสแล้ว ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างใน

การให้ความหมาย “บ้าน” ด้วยมุมมองเรื่องครอบครัว อายุของกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยประมาณ 30 – 45 ปี และบ้านหรือที่พักอาศัยสร้างอยู่ในช่วงปีพ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2549

4.1 การสร้างความหมาย “บ้าน” ของผู้อยู่อาศัยที่มีบ้านตามแนวคิดยุคสมัยใหม่

เป็นการสร้างความหมาย “บ้าน” โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่สนองการใช้งานเจ้าของบ้านเป็นหลัก ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

4.1.1 เป็นพื้นที่สนองการใช้งานอยู่อาศัยที่สะดวกสบายของครอบครัว

4.1.2 เป็นพื้นที่สะสมวัตถุนิยม

4.1.3 เป็นพื้นที่ส่วนตัวที่จำกัดเฉพาะคนในครอบครัว

4.1.1 เป็นพื้นที่สนองการใช้งานอยู่อาศัยที่สะดวกสบายของครอบครัว

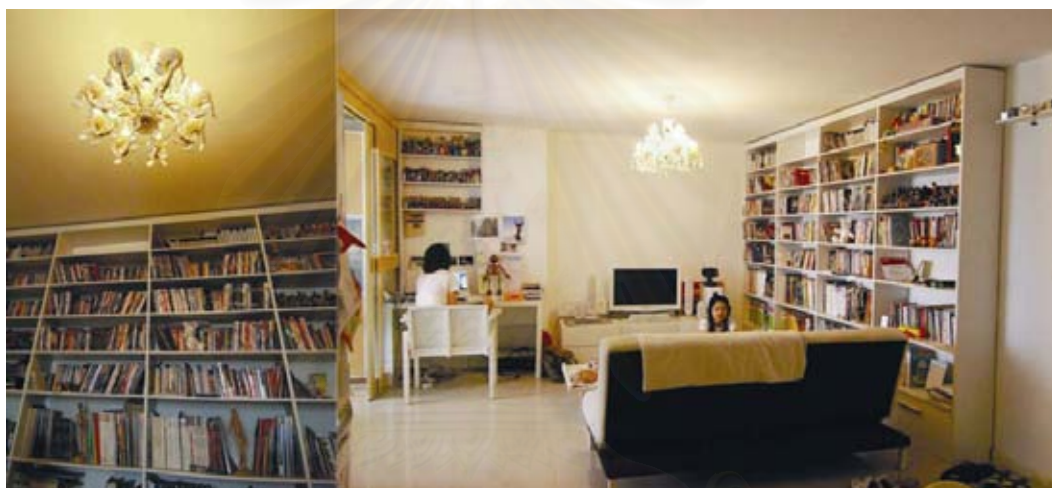
เป็นพื้นที่ที่เอื้ออำนวยความสะดวกสบายในการอยู่อาศัยกับบุคคลในครอบครัวเป็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น

บทสัมภาษณ์บ้านในหมู่บ้านเสรี ของคุณยุคลธร เวทีวุฒาจารย์ “ในห้องนั่งเล่นนี้ใช้กระจกใสเป็นส่วนมากเพราะเจ้าของอยากให้เห็นรู้สึกโล่ง โปร่ง ไม่อึดอัด โดยมองออกไปก็มองเห็นต้นไม้เขียวๆข้างนอกบ้าน, ส่วนลานไม้ข้างๆบ้านก็เพิ่งทำเพิ่มตอนมีลูกสาวให้เค้าได้วิ่งเล่นได้สบาย โดยที่เราก็ก็นั่งมองเห็นเค้าจากในบ้านดูแลกันได้ทั่วถึง บางทีก็เอาสระน้ำพลาสติกมาให้เค้าเล่นบนนี้ เพราะไม่ต้องระแวงเรื่องสัตว์มีพิษเพราะไม่ได้วางบนพื้นดิน หรือพื้นหญ้า, ในครัวบ้านนี้ก็ใช้แบบสำเร็จรูปเลยหาซื้อง่ายดี ละก็ใช้งานได้พอเหมาะกับคนในบ้านนี้อาจจะดูเล็กถ้าเทียบกับบ้านอื่นๆ” (คุณยุคลธร เวทีวุฒาจารย์; สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2551)

ภาพที่ 68 ห้องนั่งเล่นและลานไม้ ในบ้านคุณยุคลธร

บทสัมภาษณ์คอนโดบ้านร่วมไม้ของคุณเดียร์ อินทปัญญา “ห้องนี้ตกแต่งด้วยสีขาวจริงๆ แล้วเพราะด้วยพื้นที่มีมันแคบจึงต้องการความกว้าง เลยใช้ความสว่างของสีขาวเข้ามาช่วยอีกอย่าง ก็เป็นคนที่ชอบสีขาวอยู่แล้วด้วย จริงๆก็การตกแต่งไม่มีรียมากคือ เน้นที่มันใช้งานจริงได้อยู่แล้วสบายๆอย่างตรงประตูกันห้องก็เป็นคนทำเอง ให้ห้องมันมีสัดส่วนใช้งานมากขึ้นก็เลยใช้บานเลื่อนที่เป็นกระจกใสนี้ละ ที่ได้ทั้งความโปร่งแสงและความเป็นส่วนตัวซึ่งแฟนก็เห็นด้วย” ซึ่งนอกจากจะให้ความเห็นในส่วนของการตกแต่งภายในบ้านแล้ว เจ้าของบ้านยังกล่าวเสริมส่วนของการเลือกอยู่ที่คอนโดนี้อีกว่า “มันสะดวกในการเดินทางเพราะตัวเองทำอยู่ที่ตรังนอร์ทปาร์คถนนวิภาวดีนี่เอง ออกจากหน้าคอนโดไปวิ่งตรงก็ถึงที่ทำงานได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องกังวลเรื่องตื่นเช้าเลย อีกอย่างที่เลือกคอนโดนี้เป็นเพราะใกล้บ้านแม่ และพี่สาวก็อยู่ที่นี่ด้วยแต่คนละห้อง ก็ทำให้เค้าสะดวกจะไปมาได้ง่าย” (คุณเดียร์ อินทปัญญา; สัมภาษณ์ ,10 กุมภาพันธ์ 2551)

ภาพที่ 69 ห้องนั่งเล่น ในคอนโดของคุณเดียร์

บทสัมภาษณ์บ้านในหมู่บ้านโนเบิล จีโอของคุณศุภชัย วจะโนภาส “ก่อนหน้านี้จะซื้อบ้านหลังนี้ก็ดูไว้หลายที่มาก แถวประชาชื่นก็ไปดู คือแต่ก่อนอยู่แถวบางกะปิฝั่งมันก็ใกล้ๆกับที่นี่อีกอย่างดูแล้วแถวนี้ดีที่ใกล้ทั้งโรงพยาบาล แล้วก็โรงเรียนเยอะเยอะ มันเป็นเรื่องที่ต้องคิดถึงเพื่อความสะดวกของเราด้วย ลูกด้วยเค้าจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป ส่วนระบบความปลอดภัยที่นี่ก็ดีไม่ต้องกลัวอะไร” (คุณศุภชัย วจะโนภาส; สัมภาษณ์ ,2 มีนาคม 2551)

จากตัวอย่างในบทสัมภาษณ์เจ้าของบ้านทั้ง 3 คนแสดงให้เห็นว่า บ้านเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่ต้องสนองการใช้งานอยู่อาศัยที่ตรงกับความต้องการคนในครอบครัวเป็นหลัก โดยเป็นผลให้ลักษณะของบ้านที่ปรากฏนั้นมีการใช้วัสดุ และออกแบบที่เลือกอำนวยความสะดวกการใช้งานอย่างเช่น การใช้วัสดุอย่างกระจกใส, กระจกฝ้า เพื่อช่วยให้เกิดความสบายในการอยู่อาศัย , การเลือกใช้สี สีขาว ที่ทำให้ห้องดูกว้างขึ้น, การเลือกใช้ ชุดเครื่องครัวสำเร็จรูป เพื่อความสะดวกในการเลือกซื้อ

ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมในสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่ ที่เน้นความเรียบง่าย และสนองการใช้งาน รวมถึงประเด็นความเป็นอุตสาหกรรมนิยมที่นิยมเลือกวัสดุในระบบมาใช้ นอกจากนี้ส่วนที่เพิ่มเติมขึ้นมาคือ ความสะดวกสบายที่เกิดจากสภาพแวดล้อม อย่างเช่น เส้นทางในการเดินทางไปทำงาน และ โถงแห่งที่มี โรงพยาบาล, โรงเรียน ที่ช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันของทั้งตนเองและครอบครัวได้อย่างสบายมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ในแบบสังคมสมัยใหม่ที่ต้องเน้นความสะดวกสบายในการเดินทางไปทำงานเป็นสำคัญ

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นพื้นที่สันทนาการใช้งานอยู่อาศัยที่ สะดวกสบายของครอบครัวนั้น สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและ ภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
พื้นที่เล่น	Icon	พื้นที่ทำกิจกรรมของเด็กสาว	พื้นที่สันทนาการใช้งานของ คนในครอบครัว
ชุดครัวสำเร็จรูป	Icon, Index	เครื่องเรือนสำหรับประกอบ อาหาร	อุปกรณ์การใช้งานของ แม่บ้าน, สิ่งผลิตจากระบบ อุตสาหกรรม
เส้นทางที่สะดวก	Icon	เส้นทางไปทำงาน ได้อย่างรวดเร็ว	สิ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกกับวิถีชีวิตสมัยใหม่

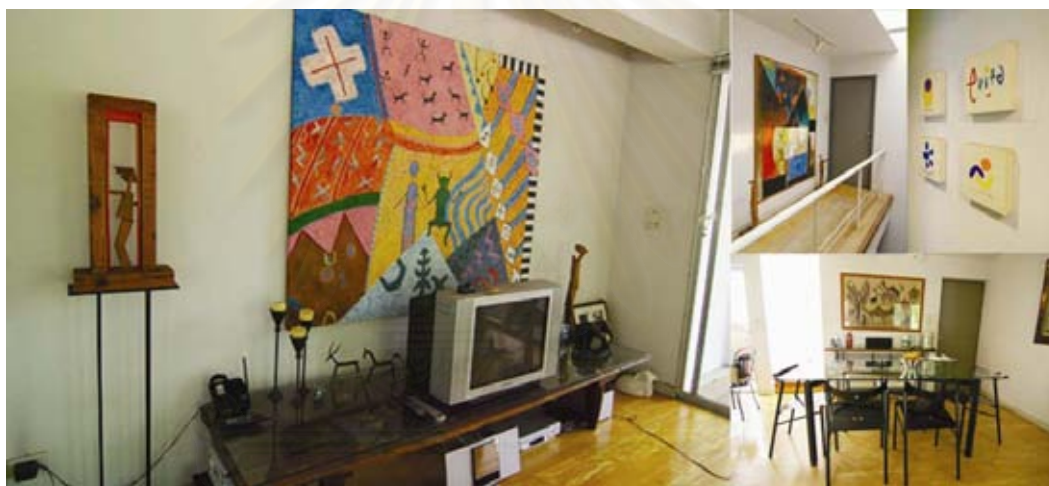
ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ผนังกระจก	Icon	ผนังที่มีความโปร่งใส	การเปิดโล่งกับธรรมชาติ ภายนอกบ้าน
ลานไม้	Icon	พื้นที่สำหรับนั่งเล่นข้างนอก	พื้นที่พักผ่อนของครอบครัว
บานเลื่อน	Icon	พื้นที่สำหรับกัน	การปรับขนาดพื้นที่ตาม ความสะดวก
สีขา	Index	สีที่ทำให้ห้องดูสว่างและ เจ้าของบ้านชอบ	สีที่ทำให้เกิดความสบายตา เมื่ออยู่อาศัย

4.1.2 เป็นพื้นที่สะสมวัตถุนิยม

เป็นพื้นที่อยู่อาศัยที่ใช้สำหรับเก็บสะสม วัตถุสิ่งของต่างๆที่เจ้าของบ้านนิยมชมชอบ ทั้ง ภาพวาด, งานประติมากรรม, แผ่นดีวีดีภาพยนตร์, รูปปั้นจำลอง, รองเท้า, รูปภาพ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างเช่น

บทสัมภาษณ์บ้านในหมู่บ้านเสรี ของคุณยุคลธร เวทีวุฒาจารย์ ของตกแต่งบ้านหลังนี้ที่พบมีอยู่เพียงไม่กี่อย่างแต่มีปริมาณและขนาดค่อนข้างใหญ่เต็มพื้นที่ก็คือ ภาพวาดแขวนผนังทั้งในห้องนั่งเล่น ห้องครัวและโถงบันไดชั้นบน ซึ่งคุณยุคลธรกล่าวถึงรายละเอียดไว้ด้วยว่า “ภาพวาดหลังที่วินนี่ก็ให้เด็กศิลปินที่มาฝึกงานที่บริษัทวาดให้ ช่างบนก็มีอีกรูปหนึ่ง ส่วนบนพื้นก็จะเป็นงานประติมากรรมที่แฟนเค้าเอามาก็คจะมีอยู่ทุกจุดตามบ้านอีกอย่างก็ไม่เคยเอาออกเลย มีแต่หามาเพิ่ม” (คุณยุคลธร เวทีวุฒาจารย์; สัมภาษณ์ ,12 กุมภาพันธ์ 2551)

ภาพที่ 70 ของสะสมงานศิลปะ ในบ้านคุณยุคลธร

บทสัมภาษณ์คอนโดบ้านร่วมไม้ของคุณเดียร์ อินทปัญญา สิ่งที่โดดเด่นที่พบในห้องนี้คือ ชั้นวางของแบบบิลท์อินที่ยาวตั้งแต่เพดานจนถึงพื้น โดยบนชั้นเก็บข้าวของของคุณเดียร์และสามีไว้จนเกือบเต็มทุกชั้น คุณเดียร์ให้เหตุผลของการทำชั้นบิลท์อินนี้ว่า “พอดีแฟนเค้าชอบพวกหนังพวกภาพยนตร์มาก แล้วก็แฟนเค้าทำเกี่ยวกับพวกนี้พอมีบ้านเป็นของตัวเองกันก็เลยตกลงจะทำชั้นไว้เก็บของสะสมพวกนี้ไว้ นอกนั้นก็จะเป็นพวกโมเดลเล็กๆเต็มไปหมด ส่วนของพี่ก็จะเป็นรองเท้าที่สะสมและจะแยกตู้เก็บไว้ในตู้ต่างหาก” (คุณเดียร์ อินทปัญญา; สัมภาษณ์ ,10 กุมภาพันธ์ 2551)

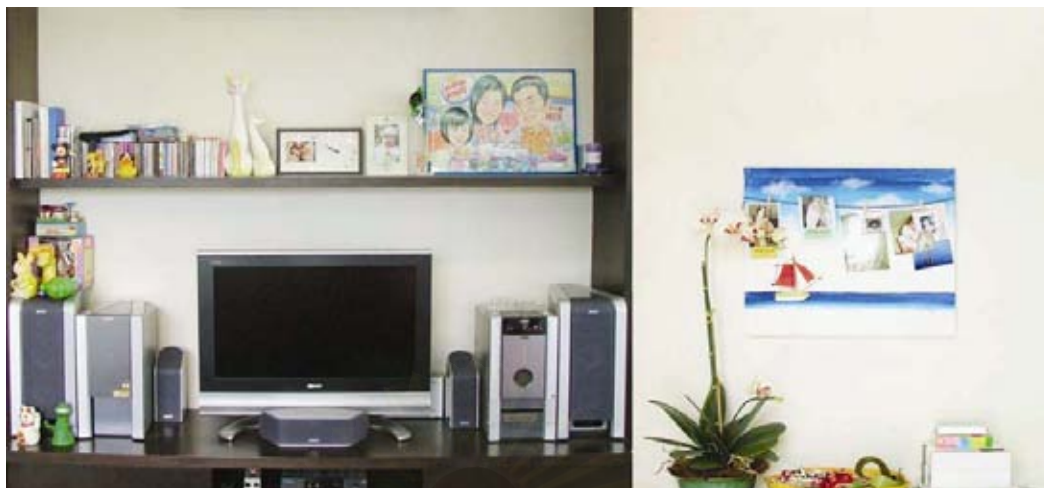

ภาพที่ 71 ชั้นวางและของสะสม ในคอนโดของคุณเดียร์

บทสัมภาษณ์บ้านในหมู่บ้านโนเบิล จีโอของคุณศุภชัย วะจะโนภาส ในบ้านหลังนี้ส่วนใหญ่ก็จะบิลท์อินตู้เต็มผนัง ไว้สำหรับเก็บของ แต่สิ่งที่พบมากคือพวกกรอบรูปตั้งโชว์ซึ่งโดยมากจะมีรูปลูกสาวและครอบครัวแขวนไว้ตามผนัง คุณศุภชัยได้บอกเพิ่มเติมว่า “พอดีพี่จะมีลูกสาวกันเป็นคนแรกก็เลยกำลังอยู่ในช่วงเห่อ เลยมีรูปเค้าเต็มบ้านไปหมดไว้โชว์ให้เห็นพัฒนาการของเค้า ตั้งแต่เล็กๆ ก็ใส่ในกรอบรูปบ้างแปะบนเฟรมบ้างอย่างที่เห็นในส่วนของหน้าบ้าน” (คุณศุภชัย วะจะโนภาส; สัมภาษณ์ ,2 มีนาคม 2551)

ภาพที่ 72 ชั้นวางและของสะสม ในบ้านของคุณศุภชัย

ภาพที่ 73 กรอบรูปและภาพวาด ในบ้านของคุณศุภชัย

จากตัวอย่างที่ปรากฏพบว่า พื้นที่อยู่อาศัยภายในบ้านทั้ง 3 หลังนี้เต็มไปด้วยของสะสมต่างๆ ทั้งงานภาพวาด, งานประติมากรรม รวมถึง วัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ทั่วไป ซึ่งเป็นวัตถุที่ตอบสนองกับความต้องการของเจ้าของบ้านทั้งนั้น บ้านที่สนองการใช้งานสำหรับการอยู่อาศัยจึงสนองการใช้งานในการเป็นพื้นที่เก็บสะสมวัตถุที่ได้รับความนิยมต่างๆไปด้วย จากประเด็นนี้ยังแสดงให้เห็นว่า พื้นที่พักอาศัยของเจ้าของบ้านทั้ง 3 หลังนี้ยังคงเป็นพื้นที่ที่ตอบสนองกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับแนวคิดสมัยใหม่ในเรื่องของความ เป็นปัจเจกนิยมที่ให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าบริบทแวดล้อมอื่นๆ

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องพื้นที่สะสมวัตถุที่เจ้าของบ้านนิยม สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ของสะสม	Icon	สิ่งของที่เก็บรวบรวมไว้ตาม รสนิยมความชอบ	วัตถุสำคัญที่มีผลต่อจิตใจ เจ้าของบ้าน
งานประติมากรรม	Icon	งานศิลปะ 3 มิติ	ของสะสม ที่คุณยุคคุณยอมรับ
ชั้นปิดทึบเต็มผนัง	Icon	พื้นที่ใช้งานที่รองรับของ สะสม	พื้นที่ตอบสนองการใช้งาน ของเจ้าของบ้าน
กรอบรูปลูก	Icon	ภาพถ่ายของคนใน ครอบครัว	ของสะสมของครอบครัว คุณศุภชัย

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ภาพวาด	Icon	ภาพที่ใช้ตกแต่งบ้าน	ของสะสมที่คุณยุคครใช้ตกแต่งบ้าน
แผ่นดีวีดี	Index	อุปกรณ์ในการทำงาน	ของสะสมของคุณเดียร์
รองเท้า	Icon	สิ่งของเครื่องใช้	ของสะสมที่คุณเดียร์ชื่นชอบมากกว่าของใช้ทั่วไป
โมเดล	Icon	ของตกแต่งบ้าน	ของสะสมคุณเดียร์

4.1.3 เป็นพื้นที่ส่วนตัวที่จำกัดเฉพาะคนในครอบครัว

เป็นพื้นที่ที่ถูกจำกัดไว้ให้เป็นพื้นที่สำหรับคนในครอบครัว โดยมีการจำกัดพื้นที่ภายในที่มิดชิดสำหรับบุคคลอื่นภายนอกเฉพาะบางส่วนในบ้าน เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับคนในครอบครัว ตัวอย่างเช่น

บทสัมภาษณ์บ้านในหมู่บ้านเสรี ของคุณยุคคร เวทีวุฒาจารย์ ในเรื่องของคำว่า “บ้าน” ตามความเห็นของคุณยุคครนั้นได้กล่าวว่า “บ้านเป็นที่ที่เราอยู่แล้วมีความสุข ความสบายใจเป็นที่ที่เป็นของเราไม่ว่าจะอยู่ตรงไหน จะทำอะไรก็รู้สึกสบายใจ เพราะไม่ต้องสนใจว่าใครจะมาดู มันเป็นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวเฉพาะของเรา เฉพาะคนในบ้านเรา ในครอบครัวเรามากกว่าจะต้องไปสนใจใคร” (คุณยุคคร เวทีวุฒาจารย์; สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2551) และจากการสังเกตจะพบว่าบ้านหลังนี้มีทางเข้าห้องรับแขกอยู่สองทางโดยแบ่งเป็นทางเข้าจากด้านหน้าของบ้าน และทางเข้าด้านในที่ต้องผ่านบริเวณห้องครัว ซึ่งเมื่อมีแขกมาสามารถปิดกั้นและแบ่งพื้นที่ใช้งานออกจากกันได้อย่างเป็นสัดส่วน และห้องด้านในถัดจากห้องครัวก็จะเป็นห้องนั่งเล่นเล็กๆอีกห้องหนึ่งที่เจ้าของบ้านใช้เฉพาะครอบครัว

ภาพที่ 74 ทางเข้าสำหรับแขกและเจ้าของบ้าน ในบ้านคุณยุคคร

บทสัมภาษณ์คอนโดบ้านร่วมไม้ของคุณเดียร์ อินทปัญญา ที่พุดถึงบ้านตามแง่มุมของตนเองได้พูดไว้ว่า “บ้านเธอ.. คงเป็นที่ที่เราจะต้องกลับมาทุกวัน ทั้งอยู่ที่นี้ นอนที่นี้ เป็นที่ส่วนตัวที่เป็นของเรา แล้วก็เป็นที่สุดท้ายที่เราต้องกลับมา” (คุณเดียร์ อินทปัญญา; สัมภาษณ์ ,10 กุมภาพันธ์ 2551) ภายในห้องนี้ได้มีการแบ่งการใช้งานบานเลื่อนกระจกฝ้า เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวในส่วนของห้องนอนและห้องรับแขกออกจากกัน

ภาพที่ 75 บานเลื่อนสำหรับกั้นพื้นที่ห้องนอน ในคอนโดของคุณเดียร์

บทสัมภาษณ์บ้านในหมู่บ้านโนเบิล จีโอของคุณศุภชัย วจะโนภาส ได้ให้ความเห็นเรื่องบ้านไว้ว่า “มันคือสถานที่สำหรับให้คนในครอบครัวได้พักผ่อน อยู่อาศัย ซึ่งโดยมากครอบครัวผมก็จะอยู่กันในช่วงเสาร์-อาทิตย์กับลูกและภรรยา จะใช้เวลาที่บ้านทั้งวันเพื่อชดเชยช่วงวันธรรมดาที่ไม่ได้อยู่” (คุณศุภชัย วจะโนภาส; สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2551) นอกจากนั้นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นส่วนตัวอย่างชัดเจน คือ ลักษณะของแปลนบ้านที่นี้ โดยปกติแล้วด้านหน้าของบ้านจะเป็นพื้นที่ของห้องรับแขก หรือห้องนั่งเล่น แต่ในบ้านหลังนี้พื้นที่รับแขกหรือนั่งเล่นไปอยู่ในบริเวณหลังบ้าน ส่วนในบริเวณหน้าบ้านจะเป็นห้องน้ำ และบันไดทางขึ้นบ้านแทน ซึ่งเป็นลักษณะของห้องที่สร้างความเป็นส่วนตัวเฉพาะคนในครอบครัวมาก โดยที่บุคคลที่ผ่านไปมาบริเวณหน้าบ้านก็จะไม่สามารถสังเกตเห็นคนภายในบ้านนี้ได้เลย

ภาพที่ 76 ห้องนั่งเล่นและสวนบริเวณหลังบ้าน ในบ้านของคุณศุภชัย

ในตัวอย่างของบทสัมภาษณ์ที่ยกมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงการกำหนดให้ “บ้าน” เป็นพื้นที่ส่วนตัวทั้งในส่วนของภาษา และลักษณะการจัดวางแปลน โดยส่วนของภาษาจะสังเกตได้จากคำว่า “เป็นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวเฉพาะของเรา”, “ที่ที่เป็นของเรา, เฉพาะคนในบ้านเรา, ที่ที่เราจะต้องกลับมาทุกวัน” และ “สถานที่สำหรับให้คนในครอบครัว” และส่วนของการวางแปลนของบ้านที่จัดให้อยู่บริเวณ ด้านหลังบ้าน และปิดกั้นความเป็นส่วนตัวด้วย ประตูทางเข้าหลายทาง และ บานเลื่อน ซึ่งเป็นการจัดการกับพื้นที่ภายในด้วยการกั้นห้องด้วยผนัง, กำแพง, บานเลื่อน, ประตู เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคล

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องพื้นที่ส่วนตัวที่จำกัดเฉพาะคนในครอบครัว สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
เรา	Icon	เจ้าของบ้านและคนในครอบครัว	การแบ่งความเป็นตนเองและบุคคลอื่น
เฉพาะของเรา, คนในบ้านเรา, ที่ของเรา	Icon	พื้นที่เฉพาะเจ้าของบ้านและคนในครอบครัว	พื้นที่ที่แสดงความเป็นส่วนตัวของเจ้าของบ้าน
ครอบครัว	Icon	เจ้าของบ้าน, คู่สมรส, ลูก	คนที่ได้รับการอนุญาตในการอยู่อาศัยในบ้าน
ส่วนตัว	Icon	เฉพาะคนในครอบครัว	บุคคลอื่นห้ามเข้าไป

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ประตูทางเข้าด้านหน้า บ้านคุณยุคลธร	Index	ทางเข้าสำหรับแขก	พื้นที่ที่จำกัดความเป็น ส่วนตัว
ห้องนั่งเล่นหน้าบ้าน	Index	พื้นที่สำหรับแขก	การจำกัดพื้นที่ บุคคลภายนอก
ห้องนั่งเล่นหลังบ้าน คุณศุภชัย	Index	พื้นที่สำหรับครอบครัว	พื้นที่ส่วนตัว
บานเลื่อน	Icon	สิ่งที่แยกการใช้งานเป็น สัดส่วน	สิ่งที่กั้นพื้นที่ให้มีความเป็น ส่วนตัว

4.2 การสร้างความหมาย “บ้าน” ของผู้อยู่อาศัยที่มีบ้านตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่

เป็นการสร้างความหมาย “บ้าน” โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมทางสังคม, สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ, เรื่องราวความทรงจำในอดีต และ ความเป็นตัวตนของผู้อยู่อาศัย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

- 4.2.1 เป็นพื้นที่ที่แสดงสัญลักษณ์ถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย
- 4.2.2 เป็นพื้นที่ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบ
- 4.2.3 เป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคลในครอบครัว

4.2.1 เป็นพื้นที่แสดงสัญลักษณ์ถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย

เป็นพื้นที่แสดงสัญลักษณ์ความเป็นตัวตนของผู้อยู่อาศัย ในส่วนของรสนิยมและวิถีชีวิต ซึ่งสะท้อนผ่านการออกแบบลักษณะโครงสร้างภายนอก การจัดพื้นที่ภายใน รวมถึงสไตล์การตกแต่ง ที่แสดงความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึงบุคลิกตัวตนเจ้าของบ้าน ได้แก่

บ้านของคุณฉวี นิลสอาด ลักษณะของบ้านหลังนี้เป็นบ้านกึ่งไม้กึ่งปูน มีได้ทุนสูงชั้นล่าง ตัวอาคารทาสีโทนเหลืองนวลและเหลืองเข้มจัดเป็นบางส่วน ลักษณะของแปลนบ้านเป็นรูปตัวแอลวางกลางพื้นที่โดยมีพื้นที่สนามหญ้าหลังบ้านและด้านหน้า จากลักษณะภายนอกของบ้านที่พบนั้นคล้ายกับบ้านไทยแถบต่างจังหวัด ซึ่งในส่วนนี้คุณฉวีได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “บ้านหลังนี้ได้กำหนดคอนเซ็ปกับสถาปนิกไว้ว่า ต้องการบ้านกึ่งไม้กึ่งปูนที่มีสเปซภายในแบบนิวยอร์ก คือ พูดย่างๆก็ข้างในบ้านเป็นแบบลอฟท์ โถงกลางในบ้านสูงมีห้องใต้หลังคา แต่ตัวบ้านเป็นแบบบ้านไทยที่มีได้ทุนบ้านสูงไว้นั่งเล่น มีสนามมีระเบียงแบบไทย” (คุณฉวี นิลสอาด ; สัมภาษณ์ ,9

กุมภาพันท์ 2551) และส่วนของสไตล์การตกแต่งบ้านเป็นแบบผสมผสานตามความชอบจึงมีทั้ง สไตล์จีน, ไทย, หลุยส์ รวมถึงงานดีไซน์ของศิลปิน และของเก่าผสมผสาน

ภาพที่ 77 บ้านกำนันและบ้านแบบ Loft ของคุณวณศิริ

ภาพที่ 78 สไตล์ตกแต่งบ้าน ในแบบของคุณวณศิริ

บ้านของคุณกมลนาถและคุณนกุล เตชะพุททพงศ์ เป็นบ้านที่มีพื้นที่ด้านหน้าเป็นออฟฟิศของเจ้าของบ้านโดยด้านในมีรั้วกันเป็นเขตพื้นที่บ้าน ทางเจ้าของบ้านได้กล่าวถึงคอนเซ็ปบ้านหลังนี้ว่า “บ้านหลังนี้สร้างขึ้นจากความชอบบ้านตากอากาศ แต่เป็นบ้านตากอากาศแถบหัวหินที่มีฟังก์ชันเป็นบ้านไทยและวัสดุไม่ผสมกับวัสดุสมัยใหม่เลยไม่รู้จะเรียกว่ามันเป็นคอนเซ็ปอะไร มันเป็นบ้านแบบของเรานี้ล่ะคงเหมาะสมที่สุดจะเห็นว่า บ้านหลังนี้ตั้งลักษณะต่างๆมาจากแต่ละส่วนที่บอกไปคือ หน้าต่างประตูจะเป็นแบบบ้านตากอากาศที่เป็นบานยาวจรดพื้น ส่วนการวางผังเป็นแบบบ้านไทยที่มีระเบียงแดด, ระเบียงลมและใต้ถุน วัสดุที่ใช้ก็ผสมสมัยใหม่ด้วยคอนกรีต, ไม้แบบบ้านไทย แล้วก็ไม้ฝาแบบสังเคราะห์สีขาว” (คุณกมลนาถ-นกุล เตชะพุททพงศ์; สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2551) บ้านหลังนี้เจ้าของบ้านออกแบบและตกแต่งเองส่วนของการตกแต่งก็เป็นแบบ

ผสมผสานที่มีทั้งเฟอร์นิเจอร์เก่า, ตู้ไม้โบราณ และพวกวัสดุพลาสติกสีฉูดฉาดสดใส ส่วนของรั้วก็มี สไตลต์ตกแต่งที่แปลกโดยการนำเอาไม้เก่าในโทนสีใกล้เคียงกันมาใช้ เพื่อให้ดูเหมือนบ้านริมทะเล, เรือไม้เก่าๆ และสะท้อนสไตล์ของเจ้าของบ้านด้วย

ภาพที่ 79 บ้านตากอากาศหัวหิน ในแบบของคุณกมลนาถ

ภาพที่ 80 สไตลต์การตกแต่งบ้าน ในแบบของคุณกมลนาถ

บ้านของคุณสมเพชร เทิดทูลกุล บ้านหลังนี้ตัวโครงสร้างเป็นแบบสำเร็จแต่ภายในเจ้าของบ้านทำการตกแต่งขึ้นใหม่เองตามไลฟ์สไตล์ และสาเหตุหนึ่งที่เจ้าของบ้านชอบบ้านหลังนี้คือมีความเป็นบ้านไทยเพราะมีระเบียงเยอะแยะและกว้าง ทางเจ้าของบ้านกล่าวถึงคอนเซ็ปบ้านนี้ว่า “การแต่งบ้านนี้ก็ได้เน้นว่าต้องเป็นคอนเซ็ปอะไรตายตัวหรอก คนที่มาเห็นมาเยี่ยมก็จะบอกแต่ว่านี้เป็นบ้านของเรา มีสเปซในแบบของเราจริงๆ เพราะเป็นคนชอบสังสรรค์ บ้านหลังนี้จึงเน้นทำพื้นที่ให้โล่งกว้าง เพื่อนฝูงที่มาสามารถนั่งได้ทุกที่ทั้งบนและล่าง ช้างหน้าและหลัง หรือจะระเบียงก็ได้ ส่วนการตกแต่งก็จะนิยมของเก่าๆทั้งที่เก่าแบบยกมาจากบ้าน และเก่าด้วยสไตล์แบบยุคเรโทรโทหน่อยๆ ทั้งโคมไฟ เครื่องทำกาแฟ ตู้บาร์ก็จะเป็นสไตล์นั้นทั้งสิ้น” (คุณสมเพชร เทิดทูลกุล; สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2551) สำหรับสวนรอบบ้านหลังนี้จะมีลักษณะที่เป็นแบบเฉพาะเพราะ

เจ้าของมีความเชื่อในเรื่องฮวงจุ้ย และความเป็นชนในแบบญี่ปุ่นลักษณะของสวนจึงแตกต่างไปจากบ้านทั่วไป

ภาพที่ 81 บ้านและสไตล์การตกแต่ง ในแบบของคุณสมเพ็ชร

จากบทสัมภาษณ์เจ้าของบ้านข้างต้นนั้นพบว่า คอนเซ็ปของบ้าน, ลักษณะรูปทรง โครงสร้างภายนอก, การจัดพื้นที่ใช้ประโยชน์ภายใน, วัสดุที่ใช้ และสไตล์การตกแต่ง เป็นสื่อสัญลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นตัวตนของเจ้าของบ้านได้ทั้ง 3 หลัง อย่างเช่น คอนเซ็ปบ้านก้านที่มีสเปซภายในเป็นลอฟท์แบบนิวยอร์กสื่อความหมายถึง บ้านของคุณฉวี นิลสอาด, การจัดพื้นที่ภายในที่เปิดโล่งกว้าง และมีบริเวณระเบียงเป็นจำนวนมากสื่อความหมายถึง วิถีชีวิตของคุณสมเพ็ชรที่ชอบการเลี้ยงสัตว์ในหมู่เพื่อนฝูง, และวัสดุ สี สันของรั้วไม้เก่าสื่อความหมายถึง รสนิยมของคุณนกุล ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงเจตนาที่ต้องการใช้พื้นที่อยู่อาศัยเพื่อแสดงความเป็นตัวตนของเจ้าของบ้าน โดยที่ลักษณะดังกล่าวตอบสนองการใช้งานในแบบเฉพาะบุคคลร่วมด้วย

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องพื้นที่แสดงสัญลักษณ์ถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
บ้านก้านที่มีสเปซแบบลอฟท์	Icon, Index	บ้านไม้แบบไทยที่มีการจัดพท.ภายในแบบนิวยอร์ก	บ้านของคุณฉวี

เรา	Icon	ผู้พูด	แสดงถึงความเป็นตัวเอง
บ้านแบบของเรา	Icon	บ้านในแบบของผู้พูด	บ้านที่แสดงถึงลักษณะแนวคิด, วิถีชีวิต, รสนิยมของผู้พูด
สเปซของเรา	Icon	การใช้พื้นที่ของเจ้าของบ้าน	การใช้งานภายในพื้นที่ในบ้านตามวิถีชีวิตแบบเฉพาะของเจ้าของบ้าน
ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย, เซน	Icon	ความเชื่อในเอเชีย	ความเป็นตัวตนแบบเอเชียของเจ้าของบ้าน

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ใต้ถุนสูง	Index	บ้านไทย	ความเป็นอยู่แบบไทยของคุณวนศิริ
ห้องใต้หลังคา	Index	บ้านแบบตะวันตก	ความเป็นอยู่แบบนิวยอร์คของคุณวนศิริ
บานประตูหน้าต่างยาว	Index	บ้านตากอากาศ	รสนิยมของคุณกมลนาถ-นกุลเจ้าของบ้าน
ระเบียง, ซาน	Index	บ้านไทย	ความเป็นอยู่แบบไทย
ระเบียงแดด, ระเบียงลม	Index	บ้านไทย	ความเป็นอยู่แบบไทยที่คุณกมลนาถ-นกุลชื่นชอบ
คอนกรีต, ไม้, วัสดุสังเคราะห์	Icon	วัสดุก่อสร้างที่ผสมผสาน	รสนิยมของคุณกมลนาถ-นกุลเจ้าของบ้าน
รั้วไม้เก่า	Index	บ้านตากอากาศริมทะเล	รสนิยมของคุณกมลนาถ-นกุลเจ้าของบ้าน
ลักษณะของสวน	Index	ฮวงจุ้ยและเซน	ความเชื่อของชาวเอเชีย
ของตกแต่งผสมผสาน	Icon	สไตล์ตกแต่งแบบหลังสมัยใหม่	ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเจ้าของบ้าน
ของเก่า	Icon	สิ่งของที่ผ่านการใช้มาแล้ว	รสนิยมส่วนตัวของเจ้าของบ้าน
เฟอร์นิเจอร์ดีไซน์	Icon	เครื่องเรือนของศิลปิน นักออกแบบ	รสนิยม, ความเป็นนักออกแบบของคุณวนศิริ

4.2.2 เป็นพื้นที่ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบ

เป็นพื้นที่ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ลักษณะทางธรรมชาติโดยรอบบริเวณบ้าน ก่อนแล้วจึงนำมาประยุกต์กับการออกแบบตกแต่งที่พักอาศัยตามสไตล์ของตนเอง ตัวอย่างเช่น

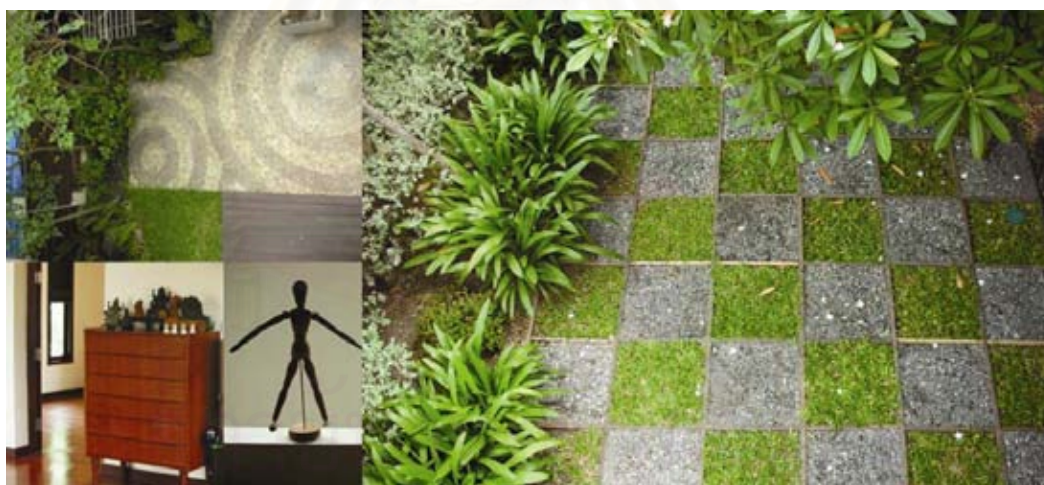
บ้านของคุณวณศิริ นิลสอาด ที่เป็นบ้านไทยที่ปรากฏให้เห็นตามชนบท ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศแล้ว ลักษณะของบ้านยังกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยรอบด้วย จากในตอนนี้คุณวณศิริได้ให้เหตุผลในการเลือกแบบบ้านที่ก่อสร้างเพื่อการอยู่อาศัยของตนเองว่า “บ้านไทยมีข้อดีหลายอย่าง อย่างแรกคือมันเป็นบ้านที่เหมาะสมกับภูมิอากาศของเรามากที่สุด เพราะทั้งได้ทุน, ระเบียบ และการวางผังบ้าน ทำให้อยู่แล้วเย็นสบายได้โดยไม่ต้องไปเปิดแอร์แบบพวกบ้านสมัยใหม่ เพราะนอกจากจะทำให้คนอยู่สบายแล้วยังประหยัดพลังงานช่วยโลก ช่วยทั้งชาติ อีกด้วย อย่างที่สองพวกวัสดุไม้, ไม้เก่า ไม้ทอนแล้วก็ทำให้ไม่ร้อน อย่างที่สามคือการแบ่งการใช้งานบ้านด้วยระเบียบและชาน ทำให้เกิดความเป็นสัดส่วนก็จริงแต่ก็ไม่ได้ทำให้รู้สึกห่างเหินกันจนเกินไปแบบบ้านตึกที่ใช้ผนังกำแพงเป็นตัวแบ่ง บ้านไทยมันจะยังมีบรรยากาศความอบอุ่นอยู่ในตัว” (คุณวณศิริ นิลสอาด ; สัมภาษณ์ , 9 กุมภาพันธ์ 2551)

บ้านของคุณกมลนาถและคุณนกุล เตชะพุททพงศ์ เป็นบ้านอีกหลังที่ใช้แนวคิดแบบบ้านไทย โดยเจ้าของบ้านให้ความเห็นว่า “อย่างที่บอกไปว่าชอบบ้านไทยในเรื่องฟังก์ชันการใช้งาน เพราะมันแบ่งสัดส่วนได้อย่างพอดีไม่ส่วนตัวเกินไป ไม่เปิดกว้างจนเกินไป มีทั้งระเบียบลมสำหรับนั่งเล่น และมีระเบียงแดดไว้สำหรับตากผ้า ของแบบนี้มันหาไม่ได้จากบ้านแบบโมเดิร์นแล้ว ก่อนที่จะทำบ้านนี้ก็ศึกษาบ้านไทยค่อนข้างละเอียด ที่แรกกะสร้างด้วยไม้ทั้งหมดแล้วแต่สู้ราคาไม่ไหว และกลัวปัญหาหิวหิวจึงปรับเปลี่ยนไปบ้างตามที่ได้รับคำแนะนำ ละพอเป็นฟังก์ชันบ้านไทยแล้วก็เต็มความเป็นบ้านพักตากอากาศแบบบ้านเก่าหัวหินไปด้วยด้วยประตูหน้าต่างบานยาวจรดพื้นก็ยิ่งทำให้บ้านเย็นแบบตากอากาศไปด้วย” (คุณนกุล เตชะพุททพงศ์; สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2551)

จากบทสัมภาษณ์คุณวณศิริ และคุณกมลนาถข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับลักษณะสถาปัตยกรรมในพื้นที่ โดยมองเห็นถึงลักษณะการใช้งานที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และสัญญาของสถาปัตยกรรมที่สื่อถึงความเป็นไทย ซึ่งสังเกตได้จากบทสัมภาษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบบ้านไทยกับบ้านในแบบโมเดิร์น เช่น “มันเป็นบ้านที่เหมาะสมกับภูมิอากาศของเรามากที่สุด เพราะทั้งได้ทุน, ระเบียบ และการวางผังบ้าน ทำให้อยู่แล้วเย็นสบายได้โดยไม่ต้องไปเปิดแอร์แบบพวกบ้านสมัยใหม่” (คุณวณศิริ นิลสอาด ; สัมภาษณ์ , 9 กุมภาพันธ์ 2551) , สัดส่วนได้อย่างพอดีไม่ส่วนตัวเกินไป ไม่เปิดกว้างจนเกินไป มีทั้งระเบียบลม

สำหรับนั่งเล่น และมีระเบียงแดดไว้สำหรับตากผ้า ของแบบนี้มันหาไม่ได้จากบ้านแบบโมเดิร์น (คุณนกุล เตชะพุททพงศ์; สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2551)

ส่วนบ้านของคุณสมเพชร เกิดทูลกุลจากลักษณะโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมภายนอก อาคารจะเป็นบ้านในแบบสมัยใหม่ทั่วไป แต่ลักษณะแนวคิดในการจัดสวนรอบตัวบ้านนั้นได้มีการคำนึงถึงแนวคิดแบบเอเชียเรื่องของการจัดสวนแบบเซน และฮวงจุ้ยเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก โดยในส่วนนี้คุณสมเพชรให้ความว่า “ก่อนมาทำบ้านหลังนี้ก็มีการดูฮวงจุ้ยด้วย และบ่อน้ำที่เห็นหลังบ้านก็เป็นสิ่งที่ได้จากการดูฮวงจุ้ย เพราะนอกจากจะทำให้เกิดความสบายใจแล้ว เวลานั้นอยู่ในบ้านก็จะได้ยินเสียงน้ำไหลด้วย สงบดี และสวนทั้งข้างหน้ากับหลังก็เลยกลายเป็นแนวเซนไปเลย ใกล้เคียงกันดีเพราะเป็นแบบตะวันออกเหมือนกัน แต่ก็จัดแบบผสมผสานนะจะมีทั้งหิน ทั้งหญ้าแบบไทยที่แฟนขอไว้เพราะอยากเหยียบหญ้าบ้าง ทั้งจีน” (คุณสมเพชร เทิดทูลกุล; สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2551) จากการออกแบบตกแต่งโดยรอบบริเวณบ้านจึงทำให้บ้านหลังนี้มีบรรยากาศของความเป็นเอเชียมากกว่าบ้านในแบบสมัยใหม่ทั่วไป และนอกจากนั้นภายในบ้านในบริเวณการตกแต่งชั้นสองคุณสมเพชรยังได้จัดสถานที่ตั้งเครื่องบูชาที่สะท้อนความเชื่อทางในแถบประเทศตะวันออกอย่าง พระพิฆเนศวร, พระพุทธรูป ในบริเวณด้วย

ภาพที่ 82 การจัดสวนสไตล์แบบเอเชียตะวันออก ของคุณสมเพชร

จากบทสัมภาษณ์พบว่า การออกแบบตกแต่งพื้นที่อยู่อาศัยของบ้านทั้ง 3 หลังนั้นมีการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติท้องถิ่นโดยรอบในเรื่องของสถาปัตยกรรม, แนวคิดความเชื่อแบบเอเชียตะวันออก ซึ่งสังเกตได้จาก ลักษณะของบ้านไทย ที่สะท้อนความเป็นสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของประเทศไทย และ ความเชื่อในเรื่องฮวงจุ้ย, เซน ที่สะท้อนแนวคิด และปรัชญาในแบบเอเชียตะวันออก

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นเรื่องพื้นที่ที่ค้ำึงถึงสภาพแวดล้อม
 ธรรมชาติโดยรอบ สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดัง
 ตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ข้อดี	Icon, Index	สิ่งที่สนองประโยชน์ตาม การใช้งานของเจ้าของบ้าน	สถาปัตยกรรมบ้านไทย
ประหยัดพลังงานช่วย โลก, ช่วยชาติ	Icon	ความคุ้มค่าที่เอื้ออำนวย ประโยชน์กับส่วนรวม	ข้อดีของสถาปัตยกรรมพื้น ถิ่นแบบไทย
บรรยากาศความอบอุ่น	Icon	ความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่ ส่งผลต่ออารมณ์และ ความรู้สึก	ความเป็นครอบครัว
ระเบียงแดด	Icon	ระเบียงเพื่อการตากผ้า	ข้อดีของสถาปัตยกรรมที่ เหมาะกับวิถีชีวิตคนไทย
ระเบียงลม	Icon	ระเบียงสำหรับนั่งพักผ่อน	ข้อดีของสถาปัตยกรรมที่ เหมาะกับวิถีชีวิตคนไทย
ฮวงจุ้ย	Icon	ความเชื่อตามแนวคิดของ ประเทศจีน เอเชีย	บุคคลิกคนในเอเชียที่มีความ เชื่อในแบบพื้นถิ่นมากกว่า วิทยาศาสตร์
ความสงบ	Index	ความสุข	วิถีชีวิตความเชื่อทาง ศาสนาพุทธ

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ระเบียงชาน, ใต้ถุนบ้าน	Icon	ลักษณะเด่นของบ้านไทย	สถาปัตยกรรมที่สะท้อน ความเป็นไทย
บ่อน้ำ	Icon	การตกแต่งตามความเชื่อ เรื่องฮวงจุ้ย	แนวคิดของคนเอเชีย ตะวันออก
พื้นที่หญ้า	Icon, Index	พื้นที่ที่เป็นธรรมชาติ, ลักษณะการจัดสวน แบบไทย	ความเป็นไทย, การค้ำึงถึง ธรรมชาติแวดล้อม
สวนหิน	Icon	ลักษณะเด่นการจัดสวนใน แบบญี่ปุ่น	แนวคิดของคนเอเชีย ตะวันออก

พระพิมพ์เนศวร	Icon	วัตถุบูชาของศาสนา พราหมณ์	ความเชื่อของคนเอเชีย ตะวันออกโดยเฉพาะกลุ่ม คนทำงานศิลปะอย่างคุณ สมเพชร
พระพุทธรูป	Icon	วัตถุบูชาของศาสนาพุทธ	ความเชื่อในแบบไทย

4.2.3 เป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคลในครอบครัว

เป็นพื้นที่ที่เอื้ออำนวยการใช้ทั้งในแบบครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดอื่นๆ โดยมีการออกแบบพื้นที่ที่สนองการใช้งานที่เป็นกิจกรรมแบบกลุ่มตามพื้นที่ชาน, ลาน, ระเบียง ซึ่งเป็นพื้นที่ภายนอก และลดความสำคัญพื้นที่ภายในที่เป็นห้องมิดชิดส่วนตัวของคนภายในครอบครัวลงเมื่อเทียบกับพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านทั้งหมด ตัวอย่างเช่น

บ้านของคุณวณศิริ นิลสอาด บ้านหลังนี้มีการออกแบบโครงสร้างที่เป็นแบบเปิด การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่รอบๆบริเวณตัวบ้าน ทั้งสวน, ระเบียง, ลาน, ชาน ในขณะที่เดียวกันก็จำกัดพื้นที่ส่วนตัวของคนในครอบครัวเฉพาะบริเวณห้องนอนเพียงเท่านั้น ซึ่งเมื่อเทียบกับปริมาณของพื้นที่พักอาศัยทั้งหมดแล้ว ห้องนอนพื้นที่ส่วนตัวนั้นจะถูกจัดไว้เป็นส่วนน้อยจากพื้นที่ทั้งหมด ส่วนบริเวณที่เหลือโดยรวมอยู่ในห้องโถงรับแขก, ครีว, ห้องใต้หลังคา, ใต้ถุนบ้าน และสวนด้านหลังบ้าน นั่นจะเป็นที่ที่แขกหรือบุคคลอื่นสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้หมด ในส่วนนี้คุณวณศิริ ยังเล่าเสริมให้ฟังอีกว่า “บ้านนี้มีคนมาเยี่ยมบ่อยจัดปาร์ตี้สังสรรค์อยู่ตลอดทั้งช่วงในเทศกาล,นอกเทศกาล บ้างก็มาดูดาวกันในคืนที่มีฝนดาวตก ส่วนใหญ่ก็จะเป็นน้องๆที่ออฟฟิศแล้วก็มีเพื่อนบ้าง รุ่นน้องที่มหาลัยบ้างแล้วก็ญาติๆจะชอบมาฉลองวันเกิดกันที่นี่ค่ะ แต่ก็มีหลงมาแบบไม่รู้จักเลยก็มีคือเค้าอ่านเจอในบ้านและสวนแล้วก็โทรศัพท์มาเพื่อมาขอชมบ้านเราก็นิดีค่ะ” (คุณวณศิริ นิลสอาด ; สัมภาษณ์ ,9 กุมภาพันธ์ 2551) จะเห็นได้ว่า ลักษณะการใช้พื้นที่ภายในบ้านของคุณวณศิรินั้น เป็นการเปิดพื้นที่ให้บุคคลอื่นได้ใช้งานร่วมด้วยซึ่งนอกจากพื้นที่แล้วทางเจ้าของบ้านยังมีอุปกรณ์ต่างๆที่สนองกับการใช้งานของกลุ่มบุคคลไว้ด้วย เช่น เตาบาร์บีคิว, โต๊ะใหญ่, แก้ว,จานชามต่างๆที่ใช้สำหรับจัดงานเลี้ยงสังสรรค์

ภาพที่ 83 พื้นที่เปิดโล่งสำหรับรองรับกิจกรรมต่างๆ ในบ้านคุณณณศิริ

ในส่วนที่บ้านคุณณณณภินาและคุณณกุล เตชะพุททพงศ์ เป็นบ้านที่สร้างติดกับออฟฟิศที่ทำงาน เจ้าของบ้านจึงเลือกทำงานที่บริเวณบ้าน โดยทำที่บริเวณห้องนั่งเล่น และมีโต๊ะยาวสำหรับทานข้าวและจัดประชุมได้ในคราวเดียวกัน ซึ่งเจ้าของบ้านกล่าวว่า “พอเป็นบ้านที่มีออฟฟิศติดกันความเป็นส่วนตัวมันก็เลยเป็นเรื่องที่ไม่ได้ซีเรียสสักเท่าไร อย่างมากก็เป็นแค่รั้วกัน แต่ก็เปิดไว้เกือบตลอดเพราะลูกน้องต้องวิ่งเข้าออกมาคุยเรื่องงานประจำ บางทีโต๊ะข้างนอกก็ใช้ประชุมเล็กๆ บางวันก็เปลี่ยนเป็นโต๊ะทำงานของเพื่อนก็จะมีปลั๊กเตรียมไว้รอเลยเพราะข้างนอกเวลาหันหน้าออกมาก็เป็นสวนทำงานได้อย่างสบายๆ แต่ถ้าวันไหนคึกหน่อยก็จะเปลี่ยนเป็นที่สังสรรค์ทันที เคาท์เตอร์ใกล้ๆกับครัวข้างนอกก็พร้อมใช้งานอยู่แล้ว” (คุณณณณภินา เตชะพุททพงศ์; สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2551) ภายในใต้ถุนบ้านก็จะมีเก้าอี้เก๋ๆหลากสไตล์วางอยู่โดยรอบ แสดงถึงลักษณะการวางเพื่อการใช้งานของคนจำนวนมาก

ภาพที่ 84 พื้นที่ชาน ระเบียง ต้อนรับเพื่อนและบุคคลอื่นๆ ในบ้านคุณณณณภินา

บ้านของคุณสมเพชร เทิดทูลกุล เป็นบ้านที่มีการจัดพื้นที่ภายในที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของเจ้าของบ้านอย่างชัดเจนมาก เพราะเป็นคนที่ชอบการปาร์ตี้สังสรรค์อย่างมากจึงทำให้การออกแบบตกแต่งพื้นที่ภายในบ้านเกือบทั้งหลังเป็นการใช้พื้นที่แบบเปิด เพื่อรองรับกิจกรรมสังสรรค์กับเพื่อนของเจ้าของบ้าน โดยพื้นที่ที่สามารถรองรับเพื่อนเจ้าของบ้านได้นั้นมีทั้งบริเวณลานหน้าบ้าน, ลานหลังบ้าน, โถงชั้นสอง, ห้องนั่งเล่น และระเบียงของชั้นสอง ส่วนในบริเวณชั้นลอยชั้นสามจะเป็นพื้นที่เล็กๆสำหรับห้องนอนของตนเองเพียงเท่านั้น คุณสมเพชรเล่าถึงการใช้ชีวิตภายในบ้านหลังนี้ให้ฟัง “ปกติแล้วก็มีเพื่อนที่ลงมาจากเชียงใหม่มาอยู่กรุงเทพฯประมาณสองเดือนทุกปี ที่นี้ก็จะกลายเป็นที่พบปะสังสรรค์ไปโดยปริยาย ส่วนระแวกบ้านแถวนี้ก็มีเพื่อนๆอยู่ไม่ไกลจากกันมาก ก็เลยรวมตัวกันบ่อยสังเกตได้จากแก้วของบ้านนี้ได้มีทุกรูปแบบทั้งแก้วช็อต แก้วไวน์ แก้วเบียร์ แก้วเหล้า ครบรวมถึงเครื่องดื่มด้วย” (คุณสมเพชร เทิดทูลกุล; สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2551)

ภาพที่ 85 โถงโล่งชั้นสองสำหรับจัดเลี้ยงสังสรรค์ ในบ้านคุณสมเพชร

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การใช้พื้นที่อยู่อาศัยโดยรวมของบ้านทั้ง 3 หลังนี้เป็นการใช้พื้นที่อยู่อาศัยที่เอื้ออำนวยประโยชน์กับบุคคลอื่นภายนอกจากครอบครัว โดยสังเกตได้จากปริมาณของพื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่ส่วนรวม ตัวอย่างเช่น ในบ้านของคุณสมเพชร ที่ให้พื้นที่ส่วนตัวจัดอยู่แค่บริเวณชั้น 3 ที่เป็นแค่ห้องนอนที่มีห้องน้ำในตัว แต่บริเวณพื้นที่ส่วนรวมเป็นพื้นที่เกือบจะทั้งหลังของบ้านนี้ ซึ่งได้แก่ ลานหน้าบ้าน, ลานหลังบ้าน, โถงชั้นสอง, ห้องนั่งเล่น และระเบียงของชั้นสอง และภายในบ้านของคุณฉวี ในบริเวณ ห้องโถงรับแขก, ครัว, ห้องใต้หลังคา, ใต้ถุนบ้าน และสวนด้านหลังบ้าน ซึ่งบุคคลอื่นภายนอกที่สามารถเข้าไปใช้งานในพื้นที่อยู่อาศัยได้แก่ ญาติ, แวดวงเพื่อนฝูง, แวดวงที่ทำงาน และบุคคลอื่นทั่วไป โดยสังเกตได้จากในประโยค *น้องๆที่ออฟฟิศ, เพื่อน ,รุ่นน้องที่มหาลัย, ญาติ และคนภายนอก* นอกจากนั้นอุปกรณ์

เช่น เตาบาร์บีคิว, โต๊ะใหญ่, แก้ว, จานชามต่างๆ, เก้าอี้ และเครื่องดื่มน้ำ ยังสื่อสัญลักษณ์เชื่อมโยงถึงการทำกิจกรรมของกลุ่มบุคคลอีกด้วย

จากการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนประเด็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคลในครอบครัว สามารถจำแนกในเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาหน่วยของภาษาและภาพได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาษา

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
ปาร์ตี้สังสรรค์	Icon, Index	กิจกรรมส่วนรวมที่มีบุคคลภายนอก และคนในครอบครัว	พื้นที่ที่สนองการใช้งานแบบส่วนรวม
การดูดาว, ฉลองวันเกิด	Icon	กิจกรรมประจำบ้านของคุณวนศิริ	พื้นที่ที่สนองการใช้งานทั้งครอบครัวและคนใกล้ชิด
ที่ประชุม, ที่ทำงาน	Icon	การใช้พื้นที่เพื่อกิจกรรมเกี่ยวข้องกับภาระงาน	พื้นที่รองรับพนักงานและคนสนิทของคุณกมลนาถ
น้องๆที่ออฟฟิศ	Icon	บุคคลที่เกี่ยวข้องทางสายงาน	การเปิดพื้นที่ส่วนตัวให้เป็นพื้นที่ส่วนรวม
พื้นที่ส่วนตัว	Index	ห้องนอน	พื้นที่ของเจ้าของบ้าน
พื้นที่ส่วนรวม	Index	บริเวณรอบบ้านทั้งห้องและสวนภายนอก	พื้นที่ของผู้มาเยือนเจ้าของบ้าน

ภาพ

สัญลักษณ์	ประเภทของสัญลักษณ์	ความหมายโดยอรรถ	ความหมายโดยนัย
สนามหญ้า	Icon	พื้นที่สำหรับสังสรรค์	พื้นที่สำหรับเพื่อน, คนสนิท
ใต้ถุนบ้าน, โถงนั่งเล่น	Icon	พื้นที่ต้อนรับแขก และคนในครอบครัว	พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมแบบส่วนรวม
เคาน์เตอร์บาร์, ตู้บาร์	Icon	ที่เก็บเครื่องดื่มสำหรับสังสรรค์	วิถีชีวิตแบบกลุ่มคนมากกว่าแบบส่วนตัว
แก้ว, เครื่องดื่ม	Icon	ภาษา, สิ่งที่ใช้สำหรับการสังสรรค์	วิถีชีวิตแบบกลุ่มคนมากกว่าแบบส่วนตัว
เก้าอี้	Icon	อุปกรณ์ในการจัดสังสรรค์ของกลุ่มคน	ความนิยมในการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในการให้ความหมาย “บ้าน” ระหว่างความหมายที่ปรากฏบนนิตยสารบ้านและสวน กับ ผู้อยู่อาศัย

เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ในช่วงปีพ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2550 กับ ความหมาย “บ้าน” ของผู้อยู่อาศัยในบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ โดยนำประเด็นตามแนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบในการวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

5.1 การเปรียบเทียบความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ระหว่างความหมายบ้านจากนิตยสารบ้านและสวน กับความหมายบ้านจากผู้อยู่อาศัย

ตารางแสดงการเปรียบเทียบความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่

ประเด็นตามแนวคิดสมัยใหม่	ความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่	
	นิตยสารบ้านและสวน	ผู้อยู่อาศัย
ความเป็นอุตสาหกรรมนิยม	พื้นที่สะท้อนภาพลักษณ์ความทันสมัยด้วยการใช้วัสดุจากระบบอุตสาหกรรม	พื้นที่อยู่อาศัยที่นิยมใช้วัสดุสังเคราะห์ใหม่ๆจากการผลิตในระบบอุตสาหกรรมเนื่องจากสนองการใช้งานอย่างสะดวกสบาย
ความเป็นกฎระเบียบแบบแผน	พื้นที่ที่อยู่ภายใต้ระบบ ระเบียบแบบแผนตามลักษณะการใช้งานของผู้อยู่อาศัย	พื้นที่ที่อยู่ภายใต้ระบบ ระเบียบแบบแผนในการออกแบบที่สนองการใช้งาน
ความเป็นปัจเจกนิยม	พื้นที่แสดงความเป็นส่วนตัว เฉพาะผู้อยู่อาศัย	พื้นที่เอื้ออำนวยความสะดวกเฉพาะคนในครอบครัว

จากตารางสามารถนำมาแจกแจงรายละเอียดถึงการเปรียบเทียบความหมาย บ้าน จากนิตยสารบ้านและสวน และจากผู้อยู่อาศัย ได้ดังนี้

1. ความเป็นอุตสาหกรรมนิยม

ความเหมือน นิยมใช้วัสดุจากระบบการผลิตอุตสาหกรรม

ความแตกต่าง สาเหตุของความนิยมใช้

นิตยสารบ้านและสวน ใช้วัสดุสังเคราะห์จากระบบการผลิตอุตสาหกรรมอย่างเช่น สแตนเลสสตีล, กระจกใส, กระจกฝ้า, หินกาบ, หินอ่อน ในการก่อสร้างและตกแต่งที่พักอาศัยเพื่อสะท้อนภาพลักษณ์ของผู้ใช้ทั้งผู้อยู่อาศัยและผู้ออกแบบว่า เป็นผู้มี “ความทันสมัย”

ผู้อยู่อาศัย ใช้วัสดุสังเคราะห์จากระบบอุตสาหกรรมอย่าง เฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูป, กระจกใส, กระจกเบี่ยงต่างๆในการก่อสร้างและตกแต่งเพื่อตอบสนองการใช้งานที่สะดวกสบายทั้งในการเลือกซื้อหาได้ง่าย และในการดูแลรักษา

โดยสรุป จากประเด็นเรื่องอุตสาหกรรมนิยม มีความแตกต่างกันในส่วนของสาเหตุการเลือกใช้จึงทำให้ลักษณะของรูปแบบภายนอกของบ้านที่เหมือนกัน แต่สะท้อนความหมายที่ต่างกัน ในแง่ของการเลือกใช้วัสดุ โดยที่บ้านและสวนให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของผู้ใช้วัสดุมากกว่าประโยชน์จากการใช้งานของวัสดุที่ผู้อยู่อาศัยจริงคำนึงถึง

2. ความเป็นกฎระเบียบ แบบแผน

ความเหมือน อยู่ภายใต้แนวคิดที่เป็นระบบ ระเบียบแบบแผน

ความแตกต่าง ไม่มีความแตกต่าง

นิตยสารบ้านและสวน ให้ความสำคัญกับการวางระบบ ระเบียบ แบบแผนในการใช้งานพื้นที่อยู่อาศัยตามความต้องการของเจ้าของบ้าน โดยมีการนำเสนอเนื้อหาที่สรุปถึงลักษณะการใช้งานภายในบ้านซึ่งแบ่งออกเป็นห้องต่างๆ พร้อมรายละเอียดตำแหน่ง แสดงให้เห็นถึงโครงร่างการใช้งานอยู่อาศัยของระบบทั้งหมด

ผู้อยู่อาศัย มีการคำนึงถึงการใช้งานภายในพื้นที่อยู่อาศัยเป็นหลักสำคัญ จากนั้นจึงปรับสไตล์การตกแต่งตามการใช้งาน

โดยสรุป จากประเด็นเรื่องความเป็นกฎระเบียบ แบบแผน ไม่มีความแตกต่างกันเนื่องจากความหมายของบ้านที่ปรากฏของทั้งสองกรณี มีการให้ความสำคัญถึงการวางแผน ระบบความคิดที่คำนึงการใช้งานอยู่อาศัย เป็นหลักสำคัญก่อนการออกแบบสร้างที่อยู่อาศัย มากกว่าการไม่มีแบบแผนตายตัวในการออกแบบก่อสร้างที่พักอาศัย

3. ความเป็นปัจเจกนิยม

ความเหมือน คำนึงถึงการใช้งานเฉพาะบุคคลที่อยู่อาศัย

ความแตกต่าง ไม่มีความแตกต่าง

นิตยสารบ้านและสวน กำหนดบทบาทของพื้นที่อยู่อาศัยเพื่อตอบสนองการใช้งานเฉพาะบุคคลในครอบครัวเป็นสำคัญ และจัดพื้นที่สำหรับบุคคลภายนอกแยกไว้ต่างหาก เน้นให้ความสำคัญกับเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัยมากกว่าบริบทแวดล้อมทั่วไป

ผู้อยู่อาศัย ให้ความสำคัญกับความต้องการ การสนองการใช้งานของตนเองและบุคคลในครอบครัวเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย ใ้้อำนวยประโยชน์การใช้ชีวิตของตนเองมากกว่าการคำนึงถึงบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อมรอบตนเอง

โดยสรุป จากประเด็นเรื่องความเป็นปัจเจกนิยม ไม่มีความแตกต่างกันในการให้ความหมาย เนื่องจากเป็นการมองความต้องการส่วนตัว และการสนองประโยชน์การใช้งานในชีวิตประจำวันของตนเองและครอบครัวเป็นสำคัญมากกว่าการคำนึงผลกระทบต่อบริบททางสังคมรอบตัวทั้งสภาพแวดล้อม และกลุ่มคนในสังคม

5.2 การเปรียบเทียบความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ระหว่าง ความหมายบ้านจากในนิตยสารบ้านและสวน กับความหมายบ้านจากผู้อยู่อาศัย

ตารางแสดงการเปรียบเทียบความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่

ประเด็นตามแนวคิดหลังสมัยใหม่	ความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่	
	นิตยสารบ้านและสวน	ผู้อยู่อาศัย
ความคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ	พื้นที่ที่คำนึงถึงลักษณะธรรมชาติ, ความเป็นพื้นที่ในแถบที่พักอาศัย	พื้นที่ที่คำนึงถึงลักษณะสถาปัตยกรรม, แนวคิดความเชื่อในแถบถิ่นที่พักอาศัย
ความไร้กฎระเบียบ แบบแผน	พื้นที่ที่มีรูปแบบเฉพาะตัว ไร้กฎแบบแผนทั่วไปทั้งลักษณะรูปทรงภายนอกและการจัดพท.ภายใน	พื้นที่ที่มีรูปแบบเฉพาะของตนเอง ไร้กฎระเบียบแบบแผนตายตัวแบบที่พักอาศัยทั่วไป
ความเป็นส่วนรวม	พื้นที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว เฉพาะผู้อยู่อาศัย	พื้นที่ไม่จำกัดเฉพาะคนในครอบครัว

จากตารางสามารถนำมาแจกแจงรายละเอียดถึงการเปรียบเทียบความหมาย บ้าน จากนิตยสารบ้านและสวน และจากผู้อยู่อาศัย ได้ดังนี้

1. ความคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ

ความเหมือน แสดงถึงการให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมที่พักอาศัย

ความแตกต่าง ลักษณะของสิ่งที่ให้ความสำคัญ

นิตยสารบ้านและสวน คำนึงถึงลักษณะสภาพธรรมชาติแวดล้อมที่พักอาศัยเช่น สภาพป่าสวนยางพารา, สภาพหมู่บ้านในชนบท รวมถึงวัสดุงานหัตถกรรมพื้นถิ่นเป็นสิ่งสำคัญเพื่อนำมาพิจารณาก่อนออกแบบที่พักอาศัย

ผู้อยู่อาศัย คำนึงถึงลักษณะทางสภาพภูมิอากาศ และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เช่น บ้านในเขตเมืองร้อน แบบบ้านไทยใต้ถุนสูง และแนวคิดความเชื่อของเอเชียตะวันออกเกี่ยวกับการสร้างบ้าน แล้วนำมาปรับประยุกต์ออกแบบที่พักอาศัยในรูปแบบของตนเอง

โดยสรุป จากประเด็นเรื่องการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบนั้น ไม่มีความแตกต่างกันในการให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมรอบที่พักอาศัย แต่มีความแตกต่างในลักษณะของสิ่งที่สำคัญอย่างในนิตยสารบ้านและสวนจะให้ความสำคัญกับ สภาพธรรมชาติ, สภาพสังคมหมู่บ้านรอบถิ่นที่พักอาศัย ที่รวมถึงงานหัตถกรรมและวัสดุก่อสร้างในแถบท้องถิ่น แต่สำหรับผู้อยู่อาศัยจริงจะให้ความสำคัญกับสภาพโดยรวมอย่างเช่น สภาพภูมิอากาศของประเทศ, ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของไทย รวมถึงแนวคิดค่านิยมความเชื่อของคนเอเชีย มาเป็นส่วนพิจารณาในการออกแบบตกแต่งที่พักอาศัย

2. ความไร้กฎระเบียบ แบบแผน

ความเหมือน มีความไม่มีกฎระเบียบแบบแผนที่ตายตัว

ความแตกต่าง รูปแบบการนำเสนอ

นิตยสารบ้านและสวน มีความเฉพาะตัวกับแนวคิดในการออกแบบที่พักอาศัยโดยเป็นการสร้างแนวคิดใหม่ในแบบตนเองขึ้นมา ซึ่งไร้กฎระเบียบแบบแผนที่เป็นมาตรฐานตายตัวเช่นการออกแบบ “บ้านข้าวปั้น” ที่มีการใช้งานและรูปทรงอิสระในแบบเฉพาะครอบครัวสถาปนิก, บ้าน “ดอกไม้แห่งขุนเขา” ที่ใช้รูปทรงอิสระและมีการวางพื้นที่ใช้งานตามสไตล์ของผู้อยู่อาศัย

ผู้อยู่อาศัย มีการออกแบบที่อยู่อาศัยโดยจัดพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยภายในตามรูปแบบเฉพาะตนเอง ในการวางลำดับความสำคัญในการใช้งานในแต่ละห้อง ส่วนลักษณะโครงสร้างภายนอกยังคงเป็นรูปทรงเรขาคณิตตามระบบทั่วไป

โดยสรุป จากประเด็นเรื่องความไร้กฎระเบียบแบบแผน ไม่มีความแตกต่างกันในความไร้กฎระเบียบแบบแผนตายตัว แต่แตกต่างกับในรูปแบบการนำเสนอที่ในส่วนของนิตยสารบ้านและสวนนำเสนอความหมายของความไร้กฎระเบียบ แบบแผนทั้งลักษณะรูปทรงภายนอกและการจัดการพื้นที่ภายใน ส่วนของผู้อยู่อาศัยมีความไร้กฎระเบียบแบบแผนเฉพาะในการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในเพียงเท่านั้น

3. ความเป็นส่วนรวม

ความเหมือน ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนรวมมากกว่าความเป็นส่วนตัว

ความแตกต่าง ลักษณะของกลุ่มบุคคล

นิตยสารบ้านและสวน ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนรวมในการกำหนดให้ที่พักอาศัยเป็นสถานที่ทำกิจกรรมสำหรับคนเฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจเหมือนกันเช่น กลุ่มคนที่ชื่นชอบสถานที่ท่องเที่ยวเหมือนกัน, กลุ่มคนที่มีความสนใจงานศิลปะ โดยในพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ที่เจ้าของบ้านใช้สำหรับอยู่อาศัยด้วยเช่นกัน

ผู้อยู่อาศัย สร้างความหมายของบ้าน โดยการคำนึงถึงทั้งบุคคลแวดล้อมทั้งญาติ, เพื่อน, พี่น้อง, เพื่อนร่วมงาน และคนในครอบครัว จึงทำให้ที่พักอาศัยมีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมแบบ ส่วนรวมและในแบบเฉพาะครอบครัวร่วมกัน และจำกัดความเป็นส่วนตัวของตนเองเฉพาะใน บริเวณห้องนอนเพียงอย่างเดียว

โดยสรุป จากประเด็นเรื่องความเป็นส่วนรวมนั้น ไม่มีความแตกต่างกันในการให้ความสำคัญกับบุคคลอื่นมากกว่าความเป็นส่วนตัวของตนเอง แต่มีความแตกต่างในลักษณะของกลุ่ม บุคคลที่เข้ามาทำกิจกรรมส่วนรวมภายในเขตที่พักอาศัย โดยในนิตยสารบ้านและสวนเป็นกลุ่ม บุคคลทั่วไปที่มีรสนิยมคล้ายกัน เช่น ความชอบในงานศิลปะ, สถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล แต่ สำหรับผู้อยู่อาศัยจริงเป็นบุคคลแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเจ้าของบ้านเช่น เพื่อน, ญาติ, พี่น้อง และเพื่อนร่วมงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อตอบปัญหานำวิจัย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความหมาย “บ้าน” ที่สะท้อนแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน ที่นำเสนอแต่ละยุคสมัย
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความหมาย และกลไกการผลิตในกองบรรณาธิการที่มีผลต่อการนำเสนอความหมายของ “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวน ตามแนวคิดเรื่องสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่
3. เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนหรือแตกต่างระหว่างการให้ความหมาย “บ้าน” ของผู้อาศัยบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่ และผู้อาศัยในบ้านตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ กับการให้ความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน

ในการตอบคำถามวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้มาสรุปวิเคราะห์ และอภิปรายผล โดยแบ่งการนำเสนอ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวนที่ใช้แนวคิดเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาความหมายตามแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่

ส่วนที่ 2 กระบวนการทำงานและปัจจัยการผลิตในกองบรรณาธิการมีผลต่อการนำเสนอความหมาย “บ้าน”

ส่วนที่ 3 ความเหมือนและความแตกต่างของความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน และผู้อาศัย

ส่วนที่ 1 การสร้างความหมาย “บ้าน” ในนิตยสารบ้านและสวนที่ใช้แนวคิดเชิงสัญลักษณ์โดยพิจารณาความหมายตามแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่

ในส่วนของการวิเคราะห์การสร้างความหมาย “บ้าน” ผู้วิจัยวิเคราะห์การสร้างความหมายบ้านตามวิธีการวิเคราะห์สัญลักษณ์ของ C.Peirce และ R.Barthes และได้พบข้อสรุปของการนำเสนอสัญลักษณ์ โดยแยกออกตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ได้ 4 ประเด็น และแยกออกตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ได้ 4 ประเด็น ดังนี้

การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่

การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ เป็นการให้ความสำคัญกับความต้องการส่วนบุคคลของผู้อยู่อาศัยเป็นหลัก จึงลดบทบาทในการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ, ความโหยหาอดีต และความเป็นส่วนรวมให้ด้อยค่าลงไป แบ่งเป็น 4 ประเด็น คือ

1. เป็นพื้นที่สะท้อนภาพลักษณ์ความทันสมัย ของผู้อยู่อาศัย

พบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ของภาพ และภาษา ที่แสดงให้เห็นว่ามีการใช้วัสดุที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรมเพื่อสะท้อนภาพลักษณ์ความทันสมัยของผู้อยู่อาศัย ดังนี้

- 1) ภาพที่เป็นสัญลักษณ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ สัญลักษณ์ประเภท Icon ได้แก่ ภาพเฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูป สัญลักษณ์ประเภท Index ได้แก่ ภาพวัสดุที่ใช้ตกแต่งหินอ่อน, หินแกรนิต, สเตนเลส, วัสดุสังเคราะห์ เป็นสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงถึงวัสดุใหม่ที่เกิดขึ้นในระบบอุตสาหกรรมโดยสื่อความหมายโดยนัยถึง ภาพลักษณ์ความทันสมัยของผู้ใช้ และ สัญลักษณ์ประเภท Symbol ได้แก่ สีขาว, สีดำ ที่หมายถึงสไตล์ตกแต่งสมัยใหม่ ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเพื่อสร้างความทันสมัยให้กับผู้ใช้
- 2) ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น “ไลฟ์สไตล์ที่ทันสมัย” “เหมาะสำหรับครอบครัวสมัยใหม่”, “บ้านนี้จะเป็นในสไตล์โมเดิร์น ทันสมัย” , “ดูทันสมัย”, “วัสดุที่ทันสมัย” เป็นต้น

2. เป็นพื้นที่ที่อยู่ภายใต้กรอบระบบ ระเบียบ แบบแผน

พบว่า มีการใช้สัญลักษณ์ของภาพ และภาษา ที่แสดงให้เห็นว่า มีการออกแบบตกแต่งที่มีการจัดการ การวางแผนที่เป็นไปตามระบบขั้นตอน ตามลักษณะการใช้งานที่เป็นมาตรฐานสำหรับบุคคลทั่วไป ดังนี้

- 1) ภาพที่เป็นสัญลักษณ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ สัญลักษณ์ประเภท Icon ได้แก่ รูปทรงเหลี่ยมของที่พักอาศัย สัญลักษณ์ประเภท Index ได้แก่ แพลนรูปตัวแอล(L) เป็นสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงถึงการวางผังระบบการใช้งานพื้นที่ภายในบ้าน และ สัญลักษณ์ประเภท Symbol ได้แก่ รูปทรงจัตุรัส หมายถึง การอยู่ในกรอบ
- 2) ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น “วางผังตัวบ้านค่อนข้างชิดแนวรั้วสองด้านเป็นมุมฉาก มุมด้านตรงข้ามทำเป็นโรงรถ แล้วเว้นพื้นที่ตรงกลางให้เป็นสวน แบบของตัวบ้านและโรงรถนั้นจะมีความสัมพันธ์กันในด้านรูปทรง”, “ผมตั้งใจออกแบบให้ใช้พื้นที่เต็มที่ทั้งสองแนวแกน คือ ทางแนวตั้งและทางแนวนอน พื้นที่ใช้สอยภายในก็ให้อยู่ในลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส” เป็นต้น

3. เป็นพื้นที่สนองการใช้งานอยู่อาศัยที่สะดวกสบายของผู้เป็นเจ้าของ

พบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ของภาพ และภาษา ที่แสดงให้เห็นว่า บ้านเป็นพื้นที่ที่อำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้อยู่อาศัย โดยตอบสนองการใช้งาน(form follow function)ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันในการ กิน อยู่ หลับ นอนของผู้เป็นเจ้าของเป็นหลัก ดังนี้

- 1) ภาพที่เป็นสัญลักษณ์ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สัญลักษณ์ประเภท Icon ได้แก่ ภาพแผนที่ทางด่วน, ภาพคอนโดมิเนียม สัญลักษณ์ประเภท Index ได้แก่ การจัดแต่งบ้าน, ภาพเครื่องอำนวยความสะดวก เป็นภาพที่เชื่อมโยงถึงความสะดวกสบายที่ทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความสุขในการดำเนินชีวิตแบบสังคมสมัยใหม่
- 2) ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น “ให้ประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันก็ประหยัดเนื้อที่ด้วย”, “การจัดแต่งบ้านตามสัดส่วนให้เหมาะกับประโยชน์ใช้สอย”, “ทำให้บ้านทั้งสะดวกและสบาย”, “เป็นการลงทุนที่คุ้ม” เป็นต้น

4. เป็นพื้นที่เฉพาะบุคคล แสดงถึงความเป็นส่วนตัว

พบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ของภาษา และภาพ ที่แสดงถึงการกำหนดให้เป็นพื้นที่ส่วนตัวเฉพาะบุคคลในครอบครัว และจัดให้มีพื้นที่สำหรับบุคคลอื่นแยกไว้ต่างหาก ดังนี้

- 1) ภาพที่เป็นสัญลักษณ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ สัญลักษณ์ประเภท Icon ได้แก่ ภาพห้องรับแขก, ภาพห้องประชุม, ภาพห้องพักผ่อน สัญลักษณ์ประเภท Index ได้แก่ ภาพมุมนั่งเล่น, ภาพห้องทีวี เป็นภาพสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงถึงความเป็นกันเองที่ใช้เฉพาะบุคคลในครอบครัว สัญลักษณ์ประเภท Symbol ได้แก่ ความเป็นทางการ

- 2) ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น “เจ้าของบ้านต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่าจะให้สระว่ายน้ำอยู่ภายนอกบ้าน”, “ส่วนที่ใช้รับรองแขก”, “ส่วนเฉพาะครอบครัวจริงๆ”, “ห้องนั่งเล่นหรือแฟมิลีรูม”, “พื้นที่ส่วนตัว” เป็นต้น

จากความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏทั้ง 4 ประเด็นนั้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดยุคสมัยใหม่ โดยเป็นความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสภาพสังคมในช่วงยุคสมัยใหม่ จากสภาพความเป็นอยู่ของคนในยุคนี้ที่มีการทำงานเป็นระบบ มีการกำหนดเวลาการทำงานและเวลาพักผ่อนอย่างชัดเจน เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ระบบการผลิตอุตสาหกรรมได้ผลตามเป้าหมายสูงสุด เวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนในยุคสังคมสมัยใหม่นี้ เพราะฉะนั้นที่อยู่อาศัยจึงจำเป็นต้องเอื้ออำนวยความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน เป็นผลทำให้สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยต้องอยู่ในเขตเมือง, ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวก ทั้งนี้ก็เพื่อช่วยให้ประหยัดเวลาในการเดินทางไปทำงานขณะเดียวกันก็ลดค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางลงไป ความหมายของบ้านที่ปรากฏจึงมีความเกี่ยวเนื่องกับการเป็น พื้นที่ที่สนองการใช้งานอยู่อาศัยและให้ความสะดวกสบายของผู้อยู่อาศัยเป็นสำคัญ

และเนื่องด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปมีความเจริญมากขึ้น จึงทำให้เกิดการอพยพของคนจากชนบทเข้ามาทำงานในเมืองเป็นจำนวนมาก ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในสังคมส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องกันกับหน้าที่การงาน และลักษณะการทำงานทำให้เกิดสายใยของสังคมสมัยใหม่ที่เรียกว่า “สมานฉันท์แบบอินทรีย์” (Organic Solidarity) ที่มีการแบ่งงานกันทำ (Division of Labour) แต่ละส่วนในการทำงานเปรียบเสมือนร่างกายที่แยกกันทำงานไม่เกี่ยวข้องกัน ไม่ต้องพึ่งพากันอย่างการทำงานในชนบท สายใยความผูกพันของคนในสังคมสมัยใหม่จึงห่างเหิน ไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด (face to face) แบบความเป็นครอบครัวญาติพี่น้องในสังคมชนบท การแสดงความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่ปรากฏต่อกันจึงต้องเป็นแบบมาตรฐาน มีความเป็นทางการ เพราะมีการประเมินตัดสินคุณค่า จากภาพลักษณ์ สถานะทางชนชั้น บ้านที่อยู่อาศัยจึงต้องมีการแบ่งพื้นที่ที่ใช้รับรองแขกที่มีความสัมพันธ์กันทางสังคมไว้ต่างหาก โดยไม่ให้ใช้พื้นที่ปะปนกับครอบครัวในบ้าน และการตกแต่งภายในพื้นที่ส่วนรับแขกนั้นจะคำนึงถึงมาตรฐานความเป็นทางการมากกว่าความเป็นกันเองส่วนตัว จนทำให้เกิดการจำกัดพื้นที่ภายในบ้าน ให้เป็น พื้นที่เฉพาะบุคคล สำหรับคนในครอบครัว ที่ไม่เปิดเผยให้สาธารณะชนทั่วไปรับรู้ถึงความเป็นจริง แต่จะให้เห็นเพียงภาพลักษณ์ที่สะท้อนสถานะจากห้องรับแขกเพียงเท่านั้น

นอกจากนี้สภาพสังคมยุคสมัยใหม่ยังเป็นสังคมที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม (industrial revolution) มีการเปลี่ยนแปลงในระบบและวิธีการผลิต โดยเปลี่ยนจากการใช้แรงงานคนและสัตว์มาใช้เครื่องมือเครื่องจักร ทำให้ผลผลิตที่ได้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และมีปริมาณมาก เพียงพอ

ต่อความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้น และเมื่อผลผลิตในระบบมีปริมาณสูง จึงต้องปรับกระบวนการค้าแร่ให้ผู้คนในสังคมเกิดการบริโภคสินค้ามากขึ้น จนกระทั่งก่อให้เกิดการบริโภคสัญญาของสินค้า โดยการสร้างภาพลักษณ์ของผู้บริโภคสินค้าเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการบริโภค อย่างไรก็ตามการใช้ในการตกแต่งก่อสร้างช่วงยุคสมัยใหม่นี้ มีการออกแบบที่เป็นสไตล์สมัยใหม่ขึ้นมา ซึ่งจะเป็นการนำวัสดุสังเคราะห์ที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรมเข้ามาใช้ในการออกแบบ โดยสไตล์เหล่านี้จะถูกสร้างคุณค่าให้กับผู้ใช้ว่าเป็นบุคคลที่มีความทันสมัย สมัยใหม่ พื้นที่อยู่อาศัยอย่างบ้านจึงกลายเป็น พื้นที่สะท้อนภาพลักษณ์ความทันสมัย ของผู้อยู่อาศัย ด้วยการใช่วัสดุที่ผลิตจากระบบอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสไตล์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับระบบอุตสาหกรรมทำให้ดำรงอยู่ต่อไปได้ และจากในระบบการผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นปริมาณมากจึงทำให้ต้นแบบการผลิตสินค้า, สิ่งของต่างๆ รวมถึงการก่อสร้างบ้านแต่ละหลังจำเป็นต้องมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานทั่วไป โดยมีการวางกฎระบบต่างๆที่สนองการใช้งานขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลทั่วไป ลักษณะของรูปทรงบ้าน, การใช้พื้นที่บ้านที่ปรากฏจึงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันด้วยรูปทรงที่เป็นมาตรฐาน อย่างรูปทรงเหลี่ยมเรขาคณิต ซึ่งเป็นรูปทรงที่สนองการใช้งานที่สมบูรณ์ที่สุด ความหมายบ้านที่ปรากฏอุตสาหกรรมจึงกลายเป็นพื้นที่ที่ติดอยู่ภายใต้กรอบ ระบบ ระเบียบแบบแผน ของระบบอุตสาหกรรมตามไปด้วย

การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่

การสร้างความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ เป็นการให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมที่หลากหลายทั้งสังคม, สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ, เรื่องราวความทรงจำในอดีต และ ความเป็นตัวตนของผู้อยู่อาศัย มากกว่าการให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้พักอาศัยเพียงอย่างเดียว แบ่งเป็น 4 ประเด็น คือ

1. เป็นพื้นที่ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติโดยรอบ

พบว่ามีการใช้สัญญาของภาษา และภาพ ที่แสดงถึงการคำนึงถึงสภาพธรรมชาติแวดล้อม, สภาพสังคมท้องถิ่น รวมถึงสถาปัตยกรรมในพื้นที่นั้นๆ ดังนี้

- 1) ภาพที่เป็นสัญญา แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ สัญญาประเภท Icon ได้แก่ อิฐบล็อก, อิฐแดงดิบ, เรือนไทยหลังคาทรงจั่วสูงและลาดชัน, ภาพบ้านพื้นถิ่นภาคใต้ สัญญาประเภท Index ได้แก่ สถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่นภาคใต้ เป็นภาพสัญญานที่เชื่อมโยงถึงสภาพภูมิอากาศฝนตกชุกของภาคใต้ สัญญาประเภท Symbol ได้แก่ ผ้าปาเต๊ะ, ต้นยางพารา ที่หมายถึงเอกลักษณ์ของพื้นถิ่นภาคใต้

- 2) ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น “อยู่ที่ไหนก็ต้องให้เกียรติและปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานที่นั้นด้วย”, “บ้านแบบไทยประยุกต์ที่ดูกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม”, “เน้นสิ่งที่ดีเป็นธรรมชาติ จะได้เข้ากับบรรยากาศของสถานที่”, “บ้านชาวบ้านพื้นถิ่นและกลิ่นอายวัฒนธรรมภาคใต้” เป็นต้น

2. เป็นพื้นที่แสดงถึงความโหยหาอดีต

พบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ของภาษา และภาพ ที่แสดงถึงความโหยหาอดีต ความทรงจำในต่างๆ, วิถีชีวิต, สภาพสังคม รวมถึงวัสดุสิ่งของที่เคยสัมผัสในอดีต ดังนี้

- 1) ภาพที่เป็นสัญลักษณ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ สัญลักษณ์ประเภท Icon ได้แก่ บ้านไทย, บ้านลอยบนเสา สัญลักษณ์ประเภท Index ได้แก่ อีสุ่มอญและปูนเปลือย เป็นภาพสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงถึง สภาพสังคม, แนวคิดของสังคมไทยในอดีต สัญลักษณ์ประเภท Symbol ได้แก่ แก้วไอซ์โก ที่หมายถึงสภาพวิถีชีวิตของคนสมัยก่อน
- 2) ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น “ชีวิตในวัยเด็กที่ริมคลอง”, “ออกแบบกลุ่มบ้านให้ลอยอยู่บนเสาทั้งหมด เหมือนกับการปลูกบ้านในสมัยก่อน”, “วิถีชีวิตคนไทยผูกพันอยู่กับสายน้ำมาเป็นเวลานาน”, “เจ้าของบ้านยังชื่นชมกับฝีมือของคนไทยโบราณ”, “เจ้าของบ้านสะสมเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ” เป็นต้น

3. เป็นพื้นที่แสดงสัญลักษณ์ถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย

พบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ของภาษา และภาพ ที่แสดงสัญลักษณ์ถึงลักษณะของตัวตนผู้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยทั้งลักษณะของอาชีพ, เชื้อชาติ, รสนิยมรวมถึงลักษณะของวิถีชีวิตประจำวัน ดังนี้

- 1) ภาพที่เป็นสัญลักษณ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ สัญลักษณ์ประเภท Icon ได้แก่ ฟ้าลายดอก, สีเส้นแรงแจ้งๆ, รูปปั้นหมาเจ้าตุง สัญลักษณ์ประเภท Index ได้แก่ ลานต้นไม้, กีตาร์ แสดงความหมายเชื่อมโยงถึงเชื้อชาติและอาชีพของเจ้าของบ้าน สัญลักษณ์ประเภท Symbol ได้แก่ สีแดงสด, ระเบียบโค้งรูปแกรนด์เปียโน หมายถึงชาติจีน, ความเป็นนักดนตรี
- 2) ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น “เจ้าของบ้านต้องการให้สื่อถึงบุคลิกของอาชีพนักดนตรี”, “ดิฉันบอกให้ช่างทาสีแดงสด”, “สีเส้นของบ้านและรูปแบบรายการสินเจริญทำให้คิดว่าฉากรายการก็ควรจะดูสดใส สนุกสนานด้วย” เป็นต้น

4. เป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะบุคคลในครอบครัว

พบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ของภาษา และภาพ ที่แสดงความหมายถึง การใช้งานที่อยู่อาศัยที่ตอบสนองความต้องการของคนในครอบครัว และบุคคลอื่นภายนอกไปด้วย ดังนี้

- 1) ภาพที่เป็นสัญลักษณ์ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สัญลักษณ์ประเภท Icon ได้แก่ ภาพห้องพักผ่อนทะเล, ภาพหอศิลป์, ภาพร้านอาหาร, โรงเรียนสอนศิลปะ สัญลักษณ์ประเภท Index ได้แก่ พื้นที่ศิลปะ, สตูดิโอ, Pran Havana เป็นสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงถึงการไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวโดยจัดให้เป็นพื้นที่กิจกรรมของส่วนรวมกลุ่มคน สัญลักษณ์ประเภท Symbol ได้แก่ พื้นที่ชาน, ลาน, ระเบียง หมายถึงพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัว สนองการใช้งานแบบหมู่คณะ
- 2) ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น “ที่ตรงนี้จะเป็นที่ที่มีความหมายสำหรับคนทั่วไป,” ของขวัญที่เราอยากมอบให้ทุกคน”, “PRAN HAVANA เพื่อแทนความหมายว่าเป็นที่สำหรับแบ่งปันความสุขร่วมกัน เพราะธรรมชาติสวยๆ ไม่ได้เป็นของใครคนเดียว”, “ผมอยากให้ที่นี่เป็นพื้นที่ศิลปะที่ทุกคนสามารถเข้ามาใช้ได้” เป็นต้น

จากความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏทั้ง 4 ประเด็นนี้ มีความสอดคล้องไปกับแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ โดยความหมายบ้านสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสภาพสังคมหลังยุคสมัยใหม่ที่ได้รับผลกระทบมาจากแนวคิดยุคสมัยใหม่ กับความเชื่อในเรื่องของเอกภาพ(Unity) ที่ปรับสภาพสังคมทั่วทั้งโลกให้มีความเป็นมาตรฐาน เป็นหนึ่งเดียวกัน แล้วจะทำให้สภาพสังคมบ้านเมืองมีความสุข เจริญก้าวหน้าตามอุดมคตินั้น แท้จริงแล้วทำให้เกิดการลดคุณค่าความสำคัญของความหลากหลายชีวิตและวัฒนธรรมของมนุษย์ลงไป โดยให้ความสำคัญกับความเป็นตะวันตกในแบบสากลมากกว่า บ้านที่อยู่อาศัยในยุคสมัยใหม่จึงมีความเป็นตะวันตกเป็นอย่างมาก และก่อให้เกิดปัญหาในการใช้งานจริงกับสภาพภูมิอากาศในแถบตะวันออก ทำให้เกิดปัญหาเรื่องความร้อน ทำให้อยู่อาศัยท่ามกลางสภาพแวดล้อมเดิมได้ไม่ดีเท่าที่ควร จากปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเกิดการเริ่มให้ความสำคัญกับลักษณะสังคมวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และได้เริ่มนำภูมิปัญญาเดิมที่มีมาประยุกต์ปรับใช้ให้เหมาะกับชีวิตประจำวัน เพราะบ้านที่สร้างจากภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นสามารถอยู่ได้ดีกับสภาพภูมิอากาศ และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายกับอุปกรณ์เสริมก็สามารถอยู่อาศัยในบ้านได้อย่างสบาย ความหมายบ้านที่ปรากฏจึงต้องเป็นพื้นที่ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยรอบ

ผลสืบเนื่องจากสภาพสังคมยุคสมัยใหม่ที่มีความก้าวหน้าในเทคโนโลยีการผลิต การสร้างบ้านที่อยู่อาศัยในยุคนี้จึงสามารถผลิตได้แบบสินค้าทั่วไปในระบบอุตสาหกรรม ส่งผลให้รูปลักษณะของบ้านแต่ละหลังมีความเหมือนกันเป็นอย่างมากอย่างในหมู่บ้านจัดสรร หรือภาพห้อง

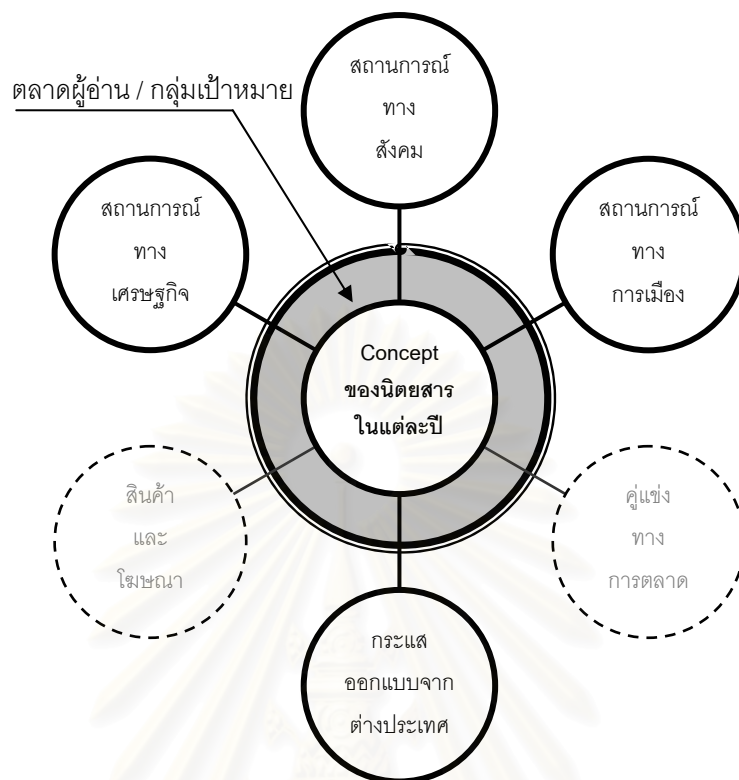
ในคอนโดมิเนียม จึงทำให้เกิดภาวะความสับสน และหน้าที่ของสถาปัตยกรรมในการสื่อสารเกิดสูญหายไป (lost communication) ลักษณะสถาปัตยกรรมบ้านภายนอกจึงไม่สามารถระบุตัวตนของผู้อยู่อาศัยได้นอกจากการใช้ป้ายตัวเลขที่บ้านสื่อสัญญาณตัวตนผู้อยู่อาศัย ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้เกิดแนวคิดในการออกแบบบ้านขึ้นมาใหม่ โดยเน้นให้ตัวบ้านสามารถสื่อความหมายเชิงสัญญาณ(as sign) ถึงตัวตนของเจ้าของบ้านได้ ความหมายบ้านจึงเป็น *พื้นที่แสดงสัญญาณถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย* ได้โดยสัญญาณถึงลักษณะของตัวตุนผู้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยทั้งลักษณะของอาชีพ, เชื้อชาติ, รสนิยมรวมถึงลักษณะของวิถีชีวิตประจำวัน

ผลกระทบในระดับบุคคลจากสังคมยุคสมัยใหม่อีกอย่างหนึ่งคือ ความโดดเดี่ยวเปลี่ยวเหงาของผู้คน ที่เกิดจากการเน้นถึงภาวะความเป็นปัจเจกมากกว่าสังคมแบบครอบครัวขยาย โดยมีข้ออ้างเรื่องค่าใช้จ่ายที่สูงกับการอยู่อาศัยร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือครอบครัว คนจึงถูกตัดขาดจากสายในทางสังคม(Social bonds) จึงทำให้เกิดการโหยหาโหยหาอดีต(Nostalgia) กับสภาพสังคมที่อยู่รวมกันแบบชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน บ้านอยู่อาศัยในยุคหลังสมัยใหม่นี้จึงปรับไปเป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะในครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่เปิดกว้างให้พื้นที่อยู่อาศัยรองรับบุคคลอื่นภายนอกทั้งญาติ, เพื่อนฝูง, เพื่อนร่วมงาน รวมถึงบุคคลที่มีความสนใจเดียวกัน สามารถเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันภายในบ้านพักอาศัยได้ เป็นการสร้างชุมชนขึ้นมาอย่างในสภาพสังคมชนบท โดยรูปแบบสถาปัตยกรรมบ้านภายนอกจึงมีความใกล้เคียงกับสถาปัตยกรรมในอดีตที่รองรับกับกิจกรรมในชุมชน บ้านที่พักอาศัยที่ปรากฏจึง เป็นพื้นที่แสดงถึงความโหยหาอดีต

ส่วนที่ 2 กระบวนการสร้างความหมายและปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความหมายบ้านของนิตยสารบ้านและสวน

ในกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ของกองบรรณาธิการนิตยสารบ้านและสวนที่นำเสนอนี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความหมายบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ซึ่งปัจจัยที่พบว่ามีผลต่อความหมายบ้านที่ปรากฏในเนื้อหาที่นำเสนอนั้น แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ *ปัจจัยหลัก* และ *ปัจจัยเสริม* ที่ส่งผลต่อการสร้างความหมายของนิตยสารบ้านและสวน และ *กลุ่มเป้าหมาย* ของนิตยสารบ้านและสวน โดยปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างความหมายบ้านที่ปรากฏในเนื้อหาของนิตยสารบ้านและสวน คือ *สภาพสังคม, สภาพเศรษฐกิจ, สภาพทางการเมือง และสภาพกระแสการออกแบบจากต่างประเทศ* ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่เป็นตัวกำหนดแนวทางการนำเสนอเนื้อหาของนิตยสารบ้านและสวนในแต่ละปี ส่วนปัจจัยเสริมนั้นประกอบด้วย *คู่แข่งทางการตลาดและสินค้า* *โฆษณา* และ *กลุ่มเป้าหมาย* ที่มีส่วนกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในนิตยสารบ้านและสวน โดยแจกแจงเป็นรายละเอียดแผนภาพได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความหมายบ้านของนิถยสารบ้านและสวน

หมายเหตุ: กลุ่ม ○ เป็นกลุ่มปัจจัยหลัก
 กลุ่ม ◌ เป็นกลุ่มปัจจัยเสริม

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า ปัจจัยหลักทั้ง 4 ประการส่งผลต่อแนวคิดของนิถยสารบ้านและสวนในแต่ละปี ประกอบกับกลุ่มเป้าหมายของนิถยสารบ้านและสวนที่กำหนดขอบเขตในการนำเสนอนิถยสารร่วมด้วย ซึ่งอธิบายความเชื่อมโยงได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ จากสภาพเศรษฐกิจไทยในช่วงปีพ.ศ. 2540 ที่เกิดวิกฤตขึ้นทำให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคม และบริษัทที่ดำเนินธุรกิจเป็นจำนวนมาก จึงทำให้กระแสการออกแบบตกแต่งบ้านไม่เป็นที่นิยม ทางนิถยสารบ้านและสวนจึงวางแนวทางในการนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนไปตามไปด้วย(อ้างอิงจากบทสัมภาษณ์ คุณเจรมัย พิทักษ์วงศ์; สัมภาษณ์ ,11 กุมภาพันธ์ 2551) โดยเนื้อหาของนิถยสารบ้านและสวนที่ปรากฏในช่วงนี้จึงเกี่ยวข้องกับ บ้านในแบบพื้นที่นต่างจังหวัดที่มีการก่อสร้างแบบง่าย ๆ ประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่าย รวมถึงการนำเสนอการตกแต่งบ้านในราคาประหยัด, การนำของเก่ามาประยุกต์ใช้ใหม่ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการสร้างความหมาย บ้าน ที่ปรากฏในนิถยสาร โดยทำให้ลักษณะความหมายบ้านที่ปรากฏในช่วงนั้น บ้านจึงเป็นพื้นที่ที่ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยรอบ เพราะเนื่องจากการนำเสนอเนื้อหาที่ปรากฏสอดคล้องไปกับสภาพสังคม เศรษฐกิจของไทยที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงหลังสมัยใหม่

นอกจากนั้นแล้วจากความหมาย บ้านที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนทั้งในช่วงที่ 1 ปี พ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2539 และในช่วงที่ 2 ปีพ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2550 ตามแนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่นั้น ยังสะท้อนลักษณะของกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของนิตยสารบ้านและสวน ออกเป็น 2 กลุ่มด้วย ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นสมัยใหม่ และกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นหลังสมัยใหม่ ซึ่งกลุ่มทั้งสองนี้มีความสนใจที่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาด้วยแนวคิดยุคสมัย โดยอภิปรายรายละเอียด ได้ดังนี้

กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นสมัยใหม่ มักจะเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับบ้านเพื่อการพักผ่อน อยู่อาศัยให้ความอำนวยความสะดวกทางกายภาพภายนอกเป็นหลัก ซึ่งจะสังเกตได้จากความหมายที่ได้ในช่วงปีพ.ศ. 2529 - 2539 ที่ บ้าน เป็นพื้นที่สนองการใช้งานอยู่อาศัยที่สะดวกสบายของผู้เป็นเจ้าของเป็นสำคัญ และเมื่อนำมาพิจารณาเชื่อมโยงกับข้อมูลอาชีพของผู้อยู่อาศัยที่ปรากฏในนิตยสารช่วงนั้นจะพบว่า เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอาชีพเป็น *นักธุรกิจ* ซึ่งเท่ากับว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวมีวิถีชีวิตที่ทำงานแบบสังคมเมืองเป็นหลักอยู่ในแวดวงการค้า เกี่ยวข้องกับเงินตรา การลงทุนธุรกิจ และกำไร อยู่ตลอดเวลา สภาพของที่อยู่อาศัยจึงต้องกลายเป็นสถานที่ที่ช่วยบรรเทาความเครียดจากการงานเป็นสถานที่ที่ต้องอยู่สบาย และสนองการใช้งานได้ครบ รวมถึงการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายในแบบนักธุรกิจร่วมด้วย

กลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นหลังสมัยใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2540 เรื่อยมาจนถึงในปัจจุบัน โดยผู้คนในกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับบ้านทั้งในฐานะเป็นที่อยู่อาศัยเพื่อการพักผ่อน และต้องเป็นสถานที่ที่สื่อสารความเป็นตัวตนของเจ้าตัวผ่านลักษณะทางสถาปัตยกรรมได้ด้วย ความหมายบ้านที่ปรากฏในช่วงปีพ.ศ. 2540-2550 นี้จึงเป็นมากกว่าสถานที่ที่ใช้สำหรับพักผ่อน กิน อยู่ หลับ นอน เพียงเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากความหมายบ้าน ที่เป็นพื้นที่แสดงสัญญาณถึงตัวตนของผู้อยู่อาศัย และเมื่อนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับลักษณะอาชีพที่พบในเนื้อหาที่พบว่า กลุ่มบุคคลที่ถูกนำเสนอในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นจนเกือบใกล้เคียงกับอาชีพนักธุรกิจนี้คือ *กลุ่มนักออกแบบและศิลปิน* จากจุดนี้จะทำให้เห็นถึงวิถีชีวิตของกลุ่มบุคคลทั้งสองกลุ่มที่แตกต่างกันเพราะอย่างในวิถีชีวิตของกลุ่มนักออกแบบ และศิลปินนี้โดยมากมักจะมีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านได้มากกว่าเหล่าบรรดานักธุรกิจ เพราะสาขาอาชีพที่ค่อนข้างอิสระและจำเป็นต้องใช้จินตนาการสูง ความแปลก ความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ สื่อสัญญาณถึงตัวตนแบบเฉพาะจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ มากกว่าความสะดวกสบายในการอยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว

จากตัวอย่างการนำเสนอความหมายบ้านที่ปรากฏในนิตยสาร ที่ผ่านมานั้นมีการนำเสนอ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ไปพร้อมๆกันตลอดช่วงปีพ.ศ. 2529 – 2550 จึงทำให้นิตยสารสามารถครอบคลุมความต้องการจากกลุ่มผู้อ่านได้อย่างทั่วถึง ทั้งในกลุ่ม ที่มีความสนใจในรูปแบบชีวิตตามแนวคิดสมัยใหม่ และในกลุ่มที่มีความสนใจในรูปแบบชีวิตหลัง สมัยใหม่ จากกระบวนการสร้างความหมายบ้านในกองบรรณาธิการจึงตอบรับกับความต้องการ ของกลุ่มบุคคลทั้ง 2 กลุ่มได้เป็นอย่างดี อย่างการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องเรือนของตกแต่ง ต่างๆก็จะมีภาระบุแหล่งซื้อสินค้า รวมถึงราคาไว้พร้อมด้วย กลุ่มบุคคลที่สนใจในเรื่องของสิ่งของ มีมูลค่า วัตถุประสงค์อย่างกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจในความเป็นสมัยใหม่ก็จะได้ประโยชน์จากการ นำเสนอเนื้อหาในส่วนนี้ไป ส่วนการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ design details ที่อยู่หลังคอลัมน์ บ้านสวยและการตกแต่งของบ้านแต่ละหลังนั้น เป็นการนำเสนอข้อมูลเกร็ดความรู้ที่กลุ่มผู้อ่าน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับที่บ้านตนเองได้ด้วยตนเอง ก็เป็นช่องทางหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มบุคคลที่ สนใจในงานออกแบบอย่างกลุ่มศิลปินนักออกแบบต่างๆ นำประโยชน์จากส่วนนี้ไปปรับใช้กับที่ บ้านและงานออกแบบที่ตนทำก็ย่อมได้

และในการนำเสนอเนื้อหาที่เลือกประโยชน์ทั้ง 2 กลุ่มเมื่อนำมาพิจารณากับบทบาทหน้าที่ ของนิตยสารนั้นจะพบว่า นิตยสารบ้านและสวน เป็นสื่อที่ทำหน้าที่เสมือนยาม ที่คอยรายงาน ข่าวคราวในวงการออกแบบ และรายละเอียดแหล่งเลือกซื้อสินค้า และคู่มือประกอบบ้านต่างๆ ให้กับกลุ่มผู้อ่าน และแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยแต่นิตยสารบ้านและสวนก็ยังคง นำเสนอเนื้อหาเรื่องราวแบบผสมผสานทั้งเก่าใหม่ ไว้ด้วยกันตลอดจึงเท่ากับเป็นสื่อที่ทำหน้าที่ เสมือน สะพาน คอยเชื่อมโยงระหว่างสังคมเก่ากับสังคมใหม่ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทุกขณะ และจากการให้ความรู้ในเรื่องการออกแบบด้วยตนเอง (DIY) ของ นิตยสารยังเป็นหน้าที่หนึ่งของสื่อคือ การทำหน้าที่เป็นเสมือน ครู ให้ความรู้ ช่วยเหลือและให้ การศึกษาแก่ประชาชน

โดยสรุป กระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ของกองบรรณาธิการนิตยสารบ้านและ สวนนั้นปัจจัยส่งผลกระทบต่อความหมายบ้านที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนปีพ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2550 นั้น คือ ปัจจัยหลัก ซึ่งได้แก่ สถานการณ์ทางสังคม, เศรษฐกิจ, การเมือง และกระแสการ ออกแบบ และกลุ่มเป้าหมายของนิตยสารที่ส่งผลให้เกิดความหมายบ้านตามแนวคิดสมัยใหม่และ หลังสมัยใหม่

ส่วนที่ 3 ความเหมือนและความแตกต่างของความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้าน และสวน และผู้อ้อยอาศัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวน และจากผู้อ้อยอาศัยในบ้าน สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นที่แสดงถึงความเหมือนและความแตกต่าง โดยแบ่งตามกรอบแนวคิดยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ ได้ดังนี้

ความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่

ประเด็นที่พบในการวิเคราะห์ความหมายบ้านตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ จากนิตยสารบ้านและสวน และจากผู้อ้อยอาศัย ได้แก่

1. ความเป็นอุตสาหกรรมนิยม

ความเหมือน นิยมใช้วัสดุจากระบบการผลิตอุตสาหกรรม

ความแตกต่าง สาเหตุของความนิยมใช้โดยนิตยสารบ้านและสวนจะให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ความทันสมัยของผู้ใช้วัสดุ มากกว่าประโยชน์จากการใช้งานของวัสดุที่ผู้อ้อยอาศัยจริงคำนึงถึง

2. ความเป็นกฎระเบียบ แบบแผน

ความเหมือน มีการให้ความสำคัญถึงการวางแผน ระบบความคิดที่คำนึงการใช้งานผู้อ้อยอาศัย เป็นหลักสำคัญก่อนการออกแบบสร้างที่ผู้อ้อยอาศัย

ความแตกต่าง ไม่มีความแตกต่าง

3. ความเป็นปัจเจกนิยม

ความเหมือน คำนึงถึงการใช้งานในวิถีชีวิตประจำวันของตนเองและบุคคลในครอบครัว เป็นสำคัญ

ความแตกต่าง ไม่มีความแตกต่าง

จากประเด็นที่พบในความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏทั้งจากนิตยสารบ้านและสวน และจากผู้อ้อยอาศัยนั้น โดยมากจะมีความเหมือนกันส่วนของประเด็นหลักๆ คือ ความนิยมใช้วัสดุจากระบบการผลิตอุตสาหกรรม, การให้ความสำคัญถึงการวางแผน การใช้งานของผู้อ้อยอาศัยและบุคคลในครอบครัว และมีความแตกต่างกันในประเด็นย่อยของความนิยมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเรื่องของสาเหตุในการเลือกใช้วัสดุ

ความหมาย “บ้าน” ตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่

ประเด็นที่พบในการวิเคราะห์ความหมายบ้านตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ จากใน นิตยสารบ้านและสวน และจากผู้อยู่อาศัย ได้แก่

1. ความคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ

ความเหมือน แสดงถึงการให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมที่พักอาศัย

ความแตกต่าง ลักษณะของสิ่งให้ความสำคัญ โดยในนิตยสารบ้านและสวนจะให้ความสำคัญกับ สภาพธรรมชาติ, สภาพสังคมหมู่บ้านรอบถิ่นที่พักอาศัย, งานหัตถกรรมและวัสดุ ก่อสร้างในแถบท้องถิ่น แต่สำหรับผู้อยู่อาศัยจริงจะให้ความสำคัญกับสภาพภูมิอากาศของประเทศ, ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของไทย รวมถึงแนวคิดค่านิยมความเชื่อของคนเอเชีย

2. ความไร้กฎระเบียบ แบบแผน

ความเหมือน มีความไม่มีกฎระเบียบแบบแผนที่ตายตัว

ความแตกต่าง รูปแบบการนำเสนอ ในส่วนของนิตยสารบ้านและสวนจะนำเสนอความหมายของความไร้กฎระเบียบ แบบแผน ทั้งลักษณะรูปทรงภายนอก และการจัดการพื้นที่ภายใน ส่วนของผู้อยู่อาศัยมีความไร้กฎระเบียบแบบแผนเฉพาะในการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในเพียงเท่านั้น

3. ความเป็นส่วนรวม

ความเหมือน ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนรวมมากกว่าความเป็นส่วนตัว

ความแตกต่าง ลักษณะของกลุ่มบุคคล โดยในนิตยสารบ้านและสวนเป็นกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีรสนิยมคล้ายกัน แต่สำหรับผู้อยู่อาศัยจริงเป็นบุคคลแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ เจ้าของบ้าน

จากประเด็นที่พบในความหมายบ้านตามแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ที่ปรากฏในนิตยสาร บ้านและสวนและจากผู้อยู่อาศัยนั้นพบว่า มีการนำเสนอความหมายที่คล้ายคลึงกันโดยเป็น ประเด็นหลักๆ คือ การให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมที่พักอาศัย, ความเป็นรูปแบบเฉพาะที่ไม่มีกฎระเบียบแบบแผนที่ตายตัว และการให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนรวมมากกว่าความเป็น ส่วนตัว ในความแตกต่างจะเป็นประเด็นย่อย คือ ลักษณะของสิ่งให้ความสำคัญในการคำนึงถึง สภาพแวดล้อม, รูปแบบการนำเสนอความไร้กฎระเบียบ แบบแผน และลักษณะของกลุ่มบุคคล

ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของความหมาย “บ้าน” ที่ได้จากนิยายสารบ้านและสวน และจากผู้อาศัยในบ้านที่อยู่ในช่วงระยะเวลาเดียวกันคือ ช่วงปี พ.ศ. 2529 – พ.ศ.2550 นั้นพบว่า ความหมาย “บ้าน” จากทั้ง 2 ปัจจัยมีความสอดคล้องกันอย่างมากโดยมีการให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกัน จากแนวคิดเรื่อง กระบวนการสร้างความเป็นจริงทางสังคม(Social Construction of Reality) สามารถนำมาอภิปรายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ได้ว่า การประกอบสร้างความเป็นจริงเรื่อง “บ้าน” ในโลกของทางสังคม(social reality)ของสื่อที่มีการใช้ภาษาและภาพเพื่อสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ ในการประกอบสร้างความหมายตามแนวคิดสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่นั้น ทำให้ความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในโลกทางกายภาพ(physical reality) มีแนวโน้มที่มีปฏิกิริยาหรือตีความหมายไปตามความจริงที่สื่อนำเสนอ จากการบริโภคสื่อเพื่อรับข้อมูลข่าวสารเรื่องการออกแบบตกแต่งบ้าน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมโดยมีรสนิยมความชอบเกี่ยวกับบ้านที่พักอาศัยและการตกแต่งตามที่สื่อนำเสนอ ซึ่งจากในกรณีบ้านและสวนนี้มีประเด็นที่แสดงให้เห็นถึงความคล้อยตามรสนิยมต่างๆดังนี้ ตามแนวคิดสมัยใหม่ได้แก่ ประเด็นเรื่องความเป็นอุตสาหกรรมนิยม, ความเป็นกฎระเบียบแบบแผน และความเป็นปัจเจกนิยม และในส่วนตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ได้แก่ ประเด็นเรื่องการค้าถึงสภาพธรรมชาติแวดล้อม, ความไร้กฎระเบียบแบบแผน และความเป็นส่วนรวม โดยอธิบายได้จากตัวอย่างต่อไปนี้ จากความหมาย “บ้าน” เป็นพื้นที่สะท้อนภาพลักษณ์ความทันสมัย ของผู้อาศัย ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ ที่ปรากฏในนิยายสารบ้านและสวน ที่ใช้สัญลักษณ์ทางภาษา เช่น “ไลฟ์สไตล์ที่ทันสมัย”, “วัสดุที่ทันสมัย” และสัญลักษณ์ภาพที่ผู้อาศัยที่ใช้วัสดุสังเคราะห์ใหม่ๆอย่าง กระดาษไผ่-ผ้า, กระเบื้อง, ผนังไม้สังเคราะห์, ผนังหินกาบ-หินอ่อน-แกรนิต, สเตนเลสสตีล, คอนกรีตเปลือย ประกอบกับการนำเสนอตลอดระยะเวลาปีพ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2539 นั้น ส่งผลให้เกิดการหลอหลอมทางความคิดความจริงเรื่องบ้านให้กับผู้บริโภค แม้ว่าผู้บริโภคจะไม่มีประสบการณ์ตรง(direct experience) เรื่องการออกแบบตกแต่งบ้านตามแบบสมัยใหม่เลยก็ตาม แต่เมื่อบริโภคสื่อและรับข่าวสารประสบการณ์ผ่านสื่อ(mass-mediated experience) ไปเป็นจำนวนมากและระยะเวลา นานก็จะส่งผลให้มีแนวโน้มทางความคิดเปลี่ยนรสนิยมไปตามที่สื่อนำเสนอซึ่งในกรณีที่สัมผัสกับบุคคลที่มีบ้านตรงตามลักษณะแนวคิดสมัยใหม่อย่างในบ้านของคุณยุคคุณธรร นั้นก็จะพบว่า มีการยอมรับในสไตล์การตกแต่งแบบสมัยใหม่โดยมีการพูดถึงข้อดีของการเลือกใช้วัสดุสังเคราะห์ต่างๆ อย่างกระดาษไผ่-ผ้า ว่านอกจากจะสะท้อนสไตล์ของบ้านให้ดูทันสมัยแล้ว ยังเป็นวัสดุที่สนองการใช้งานทำให้บ้านโล่งจนสามารถมองเห็นพื้นที่สวนรอบบ้านได้

ทั้งนี้ นอกจากประเด็นเรื่องความหมาย “บ้าน” ที่ส่งผลให้เกิดความจริงเรื่อง บ้าน ในโลกทางกายภาพแล้ว ยังมีประเด็นเรื่องของกลุ่มบุคคลผู้อาศัยที่ปรากฏขึ้นจากการวิเคราะห์

ความหมายบ้านในนิตยสาร ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ความเป็นจริงเรื่องกลุ่มบุคคลเช่นกันในโลกทางกายภาพด้วย โดยเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจริงในโลกทางกายภาพ ซึ่งมีวิถีชีวิตและแนวคิดสอดคล้องกับกลุ่มบุคคลที่ปรากฏในนิตยสารตามแนวคิดยุคสมัย อย่างในแนวคิดยุคสมัยใหม่ ลักษณะของกลุ่มบุคคลจริงในโลกทางกายภาพ กับความหมายบ้านที่เป็นพื้นที่ส่วนตัว เฉพาะคนในครอบครัวนั้น มีการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงความหมายถึงพื้นที่ส่วนตัวจากสัญลักษณ์ทางภาษาและภาพซึ่งจากสัญลักษณ์ทางภาษาที่ปรากฏ ได้แก่ “บ้านเป็นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวเฉพาะของเรา เฉพาะคนในบ้านเรา”, “มันคือสถานที่สำหรับให้คนในครอบครัวได้พักผ่อน” ส่วนของภาพที่ปรากฏก็จะมีลักษณะของบ้านที่มีพื้นที่ปิดกั้นความเป็นส่วนตัว อย่างในห้องรับแขกที่มีพื้นที่เข้าออกได้สองทาง ระหว่างเจ้าของบ้านกับแขกผู้มาเยี่ยม ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างบ้านของคุณยุคลธร เวทีวุฒาจารย์ และ ภาพห้องรับแขกที่ให้ความเป็นส่วนตัว ที่เกิดจากการเลือกผังที่ให้ห้องรับแขกของบ้านจัดอยู่ด้าน หลังตัวบ้าน อย่างบ้านของคุณศุภชัย วะโนภาส ในหมู่บ้านโนเบิล จีโอ ซอยวัชรพล ลักษณะสัญลักษณ์ที่ปรากฏในส่วนนี้ จะมีความคล้ายคลึงกับลักษณะสัญลักษณ์ที่ปรากฏในนิตยสารนอกจากนั้นลักษณะวิถีชีวิตที่ปรากฏขึ้นจริงในโลกทางกายภาพนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่จะมีความเห็นและความต้องการแบบเป็นปัจเจกชนแยกตน และครอบครัวออกจากคนอื่น ๆ ตามแนวคิดยุคสมัยใหม่ในเรื่องลัทธิปัจเจกชนนิยมร่วมด้วย และในส่วนแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ลักษณะของกลุ่มบุคคลจริงในโลกทางกายภาพ กับความหมายบ้านที่เป็นพื้นที่ที่ไม่จำกัดความเป็นส่วนตัวเฉพาะคนในครอบครัวนั้น ได้สะท้อนลักษณะที่สื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ด้วยภาพและภาษาเช่นกัน โดยในสัญลักษณ์ทางภาษาที่ปรากฏตัวอย่างเช่น “บ้านนี้มีคนมาเยี่ยมบ่อยจัดปาร์ตี้สังสรรค์อยู่ตลอดทั้งช่วงในเทศกาล,นอกเทศกาล บ้างก็มาดูดาวกันคืนที่มีฝนดาวตก ส่วนใหญ่ก็จะเป็นน้องๆที่ออฟฟิศ แล้วก็มีเพื่อนบ้าง รุ่นน้องที่มหาลัยบ้างแล้วก็ญาติๆจะชอบมาฉลองวันเกิดกันที่นี่” และสัญลักษณ์ที่ปรากฏเป็นภาพ คือ ลักษณะของบ้านที่เอื้ออำนวยกับการจัดกิจกรรมแบบกลุ่ม โดยเป็นบ้านที่มีพื้นที่กว้างทั้งสนามหญ้า ใต้ถุนบ้าน โถงรับแขก ซาน ระเบียง ต่างๆ และสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ามีกาให้ความสำคัญน้อยคือ พื้นที่อยู่อาศัยของเจ้าของบ้านที่เป็นส่วนตัวมีเพียงห้องนอนที่มีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับขนาดของพื้นที่ส่วนที่เหลือ สิ่งเหล่านี้ที่ปรากฏจากสัญลักษณ์ภาษาและภาพในโลกทางกายภาพนั้น มีความเหมือนและสอดคล้องกับการประกอบสร้างความเป็นจริงที่ปรากฏขึ้นในนิตยสาร ลักษณะของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ในประเด็นเรื่องสังคมนิยม ที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มบุคคลมากกว่าปัจเจกบุคคล จะเห็นได้ว่า ความเป็นจริงที่ปรากฏบนนิตยสาร กับความจริงที่เกิดขึ้นกับบุคคลผู้เป็นเจ้าของอยู่อาศัยมีความใกล้เคียงกัน จนแทบจะเป็นความจริงเดียวกัน

โดยสรุปจากการวิเคราะห์ความเหมือนและแตกต่างของความหมายบ้าน จากนิตยสารบ้านและสวนและจากผู้อยู่อาศัยนั้น ส่งผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality) โดยนิตยสารบ้านและสวนมีการประกอบสร้างความเป็นจริงเรื่อง บ้าน ในโลกของสื่อ แต่ส่งผลให้เกิดความเป็นจริงเรื่องบ้านในโลกทางกายภาพด้วย ซึ่งเป็นความจริงที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้บริโภครับรู้ความหมายที่ปรากฏบนนิตยสารจากสัญญาณทางภาษาและภาพ และส่งผลให้เกิดแนวโน้มความคิดที่คล้อยตามกับความจริงที่สื่อคัดเลือกมานำเสนอจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรสนิยม ความเชื่อในเรื่องการออกแบบตกแต่งบ้าน และเกิดการปฏิบัติที่คล้อยตามไปกับสิ่งที่นิตยสารนำเสนอ จากในส่วนนี้สังเกตได้จากลักษณะของการให้ความหมายที่ปรากฏทั้งจากนิตยสารบ้านและสวน และจากผู้อยู่อาศัยที่มีความคล้ายคลึงกัน รวมถึงมีความสอดคล้องกันกับวิถีชีวิตของบุคคลที่ถูกนำเสนอในนิตยสารบ้านและสวนช่วงยุคสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่ กับบุคคลผู้เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยในบ้านที่มีลักษณะตามกรอบแนวคิดเรื่องยุคสมัยใหม่ และหลังสมัยใหม่ ในโลกแห่งความเป็นจริง

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความหมายและกระบวนการสร้างความหมาย “บ้าน” ที่ปรากฏในนิตยสารบ้านและสวนนั้น มีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงกระบวนการประกอบสร้างความหมายที่ปรากฏบนนิตยสาร ที่มีการใช้ลักษณะเชิงสัญญาณจากภาพและภาษามาเป็นตัวประกอบสร้าง รวมถึงระดับการให้ความหมายที่เป็นไปตามประเภทของสัญญาณ และมีผลทำให้เกิดการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิต และแนวคิดของกลุ่มคนในสังคมที่แตกต่างกัน ได้จากการศึกษาเรื่องบ้าน และได้ทราบถึงอิทธิพลของสถาบันสื่อที่ส่งผลต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการเลือกศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่ปรากฏจาก 3 คอลัมน์ที่เกี่ยวข้องกับบ้าน ในนิตยสารบ้านและสวน เพียงเท่านั้น สำหรับงานวิจัยในครั้งหน้าควรมีการศึกษาเนื้อหาทั้งหมดของนิตยสารซึ่งรวมถึงเนื้อหาโฆษณาที่ปรากฏร่วมด้วย ซึ่งอาจจะทำให้พบประเด็นของผู้อยู่เบื้องหลังการให้ความหมายที่น่าสนใจและชัดเจนกว่านี้
2. ในลักษณะการวิเคราะห์อาจเปลี่ยนแนวคิดที่ใช้ มาเป็นแนวคิดเรื่องหน้าที่นิยม (Functionalism) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อจะได้ศึกษาอย่างชัดเจนกับหน้าที่ของ “บ้าน” นั้นมีการเพิ่มหรือลดลงในส่วนไหน อย่างไรบ้าง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ Higher Press, 2547.

กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : เอดิชั่น
เพรสโปรดักส์, 2544.

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อมวลชน:ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ศาลาแดง, 2545.

จินตนาถ กลัดวัง. การสร้างความหมาย "ครัว" ในนิตยสารครัวและนิตยสารแม่บ้าน. มหาบัณฑิต
วารสารสนเทศ นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ธีรยุทธ บุญมี. โลก MODERN&POSTMODERN. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
สายธาร, 2546.

พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. ประวัติศาสตร์นฤมิตศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 1. ด้านสุทธาการพิมพ์: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2547.

ภัทรนันท์ ชัยพงษ์เกษม. พัฒนาการและแนวโน้มของอุตสาหกรรมนิตยสาร ศึกษาเฉพาะกรณี
บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ระวีวรรณ ประกอบผล. รายงานผลการวิจัยเรื่อง นิตยสารไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร :
โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาฯ, 2530.

วรรณุช จรุงรัตนางค์. สู่โลกหลังสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. Introducing. สามลดา: โครงการสรรพ
ศาสตร์ มุลินธิเด็ก, 2548.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะหลังสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์: สำนักพิมพ์
อีแอนด์ไอคิว, 2547

ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

กมลนาถ เตชะพุทธพงศ์. ผู้บริหารบริษัท oops stuff และนักออกแบบ. สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์
2551.

เจรมัย พิทักษ์วงศ์. บรรณาธิการบริหารนิตยสารบ้านและสวน. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2551.

เดียร์ อินทปัญญา.AE. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2551.

นกุล เตชะพุททพงศ์. ผู้บริหารบริษัท oops stuff และนักออกแบบ. สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2551.

ผุสดี ทิพพัส. อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2551.

ยุคลธร เวทีวุฒาจารย์. สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2551.

วณศิริ นิลสอาด. ผู้บริหารบริษัท Paperwizard Graphic และนักออกแบบ. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2551.

ศาวินี บุรณศิลป์. สถาปนิกบริษัท thingsmatter. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2551.

ศุภชัย วะโนภาส. นักออกแบบตกแต่งภายใน. สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2551.

สมเพชร นันทศิลป์ชัย. Producer Agency TV. สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2551.

ภาษาอังกฤษ

Le Corbusier. Towards a new architecture. London : J.Rodker, 1931.

Charles Jencks. What is Postmodernism?. London : Academy Edition, 1986.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางบันทึกข้อมูลเนื้อหาในนิตยสาร บ้านและสวน ช่วงที่.....1.....ปี พ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2539.....

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โหยหาอดีต	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2529 (113)	1. แต่งตามสบาย	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	/	-	/	-	-
	2. อยู่อย่างมีสไตล์	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	3. บ้านพระยาอนุমানราชชน	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	4. บ้านกับธรรมชาติ	/	-	-	/	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	-	/
2529 (119)	5. จากสองรวมเป็นหนึ่ง	/	-	-	/	-	/	-	-	-	/	-	/	-	/	-	-
	6. บ้านสีขาวแต่งด้วยสีหวาน	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	7. ความกลมกลืนของสองสไตล์	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	/	-	/	-	-
	8. สุขุมในท่าที	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-
2530 (126)	9. ต่างรูปแบบ ไม่ต่างความรู้สึก	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	10. บ้านริมทะเล	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	11. คลาสสิก-เครื่องเรือนลอยตัว	-	-	/	/	-	/	-	-	/	/	-	/	-	/	-	-
	12. ความจำเป็นกับองค์ประกอบ	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-
2530 (132)	13. จากห้องเก็บของกลายเป็น เรือนหอ	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	14.อยากให้มีเหมือนบ้านเก่า	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2531 (139)	15. บ้านไม้ไซ้เพียงที่พักอาศัย	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	16. บ้านคนยาก	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	-
	17. บ้านศิลปินสุชาติ วงศ์ทอง	-	/	-	-	/	/	-	-	-	/	-	/	-	-	-	/
2531 (145)	18. สะอาดแบบ คลาสสิก	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	19. โถงกว้างอย่างต่อเนื่อง	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	20. เส้นสะอาด	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
2532 (152)	21. บ้านแปลงโฉม	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	22. บ้านหลากพรรณไม้	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/
	23. อเนกประสงค์	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	-
2532 (158)	24. คอนโดมิเนียม	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	25. บ้านเจดีย์กลม	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	26. บ้านสวยกลางหุบเขา	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
2532 (158)	27. คลาสสิก กลางทุ่ง	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	28. เซน?	-	-	/	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	/	-	-
	29. เขียวโอบขาว	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	30. บ้านริมบึง	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2534 (184)	46. บ้านตึก	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	
	47. บ้านคุณสุชาติ มณีวงศ์	/	-	-	/	-	-	-	-	-	/	-	/	/	-	-	
	48. สีเหลืองสวย	/	-	-	/	-	-	-	-	-	/	-	/	/	-	-	
	49. บ้านกลางหุบเขา	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	
	50. ต่อเติมและเสริมแต่ง	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	
	51. พฤษา...ธาวาดาวดาษ	/	-	-	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	-	/	
2535 (185)	52. เบ็ดเสร็จ	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	
	53. บ้านหอรูอยู่ในตึก	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	
	54. ความสะดวกสบายที่เลือกได้	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	
	55. บ้านกลางเมืองที่ร่มครึ้ม	-	-	/	/	-	-	/	-	/	/	-	/	-	/	-	
	56. ความเป็นบ้าน	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/	
	57. กว่าศตวรรษที่งดงาม	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	/	-	
2535 (191)	58. ยาวตามที	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	
	59. เหมือนมีชีวิต	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	
	60. ความสงบในขุนเขา	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	
	61. ชาว-ดำที่อ่อนหวาน	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2536 (198)	62. ความอ่อนหวานกับความ สดใส	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	63. บ้านสามชั้น	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	-	/	/	-	-
	64. มาดแมน แมนฮัตตัน	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	65. ท่ามกลางขุนเขา	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	66. สะดวกและสบาย	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	67. บ้านบนตึกสูง	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	68. สวยใส..แบบอเมริกันสไตล์	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
2536 (204)	69. คือบ้าน..คือความสุข	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-
	70. เหลี่ยมๆกลมๆ	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	/	-	-	-
	71. มณีสีสดในกล่องแก้ว	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	72. เรียบง่ายแบบกลางไร่	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/	/	-	-	-	/
	73. บ้านที่มากเสน่ห์	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	74. เรือนหอของสองเรา	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	75. ท่ามกลางหมู่ไม้	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	76. เหลี่ยมรั้ว	/	-	-	-	/	-	/	-	-	-	-	-	/	/	-	-

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2537 (211)	77. สองบรรยาคาศ	/	-	-	/	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	78. บ้านที่ดูภูมิฐาน	/	-	-	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-
	79. บ้านนี้มีสี่สັນ	-	-	/	/	-	-	/	-	/	/	-	/	/	-	-	-
	80. คุณค่าที่ลงตัว	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	81. คอนโดมีเนียมเชิงราบ Noble Neo-city	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
2537 (217)	82. ไทยยุคใหม่	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	/
	83. จากฝันของวันวาน	-	-	/	/	-	-	/	-	/	/	-	/	-	-	-	/
	84. สวนสี่ ทะเลใต้	/	-	-	/	-	-	/	-	/	/	-	/	-	/	-	-
	85. ลงตัวที่ความเป็นไทย	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	86. โลงในเนื้อที่แคบ	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	87. ในคุณค่าของเรือนไทย	-	/	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	88. ใต้เงาไม้ ที่ชายหาด	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	89. มณีนรินทร์ ดิวานนท์-รังสิต	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	90. Compact House	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	-
	91. ดอกไม้แห่งขุนเขา	/	-	-	-	/	-	/	-	/	/	-	/	-	-	-	/

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา																
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่			
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน	
2538 (224)	92. ลำเนาไพรในล้านนา	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-	
	93. ต่างวิถี ต่างลีลา	/	-	-	/	-	/	-	-	/	/	-	/	-	/	-	-	
	94. เส้นสายสีไม้	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	
	95. สีดำแบบไทย	/	-	-	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	
	96. บ้านกับเจดีย์	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	-	/	
2538 (230)	97. เติมแต่ง แฝงความเรียบ	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	
	98. สวย..สไตล์ ตามใจตัว	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	
	99. บ้านในสายหมอก	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	
	100. คู่มคั ในความแคบ	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	
	101. กราฟฟิก เพลส	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	
	102. ปทุมวัน รีสอร์ท	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	
	103. สามชั้นเล่นระดับ	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	/	-	-	
	104. “เขาเรียกมันว่า..โรงแรม” ของเทพศิริ สุขโสภา	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/	
	2539 (237)	105. บ้านป่าที่ปางยาง	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	-	-	-	/
		106. อยู่อย่างสุขใจ	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		ผนัง		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โหนดเรียบ	โหนดตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โหยหาอดีต	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2539 (243)	107. แบบไทยๆ ในบ้านหลังเดิม	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-
	108. โมเดิร์นกับคลาสสิก	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	109. พุกษาวารี เชียงใหม่	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	110. บ้านในฝัน: Indoor- Outdoor-Indoor-Outdoor	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	/
	111. ชีวิตคือสีสัน	/	-	-	/	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	112. ร่วมสมัยแบบตะวันตก	/	-	-	/	-	/	-	-	/	/	-	-	/	/	-	-
	113. มีเส้นห์แบบคลาสสิก	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	114. เรียบง่าย สไตล์ที่พอใจ	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	115. บ้านรัตนาวลัย นิมิตรใหม่	/	-	-	/	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	116. อยู่ในเชิงเขา	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-
117. นีคือบ้าน และเป็นบ้านที่รัก ที่สุด	/	-	-	/	-	-	/	/	-	/	-	-	/	/	-	-	
จำนวนรวม		84	7	26	113	4	85	13	60	36	71	27	91	26	86	1	30
จำนวนที่ไม่ระบุ		-	-	-	-	-	19	-	21	-	19	-	-	-	-	-	-

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2541 (263)	133. ลานดอกไม้...รายล้อม	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	134. รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	135. ชั้นครึ่งเล่นระดับ	-	-	/	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	-
	136. พระตำหนักนันทบุรี	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	137. คิद्याกแต่ทำง่าย	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	138. จับบ้านมาแต่งตัว	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-
	139. กระท่อมจรณา..ภูเขา	-	/	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-
2542 (270)	140. โมเดิร์นเล่นระดับ	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	-
	141. ณ ผังโขง	-	/	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-
	142. เป็นเสมือนบ้าน	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	143. อบอุ่นไม้ สัมผัสใจ	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-
	144. ซอบเรียบๆ	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	145. สองชั้นโปร่ง	/	-	-	/	-	/	-	-	-	-	/	-	/	-	-	-
	146.บ้าน 3 โอกาส คุณนวนาง	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	/	-	-
2542 (276)	เสมรสุต																
	147. บ้านสวยกลางเมืองย้อนยุค	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		วง		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โหนดเรียบ	โหนดตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โหยหาอดีต	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
	148. บ้านกลางทุ่งนอกเมืองยักษ์	-	/	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	149. บ้านบนเนินนอกเมืองยักษ์	-	/	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	150. ผืนของหลายคน “ชั้นครึ่ง เล่นระดับ”	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	/
2543 (283)	151. สีสดใสอย่างอิสระ	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	152. เปิดชั้นบน เชื่อมชั้นล่าง	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	153. บุคลิกใหม่ ในบ้านสวน	/	-	-	/	-	-	/	-	/	/	-	/	-	-	-	/
	154. 2 ชั้น 3 ห้องนอน 1 ห้อง ทำงาน	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-
	155. บ้านที่ 1 บ้านที่ 2 ของภาณุ เดช วัฒนสุชาติ	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	/	-	-
2543 (289)	156. อยู่แบบธรรมดา อยู่กับ ธรรมชาติ	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-
	157. เพิ่มกว้างในพื้นที่เดิม	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/	/	-	/	-	-

ปีพ.ศ. ฉบับ ครุ.	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2544 (296)	158. ห้องเล็กที่ดูใหญ่	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	159. สีเส้น...อารมณ์ศิลป์	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	160. บ้านโปร่งด้วยแสงธรรมชาติ	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	161. บ้านเล่นระดับ	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	-	/
	162. บ้านกล่องทราย	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	/	-	-
	163. to become one	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	-	/
	164. เว็อนพักผ่อน	-	/	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	/
	165. ที่รักษ์เกาะกลาง	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	166. จากความประทับใจ	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-
	167. ในป่าสน	-	/	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
2544 (302)	168. ไทยจำลึกลับ	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	169. บ้านไม้ยุคศิลปะ	-	/	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	-	/
	170. บ้านคึกฤทธิ	-	/	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	171. บ้านอิฐอิงเนินเขา	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	172. บ้านมากประโยชน์	-	-	/	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	173. แต่งบ้านตามสไตล์	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/	

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2548 (342)	204. วิมานลอยน้ำ	-	-	/	/	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	/	-
	205. Perspective House: Out of box	/	-	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-	/	-	-	/
	206. หลงเสน่ห์ โอเรียนทัล	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	207. ตามบุคลิก ตามรสนิยม	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	/	-	-
	208. บ้านประสานความคิด	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	209. บ้านสไตล์เมดิเตอร์เรเนียน	-	-	/	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	/
2548 (348)	210. บ้านประวัติศาสตร์"ไขว้เองไถ"	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	211. ลานต้นไม้	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	212. เสน่ห์เชียงใหม่	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-
	213. วันสบายที่ปลายแหลม	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
	214. บ้านสีส้ม	/	-	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-	/	-	-	/
	215. วิมานดิน	-	/	-	-	/	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	/
216. เยี่ยมบ้าน กงสุลใหญ่ประจำฮ่องกง	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-	

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา																
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่			
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน	
2549 (355)	217. บ้านมีชีวิตของครอบครัว	/	-	-	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/	
	218. “เพราะที่นี่คือบ้าน”	-	-	/	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	/	-	-	
	219. “หลงไหลเอเชีย”	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	/	-	-	
	220. สมบูรณ์แบบ – แบบไม่ สมบูรณ์	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/	
	221. ช่องว่างระหว่างตึกแถว	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	/	
	222. บ้านสินเจริญ(สถานีเพลง บรรเลงดนตรี)	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	/	-	-	
	2549 (361)	223. บุษบันคีรี	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
		224. นอกและใน ใหม่และเก่า	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
225. “บ้านข้าวปั้น” ในความ แปลก...มีความคิด		-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/	
226. “ทำเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่”		/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	
227. บ้านเก้าเสา		/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	
228. พื้นที่แสดงศิลปะอย่าง ถาวร		/	-	-	/	-	/	-	-	/	/	-	-	/	-	-	/	

ปีพ.ศ. ฉบับ ที่	รายชื่อบ้าน	การจำแนกเนื้อหา															
		วัสดุ			รูปทรง		สี		ลักษณะตกแต่ง		สไตล์ตกแต่ง		การใช้ประโยชน์		การใช้พื้นที่		
		สังเคราะห์	ธรรมชาติ	ผสมผสาน	เรขาคณิต	อิสระ	โทนสีเรียบ	โทนสีตัดกัน	เรียบง่าย	ผสมผสาน	ทันสมัย	โฉบเฉี่ยว	ใช้งาน	เชิงสัญลักษณ์	ภายใน	ภายนอก	ผสมผสาน
2550 (368)	229. บ้านตามใจฉันของอุดม แต่พานิช	-	-	/	/	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	230. หลงเสน่ห์โมริอวกโก	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	231. ศิลปะ การใช้ชีวิต	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	232. น้ำตาล+เขียว หลังคาเดียวกัน	-	-	/	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	233. บ้านสีส้ม เมื่อร้อน	/	-	-	/	-	-	/	-	/	/	-	-	/	-	-	/
2550 (374)	234. ทะเล เวลา ศรีราชาสถาปนิก	/	-	-	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	/
	235. อยู่อย่างไทยสไตล์ฝรั่ง	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	/	-	-
	236. กล้องใสไฉเดียว	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-
	237. เรียบนอก หูใน	/	-	-	/	-	/	-	/	-	/	-	/	/	-	-	-
	238. ไม้ หิน ดิน น้ำ	-	-	/	/	-	/	-	/	-	/	-	/	-	-	-	/
239. แตกต่างอย่างกลมกลืน	-	-	/	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	/	

240. คนใดส่วนตัวของ ครอบครัวใหญ่	/	-	-	/	-	/	-	-	/	/	-	/	-	-	-	/
จำนวนรวม	51	13	59	91	32	62	37	23	76	35	69	42	81	48	4	71
จำนวนที่ไม่ระบุ	-		-		24		24		19		-		-			

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงร่างคำถามเพื่อการสัมภาษณ์บรรณารักษารบริหารนิตยสารบ้านและสวน

1. การวางแนวคิดของนิตยสารตั้งแต่ในช่วงเริ่มแรกปีพ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบัน มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
2. ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการวางแนวคิดของนิตยสาร(เช่น คู่แข่งทางการตลาด, เจ้าของโฆษณาสินค้า, กระแสของเทรนด์การออกแบบ)
3. ใช้เกณฑ์อะไร ในการเลือกบ้านที่พักอาศัยแต่ละหลังมาลงนิตยสาร มีข้อจำกัดอะไรบ้าง และลักษณะของภาพถ่ายบ้านที่นำมาลง รวมถึงลักษณะการเขียนบทความ
4. กระบวนการทำคอลัมน์บ้านสวยและการตกแต่ง, สถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง บ้านในฝัน และชีวิตในบ้าน บ้านแสนรัก มีขั้นตอนอย่างไรบ้าง
5. กองบรรณาธิการ มีมุมมองเรื่อง บ้าน ในช่วงยุคสมัยใหม่ และยุคหลังสมัยใหม่ อย่างไรบ้าง
6. มีผลการสำรวจ หรือเสียงสะท้อนจากผู้อ่าน เมื่อนำเสนอเนื้อหาไปแล้วอย่างไรบ้าง
7. ประเด็นคำถามที่ผู้อ่านมักให้ความสำคัญ และปรึกษากองบรรณาธิการมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นอะไรบ้าง
8. แนวโน้มในอนาคตของนิตยสารบ้านคาดว่าจะเป็นอย่างไ
9. นิยามคำว่า บ้าน ตามแนวคิดของกองบรรณาธิการ ที่ต้องการถ่ายทอดให้แก่ผู้อ่านคืออะไร และเพราะอะไรจึงให้ความหมายเช่นนั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงร่างคำถามเพื่อการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านสถาปัตยกรรมและสถาปนิก

1. จากมุมมองของอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงลักษณะงานสถาปัตยกรรม (บ้านหรือที่พักอาศัย) และลักษณะการอยู่อาศัยของคน ตั้งแต่ในยุครัตนโกสินทร์ ยุคสมัยใหม่ และยุคหลังสมัยใหม่ ไปอย่างไรบ้าง และคาดว่าเกิดจากปัจจัยอะไรที่มีส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุค
2. “บ้าน” ในช่วงยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่ตามความคิดเห็นของอาจารย์ มีลักษณะเป็นอย่างไร และมีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่
3. สื่อนิตยสาร ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการออกแบบตกแต่งบ้าน มีผลกระทบต่อแนวคิดในการสร้างและตกแต่งบ้านของคนในสังคมมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
4. สื่อนิตยสาร ที่พบในแวดวงหนังสือในปัจจุบันควรปรับปรุงเนื้อหาส่วนใดเพิ่มเติมหรือไม่ เพราะอะไร
5. นิยามของคำว่า “บ้าน” ตามความคิดเห็นของอาจารย์คือสิ่งใด และเพราะอะไรจึงให้ความหมายเช่นนั้น
6. คาดว่า แนวโน้มในอนาคตของสถาปัตยกรรม “บ้าน” จะเป็นเช่นไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงร่างคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ผู้เป็นเจ้าของบ้าน

1. จุดประสงค์หลักที่ทำให้ต้องสร้างบ้านหรือซื้อบ้านหลังนี้
2. สาเหตุที่เลือกสร้างหรือซื้อบ้านในบริเวณนี้
3. ใครเป็นผู้ออกแบบตกแต่งบ้านหลังนี้ และผู้เป็นเจ้าของบ้านมีส่วนร่วมหรือไม่ อย่างไร
4. ลักษณะการออกแบบตกแต่งเป็นอย่างไร
5. ก่อนตัดสินใจสร้างบ้านหรือซื้อบ้านหลังนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากช่องทางไหนบ้าง
6. นิติสารมีส่วนช่วยในการสร้างบ้านหรือซื้อบ้านหรือไม่ อย่างไร และควรเพิ่มเติม
7. เนื้อหาในส่วนใดอีกบ้าง
8. นิยามคำว่า บ้าน ตามความคิดของเจ้าของบ้านคืออะไร เพราะเหตุใดจึงให้ความหมาย
9. เช่นนั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกตिका ศรีรักษา เกิดเมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2524 ที่จังหวัดนครราชสีมา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีพ.ศ. 2544 จากนั้น ได้เข้าศึกษาต่อในปีพ.ศ.2547 ในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย